

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2017

TOIMINTAKERTOMUS

ILMARISEN STRATEGIA

Ilmarinen on asiakkaidensa omistama keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö, jonka perustehtävänä on varmistaa, että asiakasyritysten henkilöstö saa työstään ansaitsemansa lakisääteisen eläkkeen. Ilmarisen toimintaa ohjaavia arvoja ovat avoimuus, vastuullisuus ja yhdessä menestyminen.

Ilmarinen haluaa olla vetovoimaisin työeläkekumppani. Tästä visiosta johdettuja strategisia tavoitteita ovat paras asiakaskokemus, vahva markkina-asema, tehokas toiminta ja vahva vakavaraisuus.

1 TALOUDEN KEHITYS

Suomen talous kehittyi odotettua paremmin vuoden 2017 aikana. Vielä alkuvuodesta suhdanne-ennusteet ennakoivat runsaan prosentin kasvua, mutta kokonaistuotannon kasvuluvuksi muodostui lopulta noin 3 prosenttia. Talouden vahvan elpymisen taustalla vaikutti voimakkaasti maailmantalouden ja erityisesti euroalueen nopeutunut kasvu, jotka vahvistivat suomalaisten vientituotteiden kysyntää. Viennin määrä kasvoi noin 10 prosenttia. Viennin lisäksi talouden kehitystä ruokkivat investointien ja yksityisen kulutuksen hyvä kehitys, joita tukivat yritysten ja kotitalouksien parantunut luottamus. Jo aiemmin käynnistynyt rakennustoiminnan vahva kasvu jatkui.

Taloukasvun elpyminen näkyi myös työmarkkinoilla. Työllisten määrä kasvoi vuoden aikana noin 50 000 hengellä ja talouden palkkasumma kasvoi noin 3 prosenttia. Suotuisa kehitys vahvisti myös julkista taloutta. Valtiontalouden pitkään suurena pysynyt alijäämä supistui ja koko julkisen talouden nk. EMU-alijäämän arvioidaan supistuneen noin yhteen prosenttiin suhteessa kokonaistuotannon arvoon. Inflaatio pysyi edellisvuosien tapaan hyvin hitaana; kuluttajahinnat nousivat vuoden aikana vain vajaan prosentin. Tähän oli osin syynä maltillisena pysynyt kansainvälinen hintakehitys sekä kotimainen kustannuskehitys, joka pysyi hyvin hitaana työmarkkinajärjestöjen vuonna 2016 solmiman kilpailukykykysömuksen ansiosta.

Kilpailukykykysömuksen mukaisesti palkkoihin ei tehty vuoden 2017 aikana lainkaan yleiskorotuksia. Sen sijaan vuosityöaikaa pidennettiin 24 tunnilla ja työnantajien sosiaalivakuutusmaksuihin sovittiin alennuksia, jotka toteutetaan vuosien 2017–2020 aikana. Kuluttajien ostovoimaa tukivat palkankorotuksien sijaan matala inflaatio ja työllisyyden kasvu. Ansiotasoindeksi nousi kertomusvuoden aikana vain vajaan prosentin.

Kansainvälisen talouden suotuisaa kehitystä tuki keskeisten keskuspankkien elvyttävä rahapolitiikka. Yhdysvaltain keskuspankki Federal Reserve nosti hieman ohjauskorkojaan, mutta Euroopan Keskuspankki piti edelleen ohjauskorkonsa negatiivisina ja jatkoi määrällisen elvyttämisen politiikkansa mukaisia laajoja arvopaperiostoja. Rahapolitiikka piti lyhyiden korkojen lisäksi myös pitkät korot poikkeuksellisen matalalla tasolla. Matalat korot yhdessä vahvistuvan reaali talouden kanssa tukivat taas osakekurssien vahvaa kehitystä. Inflaatio pysyi hitaana, vaikka öljyn hinta kääntyiikin vuoden aikana nousuun. Euro vahvistui suhteessa Yhdysvaltain dollariin.

2 TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN KEHITYS

Eläkeuudistusta koskeva uusi lainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2017 alussa. Ensi vaiheessa uudistus muutti eläkkeiden karttumasääntöjä. Työeläkettä alkoi karttua jo 17-vuotiaana tehdystä työstä sekä 53 ja 63 vuotta täyttäneiden karttumaprosentit muuttivat. Lisäksi eläkekarttumaa laskettaessa palkansaajan työeläkemaksuja ei enää vähennetä. Uudistus ei vielä vuonna 2017 vaikuttanut eläkeikään, joka alkaa nousta vasta vuonna 2018.

Eläkeuudistus toi uusina eläkemuotoina käyttöön osittain varhennetun vanhuuseläkkeen ja työraueläkkeen. Aiempi osa-aikaeläke poistui. Erityisen suuri kiinnostus kohdistui heti vuoden 2017 alussa osittain varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jonka voi saada 61 vuotta täytettyään. Kertomusvuoden aikana myönnetty osittain varhennetut eläkkeet olivat suuruudeltaan useimmiten 50 prosenttia lopullisesta eläkkeestä. Toisen vaihtoehdon eli 25 prosenttia lopullisesta eläkkeestä valitsi vain harva.

Työraueläkkeitä ei vuoden 2017 aikana muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta haettu lainkaan. Tämä oli odotettua, koska alin vanhuuseläkeikä ei vielä vuonna 2017 poikennut työraueläkkeelle asetetusta 63 vuoden ikärajusta.

Työmarkkinajärjestöjen vuonna 2016 sopima kilpailukyky sopimus toi muutoksia työeläkemaksuihin vuonna 2017. Sopimuksen mukaisesti työnantajan työeläkemaksuja alennetaan asteittain ja palkansaajien maksut vastaavasti nousevat vuosien 2017–2020 aikana. Keskimääräinen työeläkemaksujen taso pysyy kuitenkin ennallaan 24,4 prosentissa.

Työeläkeyhtiöiden hoitokustannustariffia alennettiin noin 7 prosenttia vuoden 2017 alusta lukien eläkeyhtiöiden toiminnan tehostumisen seurauksena. Muutos alensi eläkeyhtiöiden hoitokustannustuottoja ja hoitokustannusyliäämiä. Samalla asiakashyvitysten perusteita muutettiin siten, että jatkossa koko hoitokustannusyliäämä voidaan siirtää asiakashyvityksiin. Aiemmin yliäämästä voitiin siirtää hyvityksiin enintään puolet.

Uudet vakavaraisuussäännökset tulivat voimaan vuoden alusta. Merkittävin muutos oli vakavaraisuusvaateen, ns. vakavaraisuusrajan, entistä riskiperusteisempi laskentatapa. Uudet säännökset huomioivat siis yhtiön sijoitussalkun riskit aikaisempaa paremmin ja läpinäkyvämmiin. Aikaisemmin erikseen vakuutusriskejä varten varattu puskuri, tasoitusmäärä, sulautettiin muuhun vakavaraisuuspääomaan, jolla puskuroidaan sekä vakuutus- että sijoitusriskejä.

Eläkeyhtiöiden vakavaraisuusasteen raportointitapa uudistui vuoden 2017 alussa. Aiemmin vakavaraisuusaste ilmoitettiin vakavaraisuuspääoman ja vastuuelan suhteena. Uuden käytännön mukaan vakavaraisuusaste on vakavaraisuuspääoman ja vastuuelan suhde lisättynä sadalla prosentilla. Uusi laskentatapa kuvaa paremmin eläkevarojen riittävyttä suhteessa eläkevastuuseen.

Vastuuvelka puskuroi osittain osaketuottojen vaihtelua. Vuoden 2017 alussa vakavaraisuuspuskurina toimivan osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun painoa kasvatettiin 10:stä 15 prosenttiin. Paino kasvaa edelleen 20 prosenttiin vuoden 2018 alusta lukien. Muutoksen seurauksena osakekurssien vaihtelun vaikutus vastuuelkaan kasvaa.

Vakuutusmaksun alennuksena annettuihin asiakashyvityksiin tulee muutos vuoden 2018 alusta. Eläkeyhtiöt voivat nyt itse määrittellä, kuinka asiakashyvitykset jaetaan asiakkaiden kesken. Sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut kullekin yhtiölle omat asiakashyvitysten laskuperusteet. Muutos näkyy asiakkaille vuonna 2019 maksettavissa hyvityksissä.

3 ILMARISEN JA ETERAN FUUSIO

Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiön Eteran (Etera) ja Ilmarisen hallitukset allekirjoittivat 29.6.2017 sulautumissuunnitelman, joka rekisteröitiin kaupparekisteriin 30.6.2017. Sulautumissuunnitelman mukaisesti Etera sulautuisi Ilmariseen työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 10 luvussa tarkoitetulla tavalla. Sulautumissuunnitelman mukaan sulautumisessa Eteran vakuutuskanta sekä muut varat, velat ja oikeudet siirtyisivät sulautumisessa selvitysmenettelyttä Ilmariselle sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinnillä, jonka suunniteltu ajankohta oli 1.1.2018. Ilmarisen ja Eteran ylimääräiset yhtiökokoukset hyväksyivät syyskuussa 2017 esityksen sulautumisesta.

Sulautuminen edellytti viranomaissuostumusta. Kilpailu- ja kuluttajaviraston Finanssivalvonnalle 31.8.2017 antaman lausunnon mukaan sulautumiselle ei ollut kilpailuoikeudellista estettä. Finanssivalvonta antoi suostumuksen yhdistymiselle 10.10.2017. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin kaupparekisteriin 1.1.2018.

Yhdistymisen tuloksena 1.1.2018 muodostui asiakasmäärältään Suomen suurin työeläkeyhtiö. Ilmarisessa vakuutettujen henkilöiden ja eläkettä saavien yhteismäärä nousee fuusion seurauksena yli 1,1 miljoonaan. Ilmarisen markkinaosuuden arvioidaan yhdistymisen jälkeen olevan maksutulolla mitattuna noin 37 prosenttia ja eläkevarat yhteensä yli 45 miljardia euroa.

Yhdistymisen tavoitteena on toiminnan tehostuminen ja asiakkaiden saamien palvelujen parantuminen. Parempi kustannustehokkuus mahdollistaa entistä suuremmat asiakashytykset. Ilmarisen hallitus asetti sulautumisesta päättäessään tavoitteeksi, että yhdistyneen yhtiön hoitokulut supistuvat vuoteen 2020 mennessä 20 miljoonalla eurolla verrattuna Ilmarisen ja Eteran yhteenlaskettuihin hoitokuluihin vuonna 2016. Kustannustehokkuutta tavoitellaan purkamalla yhdistyvien yhtiöiden päällekkäisiä toimintoja. Hoitokulutehokkuuden parantumisen lisäksi yhdistymisellä tavoitellaan myös sijoitustoiminnan suhteellisten kulujen alentumista.

4 ILMARISEN TULOS JA VAKAVARAISUUS

Vuodesta 2017 muodostui yhtiölle hyvä sijoitusvuosi. Osakekurssit nousivat vuoden aikana useimmilla markkinoilla. Kurssien nousua tukivat matalana pysynyt korkotaso ja talouskasvun nopeutuminen. Yhtiön sijoitusten vuosituotto oli 7,2 (4,8) prosenttia, minkä seurauksena yhtiön vakavaraisuuspääoma vahvistui lähes 961 miljoonalla eurolla. Kuluttajahintaindeksin 0,5 prosentin nousun vuoksi sijoitusten reaaliuotoksi muodostui 6,7 (3,8) prosenttia. Luku oli selvästi Ilmarisen reaalisten sijoitustuottojen 4,3 prosentin pitkän ajan keskiarvon yläpuolella.

Vakuutusmyynti sujui erinomaisesti vuonna 2017. Yhtiössä otettiin käyttöön uusia toimintamalleja ja panostettiin vahvasti digimyyntiin. Uudet työkykyjohtamisen ja työhyvinvoinnin digitaaliset palvelut lisäsivät kilpailukykyämme kaikissa asiakassegmenteissä merkittävästi. Maksutulolla mitattuna asiakashankinta vuonna 2017 oli 368 miljoonaa euroa, joka on yhtiön koko historian toiseksi paras myyntitulokasvu. Myös nettoasiakashankinta 124 miljoonaa euroa kehittyi erittäin suotuisasti. Vuonna 2017 nettomyyntitulokasvu parani 32 prosenttia verrattuna vuoteen 2016 ja vuoteen 2015 verrattuna 77 prosenttia.

Yritys- ja yrittäjäasiakkaiden lukumäärä pysyi toimintavuoden aikana lähes ennallaan. Oman toiminnan tehokkuus pysyi edellisvuoden hyvällä tasolla. Hoitokulutariffin muutoksen seurauksena vertailukelpoinen hoitokustannustulo kuitenkin aleni 7 prosenttia vuoteen 2016 verrattuna, minkä vuoksi hoitokustannustulo supistui edellisvuodesta ja

hoitokulusuhde nousi 81,1 (74,9) prosenttiin. Yhtiön toimintakulut pysyivät kuitenkin lähes ennallaan.

Vakavaraisuuspääoma eli yhtiön käypiin arvoihin arvostettujen varojen ja vastuiden erotus nousi 9 420,7 miljoonaan euroon (8 460,0). Vakavaraisuusaste oli vuoden 2017 päättyessä 131,2 (129,2) prosenttia. Vuoden 2017 alusta lähtien vakavaraisuusaste lasketaan eläkevarojen suhteena vastuuelkaan, kun aiemmin vakavaraisuusaste oli vakavaraisuuspääoman suhde vastuuelkaan.

Vakavaraisuuspääoma on tarkoitettu vakuutus- ja sijoitustoiminnan riskien kantamiseen. Vakavaraisuuspääoma oli tilikauden päättyessä 1,8-kertainen (2,0) verrattuna yhtiön riskijakauman edellyttämään vakavaraisuusrajaan. Vahva vakavaraisuus on yksi yhtiön strategisista tavoitteista.

Käyvin arvoin laskettu sijoitustoiminnan tulos oli 1 038,8 (410,5) miljoonaa euroa, kun vastuuelalle hyvitetiin korko 1 263,7 (1 132,9) miljoonaa euroa ja osaketuottosidonnaiseen lisävakuutusvastuuseen siirrettiin 390,9 miljoonaa euroa (199,9). Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu sitoo tietyn osuuden vastuuelan tuottovaatimuksesta työeläkesijoittajien noteerattujen osakesijoitusten keskimääräiseen tuottoon ja siirtää siten osakeriskin tältä osin yhtiöltä koko työeläkejärjestelmän kannettavaksi.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli 13,3 (-35,5) miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos on vakuutusmaksussa perittyjen, vakuutusriskin kattamiseen tarkoitettujen maksujen ja korvausten erotus. Vakuutusliikkeen tulos siirretään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti vakavaraisuuspääomaan sisältyvään osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen.

Hoitokustannustulos on määrä, jolla vakuutusmaksun hoitokustannusosat ja muut vastaavat tuotot ylittävät niillä katettavat liikekulut. Ilmarisen hoitokustannustulos oli 25,4 (36,1) miljoonaa euroa. Vuoden 2017 alusta lukien hoitokustannustulos voidaan kokonaisuudessaan käyttää asiakashyvityksiin, kun aiemmin hyvityksiin voitiin siirtää vain puolet siitä.

Kokonaistulos käyvin arvoin vuodelta 2017 oli 1 078,4 (405,2) miljoonaa euroa. Tulos muodostui sijoitustoiminnan tuloksesta, vakuutusliikkeen tuloksesta ja hoitokustannustuloksesta.

TyEL-vakuutusmaksujen alennuksiin eli asiakashyvityksiin käytettävissä oleva määrä määräytyy yhtiön vakavaraisuuspääoman ja hoitokustannustuloksen perusteella. Asiakashyvityksiin käytettäväksi siirretään 120 (102) miljoonaa euroa vuodelta 2017. Siirto on 0,72 (0,61) prosenttia vakuutetusta palkkasummasta ja 238 (205) euroa Ilmarisessa vakuutettua työntekijää kohti.

Edellä esitetyt tulosta ja vakavaraisuutta koskevat tiedot perustuvat tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettyihin, käyvin arvoin laskettuihin tunnuslukuihin. Ne kertovat yhtiön taloudellisen tuloksen ja tilan tuloslaskelmaa ja tasetta paremmin. Sijoitusten arvostus kirjanpidossa perustuu hankintamenuun tai sitä alempaan käypään arvoon, ja tuloslaskelmasa näytettävän voiton määrää sosiaali- ja terveysministeriön etukäteen vahvistama laskuperuste. Kirjanpidollisen kokonaistuloksen ja tuloslaskelman voiton erotus kirjaan poistoeron muutosta lukuun ottamatta vastuuelkaan. Vuonna 2017 tuloslaskelman mukainen voitto oli 5,2 (4,5) miljoonaa euroa.

Seuraava laskelma kuvaa tuloslaskelman tuloksen yhteyttä käypien arvojen mukaiseen kokonaistulokseen:

Milj. e	2017	2016
Tilikauden voitto tuloslaskelmalla	5,2	4,5
Vastuuvelan muutos		
Tasoitumäärän muutos	-	-35,5
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutos	731,6	-161,8
Siirto asiakashyvityksiin	120,0	102,0
Poistoeron muutos	0,3	0,3
Arvostuseron muutos	221,4	495,8
Tulos käyvin arvoin	1 078,4	405,2

5 VAKUUTUSKANTA JA VAKUUTUSMAKSUTULO

Valtaosa Ilmarisessa työntekijänsä vakuuttaneista työnantajista tekee yhtiön kanssa vakuutus sopimuksen. Tilapäisesti työtä teettävät voivat kuitenkin tilittää työeläkemaksunsa työeläkevakuutusyhtiöön varsinaista vakuutus sopimusta tekemättä.

Vakuutuskanta kasvoi hieman vuonna 2017. TyEL-vakuutuksia oli vuoden 2017 lopussa 38 766 kappaletta, mikä on 635 kappaletta eli 1,7 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Vakuutus sopimuksen tehneiden työnantajien lisäksi 4 676 (5 078) tilapäistä työnantajaa tilitti Ilmariseen TyEL-vakuutus maksuja.

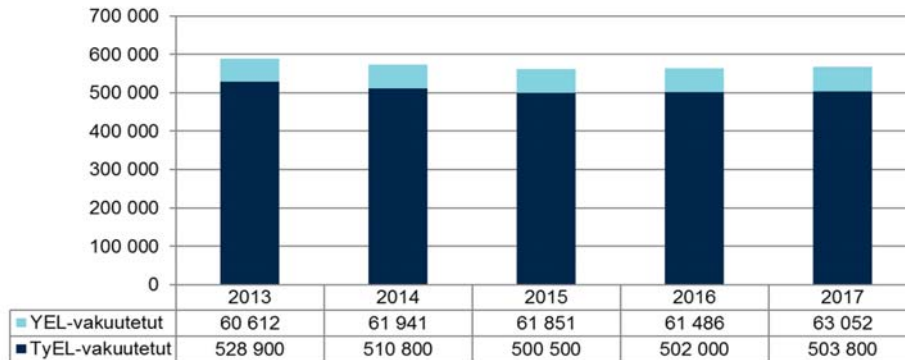
Kuukausittain vakuutus tietoja ilmoittavien ja näiden ilmoitusten perusteella vakuutus maksuja maksavien sopimusasiakkaiden osuus kasvoi vakuutuskannassa yli 30 prosenttia. Vuoden loppuun mennessä yli puolet Ilmarisessa vakuuttaneista työnantajista oli valinnut ilmoitustavakseen kuukausittaisen vakuutus tietojen ilmoittamisen. Tämän ilmoitustavan käyttäminen luo edellytyksiä siirtymiselle tulorekisteri aikaan, jossa ilmoitukset tehdään palkanmaksukohtaisesti.

TyEL-vakuutusten piirissä oli vuoden päättyessä 503 800 (502 000) vakuutettua. Vakuutettujen lukumäärä kasvoi noin 0,4 prosenttia. Ilmarisen TyEL-vakuutusten keskimääräinen henkilömäärä vuonna 2017 oli 13 (13).

Yhtiössä vakuutettu TyEL-palkkasumma oli 16 709 (16 788) miljoonaa euroa. Tämä oli 0,5 prosenttia pienempi kuin edellisen vuoden vakuutettu palkkasumma.

YEL-vakuutuksia oli vuoden lopussa 63 052 mikä on 1 566 vakuutusta eli 2,5 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. YEL-vakuutusten keskimääräinen työtulo oli 23 530 (23 917) euroa vuodessa. Se pieneni edellisestä vuodesta hieman.

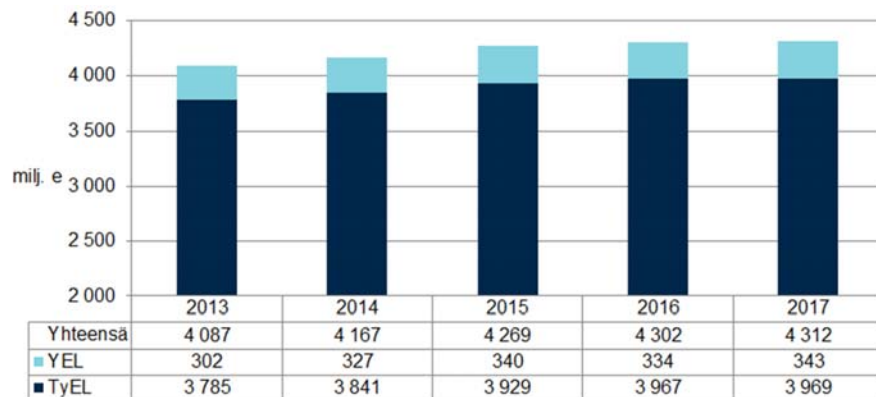
Vakuutettujen lukumäärä

Vakuutusmaksutulo vuonna 2017 oli 4 311,6 (4 301,8) miljoonaa euroa. Maksutulo kasvoi 0,2 prosenttia edellisvuodesta. TyEL-vakuutusten vakuutusmaksuja kertyi 3 968,5 (3 967,4) miljoonaa euroa, eli TyEL-maksutulo pysyi ennallaan. Vuonna 2017 TyEL-maksuun alennuksina annetut asiakashyvitykset olivat yhteensä 102,1 miljoonaa euroa oltuaan edellisenä vuonna 98,6 miljoonaa euroa.

YEL-vakuutusten maksutulo oli 343,0 (334,5) miljoonaa euroa, missä oli nousua 2,6 prosenttia.

Vakuutusmaksutulo

Talouden hyvä kehitys jatkui ja se näkyi myös vuonna 2017 luottotappioiden alenemana. Luottotappiot saamatta jääneistä TyEL-vakuutusmaksuista olivat 7,6 (9,2) miljoonaa euroa. TyEL:n luottotappiot laskivat yli 17 prosenttia ja luottotappioiden osuus maksutulosta oli vain 0,19 (0,23) prosenttia.

Luottotappiot saamatta jääneistä YEL-vakuutusmaksuista olivat 2,2 (2,0) miljoonaa euroa. YEL:ssä luottotappiot pysyivät edellisen vuoden tasolla. YEL:n luottotappioista ei kuitenkaan jää tappioita, koska YEL-eläkkeiden rahoitusjärjestelmässä valtion osuus korvaa vakuutuksenottajilta saamatta jäävän vakuutusmaksun.

Uusia TyEL-vakuutuksia myytiin 4 001 kappaletta. Tämä lisää vuotuista TyEL-maksutuloa 87,2 miljoonalla eurolla vuoden 2018 aikana. Siirtoliikkeessä yhtiön TyEL-vakuutus-kanta kasvoi 312 vakuutuksella ja maksutulo pieneni 4,9 miljoonalla eurolla.

Uusia YEL-vakuutuksia myytiin 7 138 kappaletta. Tämä lisää YEL-maksutuloa 34,5 miljoonalla eurolla. YEL-vakuutusten työeläkeyhtiöiden välisessä siirtoliikkeessä vakuutus-kanta kasvoi 929 vakuutuksella ja maksutulo 7,1 miljoonalla eurolla.

6 VAKUUTUSMAKSUTASO

Vuonna 2017 keskimääräinen TyEL-maksu oli 24,4 prosenttia palkasta eli saman suurinen kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2016 annettiin lisäksi tilapäistä alennusta keskimäärin 0,4 prosenttia palkasta, joten vuonna 2017 keskimääräinen perittävä maksu nousi 0,4 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Alle 53-vuotiaiden ja 63 vuotta täyttäneiden työntekijöiden maksu oli 6,15 prosenttia ja 53–62-vuotiaiden 7,65 prosenttia. Työnantajan maksu oli keskimäärin 17,95 prosenttia palkoista. Työnantajan maksutaso vaihtelee vakuutuskohtaisesti ja riippuu myös työeläkeyhtiön asiakashyvityksistä. Asiakashyvitykset olivat keskimäärin 3,5 (3,3) prosenttia työnantajan maksusta.

Vuodelle 2018 vahvistettu keskimääräinen TyEL-maksu on myös 24,4 prosenttia. Työmarkkinajärjestöjen vuonna 2016 tekemän kilpailukykysovimuksen mukaisesti työnantajan keskimääräinen maksu on 17,75 prosenttia palkoista eli maksu alenee keskimäärin 0,20 prosenttiyksikköä. Työntekijöiden maksut vastaavasti nousevat 0,20 prosenttiyksiköllä. Alle 53-vuotiaiden ja 63 vuotta täyttäneiden työntekijöiden maksu vuonna 2017 on 6,35 prosenttia ja 53–62-vuotiaiden maksu 7,85 prosenttia.

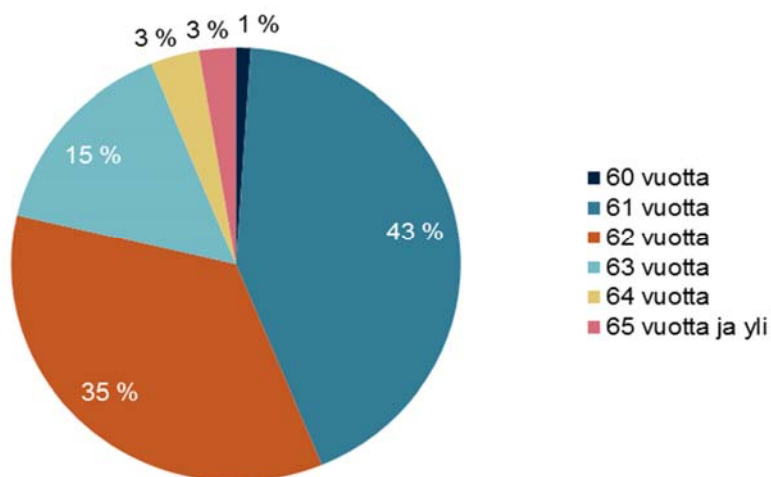
Vuoden 2017 YEL-maksu oli ennen tilivuoden alkua 53 vuotta täyttäneiden mutta alle 63-vuotiaiden yrittäjien osalta 25,6 prosenttia. Muiden yrittäjien maksu oli 24,1 prosenttia. Vuonna 2018 yrittäjien maksut eivät muutu.

7 ELÄKKEET JA TYÖKYKYÄ EDISTÄVÄ TOIMINTA

Uusia eläkepäätöksiä tehtiin 28 604 vuonna 2017, mikä oli 10,5 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2017 maksettiin eläkkeitä yhteensä 4 721,8 (4 594,1) miljoonaa euroa. Eläkemeno kasvoi edellisestä vuodesta 2,8 prosenttia. Eläkemenon kasvu jatkui edellisvuosien tapaan suhteellisen nopeana.

Eläkeuudistuksen 2017 myötä astui voimaan kaksi uutta eläkelajia, osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työraueläke. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen päätöksiä annettiin vuoden aikana 2 996 kappaletta. Eläkelaji oli suosittu varsinkin 61–62-vuotiaiden keskuudessa ja suurin osa haki eläkkeen lisätäkseen tulojaan.

Osittaisen vanhuuseläkkeen hakijoiden ikäjakauma 31.12.2017

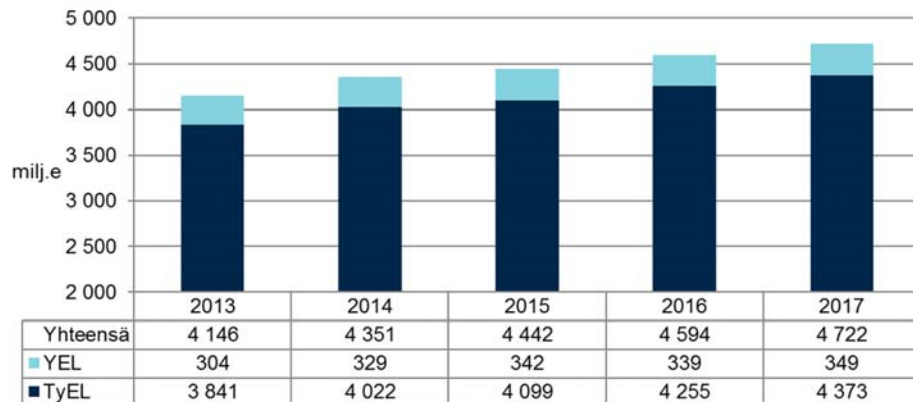
Ensimmäinen työraeläkepäätös annettiin Ilmarisesta joulukuussa 2017. Työraeläke ei vielä ole laajasti haettu, koska vanhuuseläkeikä on lähellä työraeläkkeen alaikärajaa 63. Kun eläkeikä nousee, kasvaa laajinkin suosio.

Eläkemeno eläkelajeittain 2017

Milj. e	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuuseläkkeet	3 474,2	273,9	3 748,1	79,4
Varhennetut vanhuuseläkkeet	231,0	20,0	251,0	5,3
Osittain varhennetut vanhuuseläkkeet	12,5	1,3	13,7	0,3
Osa-aikaeläkkeet	9,2	2,0	11,3	0,2
Työkyvyttömyyseläkkeet	361,7	24,3	385,9	8,2
Työraeläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0
Työttömyyseläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0
Perhe-eläkkeet	284,2	27,6	311,7	6,6
Yhteensä	4 372,7	349,1	4 721,8	100,0

Suurin osa eli 79,4 prosenttia 4,72 miljardin euron eläkemenosta muodostui vanhuuseläkkeistä. Työkyvyttömyyseläkkeiden osuus eläkemenosta oli 8,2 prosenttia ja perhe-eläkkeiden 6,6 prosenttia.

Maksetut eläkkeet

Eläkevakuutusmaksutulo oli runsaat 4,31 miljardia euroa. Eläkemeno ilman eläkkeiden hoitokuluja oli 4,72 miljardia euroa ja siten noin 410 miljoonaa euroa maksutuloa suurempi.

Eläkkeensaajien lukumäärä 31.12.2017 Perusturvan mukaiset eläkkeet

	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuuseläkkeet	217 311	29 739	247 050	73
Varhennetut vanhuuseläkkeet	13 773	2 993	16 766	5
Osittain varhennetut vanhuuseläkkeet	2 164	533	2 697	1
Osa-aikaeläkkeet	683	133	816	0
Työkyvyttömyyseläkkeet	24 011	2 333	26 344	8
Perhe-eläkkeet	36 352	6 629	42 981	13
Yhteensä	294 294	42 360	336 654	100

Vuoden päättyessä eläkkeensaajia oli 336 654 eli 2,2 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin, jolloin heitä oli 329 323. TyEL-eläkettä sai vuoden päättyessä 294 294 (287 976) eläkkeensaajaa ja YEL-eläkettä 42 360 (41 347) eläkkeensaajaa.

Eläkepää tökset vuonna 2017

	2017	2016	Muutos-%
Uudet eläkepää tökset			
Vanhuuseläkkeet	12 393	12 482	-1
Varhennetut vanhuuseläkkeet	0	1	-100
Osittain varhennetut vanhuuseläkkeet	2 996	0	
Osa-aikaeläkkeet	94	821	-89
Työkyvyttömyyseläkkeet	6 302	6 054	4
Työuraeläkkeet	2	0	
Perhe-eläkkeet	3 332	3 126	7
Kuntoutusoikeuspää tökset	3 485	3 399	3
Uudet eläkepää tökset yhteensä	28 604	25 883	11
Kaikki eläkepää tökset yhteensä	46 028	42 986	7

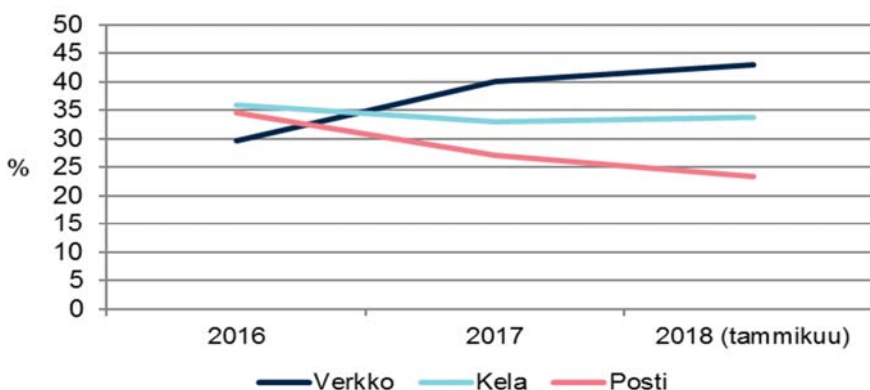
Vuoden 2017 aikana annettiin yhteensä 46 028 eläkepääätöstä. Määrä on 7 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna.

Uusien eläkepääätösten lukumäärä kasvoi 10,5 prosenttia vuonna 2017, ja uusia työkyvyttömyyseläkepääätöksiä annettiin 4,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Työeläkejärjestelmässä työkyvyttömyyseläkepääätösten määrä pysyi suurin piirtein edellisen vuoden tasolla.

Yhtiön eläkekäsittelyjärjestelmää on uudistettu merkittävästi. Uuden käsittelyjärjestelmän myötä eläkekäsittely on entistä automaattisempaa, nopeampaa ja yhtiö pystyy tuottamaan eläkeasiakkailleen parempia digitaalisia palveluita. Käyttöönottovaiheessa vuosina 2015–2017 eläkepääätösten antaminen jakautui epätasaisesti. Vuonna 2017 eläkepääätöstuotanto on normalisoitunut. Työkyvyttömyyseläkehakemusten käsittelyajat ovat lyhentyneet 40 päivää ja vanhuuseläkkeissä Ilmarinen oli muita eläkelaitoksia keskimääräistä nopeampi 36 päivän keskiarvolla.

Uuden käsittelyjärjestelmän myötä palvelut ovat digitalisoituneet ja sähköisten palveluiden käyttö on lisääntynyt. Vanhuuseläkkeistä 57 prosenttia haetaan verkon kautta ja kuntoutuksessa 28 prosenttia. Verkon kautta tulevat eläkehakemukset on kyetty parhaimmillaan käsittelemään 4 minuutissa. Automaattisesti eläkehakemukset käsitellään 30 prosenttia tapauksissa.

Eläkehakemukset kanavittain 2016–2018

Työeläkeote lähetetään kaikille alle 60-vuotiaille joka kolmas vuosi ja yli 60-vuotiaille joka vuosi. Vuonna 2017 työeläkeote lähetettiin syys–joulukuussa syntyneille henkilöille sekä kaikille yli 60-vuotiaille. Eläkeotteita postitettiin loka–marraskuun aikana 220 346 henkilölle ja verkkopalvelusta otteen haki huhti–joulukuun aikana 46 082 henkilöä.

Työhyvinvointipalveluissa vuosi 2017 oli asiakasyhteistyön määrän näkökulmasta ennätysvuosi. Asiakasyrityksille järjestettiin eri puolilla Suomea 44 työhyvinvointiseminaaria, joissa kävi 2 987 henkilöä. Lisäksi vuoden aikana oli käynnissä 2 364 erillistä valmistusta tai muuta työhyvinvointihanketta yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Näiden työhyvinvointihankkeiden piiriin kuului noin 135 000 Ilmarisessa vakuutettua työntekijää. Yhteistyö asiakkaiden kanssa on suunnitelmallista ja tavoitteellista, ja hankkeet suunnataan aina yhdessä tunnistettuihin työkyvyttömyysriskeihin pienentäviin kehityskohteisiin. Yhteistyöstä tehdään sopimukset kirjallisesti, ja palveluiden tuloksellisuutta seurataan muun muassa asiakkaiden kanssa yhteisesti sovitulla mittareilla sekä asiakaskyselyillä.

Tulosten seuranta osoittaa, että palvelujen avulla on onnistuttu parantamaan työhyvinvointia ja pienentämään työkyvyttömyysriskejä asiakasyrityksissä.

Asiakasyritysten työkyvyttömyysriskin hallintaa tuetaan myös ammatillisen kuntoutuksen keinoin. Palvelu sisältää asiakasyritysten esimieskunnan koulutusta ja kuntoutuksen suunnitteluvaiheessa neuvontaa ja asiantuntijatukea sekä esimiehille että henkilöstölle. Vahvistuksen ammatinvaihdon tai työhön paluun tukemiseen sai Ilmarisesta noin 3 500 työeläkekuntoutuksen hakijaa. Kasvua edellisestä vuodesta on 2,5 prosenttia. Varsinaisen kuntoutusjakson aikana yhtiö maksaa työeläkelainsäädännön mukaisia etuuksia, joilla tuetaan kuntoutuksen aikaista toimeentuloa ja korvataan koulutuksesta aiheutuvia kuluja. Erilaisia kuntoutuksen etuuspäätöksiä annettiin vuonna 2017 yli 7 000, missä oli kasvua edellisvuoteen 10,7 prosenttia.

Asiakasyritysten työkyvyttömyysriskin hallintaan käytettiin 6,8 (9,6) miljoonaa euroa.

Vuoden 2015 alusta lähtien työkyvyttömyyseläkettä hakeneille on annettu ammatillisen kuntoutuksen ennakkopäätös ilman eri hakemusta, jos työhön paluun mahdollisuuksia näyttää vielä olevan. Menettely mahdollistaa kuntoutuksen ja sen suunnittelun nopeamman käynnistymisen.

8 VASTUUVELKA

Yhtiön vastuuelka oli vuoden 2017 päättyessä yhteensä 33 390,9 (31 458,7) miljoonaa euroa. Vastaisten ja alkaneiden eläkkeiden vastuu kasvoi 813,8 miljoonaa euroa ollen vuoden lopussa 29 434,8 (28 620,9) miljoonaa euroa. Vakuutus- ja sijoitustappioita puskuroiva osittamaton lisävakuutusvastuu kasvoi nettomääräisesti 1 637,2 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 3 159,7 (1 522,6) miljoonaa euroa. Yhtiön vastuuelkaan aiemmin kuulunut tasoitusmäärä siirtyi 1.1.2017 osaksi osittamatonta lisävakuutusvastuuta. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu kasvoi osakekurssien nousun vuoksi 390,9 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 676,4 (285,5) miljoonaa euroa.

Vastaisten ja alkaneiden eläkkeiden vastuu kasvaa vuoden aikana karttuneen eläketurvan myötä ja purkautuu maksettujen eläkkeiden johdosta. Sijoitusten tuotosta hyvitetään vastuuelalle korkoa laskuperusteiden mukaisesti. Pääosa työeläkeyhtiöiden vastuuelan tuottovaatimuksesta määräytyy eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella ja loppuosa, joka lasketaan 15 prosentin osuudelle vastuuelasta (20 prosenttia vuoden 2018 alusta lähtien), on sidottu eläkelaitosten keskimääräiseen noteerattujen osakkeiden tuottoon. Kaikkiaan vastuuelalle vuonna 2017 hyvitetäväksi tuotoksi muodostui 5,2 prosenttia, josta osaketuottosidonnaiseen lisävakuutusvastuuseen sitoutunut tuotto oli 1,2 prosenttia. Muulle vastuuelalle hyvitetiin 4,0 prosentin mukainen tuotto.

Vakuutusteknisen vastuuvelan erittely

Milj. e	2017	2016
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	14 627,0	14 461,7
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 159,7	1 522,6
Ositettu lisävakuutusvastuu	119,9	102,0
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	676,4	285,5
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	18 583,1	16 371,8
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	14 807,7	14 159,2
Tasoitusmäärä	-	927,6
Korvausvastuu yhteensä	14 807,7	15 086,9
Vakuutustekninen vastuovelka yhteensä	33 390,9	31 458,7

9 SIIJOITUSTOIMINTA

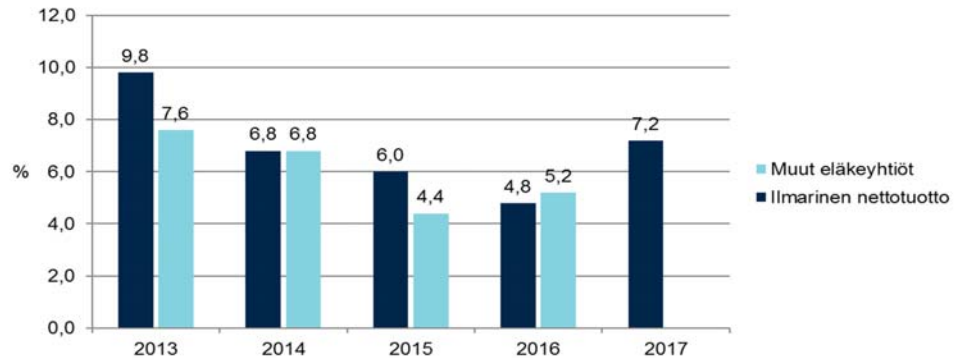
Eläkevarat on sijoitettava tuottavasti ja turvaavasti. Tämän vuoksi eläkevarojen sijoittamisessa korostuu pitkäjänteisyys. Yhtiön sijoitustoiminnan tavoitteena on sijoitusten mahdollisimman korkea tuotto pitkällä aikavälillä. Sijoitusten keskimääräinen riski ei kuitenkaan saa olla liian suuri suhteessa yhtiön riskinkantokykyyn. Yhtiön sijoitusvarallisuuden keskimääräinen reaalituotto-odotus pitkällä aikavälillä on 4 prosenttia ja tuoton odotettu keskihajonta noin 10 prosenttia.

Taloukasvu nopeutui vuonna 2017 kaikissa keskeisissä talouksissa. Rahapolitiikan suunta oli kaksijakoinen: Euroopan keskuspankin jatkaessa velkikirjojen osto-ohjelmaansa USA:n keskuspankki jatkoi vuonna 2016 aloittamiaan varovaisia ohjaukskorkojen nostoja. Inflaatio pysyi edelleen alhaalla, vaikka öljyn hinta kääntyi kertomusvuoden aikana nousuun.

Osakemarkkinoilla vuosi 2017 oli kaikille päämarkkina-alueille selkeästi positiivinen. Yhtiön osakesalkussa kaikki markkina-alueet tuottivat hyvin, joskin dollarin heikkeneminen kaikkia päävaluuttoja vastaan madalsi jonkin verran dollarimääräisten sijoitusten tuottoa. Negatiivista vaikutusta pienennettiin valuuttariskiä suojaamalla. Korkosalkun altistuma nousuille koroille eli duraatio oli koko vuoden pieni. Kokonaisuudessaan vuodesta 2017 muodostui sijoittajan kannalta hyvä ja kaikkien pääomaisuusluokkien tuotto oli vuoden 2016 tapaan positiivinen.

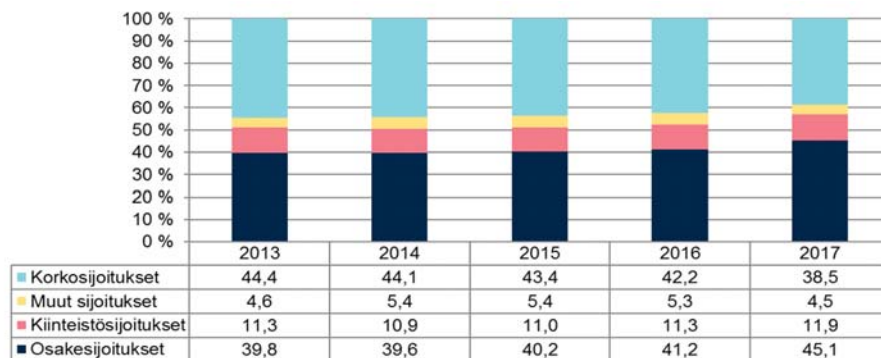
Yhtiön sijoitukset olivat vuoden 2017 päättyessä käyvin arvoon yhteensä 39 355,1 (37 214,4) miljoonaa euroa. Sijoitusten tuotto käyville arvoille laskettuna oli 7,2 prosenttia. Suomen inflaatio nopeutui hieman vuoden lopulla. Kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli 0,5 prosenttia. Yhtiön sijoitusten arvon reaalisesti tuotoksi muodostui 6,7 prosenttia vuonna 2017. Edellisenä vuonna sijoitussalkun tuotto oli 4,8 prosenttia eli reaalisesti 3,8 prosenttia. Viiden viimeisimmän vuoden vuotuinen keskituotto käyville arvoille on ollut 6,9 prosenttia, mikä vastaa keskimäärin 6,2 prosentin vuotuista reaalituottoa. Laskettuna vuodesta 1997 yhtiön sijoitusten kokonaistuotto käyville arvoille on ollut keskimäärin 5,9 prosenttia vuotta kohden. Tämä vastaa 4,3 prosentin vuotuista reaalituottoa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto

Seuraava erittely yhtiön sijoitusten jakaumasta noudattaa käypien arvojen mukaista jaottelua. Tilinpäätöksen liitetietoihin sisältyvät tämän perusjakauman lisäksi sijoitusten riskijakauma sekä taulukko sijoitustuottojen jakautumisesta eri sijoituslajeihin.

Sijoitusten perusjakauman kehitys

Joukkovelkakirjalainojen, korkorahastojen ja muiden rahoitusmarkkinavälineiden osuus yhtiön sijoitusvarallisuudesta oli 36,4 (39,5) prosenttia. Niiden markkina-arvo johdannaiset huomioon ottaen oli yhteensä 14 325,3 (14 713,3) miljoonaa euroa ja tuotto käyville arvoille 1,5 (3,7) prosenttia. Valtioiden tai niiden kaltaisten liikkeeseen laskijoiden lainoissa oli 5 199,4 (4 139,8) miljoonaa euroa eli 36,3 (28,1) prosenttia. Rahamarkkinasijoitusten osuus oli 344,6 (991,3) miljoonaa euroa eli noin 2,4 (6,7) prosenttia ja tuotto 5,4 (5,8) prosenttia. Loput 61,3 prosenttia korkosijoituksista olivat yrityslainoja. Pääosa yrityslainoista oli luottoluokitukseltaan korkeita. Luottoriskillisten joukkovelkakirjalainojen tuotto oli 1,7 prosenttia. Vuoden lopussa joukkolainasalkun keskimääräinen juoksu-aika oli 0,4 (0,6) vuotta.

Yhtiön yritysrahoituksessa uusia sijoituslainoja myönnettiin jonkin verran aiempaa vähemmän. Uusien TyEL-lainojen määrä oli selvästi edellisvuotta vähäisempi, minkä seurauksena lainakanta pieneni edellisvuodesta. Lainasaamisten osuus sijoitusvarallisuudesta oli vuoden päättyessä 2,1 (2,7) prosenttia. Uusia lainoja nostettiin vuoden 2017 aikana 106,2 (321,4) miljoonaa euroa. Koko lainakanta oli vuoden päättyessä 833,1 (1 007,4) miljoonaa euroa kertyneet korot mukaan lukien. Lainasaamisten tuotto oli 3,4 (3,3) prosenttia.

Yritysrahoituksen lainakanta, milj. euroa

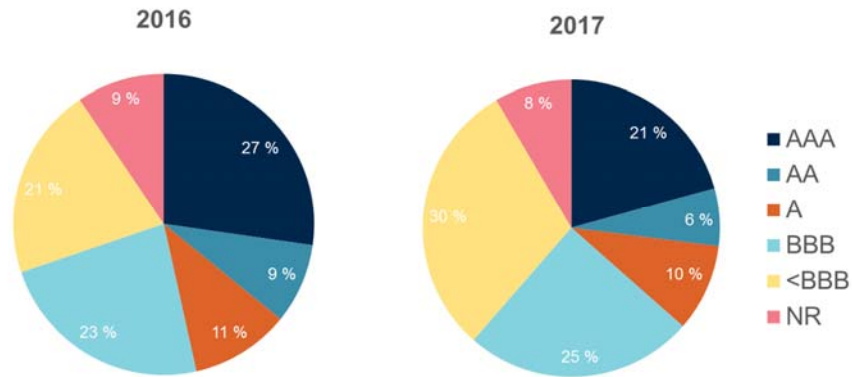
	2017 milj.e	Korko %	Uudet lainat 2017	2016 milj.e	Korko %
Sijoituslainat *	578,6	3,3	100,0	631,9	3,4
Takaisinlainat	254,5	2,4	6,2	375,5	2,9
Yhteensä	833,1	3,0	106,2	1 007,4	3,2

* Ei sisällä omistusyhteisyriksinä käsitellyille kiinteistösijoituksille myönnettyjä lainoja.

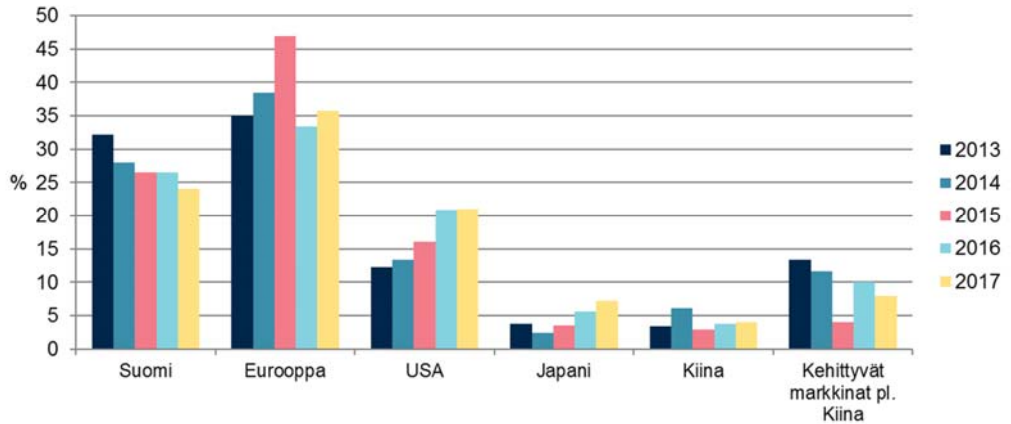
Edellä mainitut sijoitukset yhteensä muodostavat korkosijoitusten luokan. Kaikkiaan näiden sijoitusten osuus sijoituskannasta oli 38,5 (42,2) prosenttia ja tuotto 1,6 (3,6) prosenttia.

Noteerattujen ja noteeraamattomien osakesijoitusten sekä pääomasijoitusten osuus sijoituksista oli 45,1 (41,2) prosenttia. Niiden arvo nousi vuonna 2017 17 755,9 (15 321,8) miljoonaan euroon. Kotimaisten osakesijoitusten osuus tästä oli noin 24,8 (27,2) prosenttia eli noin 4 402,1 (4 169,9) miljoonaa euroa. Noteeratuista osakesijoituksista kotimaisten osuus oli 24,0 (26,5) prosenttia. Osakesijoitusten käyvin arvoon laskettu tuotto oli 14,8 (6,5) prosenttia.

Joukkovelkakirjasijoitusten luottoriskijakauma

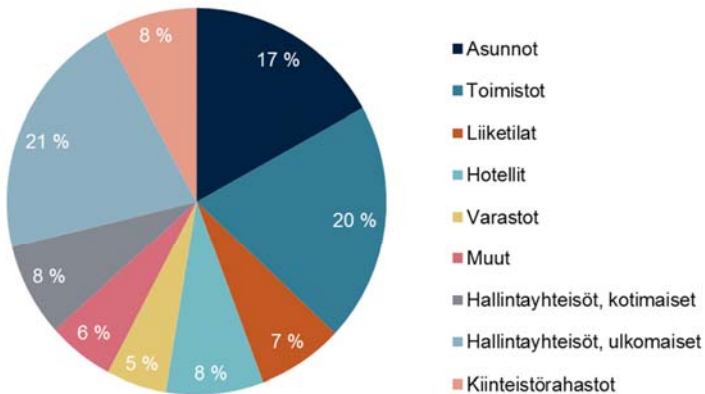
Noteerattujen osakkeiden maantieteellinen jakauma

Osake-, valuutta- ja korkojohdannaisia käytetään sekä suojaustarkoituksiin että sijoitus-salkun riskitason muuttamiseen. Johdannaisten käytön seurauksena osakesijoitusten riskin mukainen määrä oli 17 482,9 miljoonaa euroa eli 44,4 prosenttia sijoituksista. Korkojohdannaisten vaikutus on otettu huomioon edellä ilmoitetussa joukkolainasalkun keskimääräisessä juoksuajassa.

Kiinteistösijoitukset olivat vuoden 2017 lopussa 4 682,9 (4 199,6) miljoonaa euroa. Muutos edelliseen vuoteen oli 11,5 prosenttia. Kiinteistösijoitusten osuus sijoituksista oli 11,9 (11,3) prosenttia, josta kiinteistösijoitusrahastoja oli 1,0 prosenttiyksikköä. Suoraan omistettuja kiinteistösijoituksia oli 4 308,4 (3 744,0) miljoonaa euroa. Ilmarisen kotimaisen kiinteistöjen vuokrausaste nousi hieman ja oli vuoden lopussa 89,9 (87,4) prosenttia.

Kiinteistösijoitusten rakenne 31.12.2017

Yhtiön kiinteistösijoitusten kokonaistuotto oli 5,0 (6,4) prosenttia. Suorien kiinteistösijoitusten tuotto oli 4,7 (6,7) prosenttia. Kiinteistösijoitusrahastojen tuotto oli 7,4 (3,6) prosenttia. Suorien ulkomaisten kiinteistösijoitusten määrä kasvoi 972,4 miljoonaan euroon.

Sijoitusvarallisuuden markkina-arvosta oli vuoden lopussa noin 4,5 (5,3) prosenttia hyödykesijoituksia, sijoituksia absoluuttisen tuoton rahastoihin sekä muita sijoituksia. Tästä

absoluuttisen tuoton rahastojen osuus oli 1,9 prosenttiyksikköä eli 748,6 miljoonaa euroa. Absoluuttisen tuoton rahastot tuottivat keskimäärin -1,0 prosenttia sitoutuneelle pääomalle.

Yhtiön vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti sijoituskohteen kanssa käynnistetään vaikuttamisprosessi, mikäli sen toiminta ei vastaa yhtiön sijoituskohteilleen asettamia kriteerejä eli yritys rikkoo vakavasti YK:n Global Compactin periaatteita ihmisoikeuksista sekä ympäristötuhojen ja korruption välttämisestä. Lisäksi sellaisten sijoituskohteiden hankkimisesta pitäydytään, joiden toiminta ei täytä asetettuja kriteerejä: Emme sijoita tupakkatuotteiden ja kiistanalaisten aseiden valmistajiin emmekä sellaisiin yhtiöihin, joiden liiketoiminnasta vähintään 30 prosenttia liittyy kivihiilen polttamiseen. Vuoden 2017 aikana yhtiöllä oli 15 vaikuttamisprosessia, joista 10 toteutettiin pohjoismaisen vaikuttamisyhteistyön kautta ja viisi palveluntarjoajan kautta. Uusia vaikuttamisprosesseja aloitettiin viisi kappaletta, ja kaksi saatettiin päätökseen. Kansainvälisten normien rikkomuksiin liittyvien vaikuttamisprosessien lisäksi osallistuimme yhdessä muiden sijoittajien kanssa kirjeisiin, joissa pyysimme 37 sijoituskohteitamme raportimaan ympäristövaikutuksistaan. Lisäksi lähestyimme viittä kansainvälistä sähköyhtiötä keskeisten kehitysalueiden edistämiseksi.

10 KEHITYS, IT JA TIETOTURVA

Strategian toteuttamisessa tietojärjestelmäkehittämisen painopiste siirtyi kertomusvuonna eläkejärjestelmistä TyEL-vakuuttamisen prosessien ja järjestelmien uudistamiseen. Uudistamisella valmistaudutaan tulorekisteriaikaan vuoteen 2019 mennessä. Digitaalisten palveluiden kehittämistä jatkettiin osana strategian toteuttamista. Vuoden 2017 aikana otettiin käyttöön mm. Ohjaamo- ja Parempi vire -palvelut.

Myös HR-prosessien ja operatiivisten riskien hallinnan järjestelmätuki uudistettiin. Järjestelmäkehityksen automaatioastetta ja ketteryyttä nostettiin merkittävästi. Ketterän kehittämisen toimintamalli vakiinnutettiin kehittämisen malliksi. Loppukäyttäjäpalvelut kilpailutettiin ja uudella sopimuksella saavutettiin kustannushyötyjä. Tietotekniikan tuotantotoiminta sujui tavoitteiden mukaisesti sekä asiakkaiden palvelun että yhtiön oman toiminnan kannalta.

Vuoden aikana otettiin käyttöön uusi tietoturvapalvelujen kokonaisuus kyberuhkien havaitsemisen ja torjunnan kehittämiseksi.

Valmistautumista EU-tietosuoja-asetuksen vaatimukseen jatkettiin käymällä läpi henkilö-tietojen käsittely toimintaprosesseissa ja tietojärjestelmissä mahdollisten muutostarpeiden tunnistamiseksi ja toteuttamalla tarvittavat kehitystoimenpiteet. Myös testiaineiston hallinnan toteutus aloitettiin.

Ilmarisen ja Eteran fuusion toteutumiseen valmistauduttiin loppuvuonna suunnitelmalla pakolliset Day1-muutokset ja IT-tavoitetilan järjestelmäkarttaa.

11 RISKIENHALLINTA

Yhtiön riskienhallinnan tavoitteena on estää yhtiön toimintaa uhkaavien riskien toteutuminen, minimoida toteutuneiden riskien aiheuttamat taloudelliset ja muut vahingot sekä turvata toiminnan jatkuvuus. Tavoitteena on lisäksi, että yhtiö voi hyödyntää hallitun riskinoton tarjoamat mahdollisuudet liiketoiminnassa, erityisesti sijoitustoiminnassa. Olenaisinta on yhtiön lakisääteisen toiminnan sekä vakuutettujen, eläkkeensaajien ja vakuutusnottajien oikeuksien turvaaminen kaikissa tilanteissa.

Yhtiöllä on sen koko toiminnan kattavat riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteet. Riskienhallinnan yhtiötasosta seuranta, arviointia ja kehittämistä varten on organisaatioyksiköiden edustajista muodostuva riskienhallintatoimikunta. Toimikunta valmistelee määräajoin johtoryhmän hyväksyttäväksi katsauksia yhtiön riskeihin sekä päivittää vuosittain riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteet. Riskikatsaukset käsitellään hallituksen tarkastus- ja riskienhallintavaliokunnassa sekä hallituksessa.

Yhtiön riskienhallintatoiminto mukaan lukien sijoitustoiminnan riskien valvonta ja hallitusraportointi sisältyvät yhtiön aktuaaritoimesta ja riskienhallinnasta vastaavan johtajan vastuualueeseen. Näin varmistetaan sijoitustoiminnan raportoinnin ja riskienvalvonnan riippumattomuus riskiä ottavasta toiminnasta. Yhtiön riskienhallintatoiminto valmistelee lisäksi hallituksen ohjauksessa vuosittain arvion riskienhallintatoiminnan asianmukaisuudesta ja yhdessä toimivan johdon kanssa yhtiön riski- ja vakavaraisuusarvion.

Sijoitustoiminnan riskinottoa ohjaavat hallituksen vahvistama sijoitusstrategia ja sitä toteuttava sijoitussuunnitelma sekä sijoitusvaltuudet ja muut hallituksen määrittelemät periaatteet. Riskitason ja perusallokaation muutostarpeita seuraa tasehallintaryhmä, joka koostuu sijoitustoiminnan, aktuaari- ja riskienhallintatoiminnon sekä taloustoiminnon edustajista. Seuranta ja arviointia varten riskienhallintatoiminto tuottaa myös muun muassa skenaario- ja stressitestejä. Sijoitustoiminnassa riskienseuranta ja -hallinta ovat jatkuvaa.

Riskienhallintaa selostetaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

12 HENKILÖSTÖ

Ilmarinen-konsernissa oli vuonna 2017 töissä keskimäärin 577 henkilöä, kun vastaava määrä vuotta aikaisemmin oli 584. Emoyhtiö Ilmarisessa työssä olevia oli henkilötyövuosina mitattuna kertomusvuoden aikana keskimäärin 543 (538). Tässä luvussa on mukana 66 (64) osa-aikaista työntekijää, joiden työpanos on keskimääräiä laskettaessa oikaistu koko-aikaisten henkilöiden työaikaa vastaavaksi. Perhevapailta ja muilla palkattomilla vapailla oli vuoden aikana 47 (55) henkilöä. Vuoden lopussa työsuhteessa emoyhtiö Ilmariseen oli 567 (592) henkilöä, joista vakituisessa työsuhteessa oli 520 (540).

Ilmarisen toimitusjohtajana vuodesta 2015 lähtien toiminut Timo Ritakallio nimitettiin syksyllä 2017 OP Ryhmän uudeksi pääjohtajaksi. Hän siirtyy uuteen tehtäväänsä maaliskuussa 2018. Joulukuussa 2017 Ilmarisen hallitus nimitti uudeksi toimitusjohtajaksi KTM Jouko Pölösen.

Yhtiön strategian yksi keskeinen teema oli energisoiva työyhteisö, joka näkyi monella tavalla – niin yksilön terveyden ja hyvinvoinnin, toimintakulttuurin kuin henkilöstötietojen hallinnankin alueilla.

Ennaltaehkäisevä ote ja pitkäjänteinen satsaus työterveyteen tuottivat edelleen tuloista ja tukivat aktiivisesti henkilöstön työkykyä. Esimerkiksi tuki- ja liikuntaelin -sairauspoissaolot vähentyivät 29 prosenttia. Lisäksi fysioterapiahoidon kustannukset laskivat 20 prosenttia. Tähän myönteiseen kehitykseen vaikuttaa ”liikuttajan” palkkaaminen.

Hän tuo liikkumisen keskelle työpäivää ja auttaa myös aiemmin passiivisia yksittäisiä työntekijöitä löytämään itselle sopivan tavan liikkua. Myös kaikkien käytössä olevat sähkösaattöiset työpöydät ovat ehkäisseet tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Toinen merkittävä muutos vuoteen 2016 verrattuna oli mielenterveyteen liittyvien sairauspoissaolojen puoliittuminen (-53 prosenttia). Myös tämän kehityksen takana on ennaltaehkäisevä toiminta työterveydenhoidossa. Yhteensä diagnostisoidut ja omailmoitteiset sairauspoissaolot laskivat vuodesta 2016 14 prosenttia, mikä tarkoittaa yli 150 000 euron säästöä sairauspoissaolokustannuksissa. Sama laskeva trendi on jatkunut viimeisen viiden vuoden aikana.

Kevään mittaan koko henkilöstö oli mukana pohtimassa, millainen toimintakulttuuri on yhtiölle leimallista ja mitä asioita haluaisimme siinä kirkastaa. Johtopäätös oli, että Ilmarisen arvoista ”yhdessä menestyminen” kaipaavat eniten vahvistamista. Ensimmäinen konkreettinen toimenpide oli, että esimiehet yhdessä määrittivät hyvän esimiehen kriteerit. Arjessa laadukasta esimiestyötä tukee myös se, että vuonna 2017 rakennettiin uusi henkilötietojen hallintaa ja seurantaa helpottava HR-järjestelmäpalvelu, joka otettiin käyttöön vuoden 2018 alussa.

Myös henkilöstön näkökulmasta loppuvuotta hallitsi valmistautuminen Ilmarisen ja Eteran fuusioon. Henkilöstövaikutuksia koskevat yt-neuvottelut jatkuivat tammikuulle 2018. Niissä käsiteltiin resurssien lisäksi muun muassa palkitsemiskäytäntöjen ja henkilöstöetujen yhtenäistämistä. Valmisteltavan integraation tuoma epävarmuus ei kuitenkaan vaikuttanut syyskuisen ilmapiiritutkimuksen kokonaistulokseen, joka asteikolla 1–5 säilyi samalla tasolla (3,8) kuin edellisenä vuonna. Vahvuuksista nousi esille muun muassa se, että henkilöstö uskoo Ilmarisen menestykseen (4,2). Myös esimiestoiminta sai korkean arvon (4,0). Kehittämisalueeksi yhtiön johto totesi muun muassa, että yhteiset tavoitteet jatkossa ohjaavat yhdessä onnistumiseen myös yli organisaatorajojen.

13 LIIKEKULUT

Yhtiön kustannustehokkuus säilyi vuonna 2017 hyvällä tasolla. Toiminnan jatkuva tehostaminen on yksi yhtiön strategisista tavoitteista. Toiminnan tehokkuus koituu asiakashyvitysten kautta yhtiön asiakkaiden hyväksi. Vakuutusmaksun hoitokustannustulolla rahoitettavat kulut olivat 108,9 (107,6) miljoonaa euroa. Hoitokulusuhde eli edellä mainittujen liikekulujen suhde saatuihin hoitokustannusosiin oli 81,1 (74,9) prosenttia. Hoitokulusuhteen muutos edellisvuoteen verrattuna johtui siitä, että työeläkevakuutusmaksuun sisältyvä maksun hoitokuluosa alentui noin 7 prosentilla.

Kokonaisliikekulut olivat yhteensä 150,3 (147,2) miljoonaa euroa eli 2,1 prosenttia suuremmat kuin edellisenä vuonna. Kulujen nousu johtui fuusion valmisteluun liittyvistä menoista. Ilmarisen varsinaisen toiminnan kulut alenivat edellisvuoteen verrattuna. Hoitokustannustulos oli 25,4 (36,1) miljoonaa euroa. Tuloksen pienentyminen johtui lähinnä tariffimuutoksesta.

Lakisääteiset maksut, 10,3 miljoonaa euroa, rahoitetaan erillisellä vakuutusmaksuun sisältyvällä lakisääteisten maksujen osalla. Nämä maksut ovat Eläketurvakeskuksen kustannusosuus, Finanssivalvonnan valvontamaksu ja oikeushallintomaksu.

Sijoitustoiminnan liikekulut olivat 26,2 (24,5) miljoonaa euroa eli 0,07 prosenttia sijoitusten yhteismäärästä. Ne rahoitetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Vakuutusmaksuun sisältyvällä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla rahoitettavaan, asiakkaiden kanssa yhteistyössä tehtävään työhyvinvoinnin ja työkyvyn ylläpitotoimintaan käytettiin 5,0 (4,7) miljoonaa euroa.

14 SELVITYS MUISTA KUIN TALOUDELLISISTA TIEDOISTA

Vastuullisuus on yksi Ilmarisen arvoista ja erottamaton osa kaikkea toimintaamme. Laikisääteisen perustehtävämme myötä meillä on suuri vastuu yhteiskunnassamme: vastuullamme oli kertomusvuonna lähes 900 000 suomalaisen eläketurvasta huolehtiminen sekä nykyisten ja tulevien eläkkeensaajien eläkevarojen sijoittaminen tuottavasti ja turvaavasti. Tämän tehtävän hoitaminen edellyttää vastuullisuutta jokaiselta työntekijältä, ja siksi vastuullisuus kuuluu keskeisesti niin toimintakulttuuriimme kuin liiketoimintamme ytimeen. Olemme asettaneet yritys vastuulle tavoitteet, joiden toteutumista seuraamme KPI-mittareiden avulla. Monet yritys vastuun mittareista ja tunnusluvuista ovat samoja, joita käytämme liiketoiminnan mittaamiseen ja tavoitteiden asettamiseen – tämä osaltaan kertoo siitä, että vastuullisuus ei ole erillinen osa-alue, vaan osa arkipäiväistä toimintaa.

Yritys vastuun KPI-mittarit on julkaistu [verkkosivuillamme](#).

Julkaisemme lisäksi vuosittain GRI-viitekehysten mukaisesti laaditun yritys vastuuraportin, jossa kuvataan yritys vastuun tavoitteita ja toteutumista kaikilla keskeisillä osa-alueilla. Vuotta 2017 koskeva raportti julkaistaan maaliskuussa 2018.

Ympäristöasiat

Yhtiön toiminnan merkittävimmät ympäristövaikutukset ovat välillisiä, ja liittyvät sijoitusvarallisuuden käyttöön globaalisti. Sijoittamalla yrityksiin, jotka ottavat ympäristövaikutukset huomioon ja pyrkivät kehittämään ratkaisuja esimerkiksi ilmastomuutoksen haasteisiin, meillä on mahdollisuus olla mukana edistämässä kestävästä kehityksestä. Toisaalta sijoitussalkun kautta altistumme myös ympäristöriskeille, jotka voivat realisoitua niin taloudellisina menetyksinä kuin mainehaittoina.

Sijoitustoiminnan ympäristövaikutuksiin liittyviä tavoitteita ja periaatteita olemme linjanneet vastuullisen sijoittamisen periaatteissa sekä ilmastoperiaatteissa. Olemme seuranneet suoran osakesalkun hiilijalanjälkeä vuodesta 2015. Vuoden 2017 lopussa suoran listatun osakesalkun hiili-intensiteetti oli 215,0 tonnia hiilidioksidiekvivalenttia per miljoona euroa liikevaihtoa. Tämä oli 17 prosenttia pienempi kuin vertailuindeksillä. Suoran listatun yrityslainasalkun hiilijalanjälki oli 197,5 tonnia hiilidioksidiekvivalenttia per miljoona euroa liikevaihtoa.

Ilmastomuutos avaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia yrityksille, jotka tuottavat energiatehokkaita tai puhtaan teknologian ratkaisuja. Vuoden 2017 lopussa sijoituksemme kestävässä kehityksessä olivat 517 miljoonaa euroa. Kestävän kehityksen ratkaisuihin lasketaan mukaan mm. energiatehokkuuteen, ravitsemukseen, tarttuvien tautien ehkäisyyn, vesihuoltoon ja koulutukseen liittyvä liiketoiminta. Näiden osuus oli vuoden lopussa 7,5 prosenttia sijoituskohteidemme liikevaihdosta. Ilmastoperiaatteissa asettamamme tavoite on kaksinkertaistaa sijoitukset kestävässä kehityksessä vuoteen 2020 mennessä vuoden 2016 lähtötalanteesta sillä edellytyksellä, että myös sijoitusten taloudelliset kriteerit täyttyvät. Tavoitetaso on 12 prosenttia osakesalkun yritysten vuosiliikevaihdosta.

Yhtiö on myös merkittävä kiinteistö sijoittaja, ja suorat ympäristövaikutuksemme liittyvät ennen kaikkea kiinteistöjen energiatehokkuuteen ja muihin rakennetun ympäristön ilmasto- ja ympäristövaikutuksiin. Sijoitamme resurssitehokkaisiin sekä käyttäjälle terveellisiin ja turvallisiin rakennuksiin, jotka sijaitsevat hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella. Uudisrakennuskohteissa kartoitamme uusiutuvan energian, erityisesti maalämmön ja aurinkoenergian, käyttömahdollisuudet. Uusilta toimitilakiinteistöiltä edellyttämme vähintään LEED kulta- tai vastaavaa ympäristöluokitusta. Vuoden 2017 aikana käynnistimme hankkeen, jossa haetaan LEED-luokituksia kaikkiaan 12:lle olemassa olevalle

kiinteistölle, mukaan lukien Ilmarisen omana pääkonttorina toimiva Kiinteistö Oy Helsingin Lepakko Ruoholahdessa. Luokitusprosessin yhteydessä kiinteistöissä toteutetaan energiakatselmus sekä parannetaan ympäristöä säästäviä toimintamalleja mm. jätehuollossa ja siivouksessa. Luokituksessa huomioidaan tilan käyttäjien toiminta sekä kokemukset rakennuksen sisäolosuhteista, joita selvitetään käyttäjäkyselyllä. Laskemme vuosittain kiinteistöjemme energiankulutuksesta aiheutuvan hiilijalanjäljen sekä uudisrakennuskohteiden elinkaaren aikaisen hiilijalanjäljen. Raportoimme näistä tarkemmin yritysraportissa.

Sosiaaliset asiat ja henkilöstöasiat

Yhtiön lakisääteinen tehtävä on huolehtia asiakasyritysten henkilöstön ja yrittäjien eläkevakuumattamisesta sekä eläkkeiden maksusta, mikä on keskeinen osa sosiaaliturvaa. Tätä perustehtäväämme toteutamme mahdollisimman laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Vuonna 2017 annoimme vanhuuseläkepäätöksen keskimäärin 36 päivässä.

Työkyvyttömyys ja ennenaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle jääminen on aina vakava riski niin työntekijän, työnantajan, eläkevakuutusyhtiön kuin koko yhteiskunnan näkökulmasta. Ilmarisen yritys vastuuseen kuuluu asiakasyritysten henkilöstön työkyvyttömyysriskin ennaltaehkäisy sekä palvelut työurien pidentämiseksi. Näitä ovat ammatillinen kuntoutus sekä työhyvinvoinnin ja työkykyjohtamisen palvelut, joita kutsumme nimellä Parempaa työelämää -palvelut. Suunnitelmallisella yhteistyöllä vähennämme asiakasyritysten työkyvyttömyysriskiä, tuemme henkilöstökulujen hallintaa sekä tuottavan työn tekemistä. Vuonna 2017 järjestimme 44 Parempaa työelämää -valmennusta, ja työhyvinvointihankkeidemme piirissä oli kaikkiaan noin 135 000 henkilöä. Kuntoutuksen osallistuneista 68 prosenttia oli työmarkkinoiden käytettävissä kuntoutuksen päätyttyä.

Vastuullisena työnantajana haluamme omassa yrityksessämme näyttää esimerkkiä siitä, kuinka työ ja työyhteisö voivat tukea yksilön virettä. Energisoivan työyhteisön kehittäminen oli vuonna 2017 yksi strategiamme painopisteistä. Tämän toteutumista seuraamme henkilöstön ilmapiiritutkimuksella, jonka kokonaistulos oli 3,8 (asteikolla 1–5). Tulos oli hyvä ottaen huomioon, että henkilöstö joutui vuoden aikana kokemaan epävarmuutta tulevaan fuusioon liittyen. Käytännön toimenpiteitä energisoivan työyhteisön luomisessa ovat olleet mm. työpaikkaliikuttajan palkkaaminen, henkilöstön liikuntamahdollisuuksien tukeminen, lakisääteistä laajemmat työterveyspalvelut sekä koulutukset ja valmennukset. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2017. Siinä linjaamme yhdenvertaisuuden toteutumiseen liittyvät periaatteemme niin iän, sukupuolen, perhesuhteiden, alkuperän ja kansalaisuuden, kielen, uskonnon, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ay-toiminnan, terveydentilan ja seksuaalisen suuntautumisen suhteen.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Ihmisoikeuskysymykset nousevat yhtiön agendalle lähinnä sijoitustoiminnan kautta. Olemme allekirjoittaneet YK:n tukemat vastuullisen sijoittamisen periaatteet (PRI) vuonna 2006. Edellytämme, että omistamamme yhtiöt noudattavat kansallisen lainsäädännön lisäksi YK:n Global Compact -periaatteita ja niihin liittyviä kansainvälisiä normeja koskien ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia, ympäristöä ja korruptiota.

Olemme integroineet vastuullisuuden osaksi sijoituspäätösten tekoa. Käytössämme on ulkoisten palveluntarjoajien luokitukseen ja sisäiseen analyysiin perustuvat vastuullisuusluokitukset, joita salkunhoitajat seuraavat taloudellisten tunnuslukujen rinnalla. Luokitukset kattavat yli 3 000 listattua yhtiötä. Heikomman luokituksen saaneisiin yhtiöihin sijoittaminen vaatii aina erillisen selvityksen. Tämä auttaa ehkäisemään mahdollisia ih-

misoikeus- ja muita vastuullisuusriskejä jo ennakolta. Lisäksi osakevalinnassa on käytössä ESG-vertailuindeksit, eli salkunhoitajien tulosta verrataan indekseihin, joihin on otettu mukaan toimialan ja maantieteellisen alueen vastuullisimmat yritykset. Tämä kannustaa salkunhoitajia entistä vahvemmin painottamaan vastuullisia yrityksiä sijoituspäätöksissään.

Ulkopuolinen palveluntarjoaja käy arvopaperisijoituksemme läpi kaksi kertaa vuodessa ja raportoi havaitsemistaan normirikkomuksista ja rikkomusepäilyistä, mukaan lukien ihmisoikeusriskit. Mahdollisissa ihmisoikeus- ja muissa rikkomuksissa ensisijainen toimintatapamme on pyrkiä vaikuttamaan yritykseen toiminnan korjaamiseksi joko yksin tai yhteistyössä muiden sijoittajien ja kumppaneidemme kanssa. Vuoden 2017 aikana vaikuttamisprosessin kohteena oli 15 yritystä. Tapauksista 8 liittyi ihmisoikeuksien ja työelämän oikeuksien kunnioittamiseen, ja ongelmat koskivat mm. pakkotyötä ja heikkoja työoloja, alkuperäisasukkaiden oikeuksia sekä yhdistymisvapauden rajoittamista. Mikäli vaikutus ei tuota toivottua lopputulosta, on viimeisenä keinonamme sijoituksesta irtautuminen.

Keskustelemme sijoituskohteenamme olevien yritysten kanssa vastuullisuusasioista myös varsinaisten vaikuttamisprosessien ulkopuolella. Ihmisoikeuksiin liittyvistä kysymyksistä nostamme säännöllisesti esille esimerkiksi työolot yrityksen alihankintaketjuissa.

Korruption ja lahjonnan torjunta

Tapamme toimia on määritelty Code of Conductissa eli liiketoimintaperiaatteissamme. Niissä linjataan mm., että noudatamme hyvää vakuutustapaa, emme hyväksy lahjontaa, tunnistamme ja torjumme eturistiriitatilanteet, emme väärinkäytä sisäpiiritietoa, tunnemme asiakkaamme ja teemme hankintamme vastuullisesti. Yhtiön hallitus on vahvistanut Code of Conduct -periaatteet sekä niitä täydentäviä tarkempia periaatteita ja linjauksia, kuten lahjonnan vastaiset periaatteet. Periaatteet perustuvat Keskuskauppamarkin julkistamaan, Transparency Internationalin kehittämään lahjonnan vastaisiin periaatteisiin ja niiden soveltamisohjeeseen. Edellytämme kaikilta liikekumppaneiltamme sitoutumista vastaaviin vastuullisiin toimintatapoihin. Rakennuttajana edellytämme, että kaikki yhteistyökumppanimme noudattavat harmaan talouden torjuntavelvoitteita. Nämä julkiset periaatteet ja linjaukset löytyvät verkkosivuiltamme. Periaatteiden avulla hallitsemme compliance-riskejä, mukaan lukien väärinkäytöksiin ja eturistiriitoihin liittyvät riskit.

Yhtiössä on päätoiminen Compliance Officer, jonka keskeisenä tehtävänä on tukea yhtiön hallitusta, johtoa ja liiketoimintaa luotettavan hallinnon ja sisäisen valvonnan toimivuuden ja riittävyyden sekä säännösten ja liiketoimintaperiaatteiden noudattamisen varmistamisessa. Yhtiön kaikki työntekijät suorittavat Code of Conduct -koulutuksen. Henkilöstön käytössä on Whistle Blowing -kanava, jonka kautta mahdollisista väärinkäytösepäilyistä voi ilmoittaa nimettömästi. Kanavan kautta ei tullut vuonna 2017 ilmoituksia. Vuonna 2017 emme saaneet lainsäädännön tai säännösten rikkomiseen liittyviä sakkoja tai ei-rahallisia sanktioita.

Omistamissamme sijoituskohteissa seuraamme mahdollisia korruptioepäilyjä ja lahjontaan liittyviä rikkomuksia samalla tavalla kuin ihmisoikeus- ja muita normirikkomuksia. Ensisijaisesti pyrimme vaikuttamaan yrityksiin toiminnan muuttamiseksi. Vuoden 2017 aikana oli käynnissä 4 vaikuttamisprosessia, jotka liittyivät korruption vastaisiin toimiin. Viimeisenä keinona on omistuksesta irtautuminen.

15 HALLINTO

Ilmarisen varsinainen yhtiökokous pidettiin 6.4.2017, jossa hyväksyttiin mm. tilinpäätös ja toimintakertomus sekä valittiin hallintoneuvoston jäsenet erovuoroisten tilalle. Ilmarisen ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 14.9.2017. Kokouksessa hyväksyttiin mm. Ilmarisen ja Eteran sulautuminen 1.1.2018 alkaen sulautumissuunnitelman mukaisesti, yhtiöjärjestyksen muutokset mm. hallintoelinten jäsenmääriin sekä valittiin hallintoneuvostoon neljä uutta jäsentä. Hallintoneuvostossa oli vuonna 2017 yhteensä 28 jäsentä ja 1.1.2018 alkaen 32 jäsentä.

Ilmarisen hallintoneuvoston puheenjohtajisto vuonna 2017:

Puheenjohtaja

Neste Oyj:n toimitusjohtaja Matti Lievonen (6.4.2017 asti)

Metso Oyj:n senior advisor Matti Kähkönen (6.4.2017 alkaen).

Varapuheenjohtaja ja puheenjohtajan ensisijaisen varahenkilö Akavan Erityisalat AERy:n toiminnanjohtaja Salla Luomanmäki.

Varapuheenjohtaja Kone Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin (6.4.2017 asti)

Caverion Oyj:n toimitusjohtaja Ari Lehtoranta (6.4.2017 alkaen).

Hallintoneuvoston kokoonpano kokonaisuudessaan on luettavissa www.ilmarinen.fi/ilmarinen/hallinto-ja-organisaatio/hallintoneuvosto.

Ilmarisen hallituksessa vuonna 2017 oli 12 jäsentä ja neljä varajäsentä. Vuodesta 2018 alkaen hallituksessa on 14 jäsentä ja neljä varajäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi on neljä vuotta 1.1.2014–31.12.2017.

Hallituksen kokoonpano 1.1.–31.12.2017:

Puheenjohtaja

- Mikko Helander, pääjohtaja, Kesko Oyj

Varapuheenjohtajat

- Jarkko Eloranta, puheenjohtaja, SAK
- Jyri Häkämies, toimitusjohtaja, EK

Jäsenet

- Sture Fjäder, puheenjohtaja, Akava
- Timo Kokkila, toimitusjohtaja, Pontos Group (10.3.2017 alkaen)
- Hille Korhonen, toimitusjohtaja, Nokian Renkaat Oyj
- Minna Korkea-aho, talousjohtaja, Pohjolan Voima Oy
- Olli Lehtilä, liiketoimintajohtaja, OP Ryhmä, vahinkovakuutus
- Hannu Leinonen, diplomi-insinööri
- Katarina Murto, edunvalvonnasta vastaava johtaja, STTK
- Kristian Pullola, talousjohtaja, Nokia Oyj
- Pekka Vauramo, toimitusjohtaja, Finnair Oyj

Varajäsenet

- Annukka Lantto, varatoimitusjohtaja, Antell-konserni
- Hannu Rautiainen, johtaja, EK
- Kari Savolainen, toimitusjohtaja, Finavia Oyj (varsinainen jäsen 1.1.–10.3.2017)
- Petri Vanhala, puheenjohtaja, Paperiliitto ry

Ilmarisen hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 17.11.2017 hallituksen jäsenet seuraavalle nelivuotiskaudelle 1.1.2018–31.12.2021. Hallituksesta jäivät pois 1.1.2018 alkaen Minna Korkeaaja, Hannu Leinonen, Kari Savolainen, Petri Vanhala ja Pekka Vauramo. Uusina varsinaisina jäseninä aloittivat diplomi-insinööri Tero Kiviniemi, Alko Oy:n toimitusjohtaja Leena Laitinen, Ponsse Oyj:n toimitusjohtaja Juho Nummela, Stora Enso Oyj:n talousjohtaja Seppo Parvi, Rakennusliiton varapuheenjohtaja Kyösti Suokas ja varajäseninä Esperi Care Oy:n toimitusjohtaja Marja Aarnio-Isohanni ja Insinööriliiton puheenjohtaja Samu Salo.

Vuonna 2017 hallituksen puheenjohtajisto muodosti nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan. Vuodesta 2018 alkaen valiokunnan muodostavat hallituksen puheenjohtajisto ja yksi hallituksen jäsen.

Tarkastus- ja riskienhallintavalioikunnan puheenjohtajana toimi vuonna 2017 Kristian Pullola ja jäseninä toimivat Minna Korkeaaja, Katarina Murto ja Hannu Rautiainen.

Vaalivaliokunnan kokoonpano vuonna 2017 oli seuraava:

Puheenjohtaja Matti Lievonen 6.4.2017 saakka ja Matti Kähkönen tästä eteenpäin.
Varapuheenjohtaja Matti Harjuniemi.

Jäsenet:

Sture Fjäder
Mikko Helander
Antti Herlin (6.4.2017 asti)
Ari Lehtoranta (6.4.2017 alkaen)
Katarina Murto.

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten osallistuminen kokouksiin on ilmoitettu palkka- ja palkkioselvityksessä, joka on luettavissa www.ilmarinen.fi/ilmarinen/hallinto-ja-organisaatio/palkka-ja-palkkioselvitys.

Ilmarisen tilintarkastajana on toiminut Ernst & Young Oy, KHT-yhteisö ja sen nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana KHT Harri Pärssinen.

16 KONSERNI

Ilmarisen konserniin kuului vuoden 2017 lopussa 138 (137) tytäryhtiötä ja 46 (44) omistusyhteisyritystä, joista 25 (22) on yhdistelty konserniin olennaisina osakkuusyhtiöinä. Tytäryhtiöt Tietollmarista lukuun ottamatta ovat kiinteistöyhtiöitä. Myös osakkuusyhtiöistä pääosa on kiinteistöyhtiöitä tai kiinteistöhallintayhteisöjä. Tietollmarinen kuuluu Ilmarisen konserniin äänivallan perusteella, sillä Ilmarisen osuus Tietollmarisen osakkeiden tuottamista äänistä on 70 prosenttia, vaikka osuus osakepääomasta on 30 prosenttia. Tiedot kaikista tytäryrityksistä ja omistusyhteisyrityksistä löytyvät tilinpäätöksen liitetiedoista.

Ilmarinen omisti pitkään Keskinäisen Henkivakuutusyhtiö Suomen takuupääoman kokonaisuudessaan. Koska takuuosuuksiin ei liittynyt äänioikeutta, yhtiötä ei ole yhdistelty konserniin osakkuusyhtiönsä, vaan sitä on käsitelty omistusyhteisyrityksenä. Suomiyhtiö lopetti toimintansa vuonna 2017 ja palautti takuupääoman (504 563,78 euroa) Ilmariselle.

17 TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Etera sulautui Ilmariseen 1.1.2018 ja Eteran työntekijät siirtyivät Ilmariseen vanhoina työntekijöinä. Yhdistyneen yhtiön organisoitumista koskevien yhteistoimintaneuvottelujen ensimmäinen vaihe saatiin päätökseen tammikuussa 2018.

Ilmarisen ja Eteran sulautumisen myötä tulee Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö olemaan 1.1.2018 alkaen Ilmarisen omistusyhteisyritys.

18 TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Työeläkealan näkymät ovat muuttuneet aiempaa positiivisemmiksi Suomen talouden voimakkaan elpymisen ansiosta. Ennusteiden mukaan talouden kasvu jatkuu. Kasvun seurauksena myös työllisyyden ja palkkasumman arvioidaan kehittyvän myönteisesti vuonna 2018, minkä seurauksena työeläkelaitosten maksutulon voi odottaa kehittyvän edellisvuosia suotuisammin.

Teollisuusmaiden vahvistunut talouskasvu ja yritysten hyvä kannattavuus tukevat osakekurssien kehitystä. Arvostustasoja tukee edelleen Euroopan Keskuspankin elvyttävä rahapolitiikka, jonka odotetaan jatkuvan vielä vuonna 2018. Kansainvälisen talouden ja maailmanpolitiikan kehitykseen liittyy kuitenkin merkittäviä epävarmuuksia.

Eteran sulautuminen Ilmariseen edellyttää monien toimintojen yhdistämistä ja päällekkäisyyksien purkamista. Vuonna 2018 Ilmarisessa toteutetaan muutoksia, joilla tähdätään entistä parempaan kustannustehokkuuteen ja palvelukykyyn.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Tilinpäätös laaditaan kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölain sekä työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaisesti. Lisäksi tilinpäätöksessä noudatetaan eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annettua lakia, sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä, kirjanpitoasetusta, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia laskuperusteita sekä Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita.

1 KONSERNITILINPÄÄTÖS

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään emoyhtiön lisäksi kaikki tytäryritykset, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Ilmarisen tytäryritykset, tietotekniikkapalveluja Ilmariselle tuottavaa tytäryhtiötä lukuun ottamatta, ovat kiinteistöyhtiöitä.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista eliminoidaan yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitontojakko sekä keskinäinen osakeomistus. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja vuoden aikana myydyt yhtiöt yhdistellään myyntihetkeen saakka. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen.

Konsernin keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva jaetaan tytäryhtiöiden omaisuuserille ja poistetaan näiden poistosuunnitelman mukaan.

Kiinteistötytäryhtiöosakkeisiin tehty arvonalentumiset, arvonalentumisen palautukset ja arvonorotukset on peruutettu konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Vastaavat kirjaukset on käyvä arvojen puitteissa kohdistettu konsernitaseessa tytäryhtiöiden omistamille kiinteistöille.

Olennot osakkuusyhtiöt eli yritykset, joiden osakkeiden tuottamasta äänimäärästä Ilmarisen konsernin omistus on 20–50 prosenttia, yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Jos olennainen osakkuusyhtiö on yhteisyhtiö, yhdistellään tämän yrityksen tuloslaskelma- ja tase-erät sekä liitetiedot omistuosuuden mukaisesti. Osakkuusyhtiöt laativat tilinpäätöksensä pääsääntöisesti vastaavilla laskentaperiaatteilla kuin emoyhtiö. Jos osakkuusyhtiöstä ei ole saatavilla tätä tietoa ja osakkuusyhtiö laatii tilinpäätöksensä käyvin arvoin tai IFRS periaatteella, käytetään yhdistelyssä näitä arvoja.

Asunto- ja kiinteistöyhtiöitä ei yhdistellä osakkuusyhtiöksi. Tämän merkitys konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Konsernituloslaskelmaan sisältyy konsernin osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista. Konsernitaseessa osakkuusyhtiöiden hankintameno on lisätty konsernin osuus hankinnan jälkeen kerätyistä tuloksista.

2 SIOITUSTEN KIRJANPITOARVO

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyt hankintameno määräisinä, tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Hankintameno sisällytetään hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Joidenkin kiinteistösijoitusten arvoja on aiempina vuosina korotettu. Suunnitelmapoisto vähennetään myös rakennuksiin kohdistuvista tuloutetuista arvonorotuksista.

Sijoitusomaisuudeksi katsottavat muut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä.

Rahoitusmarkkinavälineet on esitetty hankintamenon tai tätä alemman käyvän arvon määräisinä. Korkotason vaihteluista aiheutuvia arvonmuutoksia ei ole kuitenkaan aikaisemmissa tilinpäätöksissä kirjattu. Vuoden 2017 tilinpäätöksestä alkaen kirjataan myös korkotasosta aiheutuvat arvonmuutokset. Kirjausperiaatteen muutoksen vaikutus vuoden 2016 tilinpäätökseen verrattuna on kerrottu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Hankintameno on kirjattu myös jaksotettu nimellisarvon ja hankintamenon erotus, joka jaksotetaan korkotuotoksi tai sen vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Osakkeiden ja osuuksien sekä rahoitusmarkkinavälineiden hankintameno on laskettu lajikohtaisesta keskihinnasta.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet esitetään taseessa pysyvillä arvonalennuksilla vähennetyn hankintamenon määräisenä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

Saamisiksi katsottavat sijoitukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä alemman käyvän arvon määräisinä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti hankintameno käyvän arvon nousua vastaavalta osuudelta.

Tilikauden aikana on käytetty osake-, korko-, luottoriski-, hyödyke-, raaka-aine- ja valuuttajohdannaisia. Vakavaraisuudessa ja katelaskennassa osa valuuttajohdannaisista, jotka olivat tilinpäätöshetkellä tehokkaita suojauksia, on käsitelty riskiä pienentävinä. Kirjanpidossa ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Johdannaissopimukset merkitään taseeseen hankintamenon määräisinä tai sitä alemmaan käypään arvoon. Pörssijohdannaisten hankintameno on laskettu lajikohtaisesta keskihinnasta ja otc-johdannaisten hankintameno sopimuskohtaisesti. Jos yksittäiset sopimukset on määritelty tekohetkellä kuuluvaksi samaan johdannaistrategiaan, ne käsitellään sopimuskokonaisuuksina. Suljettujen ja erääntyneiden sekä sellaisten johdannaisten, joiden arvonmuutos on maksettu tai saatu juoksuaikana (esimerkiksi futuurit), tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

Johdannaissopimuksista aiheutuvat vastuut ja johdannaiskaupan vakuudeksi annetut sekä taseeseen sisällyttömät vastaanotetut vakuudet on eritelty liitetiedossa. Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa käteisenä saatu vakuus on kirjattu velaksi ja vakuudeksi annettu käteinen on kirjattu saamiseksi.

Tiedot tilinpäätöshetkellä lainaksi otetuista arvopapereista ja lainauksen vakuudeksi annetuista panteista on kerrottu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Lyhyeksi myydyt arvopaperit on merkitty taseeseen lyhytaikaiseksi velaksi myyntihinnan tai sitä korkeamman tilinpäätöshetken markkinahinnan määräisenä.

3 MUUN OMAISUUDEN KUIN SIOITUSTEN KIRJANPITOARVO

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Hankintameno sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot.

Vakuutusmaksusaamiset ja muut saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon tai tätä alempaan todennäköiseen arvoon.

4 SUUNNITELMAPOISTOJEN PERUSTEET

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Rakennusten ja rakennelmien suunnitelman mukaiset poistot on laskettu rakennuskohtaisesta hankintamenoista ja tuloutetusta arvonorotuksesta rakennuksen arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Uusina hankittujen kiinteistöjen poistoajat ovat seuraavat:

Asuin- ja toimistorakennukset	50 vuotta
Hotelli-, myymälä- ja teollisuusrakennukset	40 vuotta
Rakennusten ainesosat	10 vuotta
Muut aktiivat	EVL
Tuloutetut arvonorotukset	kuten rakennus

Joillekin kiinteistöille on määritetty 20 prosentin jäännösarvo.

Aineettomien hyödykkeiden ja kaluston suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyödykeryhmäkohtaisesta hankintamenoista hyödykeryhmän arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin.

Poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet	5–10 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	5 vuotta
Muu kalusto	10 vuotta

5 SIOITUSTEN ARVONKOROTUKSET

Maa- ja vesialueiden, rakennusten ja arvopapereiden arvoja voidaan korottaa. Sijoitusomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät kirjataan tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät arvonorotusrahas-
toon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloutettu arvonorotus oikaistaan tulosvai-
kutteisesti ja rahastoitu arvonorotus peruutetaan taseessa.

Rakennusten tuloutettu arvonorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

6 SIOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSEROT

Tilinpäätöksen liitetiedoissa kerrotaan tase-eräkohtaisesti sijoitusten jäljellä oleva hankinta-
meno sekä sijoitusten ja johdannaissopimusten kirjanpitoarvo ja käypä arvo. Kahden ensiksi
mainitun arvon erotus muodostuu sijoitusten arvonorotuksista. Kahden viimeksi mainitun ar-
von erotus osoittaa taseeseen kirjaamattomat arvostuserot.

Kiinteistöjä ja/tai kiinteistöosakkeita omistaviin hallintayhteisöihin tehtyjen sijoitusten arvo
määritellään vuosittain hallintayhtiön ilmoittaman tilinpäätöshetken varallisuusarvon perus-
teella. Tämän arvostuksen puuttuessa käytetään hankintahintaa tai muuta tuoreinta tiedossa
olevaa arvostusta. Jos sijoitus sisältää sekä osuuden yhtiöstä että velkaosuuden, huomioi-
daan arvostuksen muutos ensisijaisesti yhtiön osuoksien arvossa. Velkaosuus arvostetaan

nimellisarvoon, ellei yhtiön taloudellinen tila ole heikentynyt niin, että se on maksukyvyttömyystilassa tai maksukyvyttömyyden uhka on välitön.

Kiinteistösijoitusten käypä arvo on määritetty kohteittain käyttäen ensisijaisesti tuottoarvomenetelmää. Sitä täydentävänä menetelmänä on käytetty kauppa-arvomenetelmää, jonka perustana ovat alueelliset kauppahintatilastot. Arvioinnissa on otettu huomioon mm. kiinteistön käyttötarkoitus, kunto sekä olemassa olevat vuokrasopimukset ja vallitseva markkinavuokrataso. Kiinteistösijoitusten vuosittaiseen käyvän arvon määrittämiseen osallistuvat ulkopuoliset kiinteistöarvioijat ja yhtiön omat asiantuntijat.

Noteerattujen osakkeiden käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä ostokurssia tai sen puuttuessa kaupankäyntikurssia. Kun edellä kuvattua markkina-arvoa ei voida pitää todellisen markkina-arvon kannalta luotettavana, voidaan käyttää kolmen edellisen kaupantekopäivän viimeisten kaupantekokurssien määrillä painotettua keskiarvoa tai muuta todennäköistä luovutusarvoa.

Sijoitusrahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty viimeisintä saatavissa ollutta hallinnointiyhtiön ilmoittamaa rahasto-osuuden arvoa. Pääomarahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta tai sen puuttuessa hankintamenoa. Muiden osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona pidetään jäljellä olevaa hankintamenoa tai todennäköistä luovutushintaa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Rahoitusmarkkinavälineiden käypä arvo perustuu ensisijaisesti markkinahintoihin. Ellei markkinahintaa ole saatavissa tai sijoituksen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään ulkopuolisten tahojen antamia arvostuksia tai käypä arvo lasketaan käyttäen yleisesti hyväksytyjä markkinahinnan laskentamalleja tai käypänä arvona käytetään hankintahintaa.

Johdannaissopimusten käypänä arvona käytetään pääsääntöisesti markkinahintaa tai vastapuolen arvioimaa todennäköistä luovutushintaa. Tarkempi selvitys johdannaisten käyvän arvon määrittämisestä on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa Taseeseen sisällytetyt vastuusitoumukset ja vastuut.

Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

7 VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA

Vakuutus sopimuksista aiheutuva vastuu kirjataan vastuuvelaksi. Sen muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu. Vakuutusmaksuvastuu koskee tulevaisuudessa myönnettävistä eläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta ja korvausvastuu jo maksettavana olevista eläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta.

Vastuuvelka on laskettu sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti.

Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osittamaton lisäakuutusvastuu, joka on vakavaraisuuspääomaan luettava erä, sekä ositettu lisäakuutusvastuu, joka sisältää vakuutuksenottajille annettaviin asiakashyvityksiin varatun määrän. Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy myös osaketuottosidonnainen lisäakuutusvastuu, jonka määrä riippuu eläkelaitosten osakesijoitusten keskimääräisestä tuotosta. Osaketuottoihin on sidottu viisitoista prosenttia eläkkeiden korvaus- ja vakuutusmaksuvastuusta.

8 TILIKAUDEN VOITTO

Työeläkevakuutusyhtiössä tilikauden voitto emoyhtiön tuloslaskelmassa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön etukäteen vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti. Laskuperusteet määrittelevät tilikauden kirjanpidollisen tuloksen jakautumisen osittamattoman ja ositetun lisävaikutusvastuun muutokseen sekä tuloslaskelman voittoon.

9 VAKAVARAISUUSPÄÄOMA

Lainsäädäntö asettaa työeläkeyhtiölle vakavaraisuusvaatimukset, joiden täyttämistä Finanssi- ja valvonta valvoo. Yhtiö varautuu vakuutus- ja sijoitusriskeihin vakavaraisuuspääomalla. Vakavaraisuuspääomalla tarkoitetaan käypään arvoon arvostettujen varojen ja velkojen erotusta. Vastuuvelkaan ei tällöin lueta sijoitustoiminnan kirjanpidollisista tuloksista kertynyttä osittamattomaa lisävaikutusvastuuta. Vakavaraisuuspääoman on täytettävä työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa säädetyt vaatimukset.

Vakavaraisuuspääoma esitetään liitetiedoissa.

10 LASKENNALLISET VEROVELAT JA -SAAMISET

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden ja aikaisempien tilikausien suoriteperusteiset verot.

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero on merkitty mahdollisen vähemmistöosuuden erottamisen jälkeen omaan pääomaan ja konsernituloslaskelmassa niiden muutos sisältyy tilikauden tulokseen.

Ilmarinen ei merkitse laskennallisia verovelkoja ja -saamia emoyhtiön taseeseen eikä konsernitaseeseen eikä myöskään vähennä laskennallista verovelkaa vakavaraisuuspääomasta, koska näiden velkojen ja saamisten realisoitumista ei voida pitää lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan yhtiön ja sen konsernin tilinpäätöksessä todennäköisenä.

11 ULKOMAAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot muunnetaan euromääräisiksi käyttäen Euroopan keskuspankin julkaisemia euron tilinpäätöspäivän viitekursseja tai jos tilinpäätöspäivä ei ole TARGETin aukiolopäivä, tätä päivää edeltäviä viimeisiä vastaavia kursseja. Sekä tilikaudella että tilinpäätöksessä syntyneet kurssi-voitot ja -tappiot merkitään tuloslaskelmaan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin.

12 TOIMINTOKOHTAISET LIIKEMENOT JA POISTOT

Liikekulut sekä kaluston ja pitkävaikutteisten menojen poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Korvausten ja työkyvyn ylläpidon hoitamiseen liittyvä kuluosuus sisällytetään maksettuihin korvauksiin ja sijoitusten hoitamiseen liittyvä kuluosuus sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluina esitetään vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä yleishallinnon kulut. Lakisääteiset maksut sisältyvät hallintokuluihin.

Muissa kuluissa esitetään muusta toiminnasta aiheutuneet kulut. Rakennusten suunnitelma-poistot esitetään sijoitustoiminnan kuluina.

13 HENKILÖKUNNAN ELÄKEJÄRJESTELYT

Henkilökunnan sekä hallituksen ja hallintoneuvoston luottamustoimessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella. Sitä on täydennetty vapaaehtoisilla lisävakuutuksilla. Johdon eläkejärjestelyt on selostettu liitetiedossa.

Tilivuoteen kohdistuvat eläkemenot on kirjattu suoriteperusteisesti kuluiksi.

14 TUNNUSLUVUT JA ANALYYSIT

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja analyysit on laskettu ja esitetty Finanssivalvonnan liitetietoja koskevien määräysten mukaisesti.

Sijoitustoiminnan ja vakavaraisuuden tunnusluvut ja analyysit esitetään käyvin arvoin.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan erikseen kullekin sijoituslajille sekä sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Laskennassa käytetään ns. Modified Dietz -kaavaa, jossa sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS

2017

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA		2017		2016	
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vakuutusmaksutulo	<u>1</u>		4 311 572 588,59		4 301 841 167,01
Sijoitustoiminnan tuotot	<u>3</u>		21 447 264 462,42		21 393 271 910,38
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	<u>2</u>		-4 761 774 397,04		-4 634 462 854,76
Korvausvastuun muutos					
Kokonaismuutos		279 141 759,00		-1 073 108 040,00	
Vastuunsiirrot		0,00		-25 125,00	
Kannansiirrot		0,00	279 141 759,00	-1 082 367,00	-1 074 215 532,00
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Kokonaismuutos			-2 211 331 172,00		244 683 553,00
Vastuunsiirrot			0,00		-386 625,00
Kannansiirrot			0,00	-2 211 331 172,00	2 059 004,00
Liikekulut	<u>4</u>		-84 182 776,38		-82 345 731,32
Sijoitustoiminnan kulut	<u>3</u>		-18 964 080 175,29		-20 133 790 967,85
Vakuutustekninen tulos			16 610 289,30		16 653 923,46
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vakuutustekninen tulos			16 610 289,30		16 653 923,46
Muut tuotot			7 125,45		120 902,48
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta			-11 148 582,69		-12 020 628,46
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta			5 468 832,06		4 754 197,48
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos			-269 807,50		-274 644,32
Tilikauden voitto (tappio)			5 199 024,56		4 479 553,16

EMOYHTIÖN TASE 31.12.		2017		2016	
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet	13				
Aineettomat oikeudet		38 219 113,09		36 482 825,65	
Ennakkomaksut		813 016,65	39 032 129,74	4 891 044,34	41 373 869,99
Sijoitukset	6				
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		1 604 022 059,53		1 357 979 899,38	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		901 445 659,24		853 555 325,44	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä		692 953 067,84	3 198 420 786,61	533 262 734,61	2 744 797 959,43
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäjäryhmittä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	9	153 000,00		153 000,00	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrittäjäryhmittä	9	78 540 658,41		91 055 116,06	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä		131 768 721,33	210 462 379,74	141 396 329,33	232 604 445,39
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	10	18 526 060 783,69		15 605 151 250,68	
Rahoitusmarkkinavälineet		10 902 852 736,18		11 596 291 070,36	
Kiinnelainasaamiset		388 957 557,48		467 413 203,42	
Muut lainasaamiset	12	306 567 804,32	30 124 438 881,67	390 609 076,30	28 059 464 600,76
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta			858 499 133,08	878 307 361,32	
Muut saamiset			7 534 695 916,76	4 214 021 649,89	5 092 329 011,21
Muu omaisuus	13				
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto		1 926 189,92	3 631 374,18	2 055 925,15	
Muut aineelliset hyödykkeet		1 705 184,26		1 700 224,26	3 756 149,41
Rahat ja pankkisaamiset			392 487 139,95	396 118 514,13	1 043 718 765,31
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat			163 758 043,77	150 537 381,18	
Muut siirtosaamiset			49 492 962,87	80 482 845,10	231 020 226,28
Vastaavaa yhteensä			42 574 918 748,37		37 449 065 027,78

EMOYHTIÖN TASE 31.12.		2017		2016	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	15				
Pohjarahasto		22 994 653,31		22 994 653,31	
Muut rahastot					
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		80 888 855,87		76 506 266,71	
Tilikauden voitto (tappio)		5 199 024,56	109 082 533,74	4 479 553,16	103 980 473,18
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero		5 393 371,21	5 393 371,21	5 123 563,71	5 123 563,71
Vakuutustekninen vastuuvélka	16				
Vakuutusmaksuvastuu		18 583 107 225,00		16 371 776 053,00	
Korvausvastuu		14 807 745 423,00	33 390 852 648,00	15 086 887 182,00	31 458 663 235,00
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta		757 356 922,58		743 353 190,93	
Muut velat		7 919 893 592,90	8 677 250 515,48	4 713 084 563,89	5 456 437 754,82
Siirtovelat			392 339 679,94		424 860 001,07
Vastattavaa yhteensä			42 574 918 748,37		37 449 065 027,78

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA	2017	2016	
Liiketoiminnan rahavirta			
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	5 468 832,06	4 754 197,48	
Oikaisut			
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	1 932 189 413,00	828 424 487,00	
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	1 191 002 477,27	644 772 113,70	
Suunnitelman mukaiset poistot	15 140 209,93	14 658 823,26	
Muut oikaisut	-1 510 308 403,35	-996 796 313,93	
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	1 633 492 528,91	495 813 307,51	
Käyttöpääoman muutos:			
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-3 283 096 818,99	-1 127 345 492,44	
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	3 188 292 439,53	791 512 149,16	
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	1 538 688 149,45	159 979 964,23	
Maksetut välittömät verot	-11 148 582,69	-12 020 628,46	
Liiketoiminnan rahavirta	1 527 539 566,76	147 959 335,77	
Investointien rahavirta			
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-24 054 299 706,10	-24 638 711 910,80	
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	21 879 683 724,45	24 945 013 222,96	
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-4 058 246,47	-5 718 825,88	
Investointien rahavirta	-2 178 674 228,12	300 582 486,28	
Rahoituksen rahavirta			
Muu voitonjako	-96 964,00	-44 716,00	
Rahoituksen rahavirta	-96 964,00	-44 716,00	
Rahavarojen muutos	-651 231 625,36	448 497 106,05	
Rahavarat tilikauden alussa	1 043 718 765,31	595 221 659,26	
Rahavarat tilikauden lopussa	392 487 139,95	1 043 718 765,31	

1. EMOYHTIÖN VAKUUTUSMAKSUTULO	2017			2016		
Ensivakuutus						
TyEL:n mukainen eläkevakuutus						
Työnantajan osuus	2 923 410 282,55			2 991 506 915,76		
Työntekijän osuus	1 081 045 088,00	4 004 455 370,55		1 015 676 544,00	4 007 183 459,76	
YEL:n mukainen vakuutus		343 025 998,17	4 347 481 368,72		334 488 236,76	4 341 671 696,52
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu			-35 908 780,13			-39 830 529,51
Vakuutusmaksutulo			4 311 572 588,59			4 301 841 167,01
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät						
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista						
TyEL	-7 599 415,12			-9 191 168,17		
YEL	-2 160 394,95		-9 759 810,07	-2 034 627,06		-11 225 795,23

2. EMOYHTIÖN MAKSETUT KORVAUKSET	2017			2016		
Ensivakuutus						
Maksettu eläkkeensaajille						
TyEL:n mukainen perusvakuutus	4 401 082 190,45			4 209 481 914,78		
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	55 600 412,41			56 829 087,68		
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	397 691 195,61			377 900 795,50		
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	1 644 508,17	4 856 018 306,64		1 617 427,43	4 645 829 225,39	
Maksettu / saatu kustannustenjakokorvauksia						
TyEL-eläkkeet	84 402 580,41			176 633 500,81		
YEL-eläkkeet	9 284 052,59			2 669 190,38		
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-167 434 745,91			-187 230 599,83		
YEL:n valtion osuus	-59 564 426,85			-43 134 180,77		
VEKL:n valtion korvaus	-915 796,78	-134 228 336,54	4 721 789 970,10	-676 069,07	-51 738 158,48	4 594 091 066,91
Korvaustoiminnon hoitokulut			35 012 539,91			35 642 584,98
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut			4 971 887,03			4 729 202,87
Maksetut korvaukset yhteensä			4 761 774 397,04			4 634 462 854,76

3. EMOYHTIÖN SIOJITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY		2017		2016	
Sijoitustoiminnan tuotot					
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin					
Osinkotuotot		2 152 812,49		2 063 428,49	
Korkotuotot		4 800 291,11	6 953 103,60	5 130 370,57	7 193 799,06
Tuotot kiinteistösijoituksista					
Osinkotuotot					
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		2 393 813,15		246 145,17	
Korkotuotot					
Saman konsernin yrityksiltä	13 927 611,45			15 329 857,20	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	34 727 557,10	48 655 168,55		34 066 002,69	49 395 859,89
Muut tuotot					
Saman konsernin yrityksiltä	999 426,16			1 076 960,10	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	171 461 410,63	172 460 836,79	223 509 818,49	173 460 305,52	174 537 265,62
224 179 270,68					
Tuotot muista sijoituksista					
Osinkotuotot					
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		413 449 331,55		385 231 473,66	
Korkotuotot					
Saman konsernin yrityksiltä	20 131,59			144 549,91	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	383 985 179,81	384 005 311,40		438 900 056,08	439 044 605,99
Muut tuotot					
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		3 969 490 138,89	4 766 944 781,84	2 440 955 196,96	3 265 231 276,61
Yhteensä			4 997 407 703,93		3 496 604 346,35
Arvon alentumisten palautukset			121 530 905,71		186 006 985,93
Myyntivoitot			16 328 325 852,78		17 710 660 578,10
Yhteensä			21 447 264 462,42		21 393 271 910,38
Sijoitustoiminnan kulut					
Kulut kiinteistösijoituksista					
			-112 374 053,14		-118 433 644,72
Kulut muista sijoituksista					
			-2 486 851 169,19		-2 329 891 928,65
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut					
Saman konsernin yrityksille		-334 489,48		-325 548,82	
Muille kuin saman konsernin yrityksille		-236 502 765,78	-236 837 255,26	-143 932 927,39	-144 258 476,21
Yhteensä			-2 836 062 477,59		-2 592 584 049,58
Arvon alentumiset ja poistot					
Arvon alentumiset		-1 312 533 382,98		-830 779 099,63	
Rakennusten suunnitelmapoistot		-8 615 447,98	-1 321 148 830,96	-8 584 182,93	-839 363 282,56
Myyntitappiot			-14 806 868 866,74		-16 701 843 635,71
Yhteensä			-18 964 080 175,29		-20 133 790 967,85
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua					
			2 483 184 287,13		1 259 480 942,53
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa					
			2 483 184 287,13		1 259 480 942,53

4. EMOYHTIÖN LIIKEKULUERITTELYT	2017		2016	
Kokonaisliikekulut toiminnoittain				
Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	35 012 539,91		35 642 584,98	
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut	4 971 887,03	39 984 426,94	4 729 202,87	40 371 787,85
Liikekulut				
Vakuutusten hankintamenot				
Ensivakuutuksen palkkiot	1 518 288,27		1 498 335,25	
Muut vakuutusten hankintamenot	12 913 413,42	14 431 701,69	11 640 531,58	13 138 866,83
Vakuutusten hoitokulut		41 174 645,94		42 409 775,95
Hallintokulut				
Lakisääteiset maksut				
ETK:n kustannusosuus	8 453 154,56		8 790 220,78	
Oikeushallintomaksu	1 053 572,77		898 950,40	
Finanssivalvonnan valvontamaksu	835 897,12	10 342 624,45	650 369,14	10 339 540,32
Muut hallintokulut		18 233 804,30		16 457 548,22
Liikekulut yhteensä		84 182 776,38		82 345 731,32
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	2 794 408,48		2 679 896,26	
Kulut muista sijoituksista	23 368 021,39	26 162 429,87	21 815 183,76	24 495 080,02
Kokonaisliikekulut yhteensä		150 329 633,19		147 212 599,19

5. EMOYHTIÖN HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	2017	2016
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	40 538 677,60	41 955 525,95
Eläkekulut	8 240 776,63	7 939 518,62
Muut henkilösivukulut	1 969 826,74	2 586 441,48
Varausten muutos	-1 757 044,49	-2 694 904,50
Yhteensä	48 992 236,48	49 786 581,55
Johdolle maksetut palkat ja palkkiot luontoisetuineen		
Toimitusjohtaja	708 192,82	812 302,79
Toimitusjohtajan sijainen	282 542,33	303 625,55
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	405 336,31	426 368,49
Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	108 710,71	89 525,88
Yhteensä	1 504 782,17	1 631 822,71
Johdon eläkesitoumukset		
Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa on vakuutettu lakisääteisen työeläkevakuutuksen lisäksi vapaaehtoisella sijoitussidonnaisella lisäeläkevakuutuksella, joka on maksuperusteinen. Toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa eläkeikä on 63 vuotta. Maksuperusteisen lisäeläkevakuutuksen kustannukset ovat 20 % vuosiansioista. Maksuperusteisen lisäeläkkeen vakuutusmaksu oli yhteensä 198 147,03 euroa vuodelta 2017. Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioista on maksettu lakisääteinen työeläkevakuutusmaksu.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	543	538
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	299 261,60	159 697,41
Veroneuvonta	17 635,88	27 567,47
Muut palvelut	335 640,20	62 784,80

Ilmarinen ei ole ostanut tilintarkastusyhteisöltään EU:n tilintarkastusasetuksen (art. 5) listaamia muita kiellettyjä palveluita.

6. EMOYHTIÖN SIOJITUKSET 31.12.		2017			2016		
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	
Kiinteistösijoitukset							
Kiinteistöt	335 465 363,43	335 465 363,43	646 375 746,93	323 535 527,08	323 535 527,08	595 089 687,02	
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	566 515 387,23	570 720 085,39	1 279 364 277,42	558 222 134,94	562 426 833,10	1 242 125 702,15	
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	695 298 559,61	695 298 559,61	771 394 812,35	469 476 556,14	469 476 556,14	505 636 148,66	
Muut kiinteistöosakkeet	2 538 051,10	2 538 051,10	2 875 331,14	2 540 983,06	2 540 983,06	2 737 124,45	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	901 445 659,24	901 445 659,24	901 445 659,24	853 555 325,44	853 555 325,44	853 555 325,44	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	692 953 067,84	692 953 067,84	692 953 067,84	533 262 734,61	533 262 734,61	539 063 567,22	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä							
Osakkeet ja osuudet	153 000,00	153 000,00	153 000,00	153 000,00	153 000,00	153 000,00	
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä							
Osakkeet ja osuudet	78 540 658,41	78 540 658,41	111 250 711,35	91 055 116,06	91 055 116,06	119 131 011,47	
Lainasaamiset	131 768 721,33	131 768 721,33	131 768 721,33	141 396 329,33	141 396 329,33	141 396 329,33	
Muut sijoitukset							
Osakkeet ja osuudet	18 526 060 783,69	18 526 060 783,69	22 470 779 304,96	15 605 151 250,68	15 605 151 250,68	19 107 104 234,53	
Rahoitusmarkkinavälineet	10 902 852 736,18	10 902 852 736,18	11 091 268 341,39	11 596 291 070,36	11 596 291 070,36	11 863 748 050,81	
Kiinnelainasaamiset	388 957 557,48	388 957 557,48	388 957 557,48	467 413 203,42	467 413 203,42	467 413 203,42	
Muut lainasaamiset	306 567 804,32	306 567 804,32	306 567 804,32	390 609 076,30	390 609 076,30	390 609 076,30	
	33 529 117 349,86	33 533 322 048,02	38 795 154 335,75	31 032 662 307,42	31 036 867 005,58	35 827 762 460,80	
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:							
Korkotuotoksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			-28 705 313,84			-39 413 129,91	
Kirjanpitoarvo sisältää							
Tuloutettuja arvonorotuksia			4 204 698,16			4 204 698,16	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			5 261 832 287,73			4 790 895 455,22	

Joukkovelkakirjalainojen arvostusperiaatteita muutettiin tilikaudella 2017. Muutetun arvostuskäytännön mukaisesti laskettuna vuoden 2016 arvostusero olisi 38 047 245,71 euroa suurempi.

7. EMOYHTIÖN SIIJOITUKSET 31.12.		2017		2016	
JOHDANNAISTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO		Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero					
Muut saamiset					
Johdannaisten hintaero		42 080 609,47	0,00	156 325 274,17	0,00
Ennakkomaksut optiosopimuksista		1 355 177 790,32	1 685 657 402,13	1 216 341 810,57	1 824 961 404,59
Muut velat					
Johdannaisten hintaero		-129 168 323,62	0,00	-194 415 837,85	0,00
Ennakkomaksut optiosopimuksista		-747 675 835,63	-531 356 292,72	-666 886 485,32	-476 435 098,59
Muut siirtosaamiset ja -velat					
Futuuri-, termiini- ja tuotonvaihtosopimukset		-279 786 721,19	9 389 436,49	-279 861 930,13	55 967 073,06
		240 627 519,35	1 163 690 545,90	231 502 831,44	1 404 493 379,06
Arvostusero yhteensä			923 063 026,55		1 172 990 547,62
LYHYEKSIMYYNTIEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO		Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Lyhyeksimyntien käypä arvo ja arvostusero					
Muut velat					
Velat myydyistä osakelainoista		-70 506 530,64	-69 817 647,08	-150 301 824,99	-149 951 874,35
Arvostusero yhteensä			688 883,56		349 950,64

8. EMOYHTIÖN KIINTEISTÖSIJOITUKSET 31.12.**2017**

Kiinteistösijoitusten muutokset:	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Lainasaamiset omistusyhteis-yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	1 604 344 539,45	853 555 325,44	538 971 488,69
Lisäykset	285 406 861,67	108 873 240,22	187 681 971,56
Vähennykset	-23 144 419,53	-53 374 506,42	-11 356 907,21
Siirrot erien välillä	7 608 400,00	-7 608 400,00	0,00
Hankintameno 31.12.	1 874 215 381,59	901 445 659,24	715 296 553,04
Kertyneet poistot 1.1.	-121 665 879,94		
Tilikauden poistot	-8 615 447,98		
Kertyneet poistot 31.12.	-130 281 327,92		
Arvonalentumiset 1.1.	-133 108 156,45		-5 708 754,08
Tilikauden arvonalentumiset	-26 903 281,26		-17 087 159,83
Arvonalentumisten palautukset	11 690 047,25		452 428,71
Arvonalentumiset 31.12.	-148 321 390,46		-22 343 485,20
Arvonkorotukset 1.1.	8 409 396,32		
Arvonkorotukset 31.12.	8 409 396,32		
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 604 022 059,53	901 445 659,24	692 953 067,84

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Jäljellä oleva hankintameno	15 800 653,91
Kirjanpitoarvo	15 800 653,91
Käypä arvo	26 774 078,52

**9. SIIJOITUKSET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ
JA OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ 31.12.**

2017

Muutokset otsikon mukaisissa taseryhmissä:	Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Osakkeet ja osuudet omistusyhteys- yrityksissä
Hankintameno 1.1.	153 000,00	102 198 298,62
Vähennykset	0,00	-512 636,80
Hankintameno 31.12.	153 000,00	101 685 661,82
Arvonlentumiset 1.1.		-11 143 182,56
Tilikauden arvonalentumiset		-12 001 820,85
Arvonlentumiset 31.12.		-23 145 003,41
Kirjanpitoarvo 31.12.	153 000,00	78 540 658,41

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

1/2

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Kotipaikka	Osuus osakkeista / äänistä, %
Kiinteistöosakkeet		
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt (137 kpl) lueteltu konsernin liitetiedoissa		
Muut		
Tietollmarinen Oy	Helsinki	30,00 / 70,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä		
Kiinteistöosakkeet		
Antilooppi GP Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Antilooppi Ky	Helsinki	50,00 / 0,00
Antilooppi Management Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Asunto Oy Eerikinkatu 43	Helsinki	24,32 / 24,32
Asunto Oy Espoon Jousi	Espoo	33,70 / 33,70
Asunto Oy Espoon Kaari	Espoo	32,76 / 32,76
Asunto Oy Ruoholahdenkatu 24	Helsinki	20,41 / 20,41
Asunto Oy Vantaan Kilterinmäki	Vantaa	33,54 / 33,54
BOC Frankfurt Management S.a.r.l.	Munzbach	49,00 / 49,00
Cloud Office Holding B.V.	Amsterdam	49,00 / 49,00 (1)
Col REO Victoria Office A S.a.r.l.	Luxemburg	49,00 / 49,00
HL Covent Garden	Bryssel	95,02 / 47,60
ILMA Sarl	Senningerberg	49,50 / 49,50
Kauppakeskus REDI GP Oy	Helsinki	30,18 / 30,18
Kiinteistö Oy Espoon Anna Sahlsténin katu 11B	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Espoon Runoratsunkatu 9	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Kemin Portti	Kemi	23,87 / 23,87
Kiinteistö Oy Kluuvin Pysäköinti	Helsinki	38,61 / 38,61
Kiinteistö Oy Uusi Espoon Perkkäantalo	Espoo	33,33 / 33,33
KSK Redi Ky	Espoo	30,00 / 0,00
Lappeenrannan Villimiehen Vitonen Oy	Lappeenranta	50,00 / 50,00
Mercada Oy	Helsinki	33,33 / 33,33
New York Life Office Holdings LLC	Delaware	49,00 / 49,00 (1)
Porin Puuvilla Oy	Pori	50,00 / 50,00
PH Buildings	Amsterdam	99,99 / 50,00
PP Property Management Oy	Pori	49,00 / 49,00
Redi Parkki GP Oy	Helsinki	30,18 / 30,18
Runoratsun Pysäköinti Oy	Espoo	33,33 / 33,33
Russia Invest B.V.	Amsterdam	27,23 / 27,23
Sipoonranta Oy	Sipoo	24,99 / 24,99
SNI Property Unit Trust	Saint Helier	49,90 / 49,90 (1)
Taivas Tysons Corner Inc.	Delaware	50,00 / 50,00
Tamina Homes Inc.	Delaware	99,98 / 40,00
Wiggum Sarl	Munzbach	49,00 / 49,00 (1)
World Trade Center Helsinki Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Myydyt		
Technopolis Holding 2 AS		
Muut		
Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	33,00 / 33,00
Navidom Oy	Espoo	25,00 / 25,00
SSC Ahti Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Esko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Futlaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Kiisla Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Maslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Neslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Suula Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Ukko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
The Forest Company Limited	St. Peter Port	21,25 / 21,25
Palautuneet takuuosuudet		
Kesk. Henkivakuutusyhtiö Suomen takuuosuuksia		

1) Hankittu tilikaudella 2017

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet	Kpl	Osuus osakkeista / äänistä, %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut				
Ahlstrom-Munksjö Oyj	3 019 581	3,13	28 624 974,51	54 624 220,29
Alma Media Oyj	2 177 095	2,64	14 014 398,95	15 588 000,20
Amer Sports Oyj	3 144 000	2,65	54 683 676,72	72 280 560,00
Apetit Oyj	53 800	0,85	623 279,32	761 270,00
Asiakastiето Group Oyj	175 000	1,16	2 532 250,00	4 053 000,00
Aspo Oyj	1 000 676	3,23	6 816 154,60	9 956 726,20
Atria Oyj	90 000	0,32 / 0,08	1 089 900,00	1 089 900,00
Basware Oyj	757 921	5,26	15 582 008,61	34 871 945,21
Bittium Oyj	1 296 529	3,63	4 105 784,74	7 325 388,85
CapMan Oyj	10 898 500	7,48	14 828 588,72	19 181 360,00
Cargotec Oyj	792 000	1,22 / 0,57	19 836 785,36	37 374 480,00
Caverion Oyj	5 488 946	4,37	32 308 924,28	32 329 891,94
Citycon Oyj	63 470 695	7,13	116 949 228,85	136 461 994,25
Consti Yhtiöt Oyj	311 000	3,96	2 643 500,00	2 643 500,00
Cramo Oyj	909 040	2,03	15 017 828,62	17 889 907,20
Detection Technology Oyj	554 000	3,99	2 703 520,00	9 922 140,00
Digia Oyj	3 912 774	14,59	6 455 204,98	9 195 018,90
DNA OYJ	5 123 500	3,87	35 246 642,84	80 080 305,00
Efecte Oyj	290 909	5,27	1 599 999,50	1 626 181,31
Efore Oyj	1 578 048	2,83	672 248,45	672 248,45
Elisa Oyj	2 094 718	1,25	53 290 224,71	68 560 120,14
Evli Pankki Oyj	150 592	0,64 / 0,03	1 016 496,00	1 438 153,60
Exel Composites Oyj	342 733	2,88	1 630 423,72	2 244 901,15
F-Secure Oyj	1 502 835	0,95	3 351 486,90	5 846 028,15
Faron Pharmaceuticals Oy	636 721	2,18	1 421 593,08	5 597 673,43
Finnair Oyj	1 967 271	1,54	9 631 629,89	25 141 723,38
Fiskars Oyj Abp	1 130 000	1,38	14 173 543,25	26 860 100,00
Fortum Oyj	6 220 000	0,70	97 115 662,75	102 132 400,00
Gofore Oyj	871 801	6,73	5 554 914,34	6 111 325,01
Herantis Pharma Oyj	237 700	4,83	1 233 663,00	1 233 663,00
HKScan Oyj	218 298	0,4 / 0,14	678 906,78	678 906,78
Huhtamäki Oyj	2 165 318	2,01	45 988 279,09	75 591 251,38
Ilkka-Yhtymä Oyj	606 397	2,37 / 2,42	1 985 702,16	2 038 756,87
Incap Oyj	332 308	7,61	1 246 153,84	2 040 371,12
Innofactor Oyj	1 800 000	4,97	1 527 287,50	1 665 000,00
Kamux Oyj	600 000	1,45	4 230 000,00	4 230 000,00
Kemira Oyj	3 238 000	2,08	36 036 102,13	37 107 480,00
Kesko Oyj	1 951 696	1,95 / 1,54	65 104 952,60	87 462 075,20
KONE Oyj	4 181 537	0,79 / 0,34	100 543 156,09	186 705 627,05
Konecranes Abp	962 217	1,22	30 486 250,95	36 708 578,55
Lassila & Tikanoja Oyj	934 836	2,41	10 207 723,61	16 827 048,00
Lemminkäinen Oyj	243 857	1,05	4 968 876,68	5 386 801,13
Marimekko Oyj	215 419	2,66	2 154 190,00	2 154 190,00
Martela Oyj	335 400	8,07 / 2,14	2 492 022,00	2 492 022,00
Metso Oyj	3 167 892	2,11	83 252 552,34	90 158 206,32
Metsä Board Oyj	10 049 669	2,83 / 7,44	45 572 722,91	71 550 876,68
Neste Oyj	4 700 000	1,83	89 426 392,97	250 275 000,00
Next Games Oy	482 520	2,65	3 847 742,78	4 347 505,20
Nixu Oyj	184 704	2,55	812 697,60	2 004 038,40
Nokia Oyj	31 565 000	0,54	122 724 720,00	122 724 720,00
Nokian Renkaat Oyj	2 944 035	2,14	91 192 162,31	110 960 679,15
Nurminen Logistics PLC	8 780 000	19,84	2 458 400,00	4 829 000,00
Olvi Oyj	849 218	4,09 / 0,93	14 147 131,23	25 264 235,50
Oriola Oyj	6 287 172	3,46 / 6,05	13 019 282,98	18 262 492,68
Orion Oyj	3 008 794	2,13 / 4,73	52 510 458,34	95 207 112,10
Outokumpu Oyj	8 721 271	2,09	49 272 472,76	67 328 212,12
Outotec Oyj	11 234 530	6,14	77 830 670,19	79 428 127,10
Pihlajalinna Oyj	490 000	2,38	5 600 000,00	6 526 800,00
Ponsse Oyj	392 666	1,40	3 288 005,71	10 342 822,44
Pöyry Oyj	2 585 833	4,17	12 463 715,06	12 463 715,06
QT Group Oyj	3 398 022	14,28	7 059 734,53	17 669 714,40
Raisio Oyj	3 199 172	1,94 / 0,41	9 587 095,53	12 252 828,76
Ramirent Oyj	2 304 905	2,12	15 905 543,89	17 978 259,00
Rapala VMC Oyj	408 899	1,05	1 353 455,69	1 353 455,69
Restamax Oyj	395 000	2,38	3 289 276,53	3 400 950,00
Rovio Entertainment Oy	1 792 500	2,26	16 204 200,00	16 204 200,00
Sampo Oyj	3 701 893	0,67 / 0,66	118 834 672,28	169 176 510,10
Sanoma Oyj	3 572 220	2,18	38 794 309,20	38 794 309,20
Scanfil Oyj	1 080 000	1,69	2 381 212,32	4 590 000,00
Siili Solutions Oyj	213 000	3,04	497 000,00	2 323 830,00
Silmäasema Oyj	365 000	2,56	2 419 950,00	2 419 950,00
SRV Yhtiöt Oyj	308 003	0,51	1 108 810,80	1 108 810,80
SSH Communications Security Oyj	1 165 300	3,03	2 039 275,00	2 039 275,00
Stockmann Oyj	1 460 160	2,03 / 0,92	6 383 947,96	6 383 947,96
Stora Enso Oyj	18 723 929	2,37 / 2,11	180 413 149,10	246 349 653,13
Suominen Oyj	4 071 892	6,99	12 729 180,69	17 875 605,88
Teleste Oyj	1 084 475	5,71	7 244 293,00	7 244 293,00
Terveystalo Oy	6 592 335	5,15	58 605 858,15	58 605 858,15
Tieto Oyj	1 571 423	2,12	33 102 834,94	40 746 998,39
Tikkurila Oyj	1 166 300	2,64	17 882 456,86	20 701 825,00
Tokmanni Group Oyj	915 000	1,55	6 442 202,49	6 615 450,00
Tuulikivi Oyj	3 720 562	6,21 / 2,88	706 906,78	706 906,78
UPM-Kymmene Oyj	7 039 000	1,32	95 487 080,28	182 310 100,00
Uponor Oyj	1 847 527	2,52	23 125 787,94	30 890 651,44
Vaisala Oyj	636 440	3,49 / 0,77	16 278 473,01	28 321 580,00
Valmet Oyj	3 103 000	2,07	20 690 792,08	50 920 230,00
Verkkokauppa.com Oyj	2 304 509	5,11	9 860 611,67	16 315 923,72
Vincit Group Oyj	350 000	3,12	1 470 000,00	2 432 500,00

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Wärtsilä Oyj Abp	2 984 934	1,51	104 467 461,56	156 559 788,30
YIT Oyj	2 120 000	1,67	13 493 800,00	13 493 800,00
Muut	1 279 643		103 261,83	103 261,83
Yhteensä			2 367 785 901,41	3 401 746 243,02
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Cinia Oy	144 928	11,24	5 000 016,00	5 000 016,00
Enfo Oyj	12 322	1,84	713 063,12	991 921,00
Fingrid Oyj	661	19,88 / 17,15	135 726 628,00	221 953 473,00
Fira Group Oy	607 304	9,76	3 702 125,18	3 702 125,18
GreenStream Network Oy	1 450 000	17,18	849 109,60	849 109,60
Hintsa Performance Oy	42 527	0,12	1 718 163,10	1 718 163,10
Keliber Oy	70 929	6,53	1 804 078,00	2 837 160,00
Kojamo Oyj	1 338 076	18,08	37 180 202,96	313 016 118,68
Lounea Oy	1 093	1,16	596 249,37	596 249,37
M-Brain Oy	3 597	0,13	4 878 735,20	4 878 735,20
MultiTaction Oy	686 122	14,18	2 058 366,00	2 058 366,00
Mustavaaran Kaivos Oy	333 703	12,81	500 554,50	500 554,50
Osuuskunta KPY	761 900	13,73	12 115 578,15	15 999 900,00
PHP Holding Oy	3 568	1,76 / 0,26	3 696 242,00	3 696 242,00
Pohjolan Voima Oy	595 291	1,83	61 434 036,00	61 434 036,00
Porasto Oy	2 080	12,82	556 312,36	556 312,36
PRT-Forest Oy	6 000	10,02	3 616 335,60	3 616 335,60
Tornator Oyj	844 000	16,88	44 404 780,65	110 057 600,00
Muut	3 220 062		2 093 429,82	2 093 430,21
Yhteensä			322 644 005,61	755 555 847,56

	Kotipaikka	Kpl	Osuus osakkeista / äänistä, %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
3i Group Plc	Iso-Britannia	200 000	0,02	2 040 337,59	2 055 836,71
3M Company	Yhdysvallat	84 461	0,01	14 384 183,44	16 604 864,99
AB Volvo	Ruotsi	855 000	0,04 / 0,01	9 659 229,05	13 219 590,00
ABB Ltd	Sveitsi	1 075 000	0,05	22 408 595,50	23 995 043,58
AcadMedia AB	Ruotsi	2 417 777	2,09 / 2,09	13 365 118,72	15 842 115,49
Accor SA	Ranska	180 000	0,06	6 996 318,39	7 740 000,00
Adidas AG	Saksa	107 706	0,05	14 425 418,57	18 001 980,84
Adobe Systems Inc.	Yhdysvallat	35 000	0,01	3 761 516,42	5 115 609,11
Advance Auto Parts Inc	Yhdysvallat	6 822	0,01	567 068,44	567 068,44
Affiliated Managers Group Inc	Yhdysvallat	14 295	0,03	2 029 830,61	2 447 302,09
Aflac Inc.	Yhdysvallat	155 212	0,04	10 569 121,23	11 365 561,44
AIA Group Ltd	Hong Kong	921 000	0,01	5 292 319,30	6 544 878,36
Air Liquide S.A.	Ranska	184 800	0,04	17 104 995,88	19 413 240,00
Akzo Nobel N.V.	Alankomaat	105 570	0,04	6 150 747,98	7 708 721,40
Alibaba Group Holding Ltd	Caymansaaret	40 000	0,00	5 750 687,90	5 750 687,90
Allergan Inc.	Irlanti	30 500	0,01	4 161 865,25	4 161 865,25
Allianz SE	Saksa	268 512	0,06	47 095 829,64	51 460 324,80
Alphabet Inc.	Yhdysvallat	25 000	0,00	17 647 794,72	21 958 642,54
Alps Electric Co Ltd	Japani	350 000	0,18	7 575 465,38	8 334 567,81
Ambea AB	Ruotsi	350 000	0,52	2 622 208,90	2 622 208,90
American International Group, Inc.	Yhdysvallat	197 000	0,02	9 788 401,57	9 788 401,57
American Water Works Co Inc	Yhdysvallat	50 000	0,03	3 341 838,54	3 813 891,44
Amgen, Inc.	Yhdysvallat	66 000	0,01	9 466 622,88	9 570 082,55
Analog Devices Inc	Yhdysvallat	100 000	0,03	7 065 961,39	7 425 998,50
Anthem Inc	Yhdysvallat	77 000	0,03	10 199 908,31	14 449 779,04
Antofagasta Plc	Iso-Britannia	270 715	0,03	2 207 298,08	3 057 340,60
AON Plc	Iso-Britannia	63 994	0,03	6 985 937,28	7 150 701,19
Aperam S.A.	Luxemburg	100 000	0,12	3 220 194,05	4 292 500,00
Apple Inc.	Yhdysvallat	50 000	0,00	7 057 867,09	7 057 867,09
Applied Materials Inc	Yhdysvallat	150 000	0,01	5 175 598,72	6 394 980,41
Aptiv Plc	Jersey	93 000	0,03	5 700 764,26	6 578 162,26
Arcus ASA	Norja	1 000 000	1,47	4 725 465,69	4 725 465,69
Arthur J Gallagher & Co	Yhdysvallat	72 000	0,04	3 641 246,07	3 799 016,09
Aryzta AG	Sveitsi	110 000	0,12	2 996 582,80	3 633 139,63
Asahi Group Holdings Ltd	Japani	60 000	0,01	2 483 371,60	2 483 371,60
Asahi Kasei Corporation	Japani	650 000	0,05	5 568 935,50	6 997 814,98
ASICS Corporation	Japani	150 000	0,08	1 940 715,87	1 994 296,72
ASML Holding N.V.	Alankomaat	200 000	0,05	23 293 720,26	29 030 000,00
Assa Abloy AB	Ruotsi	411 858	0,04 / 0,03	7 125 237,96	7 125 237,96
Assicurazioni Generali S.p.A.	Italia	363 474	0,02	5 362 134,26	5 521 170,06
Associated British Foods Plc	Iso-Britannia	345 000	0,04	10 761 806,19	10 965 589,53
Astellas Pharma Inc	Japani	465 000	0,02	4 942 411,67	4 942 411,67
Astra Zeneca Group Plc	Iso-Britannia	55 743	0,00	2 939 231,41	3 215 543,59
Atea ASA	Norja	260 162	0,24	1 862 210,01	3 053 637,69
Atlas Copco AB	Ruotsi	662 669	0,05 / 0,08	20 669 058,59	23 790 327,37
Atrium Ljungberg AB	Ruotsi	1 405 000	1,05 / 0,83	13 270 696,34	18 569 099,33
Attendo AB	Ruotsi	4 050 000	2,52	31 759 913,81	36 123 245,09
Australia & New Zealand Banking Group Ltd	Australia	730 000	0,02	13 652 417,57	13 652 417,57
Autoliv Inc.	Yhdysvallat	45 000	0,05	4 612 272,19	4 777 118,59
Automatic Data Processing Inc	Yhdysvallat	50 000	0,01	4 690 219,50	4 885 766,70
Aviva Plc	Iso-Britannia	1 450 000	0,04	8 253 215,06	8 253 215,06
AXA S.A.	Ranska	1 252 997	0,05	27 675 082,03	30 992 880,80
Balfour Beatty Plc	Iso-Britannia	500 000	0,07	1 665 295,36	1 665 295,36
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A.	Espanja	3 307 550	0,05	23 519 988,05	23 519 988,05
Banco Comercial Portugues, S.A.	Portugali	8 000 000	0,05	1 598 396,80	2 176 000,00
Bank of America Corporation	Yhdysvallat	254 468	0,00	5 671 759,49	6 265 688,35
Bank of Montreal	Kanada	91 854	0,01	6 061 703,43	6 143 144,70
Bank of Nova Scotia/The	Kanada	150 000	0,01	6 307 075,02	8 089 966,09
Barco N.V.	Belgia	46 449	0,36	2 623 967,61	4 145 573,25
BASF SE	Saksa	521 602	0,06	45 488 223,41	47 864 807,53
Bauer AG	Saksa	81 291	0,47	1 301 790,19	2 454 988,20
Bayer AG	Saksa	61 500	0,01	5 762 386,13	6 382 162,50

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Bayerische Motoren Werke AG	Saksa	230 000	0,04	19 979 232,48	20 001 950,00
BB&T Corporation	Yhdysvallat	190 000	0,02	7 878 512,47	7 878 512,47
Beiersdorf AG	Saksa	75 000	0,03	7 279 570,51	7 353 000,00
Best Buy Co., Inc.	Yhdysvallat	67 040	0,02	3 093 288,81	3 826 864,34
Bilfinger SE	Saksa	270 412	0,61	10 713 760,69	10 735 356,40
Biogen Inc	Yhdysvallat	35 000	0,02	9 146 479,26	9 297 048,28
Bioverativ Inc	Yhdysvallat	17 500	0,02	778 504,79	786 792,30
BlackRock, Inc.	Yhdysvallat	32 777	0,02	10 631 980,59	14 051 775,66
BNP Paribas S.A.	Ranska	119 000	0,01	7 407 750,00	7 407 750,00
Boliden AB	Ruotsi	313 884	0,11	5 316 750,99	8 921 833,36
BP Plc	Iso-Britannia	7 083 015	0,04	37 413 758,27	41 680 760,70
Brenntag AG	Saksa	88 000	0,06	4 143 600,76	4 648 160,00
Bridgestone Corporation	Japani	100 000	0,01	3 175 318,29	3 878 971,93
Bristol-Myers Squibb Company	Yhdysvallat	127 000	0,01	6 492 428,92	6 492 428,92
British Land Company Plc/The	Iso-Britannia	1 250 000	0,12	7 708 493,30	9 742 400,50
Broadcom Ltd	Singapore	30 000	0,01	6 436 504,63	6 436 504,63
Brown-Forman Corporation	Yhdysvallat	95 737	0,02 / 0,00	4 117 402,64	5 482 545,79
BT Group Plc	Iso-Britannia	5 250 000	0,05	16 059 533,60	16 059 533,60
Bunzl Plc	Iso-Britannia	628 380	0,19	14 625 347,43	14 625 347,43
Burberry Group Plc	Iso-Britannia	525 676	0,12	10 604 844,96	10 617 442,96
Buzzi Unicem S.p.A.	Italia	347 734	0,17 / 0,21	7 817 060,32	7 817 060,32
CA Inc	Yhdysvallat	45 178	0,01	1 253 667,84	1 253 667,84
Caixabank SA	Espanja	1 695 948	0,03	6 593 845,82	6 593 845,82
Canadian Imperial Bank of Commerce	Kanada	25 267	0,01	2 029 295,56	2 056 776,47
Canadian National Railway Co	Kanada	200 000	0,03	13 692 898,60	13 781 501,43
CapGemini SE	Ranska	50 000	0,03	3 994 811,07	4 944 500,00
Capio AB	Ruotsi	1 310 000	0,93	5 855 462,32	5 855 462,32
Capita Plc	Iso-Britannia	1 076 698	0,16	4 865 122,10	4 865 122,10
Carillion PLC	Iso-Britannia	2 750 000	0,64	534 669,70	534 669,70
CarMax Inc.	Yhdysvallat	20 000	0,01	1 069 623,95	1 069 623,95
Casino Guichard-Perrachon SA	Ranska	105 000	0,09	5 169 177,14	5 308 800,00
Castellum AB	Ruotsi	375 000	0,14	3 331 526,27	5 257 116,15
Celgene Corporation	Yhdysvallat	43 000	0,01	3 742 107,90	3 742 107,90
Centrica Plc	Iso-Britannia	1 869 414	0,03	2 892 942,55	2 892 942,55
Cerner Corporation	Yhdysvallat	64 214	0,02	3 030 999,55	3 608 791,46
CH Robinson Worldwide Inc	Yhdysvallat	15 749	0,01	1 105 413,40	1 170 045,78
Charter Communications Inc	Yhdysvallat	19 000	0,01	5 325 481,53	5 325 481,53
Check Point Software Technologies	Israel	17 250	0,01	1 404 136,40	1 490 406,90
China Mobile Ltd	Hong Kong	750 000	0,00	6 342 029,45	6 342 029,45
Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli AG	Sveitsi	100	0,01 / 0,07	5 971 628,78	5 971 628,78
Chubb Corporation	Sveitsi	80 571	0,02	9 823 978,43	9 823 978,43
Cintas Corporation	Yhdysvallat	9 984	0,01	1 119 180,71	1 297 262,34
Cisco Systems, Inc.	Yhdysvallat	200 000	0,00	5 842 449,97	6 390 394,40
Citigroup, Inc.	Yhdysvallat	76 752	0,00	4 280 010,57	4 762 681,43
Citrix Systems Inc	Yhdysvallat	16 186	0,01	1 114 080,59	1 187 666,14
Cobham Plc	Iso-Britannia	2 800 000	0,12	3 979 576,89	3 979 576,89
Coca-Cola Company/The	Yhdysvallat	240 000	0,01	9 192 242,62	9 193 362,79
Coca-Cola Enterprises Inc.	Iso-Britannia	150 000	0,03	4 982 906,70	4 982 906,70
Cognizant Technology Solutions Corporation	Yhdysvallat	200 810	0,03	11 130 341,29	11 893 216,29
Colgate-Palmolive Company	Yhdysvallat	90 000	0,01	5 665 805,05	5 665 805,05
Coloplast A/S	Tanska	85 000	0,04 / 0,02	5 232 794,94	5 646 952,95
Colruyt S.A.	Belgia	86 134	0,06	3 734 770,24	3 734 770,24
Comcast Corporation	Yhdysvallat	150 000	0,00	4 838 651,11	5 011 673,48
Commerzbank AG	Saksa	510 541	0,04	4 960 625,31	6 368 998,98
Commonwealth Bank of Australia	Australia	488 419	0,03	25 544 447,37	25 544 447,37
Compagnie de Saint-Gobain S.A.	Ranska	250 000	0,05	11 495 000,00	11 495 000,00
Compagnie Financière Richemont SA	Sveitsi	220 000	0,04	16 298 808,71	16 600 581,10
Compagnie Générale des Établissements Michelin	Ranska	120 000	0,07	13 840 180,27	14 346 000,00
Compass Group Plc	Iso-Britannia	60 104,00	0,00	1 083 894,82	1 083 894,82
ConocoPhillips Company	Yhdysvallat	250 000	0,02	11 121 338,83	11 444 175,77
Continental AG	Saksa	20 000	0,01	3 920 162,55	4 509 000,00
Coor Service Management Holding AB	Ruotsi	2 428 506	2,53	9 709 490,40	15 419 007,40
Covestro AG	Saksa	107 000	0,05	3 647 905,91	9 216 980,00
CRH Plc	Irlanti	365 000	0,04	10 968 250,00	10 968 250,00
Croda International Plc	Iso-Britannia	237 777	0,18	9 442 327,69	11 853 608,09
Daimler AG	Saksa	1 063 178	0,10	71 039 589,92	75 198 579,94
Daiwa House Industry Co Ltd	Japani	150 000	0,02	4 763 269,15	4 806 310,64
Danone SA	Ranska	357 000	0,05	23 524 515,57	24 972 150,00
Dassault Systèmes SE	Ranska	19 356	0,01	1 414 431,35	1 714 748,04
Deere & Co	Yhdysvallat	11 197	0,00	1 122 255,51	1 461 594,56
Delphi Technologies PLC	Jersey	31 000	0,03	997 328,70	1 356 524,64
Delta Air Lines, Inc.	Yhdysvallat	80 000	0,01	3 449 785,98	3 735 512,38
Denso Corporation	Japani	210 000	0,03	8 824 547,47	10 517 887,56
Deutsche Bank AG	Saksa	480 000	0,02	7 608 000,00	7 608 000,00
Deutsche Boerse AG	Saksa	202 902	0,11	15 599 833,96	19 666 276,35
Deutsche Euroshop AG	Saksa	175 000	0,28	5 796 023,02	5 926 375,00
Deutsche Post AG	Saksa	625 000	0,05	19 417 428,45	24 846 875,00
Deutsche Telekom AG	Saksa	500 000	0,01	7 385 000,00	7 385 000,00
Deutsche Wohnen SE	Saksa	853 868	0,24	15 071 372,12	31 042 371,14
Devon Energy Corporation	Yhdysvallat	50 000	0,01	1 726 006,84	1 726 006,84
Dick's Sporting Goods Inc	Yhdysvallat	21 729	0,02 / 0,01	520 713,30	520 713,30
DnB ASA	Norja	439 288	0,03	5 637 235,42	6 790 006,89
Dollar General Corporation	Yhdysvallat	60 000	0,02	4 100 299,02	4 654 214,96
Dollar Tree Inc	Yhdysvallat	14 949	0,01	1 110 550,99	1 337 719,24
Dometic Group AB	Ruotsi	338 884	0,11	1 831 352,58	2 865 975,84
Dominion Energy Inc	Yhdysvallat	65 000	0,01	4 393 312,77	4 393 312,77
Draegerwerk AG & Co KGaA	Saksa	46 223	0,26 / 0,00	3 072 961,82	3 337 762,83
DSV A/S	Tanska	142 418	0,07	5 050 357,01	9 344 812,29
Dustin Group AB	Ruotsi	925 000	1,21	5 426 975,56	7 611 389,91
E.On SE	Saksa	1 200 000	0,05	10 872 000,00	10 872 000,00
easyJet PLC	Iso-Britannia	93 360	0,02	1 108 465,64	1 539 461,92
Ecolab Inc.	Yhdysvallat	95 000	0,03	9 511 151,90	10 630 367,71

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Edison International	Yhdysvallat	70 000	0,02	3 691 153,17	3 691 153,17
EDP - Energias de Portugal, S.A.	Portugali	582 791	0,02	1 638 879,00	1 681 352,04
Elekta AB	Ruotsi	790 000	0,21 / 0,15	5 124 501,43	5 425 140,70
Eli Lilly & Company	Yhdysvallat	66 800	0,01	4 165 864,63	4 707 135,83
Eltel AB	Ruotsi	2 663 612	1,70	7 819 986,87	7 819 986,87
Enbridge Inc	Kanada	400 000	0,02	13 075 337,46	13 075 337,46
Enel S.p.A.	Italia	1 897 333	0,02	9 733 318,29	9 733 318,29
ENI S.p.A.	Italia	350 000	0,01	4 830 000,00	4 830 000,00
Enterprise Products Partners L.P.	Yhdysvallat	300 000	0,01	6 628 866,84	6 628 866,84
Entra ASA	Norja	1 774 535	0,97	16 023 124,78	21 910 511,11
Equity Residential	Yhdysvallat	850 000	0,23	37 156 758,53	45 203 868,92
Essilor International S.A.	Ranska	120 000	0,05	12 236 224,45	13 794 000,00
Essity AB	Ruotsi	344 000	0,05 / 0,03	7 518 448,13	8 117 921,94
Estee Lauder Companies Inc./The	Yhdysvallat	60 000	0,02 / 0,00	4 905 216,17	6 366 213,62
Expeditors International of Washington Inc.	Yhdysvallat	21 786	0,01	1 110 915,33	1 175 314,10
Experian Plc	Jersey	305 344	0,03	4 986 051,35	5 626 922,44
Fabege AB	Ruotsi	753 124	0,46	5 264 504,58	13 335 247,89
Facebook Inc.	Yhdysvallat	50 000	0,00	6 556 961,09	7 359 292,92
FANUC Corporation	Japani	50 000	0,02	7 636 801,99	10 019 628,18
Fast Retailing Co Ltd.	Japani	15 000	0,01	4 982 964,22	4 982 964,22
Fastenal Co	Yhdysvallat	24 559	0,01	1 110 522,45	1 119 929,72
FedEx Corporation	Yhdysvallat	45 000	0,02	6 024 074,13	9 363 211,87
Ferguson PLC	Jersey	130 000	0,05	7 105 370,98	7 809 699,85
Ferronordic Machines AB	Ruotsi	150 000	1,03	2 293 321,68	2 293 321,68
Fingerprint Cards AB	Ruotsi	550 000	0,18 / 0,15	881 112,98	881 112,98
ForFarmers NV	Alankomaat	183 245	0,17	1 237 968,98	1 913 077,80
Fortive Corporation	Yhdysvallat	77 500	0,02	3 065 417,94	4 677 916,28
Fuchs Petrolub SE	Saksa	54 312	0,04 / 0,00	2 203 197,38	2 407 922,52
FV Corporation	Yhdysvallat	35 000	0,01	2 159 301,26	2 159 301,26
G4S Plc	Iso-Britannia	431 082	0,03	1 259 381,94	1 293 396,62
Galp Energia SGPS, S.A	Portugali	250 000	0,03	3 518 233,61	3 831 250,00
Gap Inc/The	Yhdysvallat	100 000	0,03	2 258 675,25	2 839 989,99
Gas Natural SDG, S.A.	Espanja	250 000	0,02	4 812 500,00	4 812 500,00
Geberit AG	Sveitsi	2 888	0,01	1 058 752,35	1 058 752,35
Gecina SA	Ranska	34 228	0,05	4 653 249,65	5 267 689,20
GFT Technologies SE	Saksa	126 557	0,48	1 654 099,99	1 654 099,99
Gilead Sciences Inc	Yhdysvallat	169 000	0,01	10 096 598,02	10 096 598,02
Givaudan S.A.	Sveitsi	3 500	0,04	6 006 869,79	6 729 618,87
Gjensidige Forsikring ASA	Norja	130 143	0,03	2 017 958,06	2 048 631,72
GlaxoSmithKline Plc	Iso-Britannia	2 277 362	0,05	33 830 721,64	33 830 721,64
Glencore Plc	Jersey	1 400 000	0,01	4 989 307,52	6 135 838,51
GN Store Nord A/S	Tanska	72 000	0,05	1 246 081,66	1 937 111,31
Guidewire Software Inc	Yhdysvallat	100 000	0,13	6 189 443,84	6 189 443,84
Gunnebo AB	Ruotsi	150 000	0,20	511 997,40	511 997,40
H & M Hennes & Mauritz AB	Ruotsi	655 442	0,04 / 0,02	11 286 029,68	11 286 029,68
Halliburton Co	Yhdysvallat	112 428	0,01	4 581 302,73	4 581 302,73
Hammerson Plc	Iso-Britannia	1 155 000	0,15	6 161 493,00	7 107 852,53
Handicare Group AB	Ruotsi	200 000	0,34	1 049 703,46	1 076 819,93
Hasbro Inc	Yhdysvallat	30 000	0,02	2 273 576,25	2 273 576,25
HeidelbergCement AG	Saksa	50 000	0,03	4 215 764,18	4 517 000,00
Heijmans N.V.-CVA	Alankomaat	320 417	1,50	2 256 805,68	3 110 608,24
Hella GmbH & Co KGaA	Saksa	80 879	0,07	2 688 991,51	4 171 738,82
Hemfosa Fastigheter AB	Ruotsi	150 000	0,10	1 286 663,09	1 670 086,76
Henkel AG & Co. KGaA	Saksa	203 000	0,05 / 0,08	18 605 200,49	20 300 000,00
Herbalife Ltd	Caymansaaret	211 058	0,24	11 914 138,75	11 914 138,75
Hermès International S.A.	Ranska	2 791	0,00	1 103 528,00	1 245 483,75
Hess Corporation	Yhdysvallat	150 000	0,05	5 935 962,64	5 935 962,64
Honda Motor Co Ltd	Japani	560 000	0,03	15 875 919,19	16 002 370,19
Hong Kong Exchanges & Clearing Ltd	Hong Kong	140 000	0,01	3 563 272,03	3 582 159,62
HSBC Holdings Plc	Iso-Britannia	900 000	0,00	7 771 265,62	7 771 265,62
Hufvudstaden AB	Ruotsi	300 000	0,14 / 0,03	2 040 368,45	3 995 408,28
HUGO BOSS AG	Saksa	18 683	0,03	1 090 440,17	1 325 932,51
Humana AB	Ruotsi	347 500	0,65	1 932 752,09	1 932 752,09
Huntington Bancshares, Inc.	Yhdysvallat	400 000	0,04	4 856 166,10	4 856 166,10
Iberdrola S.A.	Espanja	3 362 575	0,05	18 855 733,75	21 722 234,50
IGM Financial Inc.	Kanada	298 813	0,12	7 519 983,05	8 730 529,44
Illinois Tool Works Inc.	Yhdysvallat	115 000	0,03	10 402 646,64	16 002 960,06
IMI PLC	Iso-Britannia	90 218	0,03	1 120 215,71	1 355 461,31
Industria de Diseno Textil SA	Espanja	667 742	0,02	19 384 550,26	19 384 550,26
ING Groep N.V.	Alankomaat	2 282 059	0,06	25 508 348,14	34 972 554,18
Impex Corporation	Japani	437 000	0,03	3 729 784,33	4 557 410,56
Instalco Intressenter AB	Ruotsi	600 000	1,28	2 992 746,70	2 992 746,70
Intel Corporation	Yhdysvallat	200 000	0,00	7 019 076,52	7 701 159,01
International Business Machines Corporation	Yhdysvallat	8 725	0,00	1 116 797,09	1 116 797,09
Interserve PLC	Iso-Britannia	1 000 000	0,69	1 076 383,80	1 076 383,80
Intesa Sanpaolo S.p.A.	Italia	7 901 651	0,05	19 989 215,75	21 871 769,97
Intrum Justitia AB	Ruotsi	79 545	0,06	675 211,79	2 446 842,28
Investec Plc	Iso-Britannia	600 000	0,06	3 447 023,92	3 618 002,10
Inwido AB	Ruotsi	940 000	1,62	7 997 419,70	7 997 419,70
Ipsos Group S.A.	Ranska	163 256	0,37	3 253 966,90	5 011 959,20
ISS A/S	Tanska	346 153	0,19	10 177 293,11	11 200 722,33
ITV Plc	Iso-Britannia	2 000 000	0,05	3 726 204,03	3 726 204,03
Jenoptik AG	Saksa	104 261	0,18	1 109 780,31	2 864 049,67
Johnson & Johnson Services, Inc.	Yhdysvallat	211 000	0,01	19 187 359,34	24 602 885,02
Johnson Matthey Plc	Iso-Britannia	169 000	0,09	5 240 746,29	5 851 560,47
JP Morgan Chase & Co.	Yhdysvallat	45 940	0,00	2 981 220,12	4 105 985,66
Kao Corporation	Japani	129 000	0,03	6 314 743,78	7 276 016,59
Kawasaki Heavy Industries Ltd	Japani	88 850	0,05	2 348 854,60	2 599 492,63
KBC Groep N.V.	Belgia	210 085	0,05	9 854 804,98	14 939 144,35
KDDI Corporation	Japani	350 000	0,01	7 269 091,18	7 269 091,18
Kendron N.V.	Alankomaat	146 781	1,09	3 223 313,23	5 894 724,96
Kering S.A.	Ranska	46 000	0,04	10 367 827,40	18 078 000,00

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Kerry Group Plc	Irlanti	114 000	0,06	8 769 963,40	10 648 740,00
KeyCorp	Yhdysvallat	442 181	0,04	7 436 663,70	7 436 663,70
Keyence Corporation	Japani	23 500	0,02	5 736 114,77	10 983 260,50
Kikkoman Corp	Japani	70 000	0,03	2 361 676,91	2 361 676,91
Kinder Morgan Inc.	Yhdysvallat	250 000	0,01	3 766 780,62	3 766 780,62
Klépierre S.A.	Ranska	228 796	0,07	6 192 803,48	8 388 805,34
Koninklijke Ahold Delhaize NV	Alankomaat	860 000	0,07	15 768 100,00	15 768 100,00
Koninklijke Bam Groep N.V.	Alankomaat	3 584 136	1,30	12 578 786,26	13 730 825,02
Koninklijke DSM N.V.	Alankomaat	47 000	0,03	2 962 659,63	3 744 490,00
Koninklijke KPN NV	Alankomaat	4 000 000	0,10	11 058 647,66	11 632 000,00
Koninklijke Philips N.V.	Alankomaat	450 000	0,05	12 365 199,37	14 193 000,00
Koninklijke Volkerwessels NV	Alankomaat	50 000	0,06	1 150 000,00	1 187 250,00
Kraft Heinz Co/The	Yhdysvallat	140 000	0,01	9 079 629,78	9 079 629,78
Kubota Corporation	Japani	600 000	0,05	8 442 750,20	9 817 050,59
Kuehne & Nagel International AG	Sveitsi	8 759	0,01	1 112 145,07	1 290 421,81
Kungsleden AB	Ruotsi	1 462 341	0,67	6 107 060,63	8 831 566,31
Kyowa Hakko Kirin Co Ltd	Japani	375 000	0,07	5 489 331,10	6 049 551,89
LafargeHolcim Ltd	Sveitsi	741 150	0,12	34 771 094,68	34 771 094,68
Lagardère SCA	Ranska	100 000	0,08	2 673 000,00	2 673 000,00
Land Securities Group Plc	Iso-Britannia	1 134 740	0,15	9 851 117,62	12 892 011,32
Lawson Inc	Japani	25 000	0,02	1 385 082,59	1 385 082,59
LEG Immobilien AG	Saksa	200 000	0,32	8 755 854,00	19 076 000,00
Legal & General Group Plc	Iso-Britannia	4 026 945	0,07	11 069 026,61	12 404 495,67
Legrand S.A.	Ranska	120 223	0,05	7 399 500,34	7 717 114,37
Lindab International AB	Ruotsi	680 000	0,86	4 518 613,93	4 711 188,77
Linde AG	Saksa	105 920	0,06	19 160 819,48	20 583 433,60
Link REIT	Hong Kong	800 000	0,04	5 259 357,51	6 180 110,97
Lloyds Banking Group Plc	Iso-Britannia	6 636 996	0,01	5 072 582,07	5 072 582,07
LogMeIn Inc	Yhdysvallat	152 781	0,29	14 496 112,89	14 586 362,46
London Stock Exchange Group Plc	Iso-Britannia	363 677	0,10	15 518 874,72	15 518 874,72
Lonza Group AG	Sveitsi	17 000	0,02	3 823 619,89	3 823 619,89
L'Oréal S.A.	Ranska	137 000	0,02	22 451 150,33	25 338 150,00
Lowe's Companies Inc.	Yhdysvallat	80 000	0,01	5 885 779,71	6 199 616,44
Lumentum Holdings Inc	Yhdysvallat	150 000	0,24	6 109 814,06	6 109 814,06
M&T Bank Corporation	Yhdysvallat	32 000	0,02	4 562 661,55	4 562 661,55
Macquarie Group Ltd	Australia	66 000	0,02	3 944 193,34	4 273 269,91
Manulife Financial Corporation	Kanada	305 000	0,02	4 895 723,30	5 317 574,31
Marine Harvest ASA	Norja	80 000	0,02	1 129 233,86	1 129 233,86
Marsh & McLennan Companies Inc.	Yhdysvallat	93 000	0,02	6 174 810,44	6 312 182,11
Marvell Technology Group Ltd	Bermuda	200 000	0,04	2 811 619,16	3 580 421,91
Mastercard Inc.	Yhdysvallat	88 000	0,01	11 092 766,31	11 139 964,98
McDonald's Corporation	Yhdysvallat	109 479	0,01	12 884 448,04	15 723 970,44
McKesson Corporation	Yhdysvallat	21 658	0,01	2 816 641,59	2 816 641,59
Medtronic, Inc.	Irlanti	102 000	0,01	6 870 307,68	6 870 307,68
Merck & Co., Inc.	Yhdysvallat	305 000	0,01	14 325 564,91	14 325 564,91
Merck KGaA	Saksa	108 000	0,02 / 0,08	9 690 300,00	9 690 300,00
Michael Kors Holdings Ltd	Brittiläiset Neitsytsaaret	25 000	0,02	1 294 572,88	1 312 223,80
Micron Technology, Inc.	Yhdysvallat	300 000	0,03	9 456 863,74	10 286 000,17
Microsoft Corporation	Yhdysvallat	600 000	0,01	34 993 516,68	42 819 978,32
Mitsubishi Corp	Japani	370 000	0,02	6 845 503,18	8 528 553,44
Mitsubishi Electric Corp	Japani	500 000	0,02	6 697 288,48	6 927 264,65
Mitsubishi Estate Co Ltd	Japani	300 000	0,02	4 355 232,95	4 355 232,95
Mitsubishi Heavy Industries Ltd	Japani	126 000	0,04	3 928 109,03	3 928 109,03
Mitsubishi UFJ Financial Group, Inc.	Japani	3 610 800	0,03	19 598 520,71	22 085 761,35
Mitsui Chemicals Inc.	Japani	220 000	0,11	5 003 551,37	5 906 969,85
Mitsui Fudosan Co Ltd	Japani	250 000	0,03	4 671 876,16	4 671 876,16
Mizuho Financial Group, Inc.	Japani	7 000 000	0,03	10 602 918,30	10 602 918,30
Modern Times Group MTG AB	Ruotsi	165 000	0,24 / 0,15	4 072 750,57	5 766 065,95
Mondelez International Inc.	Yhdysvallat	280 000	0,02	9 992 495,62	9 992 495,62
Mondi Plc	Iso-Britannia	280 000	0,06	6 059 798,18	6 094 022,97
MongoDB Inc	Yhdysvallat	150 000	0,30 / 0,04	3 712 165,43	3 712 165,43
Monsanto Company	Yhdysvallat	50 000	0,01	4 396 131,42	4 871 591,76
Mosaic Company/The	Yhdysvallat	250 000	0,07	5 351 038,11	5 351 038,11
Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft AG	Saksa	89 645	0,06	15 950 719,18	16 207 816,00
National Australia Bank Ltd	Australia	655 208	0,02	12 616 575,26	12 616 575,26
National Bank of Canada	Kanada	374 210	0,11	11 028 445,46	15 596 437,80
National Oilwell Varco Inc.	Yhdysvallat	50 000	0,01	1 501 709,33	1 501 709,33
NCC Group Plc	Iso-Britannia	1 491 484	0,54	3 090 163,95	3 929 470,21
NetEase Inc	Caymansaaret	6 687	0,01	1 404 022,14	1 923 746,14
Netflix Inc	Yhdysvallat	65 000	0,02	8 193 486,64	10 405 528,22
NIKE Inc.	Yhdysvallat	210 699	0,01	10 994 366,23	10 994 366,23
Nissan Motor Co Ltd	Japani	1 611 200	0,04	13 401 804,31	13 401 804,31
Nitto Denko Corporation	Japani	76 000	0,04	5 024 136,39	5 629 212,65
Nobel Energy Inc.	Yhdysvallat	50 000	0,01	1 214 875,34	1 214 875,34
Nomura Holdings Inc	Japani	833 700	0,02	4 006 249,64	4 105 822,75
Nordea Bank AB	Ruotsi	12 686 593	0,31	119 628 977,26	127 842 942,94
Nordstrom Inc.	Yhdysvallat	24 072	0,01	950 796,83	950 796,83
Norsk Hydro ASA	Norja	780 000	0,04	3 215 794,95	4 942 227,37
Novartis AG	Sveitsi	1 053 000	0,04	70 373 948,50	74 102 332,93
Novo Nordisk A/S	Tanska	982 254	0,04 / 0,01	31 386 449,08	44 106 369,76
Novozymes A/S	Tanska	143 863	0,05 / 0,02	5 579 809,85	6 863 777,57
NTT Docomo Inc	Japani	325 000	0,01	6 405 636,62	6 405 636,62
NVIDIA Corporation	Yhdysvallat	30 000	0,00	1 657 144,12	4 841 073,96
Occidental Petroleum Corporation	Yhdysvallat	100 000	0,01	6 145 251,40	6 145 251,40
Oracle Corporation	Yhdysvallat	37 842	0,00	1 492 160,58	1 492 160,58
Oracle Corporation Japan	Japani	28 932	0,02	1 428 511,57	2 001 517,52
Orange S.A.	Ranska	1 375 000	0,05	19 616 107,14	19 903 125,00
Oriental Land Co Ltd	Japani	60 000	0,02	4 561 884,30	4 561 884,30
Oriflame Holding AG	Sveitsi	158 183	0,28	1 871 887,70	5 431 424,25
Orsted A/S	Tanska	227 500	0,05	8 458 898,38	10 340 770,19
Otsuka Holdings Co. Ltd	Japani	114 300	0,02	3 698 033,70	4 184 763,35
Palo Alto Networks Inc.	Yhdysvallat	50 000	0,05	6 041 440,84	6 041 440,84

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Panasonic Corporation	Japani	1 108 200	0,05	12 099 125,08	13 531 351,01
Pandora A/S	Tanska	55 000	0,05	4 971 859,93	4 971 859,93
Partners Group Holding AG	Sveitsi	4 440	0,02	1 993 141,60	2 534 541,10
Pearson Plc	Iso-Britannia	350 000	0,04	2 903 418,50	2 903 418,50
PepsiCo, Inc.	Yhdysvallat	146 000	0,01	13 697 127,01	14 600 000,00
Pets at Home Group Plc	Iso-Britannia	1 000 000	0,20	1 979 193,67	1 979 193,67
Pfizer, Inc.	Yhdysvallat	175 000	0,00	5 155 323,88	5 289 543,90
Pioneer Natural Resources Company	Yhdysvallat	50 000	0,03	7 204 202,45	7 204 202,45
Polaris Industries Inc	Yhdysvallat	14 004	0,02	1 109 525,64	1 447 691,09
Praxair Inc.	Yhdysvallat	19 610	0,01	2 197 769,68	2 532 311,10
Priceline Group Inc/The	Yhdysvallat	6 500	0,01	9 418 252,31	9 418 252,31
Procter & Gamble Company	Yhdysvallat	165 000	0,01	12 660 135,08	12 660 135,08
Progressive Corporation/The	Yhdysvallat	58 655	0,01	2 015 306,51	2 754 481,45
Prudential Financial Inc.	Yhdysvallat	92 393	0,02	8 487 323,84	8 858 726,82
Prudential Plc	Iso-Britannia	1 793 973	0,07	30 364 441,13	38 478 530,02
Randgold Resources Ltd	Jersey	84 000	0,09	7 010 808,92	7 010 808,92
Ratos AB	Ruotsi	318 330	0,10 / 0,03	1 158 351,51	1 158 351,51
Reckitt Benckiser Group Plc	Iso-Britannia	405 787	0,06	31 640 436,71	31 640 436,71
Red Electrica Corp SA	Espanja	250 000	0,05	4 672 500,00	4 672 500,00
RELX NV	Alankomaat	1 163 536	0,12	21 306 500,94	22 299 167,44
RELX Plc	Iso-Britannia	64 753	0,01	1 115 406,98	1 268 450,28
Renault S.A.	Ranska	140 000	0,05	11 747 400,00	11 747 400,00
Reobert Half International Inc.	Yhdysvallat	23 653	0,02	1 095 378,65	1 095 378,65
Repsol S.A.	Espanja	450 000	0,03	6 635 250,00	6 635 250,00
RIB Software SE	Saksa	140 401	0,30	1 435 754,30	3 471 414,73
Rio Tinto Plc	Iso-Britannia	163 075	0,01	4 739 738,54	7 241 814,41
Roche Holding AG	Sveitsi	339 863	0,04 / 0,00	66 418 830,89	71 562 333,96
Rockwell Automation Inc.	Yhdysvallat	110 000	0,09	11 583 948,01	18 019 344,62
Ross Stores, Inc.	Yhdysvallat	102 588	0,03	6 086 672,58	6 865 432,24
Royal Bank of Canada	Kanada	182 212	0,01	9 782 452,77	12 437 038,23
Royal Dutch Shell Plc	Iso-Britannia	200 000	0,00	4 757 577,17	5 557 000,00
RTL Group S.A.	Luxemburg	15 515	0,01	1 035 315,95	1 035 315,95
Saferoad Holding ASA	Norja	1 200 000	1,80	3 109 661,29	3 109 661,29
Sage Group Plc/The	Iso-Britannia	182 594	0,02	1 411 194,64	1 635 099,50
Salesforce.com Inc.	Yhdysvallat	125 000	0,02	9 254 830,78	10 658 300,68
Sandvik AB	Ruotsi	500 000	0,04	4 906 435,34	7 283 772,53
SAP AG	Saksa	466 859	0,04	39 217 845,97	43 560 279,00
Schindler Holding AG	Sveitsi	6 627	0,01	1 109 427,65	1 248 721,16
Schlumberger Limited	Kolumbia	124 575	0,01	7 009 356,29	7 009 356,29
Schneider Electric SE	Ranska	386 548	0,06	22 748 128,80	27 390 791,28
Scottish & Southern Energy Plc	Iso-Britannia	393 371	0,04	5 843 614,15	5 843 614,15
ServiceNow Inc	Yhdysvallat	75 000	0,04	8 065 173,74	8 155 382,31
Seven & i Holdings Co Ltd	Japani	182 000	0,02	6 311 562,11	6 311 562,11
SGS SA	Sveitsi	9 569	0,13	16 890 883,42	20 737 467,10
Shin-Etsu Chemical Co Ltd	Japani	72 000	0,02	5 772 755,57	6 103 547,89
Shionogi & Co Ltd	Japani	230 000	0,07	10 114 514,96	10 376 490,63
Shire Plc	Jersey	167 000	0,02	7 322 943,32	7 322 943,32
Shiseido Co Ltd	Japani	150 000	0,04	6 049 551,89	6 049 551,89
Siemens AG	Saksa	580 537	0,07	67 365 513,48	67 365 513,48
Sika AG	Sveitsi	1 632	0,04	5 930 079,54	10 794 462,49
Skandinaviska Enskilda Banken AB	Ruotsi	629 937	0,03	5 753 630,03	6 130 555,74
Sky PLC	Iso-Britannia	500 000	0,03	5 703 143,49	5 703 143,49
Snam S.p.A	Italia	428 643	0,01	1 650 869,36	1 748 863,44
SoftBank Group Corporation	Japani	100 000	0,01	6 605 436,63	6 605 436,63
Software AG	Saksa	100 000	0,13	1 866 545,63	4 673 500,00
Sompo Japan Nipponkoa Holdings, Inc.	Japani	130 000	0,03	4 201 096,22	4 201 096,22
SONY Corporation	Japani	466 500	0,04	13 879 793,83	17 563 287,90
Sotkamo Silver AB	Ruotsi	12 064 940	10,11	4 427 832,98	4 427 832,98
Southern Company/The	Yhdysvallat	195 000	0,02	7 820 812,14	7 820 812,14
Spectris Plc	Iso-Britannia	100 000	0,08	2 328 774,09	2 800 852,09
SPIE S.A.	Ranska	110 143	0,07	1 784 945,04	2 390 653,82
Splunk Inc	Yhdysvallat	100 000	0,07	5 352 952,86	6 905 694,99
SSAB AB	Ruotsi	520 115	0,05 / 0,10	1 856 672,93	2 243 541,87
Standard Chartered Plc	Iso-Britannia	1 020 418	0,03	8 835 620,37	8 970 909,91
Standard Life Aberdeen PLC	Iso-Britannia	2 300 000	0,08	10 160 557,32	11 312 962,82
Stanley Electric Co Ltd	Japani	127 000	0,07	4 298 866,75	4 298 866,75
Starbucks Corporation	Yhdysvallat	180 000	0,01	8 619 528,06	8 619 528,06
StatOil ASA	Norja	610 729	0,02	10 071 405,57	10 873 623,85
Suez SA	Ranska	150 000	0,02	2 049 848,61	2 199 750,00
Sumitomo Electric Industries L	Japani	200 000	0,03	2 821 272,50	2 821 272,50
Sumitomo Mitsui Financial Group, Inc.	Japani	725 750	0,05	23 191 734,94	26 146 566,92
Sumitomo Mitsui Trust Holdings Inc	Japani	210 300	0,06	6 351 545,54	6 964 308,57
Suncor Energy Inc	Kanada	400 000	0,02	12 272 092,56	12 272 092,56
Suncorp Group Ltd	Australia	1 000 000	0,08	8 830 260,26	9 025 153,13
Surteco SE	Saksa	120 450	0,78	2 722 063,15	3 235 889,25
Swedbank AB	Ruotsi	436 570	0,04	8 741 334,34	8 741 334,34
Svenska Handelsbanken AB	Ruotsi	874 364	0,04 / 0,05	9 912 739,23	9 912 739,23
Swiss Re AG	Sveitsi	176 200	0,05	13 732 216,72	13 732 216,72
Swisscom AG	Sveitsi	6 152	0,01	2 639 027,79	2 725 869,08
TDC A/S	Tanska	600 000	0,07	3 077 811,66	3 077 811,66
TechnipFMC PLC	Iso-Britannia	57 268	0,07	1 495 089,70	1 495 089,70
Telecom Italia S.p.A	Italia	10 010 000	0,05 / 0,01	7 210 960,00	7 210 960,00
Telia Company AB	Ruotsi	9 432 702	0,16	35 087 624,92	35 087 624,92
Tenaris S.A.	Luxemburg	250 000	0,02	3 128 238,19	3 287 500,00
Tesco Plc	Iso-Britannia	2 500 000	0,03	5 684 333,28	5 896 159,96
Texas Instruments Inc.	Yhdysvallat	69 826	0,01	4 999 220,94	6 081 901,08
Thermo Fisher Scientific Inc.	Yhdysvallat	52 700	0,01	7 186 139,61	8 348 597,52
ThyssenKrupp AG	Saksa	220 850	0,04	4 063 488,64	5 343 465,75
Tiffany & Co.	Yhdysvallat	42 000	0,03	3 362 862,04	3 641 774,37
Time Warner Inc.	Yhdysvallat	75 000	0,01	5 727 090,80	5 727 090,80
Tobii AB	Ruotsi	1 500 000	1,54	5 363 782,28	5 363 782,28
Tokyo Electron Ltd	Japani	60 000	0,04	5 608 134,00	9 063 773,05

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Toray Industries Inc	Japani	650 000	0,04	5 040 598,34	5 112 954,60
Toronto-Dominion Bank/The	Kanada	485 546	0,03	18 249 596,22	23 778 484,54
Total S.A.	Ranska	1 176 316	0,05	54 163 470,22	54 163 470,22
Toyota Motor Corporation	Japani	77 400	0,00	3 797 047,51	4 134 000,44
Tractor Supply Co	Yhdysvallat	15 219	0,01	948 570,21	948 570,21
Tryg A/S	Tanska	115 886	0,04	2 013 793,59	2 426 711,90
Ultimate Software Group Inc/The	Yhdysvallat	50 000	0,17	8 344 797,44	9 098 223,96
Umicore NV	Belgia	155 000	0,07	3 808 963,14	6 115 525,00
Unibail-Rodamco SE	Ranska	169 742	0,17	30 735 992,11	35 645 820,00
Unicredit S.p.A.	Italia	160 000	0,01	2 492 800,00	2 492 800,00
Unilever N.V.	Alankomaat	1 230 459	0,07	46 731 429,25	57 776 202,35
Unilever Plc	Iso-Britannia	290 000	0,02	13 479 706,50	13 479 706,50
UNIQA Insurance Group AG	Itävalta	550 000	0,18	3 981 192,85	4 851 000,00
United Parcel Service Inc.	Yhdysvallat	60 000	0,01 / 0,00	5 886 943,57	5 961 977,82
United Utilities Plc.	Iso-Britannia	350 000	0,05	3 270 290,68	3 270 290,68
Universal Health Services Inc	Yhdysvallat	55 000	0,06 / 0,01	5 198 240,64	5 198 240,64
W W Grainger Inc.	Yhdysvallat	4 968	0,01	978 645,88	978 645,88
Valero Energy Corporation	Yhdysvallat	79 594	0,02	5 191 714,37	6 100 459,00
Walt Disney Company/The	Yhdysvallat	170 000	0,01	15 279 162,84	15 279 162,84
Verbund AG	Itävalta	200 000	0,06	3 263 438,91	4 014 000,00
Verizon Communications Inc.	Yhdysvallat	200 000	0,00	8 841 824,40	8 841 824,40
Vestas Wind Systems A/S	Tanska	300 000	0,14	14 410 310,86	17 282 972,24
Westpac Banking Corporation	Australia	731 000	0,02	14 909 618,14	14 909 618,14
Whitbread Plc	Iso-Britannia	90 000	0,05	3 990 327,38	4 055 543,66
William Demant Holding AS	Tanska	173 164	0,07	2 902 619,01	4 026 204,30
Vinci S.A.	Ranska	130 000	0,02	7 327 610,83	11 069 500,00
Vivendi S.A.	Ranska	5 230 067	0,40	111 086 073,61	117 258 102,14
VMware, Inc.	Yhdysvallat	75 000	0,02 / 0,00	5 517 335,86	7 835 820,90
Vodafone Group Plc	Iso-Britannia	39 516 808	0,15	100 065 379,95	104 601 088,32
Vonovia SE	Saksa	97 500	0,02	3 212 154,81	4 028 212,50
WPP Plc	Jersey	370 000	0,03	5 592 349,22	5 592 349,22
Xcel Energy Inc.	Yhdysvallat	100 000	0,02	3 796 312,39	4 010 672,89
Xilinx Inc	Yhdysvallat	75 000	0,03	4 216 209,46	4 216 209,46
Zurich Insurance Group AG	Sveitsi	92 726	0,06	23 219 050,83	23 494 495,81
Muut	Bermuda	3 500 000		0,00	0,00
Muut	Espanja	750 000		0,00	287 250,00
Muut	Etelä-Afrikka	2 536		20 365,17	21 311,76
Muut	Iso-Britannia	100 000		216 967,42	216 967,42
Muut	Itävalta	8 500		187 892,50	187 892,50
Muut	Norja	237 056		91 543,23	91 543,23
Muut	Ruotsi	86 747		404 619,95	463 970,17
Muut	Saksa	100		16 677,50	16 677,50
Muut	Sveitsi	14 096		116 800,67	305 361,13
Muut	Yhdysvallat	101 497		499 530,32	499 530,32
Yhteensä				4 172 701 154,59	4 675 050 544,38
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Aki Partners S.C.S	Luxemburg	6 383 846 941	18,18	63 882 911,01	209 662 878,45
Lakeside Network Investments S.à r.l.	Luxemburg	83 712 075	10,00	837 120,75	837 120,75
Mehiläinen Holding AB	Ruotsi	390 250	2,69 / 2,69	3 740 397,66	20 053 011,00
Muut	Irlanti	334 223		0,00	0,00
Muut	Luxemburg	1 412 872		191 111,66	1 692 565,00
Muut	Yhdysvallat	68 255		84 084,03	84 084,03
Yhteensä				68 735 625,11	232 329 659,23
Korkorahastot	Kotipaikka	Kpl		Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Amundi Money Market Fund - Short Term (EUR) IV	Luxemburg	246 905		248 786 349,63	248 786 349,63
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Feb 2007	Caymansaaret	15 001		9 954 122,07	10 797 231,01
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Initial Series	Caymansaaret	12 928		10 381 226,86	11 260 511,04
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Mar 2017	Caymansaaret	45 000		38 781 947,80	38 781 947,80
AXA IM US Short Duration High Yield \$ A-class	Luxemburg	1 135 864		139 840 803,53	177 279 244,93
AXA WF US High Yield Bonds USD 1 CAP	Luxemburg	788 587		59 404 844,18	152 910 723,79
Barings Capital European Loan Tranche B	Irlanti	2 873 130		400 000 000,00	419 074 741,21
Credit Suisse Nova Lux Global Senior Loan MB USD	Luxemburg	244 384		254 474 703,57	254 474 703,57
Deutsch Global L. Managed Euro Fund Reserved Inc	Irlanti	262 920 405		262 920 405,09	262 920 405,09
Goldman Sach Global High Yield Portfolio Class I	Luxemburg	18 573 515		154 072 693,13	155 334 242,74
GS Euro Liquid Reserves Fund (inst.Dist)	Irlanti	100 116 606		100 116 606,15	100 116 606,15
iShares iBoxx Investment Grade Corporate Bond ETF	Yhdysvallat	3 300 000		334 237 471,86	334 237 471,86
JPM Euro Liquidity Institutional (flex dist.)	Luxemburg	53 426 840		53 426 839,80	53 426 839,80
Morgan Stanley Institutional Liquidity Euro Fund	Luxemburg	162 265 526		162 265 526,42	162 265 526,42
OP-High Yield Fund A	Suomi	178 821		19 998 132,80	36 157 559,80
OP-Likvidi A	Suomi	977 171		100 000 000,00	100 775 675,98
SKY U.S. Short Duration High Yield Fund	Luxemburg	2 162 858		220 091 008,41	220 091 008,41
SPDR Bloomberg Barclays Short Term HghYld Bond ETF	Yhdysvallat	10 775 000		247 430 584,51	247 430 584,51
T.Rowe Global High Yield Bond Fund	Luxemburg	10 093 373		196 909 495,59	264 011 586,33
Muut				955 286,81	955 286,81
Yhteensä				3 014 048 048,21	3 251 088 246,88
Osakerahastot					
Aberdeen Global Asian Smaller Companies Fund A2	Luxemburg	1 185 226		14 454 637,27	46 760 725,85
Aberdeen Global Sicav Asia Pacific Equity A2/C	Luxemburg	612 160		16 100 759,15	42 763 685,31
Amundi Index MSCI Emerging Markets UCITS ETF	Luxemburg	9 937 831		501 085 878,92	545 974 497,31
AQR Global Defensive Equity Fund	Luxemburg	2 330 022		200 000 000,00	238 221 398,16
Consumer Discretionary Select Sector SPDR Fund	Yhdysvallat	296 000		22 754 959,44	24 350 337,70
East Capital Balkan Fund	Ruotsi	6 716 704		9 202 995,67	11 469 940,49
East Capital China A-Shares Fund	Luxemburg	20 958		14 307 263,88	33 611 481,89
East Capital Global Frontier Markets Fund A USD	Luxemburg	68 693		5 517 516,22	7 039 422,30
Energy Select Sector SPDR ETF Fund	Yhdysvallat	520 000		29 353 017,05	31 309 263,74
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1 K	Suomi	359 762		45 000 000,00	63 060 424,32
eQ Kehittyvät Markkinat Pieniyhtiö 1K	Suomi	100 534		10 000 000,00	10 641 673,89
Evli Europe B	Suomi	483 924		50 000 000,00	66 104 052,78

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Evli GEM B	Suomi	296 814	30 000 000,00	42 749 789,46
FIM Brands	Suomi	342 691	6 555 369,31	9 650 185,61
FIM Bric+	Suomi	686 428	7 000 000,00	10 639 641,52
FIM Frontier C	Suomi	343 869	4 000 000,00	4 439 350,32
FIM Kehittyvät Markkinat Pienemmät Yhtiöt	Suomi	1 416 593	10 000 000,00	15 157 548,12
FIM Rohto	Suomi	265 066	2 500 000,00	4 535 279,35
Fondita Nordic Micro Cap B	Suomi	22 039	5 000 000,00	6 973 852,13
Fourton Hannibal	Suomi	31 569	3 216 309,71	5 385 119,61
Fourton Odysseus A	Suomi	78 744	14 472 356,20	27 381 521,90
Fourton Stamina A	Suomi	146 676	19 791 013,50	57 469 201,57
Health Care Select Sector SPDR ETF Fund	Yhdysvallat	477 724	32 209 834,25	32 918 461,90
Investec Emerging Markets Equity -I	Luxemburg	2 752 748	39 521 871,46	55 821 592,72
Investec GS Asian Equity	Luxemburg	3 524 696	67 024 598,76	98 925 428,17
Investec GSF Asia Pacific Equity Fund I	Luxemburg	1 591 620	25 028 281,39	41 698 238,36
iShares Emerging Markets Index Fund	Irlanti	6 937 556	66 553 844,01	89 078 153,09
iShares European Property Yield UCITS ETF	Irlanti	205 617	7 690 555,83	8 520 768,48
iShares MSCI Emerging Markets ETF	Yhdysvallat	13 288 740	464 167 284,86	521 998 283,50
iShares MSCI Europe UCITS ETF	Irlanti	1 062 927	24 729 820,09	25 829 126,10
iShares MSCI South Africa ETF	Yhdysvallat	195 761	9 698 848,44	11 411 366,22
iShares MSCI South Korea ETF	Yhdysvallat	383 400	19 671 244,99	23 954 108,23
iShares MSCI Taiwan ETF	Yhdysvallat	549 048	15 030 355,88	16 572 615,36
iShares U.S. Real Estate ETF	Yhdysvallat	529 627	35 770 688,74	35 770 688,74
JPMorgan Emerging Markets Opportunities Fund	Luxemburg	196 159	62 794 761,83	83 721 993,70
KJK Fund Baltic States B1 C	Luxemburg	3 291	1 415 626,51	8 751 082,20
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2015	Luxemburg	1 482	1 740 000,00	2 396 399,37
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2016	Luxemburg	685	1 020 000,00	1 154 786,42
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2014	Luxemburg	1 250	1 250 000,00	2 138 012,50
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2015	Luxemburg	730	750 000,00	1 233 981,76
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A May 2016	Luxemburg	793	1 020 000,00	1 353 541,57
KJK Fund II, Sicav-SIF, Balkan A July 2012	Luxemburg	7 747	7 746 574,00	16 552 646,93
Lyxor STOXX Europe 600 DR UCITS ETF	Luxemburg	4 231 907	622 075 459,29	631 527 481,61
Mandatum Life European Small & Mid Cap Fund	Luxemburg	99 601	10 000 000,00	10 472 104,93
Mirae Asset G D Fund - Asia Sector Leader Eq I	Luxemburg	3 009 243	31 877 226,98	40 397 569,61
Nordea 1, SICAV - Emerging Stars Equity Fund	Luxemburg	423 915	44 737 497,52	52 649 166,23
Nordea Stable Emerging Markets Equity	Luxemburg	2 344 498	126 163 870,07	153 888 830,33
OP Kehittyvä Aasia	Suomi	245 747	29 450 556,50	50 088 219,82
OP-Läntäläinen Amerikka A	Suomi	320 701	33 012 231,38	39 988 225,10
Osmosis MoRE World Resource Efficiency Fund plc	Irlanti	1 500 594	15 452 050,65	21 457 248,74
PAM USA Fund I Ky	Suomi	1 895 690	194 102 433,30	197 029 777,47
PineBridge Japan Small Cap Equity Fund	Irlanti	503 985	28 333 234,60	35 436 715,64
Prosperity New Russian Generation, A share	Guernsey	14 864 250	3 222 467,27	3 222 467,27
Prosperity New Russian Generation, B share	Guernsey	13 254 711	3 743 709,41	5 304 978,97
Prosperity Quest Fund Unlisted Limited, Class C	Caymansaaret	220 352	16 477 401,33	24 559 735,13
Robeco Global Conservative	Alankomaat	1 501 856	150 634 400,03	166 811 182,67
Russell Japan Equity Fund A Accum	Irlanti	394 023	50 011 755,13	91 688 017,26
Seligson & Co Global Top 25 Pharmaceuticals	Suomi	610 364	10 000 000,00	15 683 002,63
SPDR S&P 500 ETF Trust	Yhdysvallat	1 193 470	245 618 079,01	265 682 165,10
SPDR S&P Biotech ETF Fund	Yhdysvallat	166 500	10 242 528,85	11 779 809,06
Taaleri Rhein Value Equity A	Luxemburg	164 868	21 851 779,41	42 763 098,87
Topix ETF	Japani	31 839 326	380 216 465,10	441 000 960,08
UBS Global Innovators I-A2-Acc	Luxemburg	71 213	9 999 999,97	12 752 026,49
Vanguard S&P 500 ETF	Yhdysvallat	5 838 223	1 168 376 847,67	1 194 321 379,82
Muut			32 857,14	32 857,14
Yhteensä			5 110 779 117,97	5 894 026 688,62
Kiinteistörahastot				
Aberdeen Indirect Property Partners Asia	Luxemburg	13 099 409	3 482 522,60	3 482 522,60
Aberdeen Real Estate Fund Finland L.P.	Iso-Britannia	43 128 561	26 641 245,49	26 641 245,49
ARCH Capital - TRG Asian Partners, LP.	Caymansaaret	14 937 140	12 066 795,98	15 566 285,91
CapMan Hotels RE Ky	Suomi	46 995 098	46 995 097,77	51 299 425,77
CapMan Nordic Real Estate FCP-SIF	Luxemburg	1 135 014	1 141 855,80	1 989 393,71
Capman Re II KY	Suomi	12 752 159	8 835 524,38	8 835 524,38
Carlyle Europe Real Estate Partners III, L.P.	Yhdysvallat	11 588 157	4 747 922,86	4 747 922,86
Curzon Capital Partners III, LP.	Iso-Britannia	27 249 552	27 249 552,00	28 456 461,91
ECE European Prime Shopping Centre Fund	Luxemburg	42 528 839	42 528 838,96	59 383 017,84
European Property Investors Special Opportunities	Iso-Britannia	13 190 626	13 190 626,00	13 951 105,16
European Retail Income Venture	Luxemburg	21 680 309	3 651 917,98	3 651 917,98
Fosca II	Luxemburg	18 166 000	18 166 000,00	25 584 449,42
Franklin Templeton Asian Real Estate Fund	Luxemburg	20 200 606	9 722 314,58	9 722 314,58
Frogmore Real Estate Partners, L.P.	Iso-Britannia	6 473 358	4 455 893,79	4 455 893,79
Goodman European Logistics Fund	Luxemburg	30 000 000	16 931 760,00	16 931 760,00
Partners Group Real Estate Secondary 2009, LP	Iso-Britannia	33 597 079	33 597 079,14	34 990 215,62
Pradera European Retail Fund	Luxemburg	16 678 531	8 403 244,27	8 403 244,27
Rockspring German Retail Box Fund	Iso-Britannia	26 156 416	18 274 833,95	18 274 833,95
Sierra Portugal Fund	Luxemburg	36 890 536	29 908 338,03	29 908 338,03
VTBC-Ashmore Real Estate Partners I, L.P.	Iso-Britannia	3 129 522	3 129 522,00	3 415 000,13
Muut			359 228,50	4 859 186,66
Yhteensä			333 480 114,08	374 550 060,06
Pääomarahastot *)				
Adagio Co-invest LP	Guernsey	6 000 000	6 000 000,00	6 607 080,00
Alpha Private Equity Fund V	Jersey	7 931 816	4 330 660,31	4 330 660,31
Antin Infrastructure Partners FCPR	Ranska	5 190 483	5 190 483,05	8 397 096,00
Antin Infrastructure Partners III FPCI	Ranska	9 496 000	8 263 931,98	8 263 931,98
AP VIII Prime Security Services Holdings LP	Yhdysvallat	11 929 912	10 554 642,18	16 389 270,02
Apax Europe VI - A, L.P.	Iso-Britannia	9 833 360	4 200 123,22	4 200 123,22
Apax Europe VII -B, L.P.	Iso-Britannia	41 506 707	18 224 308,49	18 224 308,49
Apax IX	Guernsey	69 300 000	66 690 577,80	66 690 577,80
Apax VIII	Guernsey	89 544 786	89 544 786,20	104 069 666,88
Apollo Overseas Partners VII, L.P.	Caymansaaret	18 209 111	13 606 227,65	13 606 227,65
Apollo Overseas Partners VIII	Yhdysvallat	66 623 106	58 489 790,40	68 500 918,47
Arcadia II	Saksa	7 090 690	2 030 383,61	2 030 383,61

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Ardian Infrastructure Fund IV	Iso-Britannia	25 330 000	25 330 000,00	29 042 947,39
Ares Private Credit Solutions (Cayman) L.P	Caymansaaret	20 432 895	17 320 333,15	17 393 363,44
Argos Co-investment-1 LP	Guernsey	16 450 865	14 742 886,61	27 172 143,25
Atlas Venture VI	Yhdysvallat	1 189 791	899 224,06	899 224,06
AXA IM Partner Capital Solutions VII B-EUR-3-4-R	Ranska	7 394 420	7 394 419,93	7 394 419,93
Barings Global Private Loan Fund	Yhdysvallat	31 500 000	26 490 362,71	26 490 362,71
Barings Global Private Loan Fund 2	Luxemburg	14 750 000	12 254 159,30	12 254 159,30
BC European Capital IX, LP	Guernsey	56 478 096	56 478 096,10	74 404 300,28
BC European Capital VIII	Iso-Britannia	9 946 558	1 732 670,42	1 732 670,42
Blackstone Capital Partners VII LP	Yhdysvallat	14 351 954	12 498 932,63	12 498 932,63
BlueBay Senior Loan Fund I (A)	Luxemburg	6 341 340	6 233 055,12	6 233 055,12
Bluedrip L.P.	Iso-Britannia	15 000 000	15 000 000,00	34 645 515,00
Bridgepoint Europe III	Iso-Britannia	14 201 374	13 741 064,72	13 741 064,72
Bridgepoint Europe IV B LP	Iso-Britannia	20 957 435	20 957 435,02	23 112 383,28
Bridgepoint Europe IV E LP	Iso-Britannia	21 135 291	21 135 291,45	30 816 417,38
Bridgepoint Europe V 'C' LP	Iso-Britannia	53 435 826	53 435 825,83	55 836 964,66
Broad Street Senior Partners Offshore L.P.	Caymansaaret	14 240 928	11 576 688,22	11 576 688,22
CapMan Buyout Fund IX	Guernsey	23 070 500	23 070 499,61	30 511 796,98
CapMan Buyout VIII Fund A L.P.	Guernsey	1 343 181	1 343 181,48	6 801 971,75
CapMan Buyout X Fund A	Guernsey	19 674 180	19 674 180,10	23 004 310,52
CapMan Russia II	Guernsey	4 486 603	2 928 320,72	2 928 320,72
Capman Technology Fund 2007 L.P.	Guernsey	505 173	505 173,39	717 570,01
Chiron Guernsey Holdings, LP INC	Guernsey	15 001 699	11 143 143,16	22 180 474,23
Cidron Childsafe Limited	Jersey	11 690 658	8 589 231,66	8 589 231,66
Cinven Cullinan LP	Guernsey	6 000 000	6 000 000,00	6 001 914,00
CVC Europe V	Caymansaaret	7 470 450	7 470 449,80	13 765 364,56
Darwin Private Equity I	Iso-Britannia	9 158 070	4 146 095,62	4 146 095,62
Dasos FS Partnership SCSp	Luxemburg	10 000 000	10 000 000,00	14 785 180,00
Dasos Timberland Fund I	Luxemburg	14 717 062	14 717 061,73	16 716 168,53
Dasos Timberland Fund II	Luxemburg	16 258 138	16 258 137,72	18 008 667,67
Doughty Hanson & Co IV, Limited Partnership 4	Iso-Britannia	12 397 099	2 712 993,54	2 712 993,54
Doughty Hanson V	Iso-Britannia	13 864 842	11 153 031,42	11 153 031,42
EPE Overseas Co-Investors L.P.	Caymansaaret	8 978 643	1 714 139,96	1 714 139,96
EQT Credit II (No1)	Iso-Britannia	4 752 209	4 752 208,79	16 754 605,91
EQT Credit Opportunities III L.P. II	Iso-Britannia	3 702 982	3 145 783,17	3 145 783,17
EQT Infrastructure II, LP.	Iso-Britannia	39 652 582	39 652 582,41	40 041 613,90
EQT Infrastructure III	Luxemburg	12 437 397	12 187 716,51	12 187 716,51
EQT Ventures No.1 SCSp	Luxemburg	2 561 620	2 210 142,87	2 210 142,87
EQT VI Fund	Iso-Britannia	33 184 221	33 184 220,62	43 820 825,22
EQT VII Fund	Iso-Britannia	49 012 098	49 012 098,44	52 751 868,59
European Mid Market Secondary Fund II LP	Iso-Britannia	18 737 780	18 737 779,82	20 112 402,09
European Mid-Market Secondary Fund I	Iso-Britannia	14 884 434	11 274 229,45	11 274 229,45
Folmer Equity Fund II Ky	Suomi	1 059 159	866 721,23	866 721,23
HarbourVest Partners VI-Partnership Fund L.P.	Yhdysvallat	8 280 622	713 861,05	713 861,05
Hg Capital Edge Co-Invest LP	Guernsey	2 000 000	2 391 944,20	2 746 755,63
HgCapital 6	Iso-Britannia	3 545 460	4 231 398,68	16 478 176,37
HgCapital 7	Iso-Britannia	44 639 554	55 504 569,87	76 523 605,68
ICG Senior Debt Partners Fund	Luxemburg	21 358 391	21 358 391,02	22 342 756,55
Ilmarisen Suomi-Rahasto I Ky	Suomi	4 232 270	4 232 270,39	7 692 570,43
Innovestor Kasvurahasto 1 KY	Suomi	7 651 414	7 651 413,78	9 819 732,63
Intera Fund III Ky	Suomi	4 362 500	4 071 276,95	4 071 276,95
Inventure Fund II Ky	Suomi	3 346 573	3 346 572,84	4 468 129,88
Kasvurahastojen Rahasto II Ky	Suomi	4 971 993	4 813 669,45	4 813 669,45
Kasvurahastojen Rahasto Ky	Suomi	11 995 309	11 995 309,19	16 638 705,37
KKR 2006 Fund L.P.	Yhdysvallat	18 922 056	12 037 239,18	12 037 239,18
KKR Asian Fund II L.P.	Caymansaaret	49 147 334	42 899 958,98	55 132 137,60
KKR Asian Fund L.P.	Caymansaaret	8 900 774	4 433 473,08	4 433 473,08
KKR Blue Co-invest LP	Caymansaaret	10 373 567	13 289 269,55	16 427 376,94
KKR Byzantium Infrastructure Co-invest II LP	Kanada	15 000 000	15 000 000,00	15 000 000,00
KKR European Fund III	Caymansaaret	15 269 583	15 269 583,00	18 694 840,59
KKR European Fund IV (EEA) LP	Iso-Britannia	64 445 771	64 445 771,00	71 718 218,47
KKR Evergreen Co-Invest II LP	Kanada	8 542 500	9 628 281,28	9 628 281,28
KKR Lending Partners Europe (Euro) Unlevered L.P.	Iso-Britannia	19 370 176	19 192 415,89	19 192 415,89
Kool Investment LP	Ruotsi	16 145 929	13 462 794,28	13 462 794,28
Lifeline Ventures Fund I Ky	Suomi	1 663 122	1 663 121,71	9 740 409,91
Lifeline Ventures Fund III Ky	Suomi	1 753 741	1 593 808,75	1 593 808,75
Lifeline Ventures III AB	Ruotsi	4 340 964	506 364,73	822 833,05
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	23 514 506	23 514 505,54	33 409 456,50
MB Equity Fund V Ky	Suomi	3 021 598	2 311 791,24	2 311 791,24
Montagu IV Co-Invest 1 LP	Iso-Britannia	5 637 408	5 637 408,39	5 072 067,67
Montagu IV Co-Invest 2 LP	Iso-Britannia	892 634	892 633,60	7 846 283,26
Montagu IV LP	Iso-Britannia	26 997 011	26 997 011,13	34 592 484,92
Montagu V LP	Iso-Britannia	19 303 394	19 303 393,61	19 493 725,07
Mount Kellett Capital Partners (Cayman), L.P.	Caymansaaret	9 957 901	6 524 305,99	6 524 305,99
NC Mighty Co-invest Beta LP	Jersey	20 000 000	17 719 500,31	30 663 670,47
Nest Capital 2015 Fund Ky	Suomi	6 164 097	6 023 894,59	6 023 894,59
Nordic Capital Alexander Co-Invest L.P.	Jersey	5 176 568	5 176 568,21	13 014 534,37
Nordic Capital Fund VIII	Jersey	62 098 630	62 098 629,89	78 991 941,17
Nordic Capital V	Jersey	1 351 481	1 003 704,19	1 003 704,19
Nordic Capital VI	Jersey	5 187 222	3 190 826,21	3 190 826,21
Nordic Capital VII	Jersey	54 962 008	54 962 007,65	59 001 605,29
PAI Europe V FPCR	Ranska	3 477 770	3 477 770,10	4 298 242,14
PAI Europe V LP	Iso-Britannia	2 107 297	2 107 296,71	2 151 998,80
Partners Group Direct Infrastructure 2015 S.C.A.	Luxemburg	12 451 902	10 885 191,55	10 885 191,55
Partners Group European Mezzanine 2008	Iso-Britannia	25 233 988	18 552 986,79	18 552 986,79
Permira Credit Solutions II Master L.P.1	Iso-Britannia	17 032 868	17 032 868,13	17 618 730,66
Permira Credit Solutions II Senior L.P.1	Iso-Britannia	26 754 162	26 754 162,00	27 321 430,50
Permira Credit Solutions III Senior L.P.	Guernsey	25 750 000	25 750 000,00	25 926 104,25
Permira IV LP	Guernsey	12 544 270	12 544 270,08	17 290 607,92
Permira V	Guernsey	89 746 688	89 746 688,31	117 301 344,78
Permira VI	Guernsey	34 200 000	32 401 285,20	32 401 285,20
Salto LP Fund	Kanaalisaaret	8 862 459	8 862 458,62	17 657 535,97
Selected Mezzanine Funds I Ky	Suomi	2 956 927	2 956 926,59	5 097 844,93
Selected Private Equity Funds I Ky	Suomi	1 002 773	1 002 773,38	2 433 795,17
Sentica Buyout Fund V Ky	Suomi	1 460 972	1 181 914,66	1 181 914,66
Sentica Buyout III Ky	Suomi	5 739 792	3 163 222,47	3 163 222,47
Sentica Buyout IV Ky	Suomi	11 369 053	11 369 053,00	13 882 011,63

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Silver Lake Partners III L.P.	Yhdysvallat	22 418 300	17 124 536,56	22 372 745,59
Silver Lake Partners IV	Yhdysvallat	159 933 337	138 702 020,01	168 823 219,47
SL SPV-Feeder I LP	Yhdysvallat	11 570 309	8 499 898,42	8 499 898,42
SLP Denali Co-Invest L.P.	Yhdysvallat	26 857 093	21 487 515,67	41 490 121,01
SLP West Holdings Co-invest Feeder II, L.P.	Yhdysvallat	30 000 000	25 042 333,03	25 042 333,03
Sponsor Fund III Ky	Suomi	7 826 706	3 192 998,50	3 192 998,50
Sponsor Fund IV Ky	Suomi	10 517 061	10 130 001,26	10 130 001,26
Taaleari Aurinkotuuli Ky	Suomi	3 000 000	2 970 000,00	2 970 000,00
The Fifth Cinven Fund	Guernsey	101 240 766	101 240 766,08	123 453 698,84
The Fourth Cinven Fund Limited Partnership	Iso-Britannia	14 384 247	548 212,43	548 212,43
The Sixth Cinven Fund	Guernsey	33 628 219	31 023 848,13	31 023 848,13
Towerbrook III	Caymansaaret	18 099 915	9 125 568,75	9 125 568,75
Towerbrook Investors IV, L.P.	Caymansaaret	28 480 591	24 585 386,08	29 779 636,52
TPG Asia VI LP.	Caymansaaret	75 101 339	64 112 423,09	65 104 150,53
TPG Drone Co-Invest, L.P.	Caymansaaret	32 856 055	28 067 622,62	45 056 437,22
TPG Partners VII LP.	Yhdysvallat	40 649 548	36 235 975,89	40 021 586,54
Turing Equity Co L.P	Guernsey	17 555 032	14 637 731,83	14 637 731,83
Vaaka Buyout Fund III Ky	Suomi	1 115 606	871 722,01	871 722,01
Vaaka Partners Buyout I (B,C,D,E,F) Ky	Suomi	2 211 473	2 211 472,99	3 149 862,90
Vaaka Partners Buyout I Ky	Suomi	1 178 351	1 178 350,92	1 511 232,70
Vaaka Partners Buyout II Ky	Suomi	16 240 389	16 240 388,84	24 706 081,29
Verdane ETF III SPV K/S	Norja	1 169 510	1 169 510,01	1 377 410,30
Verso Fund II Ky	Suomi	2 963 548	2 912 693,52	2 912 693,52
Victoria Co-invest L.P.	Caymansaaret	5 000 000	6 915 629,32	10 720 607,96
Zeus Co-invest LP	Iso-Britannia	17 114 285	19 289 569,78	19 289 569,78
Muut			3 331 670,69	19 134 446,95
Yhteensä			2 348 521 136,80	2 858 901 419,18
Muut rahastot				
Alyeska Aleutian Fund	Caymansaaret	33 000	27 791 259,08	27 791 259,08
AQR Managed Futures Fund	Caymansaaret	50 000	42 777 292,71	42 777 292,71
AQR Style Premia Fund	Caymansaaret	83 633	88 828 580,92	89 931 507,31
Brevan Howard Fund B Class Limited	Caymansaaret	151 011	19 400 533,17	31 565 762,82
Brevan Howard Fund W Class Limited	Caymansaaret	340 000	32 337 400,00	32 337 400,00
CFM STRATUS Feeder Limited Class D	Brittiläiset Neitsytsaaret	23 580	39 970 000,00	47 820 841,04
Citadel Kensington Global Strategies LTD	Caymansaaret	42 158	29 932 643,90	86 564 350,44
D.E Shaw Composite International Fund s. New Issue	Caymansaaret	1 946	23 154 547,61	63 062 681,08
Davidson Kempner Int. Ltd. - Class C Tranche 4	Brittiläiset Neitsytsaaret	348 053	32 762 982,95	53 396 444,85
HBK Merger Strategies Offshore Fund A-Series Lead	Caymansaaret	18 928	20 711 029,10	20 711 029,10
HBK Multi-Strategy Offshore Fund Ltd class A Lead	Caymansaaret	33 918	19 034 574,69	32 270 984,38
Man Absolute Return Strategies I Ltd: Class ARS1 2	Caymansaaret	3 481	914 735,71	1 671 356,19
Markel Aquilo Fund	Bermuda	101 177	86 150 598,52	86 150 598,52
Markel Aquilo Fund SP 2016	Bermuda	1 386	1 152 603,65	1 152 603,65
Markel CatCo Diversified Arbitrage Fund A Sub 6 SP	Bermuda	2 619	2 141 157,23	2 141 157,23
Markel CatCo Diversified Fund II Ltd A Sub 8 SP	Bermuda	980	801 443,34	801 443,34
Markel CatCo Limited Diversified Arbitrage Fund	Bermuda	154 000	110 133 158,06	110 133 158,06
Marshall Wace Liquid Alpha Plus H Fund	Irlanti	300 000	30 000 000,00	31 254 000,00
Marshall Wace Market Neutral TOPS B Fund	Irlanti	352 720	40 000 000,00	64 096 331,48
Och Ziff Europe Overseas Fund Ltd	Caymansaaret	1 117	1 016 466,49	1 729 805,62
Och-Ziff Asia Overseas Fund, Ltd	Caymansaaret	3 714	3 606 287,63	5 558 855,11
Palmetto Fund, Ltd. Class D 01Jan2008	Bermuda	58 285	46 069 959,53	55 941 857,57
Palmetto Fund, Ltd. Class E	Bermuda	35 000	27 573 684,65	27 573 684,65
Paulson Credit Opportunities Ltd. Class C	Caymansaaret	405 640	2 007 623,54	32 101 462,48
Pharo Gaia Fund	Caymansaaret	14 457	30 016 878,63	41 717 114,84
Pharo Macro Fund B	Caymansaaret	10 753	17 822 807,72	23 515 279,69
QVT Offshore Class 1-NI 1075	Caymansaaret	4 203	3 157 291,92	4 729 190,09
QVT Roiv Hldgs Offshore Ltd A-1075	Caymansaaret	1 217	1 116 996,31	1 247 494,10
Shepherd Investments International, Ltd. Class BQ	Brittiläiset Neitsytsaaret	785	751 497,06	751 497,06
Ursus International Ltd. B/1	Caymansaaret	5 156	4 332 048,85	4 332 048,85
Muut			1 899 596,94	2 702 104,69
Yhteensä			787 365 679,91	1 027 530 596,03
Yhteensä			18 526 060 783,69	22 470 779 304,96

*) Ei sisällä kiinteistörahastoja

Osakkeista ja osuuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 500 000 EUR omistukset. Lainaksi annettuja osakkeita ei ole vähennetty.

11. EMOYHTIÖN AVOIMET ARVOPAPERILAINASOPIMUKSET 31.12.	2017	2016
Lainaksi otetut arvopaperit		
Määrä	5 876 559,00	24 252 642,00
Käypä arvo	104 113 017,67	307 099 215,95

Lainaksi otetut osakkeet ovat pörssiosakkeita

Kaikki lainat ovat alle vuoden mittaisia ja milloin tahansa keskeytettävissä

Lainauksen vakuudeksi annettujen panttien käypä arvo on esitetty taseen liitetietojen kohdassa vakuudet ja vastuusitoumukset

12. EMOYHTIÖN LAINASAAMISET 31.12.	2017	2016
Muiden lainasaamisten erittely vakuuden mukaan		
Pankkitakaus	73 604 690,67	88 685 232,35
Takausvakuutus	47 289 157,90	78 669 457,03
Muu vakuus	111 380 291,82	126 535 308,08
Vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	232 274 140,39	293 889 997,46
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	74 293 663,93	96 719 078,84
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	306 567 804,32	390 609 076,30
Eläkelainasaamisten yhteismäärä tase-erittäin		
Kiinnelainasaamiset	118 452 041,16	186 115 696,50
Muut lainasaamiset	134 434 732,77	186 556 551,25
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	252 886 773,93	372 672 247,75
Lähipiirilainat		
Konserniin kuuluville yhtiöille myönnettyt lainat	35 579 977,76	48 104 126,32
Osakkuusyrityksille myönnettyt lainat	779 301 303,88	625 540 416,79

Lainojen laina-ajat ovat 1-12 vuotta tai niillä ei ole tiettyä erääntymispäivää.

Lainat ovat sekä laina-aikana lyhennettäviä että laina-ajan lopussa maksettavia kertalyhenteisiä lainoja.

Lainat on sidottu joko kiinteään korkoon tai vaihtuvaan viitekorkoon.

13. EMOYHTIÖN AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET

2017

	Aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	49 744 847,68	4 891 044,34	2 753 067,22	1 700 224,26	59 089 183,50
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-437 474,90		-167 446,99		-604 921,89
Lisäykset	1 251 012,45	2 682 857,28	134 760,44	4 960,00	4 073 590,17
Vähennykset	-4 656,11	-10 687,59	0,00	0,00	-15 343,70
Siirrot erien välillä	6 750 197,38	-6 750 197,38	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	57 303 926,50	813 016,65	2 720 380,67	1 705 184,26	62 542 508,08
Kertyneet poistot 1.1.	-13 262 022,03		-697 142,07		-13 959 164,10
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	437 474,90		167 446,99		604 921,89
Tilikauden poistot	-6 260 266,28		-264 495,67		-6 524 761,95
Kertyneet poistot 31.12.	-19 084 813,41		-794 190,75		-19 879 004,16
Kirjanpitoarvo 31.12	38 219 113,09	813 016,65	1 926 189,92	1 705 184,26	42 663 503,92

14. EMOYHTIÖN SAAMISET 31.12.

2017

2016

Muut saamiset		
Samana konsernin yrityksiltä	728 390,27	802 219,30

15. EMOYHTIÖN OMA PÄÄOMA 31.12.	2017	2016
Oma pääoma		
Pohjarahasto	22 994 653,31	22 994 653,31
Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		
1.1.	76 506 266,71	71 248 889,97
Siirto käyttämättömistä lahjoitusvaroista	3 036,00	5 284,00
Siirto edellisen tilikauden ylijäämästä	4 379 553,16	5 252 092,74
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		
1.1.	4 479 553,16	5 302 092,74
Siirto lahjoitusvaroihin	-100 000,00	-50 000,00
Siirto yhtiöjärjestyksen mukaisiin rahastoihin	-4 379 553,16	-5 252 092,74
Tilikauden voitto (tappio)	5 199 024,56	4 479 553,16
	109 082 533,74	103 980 473,18
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:		
Vakuutuksenottajien osuus	109 082 533,74	103 980 473,18
Voitonjakokelpoiset varat:		
Tilikauden voitto	5 199 024,56	
+ Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	80 888 855,87	
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	86 087 880,43	

16. EMOYHTIÖN VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA 31.12.	2017	2016
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	14 627 021 716,00	14 461 704 166,00
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 159 749 620,00	1 522 579 329,00
Ositettu lisävakuutusvastuu	119 931 751,00	102 000 000,00
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	676 404 138,00	285 492 558,00
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	18 583 107 225,00	16 371 776 053,00
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	14 807 745 423,00	14 159 246 091,00
Tasointumäärä	0,00	927 641 091,00
Korvausvastuu yhteensä	14 807 745 423,00	15 086 887 182,00
Vakuutustekninen vastuuvelka yhteensä	33 390 852 648,00	31 458 663 235,00

17. EMOYHTIÖN VELAT 31.12.	2017	2016
Velat saman konsernin yrityksille ja omistusyhteisyrityksille		
Muut velat		
Saman konsernin yrityksille	4 909 547,89	4 678 536,31
Omistusyhteisyrityksille	0,00	8 929,81

18. EMOYHTIÖN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUKSET 31.12.	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Vuokranmaksun vakuudeksi annetut kiinnitykset	273 809,00	273 808,00
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo arvopaperit käteinen ⁽¹⁾	758 785 847,38 26 288 400,77	676 591 529,41 24 887 918,91
Osakelainauksen vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo käteinen ⁽¹⁾	109 529 722,30	324 116 500,73
⁽¹⁾ Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi annetut käteisvakuudet 135 740 570,98 euroa sisältyvät tase-erään muut saamiset		
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi saadut käteispannit 1 080 835 414,22 euroa sisältyvät tase-erään muut velat		
Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut		
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	2 696 406 716,12	2 201 128 247,99
Muut sijoitussitoumukset	4 217 561,50	80 380 504,08
Johdannaissopimukset		
Ei-suojaavat		
Korkojohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-1 631 451 742,05 0,00	-1 344 701 390,76 0,00
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	19 418 271 035,18 438 207 352,72	19 311 578 549,94 377 367 652,49
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-13 697 133 268,75 -79 157 296,41	-14 034 446 566,74 -81 756 397,26
Koron- ja luottoriskinvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-4 659 847 465,38 -52 219 106,72	1 507 827 281,46 -5 229 515,20
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	14 417 036 298,80 63 274 822,04	12 587 372 959,96 78 228 177,48
Suljetut, käypä arvo	715 648,22	-64 443 710,97
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	13 962 156 518,12 823 663 906,05	10 844 849 208,64 1 063 570 636,62
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-4 263 704 223,30 -192 198 451,16	-4 618 284 079,04 -251 845 669,70
Valuutanvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	0,00 0,00	0,00 0,00
Osakejohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-510 213 011,57 0,00	-106 847 984,74 0,00
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	7 322 307 318,58 345 449 049,04	7 204 378 779,32 310 859 664,16
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-4 574 665 123,16 -252 373 843,63	-5 472 682 702,45 -136 627 631,63
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-63 340 889,07 239 125,89	0,00 10 663,50
Muut johdannaissopimukset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	330 631 655,25 14 467 692,66	146 897 985,92 40 188 890,66
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	361 069 978,38 78 356 414,32	186 006 399,17 73 163 451,32
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-153 492 308,47 -7 646 021,52	-95 004 269,04 -6 205 400,00
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	4 776 713 282,44 -17 088 745,60	3 333 747 680,19 7 212 567,59

Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

18. EMOYHTIÖN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUUMUKSET 31.12.	2017	2016
Arvostusperiaatteet		
Pörssijohdannaiset arvostetaan käyttäen pörssissä noteerattua hintaa.		
Kahdenväliset OTC -johdannaiset arvostetaan vastapuolen arvostuksen perusteella, mikäli markkinaolosuhteet eivät estä kyseisten johdannaistransaktioiden arvostamista markkina-arvoon.		
Kahdenvälinen OTC -johdannaistransaktio arvostetaan teoreettiseen mallihintaan, mikäli markkinaolosuhteet estävät kyseisen transaktion arvostamisen markkina-arvoon.		
EMIR -asetuksessa ja siihen liittyvissä teknisissä standardeissa on määritelty tarkemmin milloin markkinaolosuhteet estävät arvostamisen markkina-arvoon.		
Keskusvastapuoliselvittävät OTC -johdannaiset arvostetaan keskusvastapuoliselvittävien OTC-johdannaisten selvitysosaapuolilta saatuun arvoon.		
Yhteisvastuu		
Yhtiö kuuluu OP Osuuskunnan edustamaan verovelvollisuusryhmään.		
Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävästä arvonlisäverosta.		
Arvonlisäveron tarkistusvastuu	3 286 315,00	4 000 516,00
Vuokravastuut (ml. leasingvastuut)		
Seuraavana vuonna erääntyvät	932 640,91	882 460,42
Myöhempinä vuosina erääntyvät	1 095 800,29	931 132,19

19. VAKAVARAISUUSPÄÄOMA 31.12.	2017	2016
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	109 032 533,74	103 880 473,18
Tilinpäätössiirtojen kertymä	5 393 371,21	5 123 563,71
Omaisuu den käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	6 185 584 197,82	5 964 232 296,16
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 159 749 620,00	1 522 579 329,00
Tasoi tusmäärä	-	927 641 091,00
Aineettomat hyödykkeet	-39 032 129,74	-41 373 869,99
Taseen ulkopuoliset sitoumukset *	-	-22 081 558,00
	<u>9 420 727 593,03</u>	<u>8 460 001 325,06</u>
TVYL 17 § vähimmäispääomavaatimus	1 790 903 589,00	1 409 341 047,00

* Huomioitu TEL-lisäeläkevakuutuksen tasoi tusmäärän tuleva siirto tasausvastuuseen

TIIVISTELMÄ TUNNUSLUVUISTA	2017	2016	2015	2014	2013
Vakuutusmaksutulo, milj. e	4 311,6	4 301,8	4 268,7	4 167,4	4 086,9
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset, milj. e ¹⁾	4 721,8	4 594,1	4 441,6	4 350,9	4 145,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, milj. e	2 693,4	1 743,3	2 070,6	2 188,4	2 915,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, %	7,2	4,8	6,0	6,8	9,8
Liikevaihto, milj. e	6 805,3	5 573,4	6 885,2	5 716,9	5 900,7
Kokonaisliikekulut, milj. e	150,3	147,2	150,7	149,8	143,4
Kokonaisliikekulut, % liikevaihdosta	2,2	2,6	2,2	2,6	2,4
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut, milj. e	108,9	107,6	109,1	108,1	105,6
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut,% TyEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Kokonaistulos, milj. e	1 078,4	405,2	474,3	884,5	1 489,0
Vastuovelka, milj. e	33 390,9	31 458,7	30 630,2	28 402,3	27 188,9
Vakavaraisuuspääoma, milj. e ²⁾	9 420,7	8 460,0	8 244,2	7 904,5	7 122,6
suhteessa vakavaraisuusrajaan	1,75	2,00	2,04	1,99	1,94
Eläkevarat, milj. e ³⁾	39 633,6	37 422,9	36 098,7	34 388,5	32 513,3
% vastuovelasta ³⁾	131,2	129,2	129,6	129,8	128,0
Siirto asiakashyvityksiin, % TyEL-palkkasummasta	0,72	0,61	0,59	0,56	0,51
TyEL-palkkasumma, milj. e	16 708,6	16 788,0	16 651,0	16 713,8	16 843,0
YEL-työtulosumma, milj. e	1 483,6	1 470,6	1 484,6	1 482,4	1 433,1
TyEL-vakuutuksia ⁴⁾	38 766	38 131	38 354	38 487	38 237
TyEL-vakuutettuja	503 800	502 000	500 500	510 800	528 900
YEL-vakuutuksia	63 052	61 486	61 851	61 941	60 612
Eläkkeensaajia	336 654	329 323	323 172	318 867	313 962

1) Tuloslaskelman maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneita kuluja

2) Laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti (vastaava periaate koskee myös muita vakavaraisuustunnuslukuja)

3) STM asetuksen (614/2008) 11 §:n 10 kohdan mukainen vastuovelka + vakavaraisuuspääoma. 2016 asti vastuovelka + arvostuserot

4) Vakuutussopimuksen tehneiden työnantajien vakuutukset

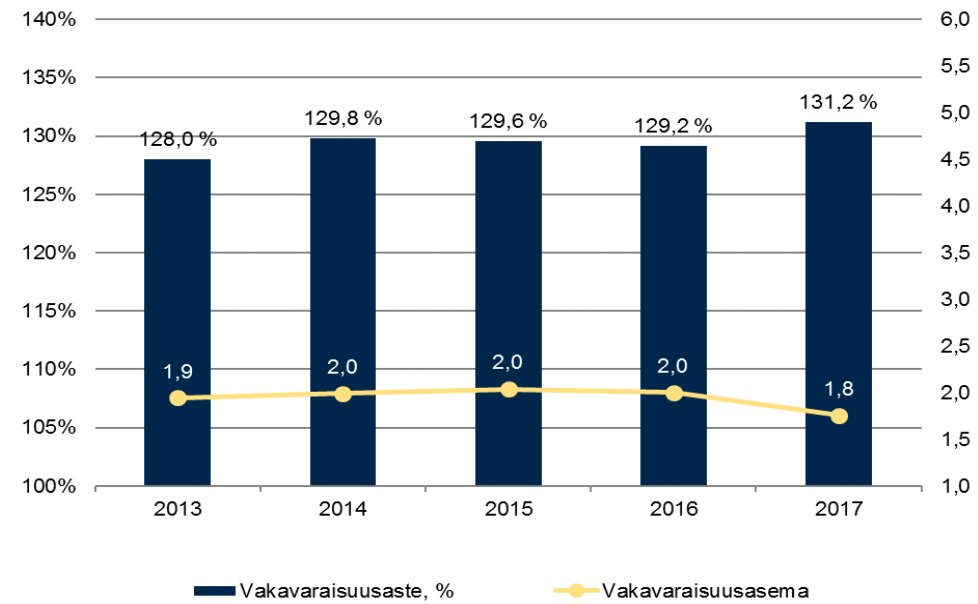
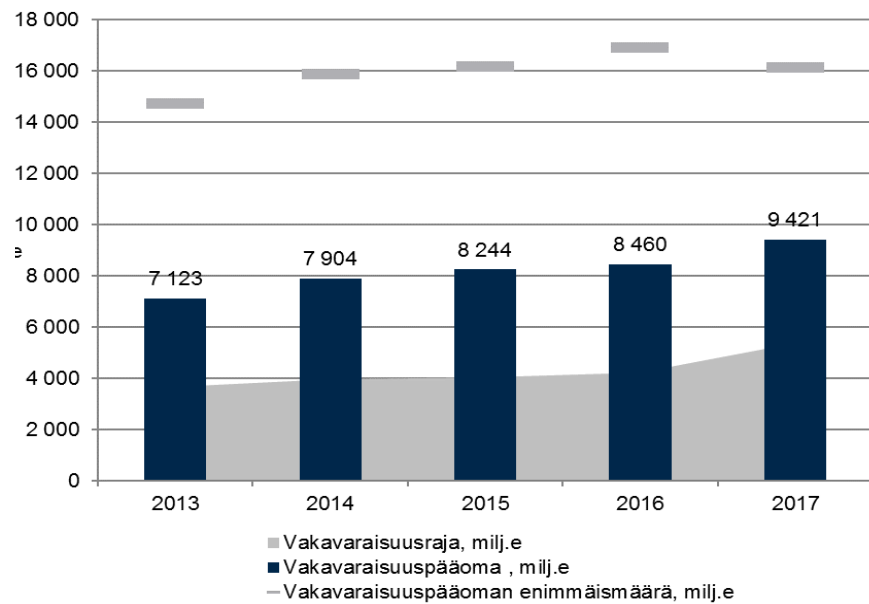
TULOSANALYYSI, milj.e	2017	2016	2015	2014	2013
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos	13,3	-35,5	32,2	45,7	-14,8
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	1 038,8	410,5	406,8	804,8	1 468,6
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	2 693,4	1 743,3	2 070,6	2 188,4	2 915,3
- Vastuuvelan tuottovaatimus	-1 654,6	-1 332,7	-1 663,8	-1 383,6	-1 446,7
Hoitokustannustulos	25,4	36,1	35,4	34,0	35,1
Muu tulos ¹⁾	0,9	-5,9	-	-	-
Kokonaistulos	1 078,4	405,2	474,3	884,5	1 489,0
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen	958,4	300,1	371,5	791,5	1 403,0
Vakavaraisuuspääomaan luettavan tasoitusmäärän muutokseen	-	-38,7	27,3	45,3	-14,8
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen	731,6	-161,8	855,0	80,0	285,3
Arvostuserojen muutokseen	221,4	495,8	-517,8	661,8	1 128,4
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	0,3	0,3	1,7	0,2	0,3
Tilikauden voittoon	5,2	4,5	5,3	4,3	3,8
Muuhun tasoitusmäärän muutokseen	-	3,2	4,8	0,0	0,0
Siirtoon asiakashyvityksiin	120,0	102,0	98,0	93,0	86,0
Yhteensä	1 078,4	405,2	474,3	884,5	1 489,0

1) Vuosina 2013-2015 muu tulos sisältyy sijoitustoiminnan tulokseen.

VAKAVARAIUUS	2017	2016	2015	2014	2013
Vakavaraisuusraja, milj.e	5 373	4 229	4 044	3 968	3 674
Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä, milj.e	16 118	16 915	16 177	15 872	14 697
Vakavaraisuuspääoma, milj.e	9 421	8 460	8 244	7 904	7 123
Vakavaraisuusaste, % ¹⁾	131,2	129,2	129,6	129,8	128,0
Vakavaraisuusasema ²⁾	1,8	2,0	2,0	2,0	1,9

1) Eläkevarat suhteessa STM asetuksen (614/2008) 11 §:n 10 kohdan mukaiseen vastuovelkaan. Esitetään kaikki vuodet uudessa esitysmuodossa.

2) Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan

SIJOITUSJAKAUMA (KÄYVIN ARVOIN)	Perusjakauma		31.12.2016		Riskijakauma		31.12.2016		31.12.2015		31.12.2014		31.12.2013	
	31.12.2017				31.12.2017									
	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	% ⁹⁾	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}
Korkosijoitukset yhteensä	15 158,4	38,5	15 720,7	42,2	9 007,0	22,9	35,4	35,8	40,3	41,5				
Lainasaamiset ¹⁾	833,1	2,1	1 007,4	2,7	833,1	2,1	2,7	3,0	4,2	5,5				
Joukkovelkakirjalainat	13 980,8	35,5	13 722,0	36,9	4 539,7	11,5	19,2	27,2	13,7	20,4				
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	344,6	0,9	991,3	2,7	3 634,3	9,2	13,5	5,5	22,4	15,6				
Osakesijoitukset yhteensä	17 755,9	45,1	15 321,8	41,2	17 482,9	44,4	41,2	41,1	41,8	42,9				
Noteeratut osakkeet ³⁾	14 017,8	35,6	12 053,5	32,4	13 744,8	34,9	32,4	32,7	33,5	35,1				
Pääomasijoitukset ⁴⁾	2 600,6	6,6	2 303,5	6,2	2 600,6	6,6	6,2	5,6	4,9	4,5				
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	1 137,4	2,9	964,8	2,6	1 137,4	2,9	2,6	2,8	3,4	3,3				
Kiinteistösijoitukset yhteensä	4 682,9	11,9	4 199,6	11,3	4 682,9	11,9	11,3	11,0	10,9	11,3				
Suorat kiinteistösijoitukset	4 308,4	10,9	3 744,0	10,1	4 308,4	10,9	10,1	9,6	9,5	9,6				
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	374,6	1,0	455,6	1,2	374,6	1,0	1,2	1,4	1,4	1,7				
Muut sijoitukset	1 757,9	4,5	1 972,2	5,3	6 916,6	17,6	14,5	9,2	6,2	5,0				
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	748,6	1,9	1 063,0	2,9	748,6	1,9	2,9	1,9	1,5	1,3				
Hyödykesijoitukset	-15,2	0,0	-9,9	0,0	37,3	0,1	0,4	0,2	0,2	-0,1				
Muut sijoitukset ⁷⁾	1 024,4	2,6	919,1	2,5	6 130,6	15,6	11,3	7,1	4,5	3,8				
Sijoitukset yhteensä	39 355,1	100,0	37 214,4	100,0	38 089,4	96,8	102,3	97,0	99,2	100,7				
Johdannaisten vaikutus ⁸⁾					1 265,7	3,2	-2,3	3,0	0,8	-0,7				
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	39 355,1	100,0	37 214,4	100,0	39 355,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0				
Jvk-salkun modifioitu duraatio	0,4		0,6					0,8	-0,9	0,2				

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen

9) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa

10) Laskettu kulloinkin voimassaolleen Työeläkevakuuttajat TELA ry:n tuotonlaskentaryhmän ohjeistuksen mukaisesti

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE	31.12.2017			31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
	Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾ milj. e	Sitoutunut pääoma ⁹⁾ milj. e	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle %	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %
Tuotto e / % sit. pääomalle							
Korkosijoitukset yhteensä	249,5	15 494	1,6	3,6	1,2	2,4	4,5
Lainasaamiset ¹⁾	30,7	907	3,4	3,3	3,7	4,3	4,0
Joukkovelkakirjalainat	166,3	13 610	1,2	3,6	0,9	1,7	5,3
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	52,5	976	5,4	5,8	3,5	9,0	0,0
Osakesijoitukset yhteensä	2 300,6	15 592	14,8	6,5	11,6	10,9	20,9
Noteeratut osakkeet ³⁾	1 716,8	12 389	13,9	3,5	10,6	9,8	21,9
Pääomasijoitukset ⁴⁾	335,4	2 276	14,7	16,9	21,3	16,3	9,8
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	248,3	927	26,8	20,5	4,8	14,0	28,6
Kiinteistösijoitukset yhteensä	210,5	4 251	5,0	6,4	7,8	5,4	4,8
Suorat kiinteistösijoitukset	180,2	3 843	4,7	6,7	7,0	4,9	5,0
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	30,2	408	7,4	3,6	13,0	8,5	3,2
Muut sijoitukset	-40,4	1 853	-2,2	-0,9	10,3	17,7	-5,8
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	-7,7	775	-1,0	5,6	12,8	6,8	5,6
Hyödykesijoitukset	-3,9	9	-41,2	-159,8	-344,0	76,1	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	-28,7	1 068	-2,7	-6,0	13,0	21,8	0,0
Sijoitukset yhteensä	2 720,1	37 191	7,3	4,9	6,1	6,8	9,8
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-26,7		0,0				
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	2 693,4	37 191	7,2	4,8	6,0	6,8	9,8

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

10) Laskettu kulloinkin voimassaolleen Työeläkevakuuttajat TELA ry:n tuotonlaskentaryhmän ohjeistuksen mukaisesti

HOITOKUSTANNUSTULOS, milj. e	2017	2016	2015	2014	2013
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	125,8	134,9	135,9	133,2	131,5
Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksuosat	7,4	7,6	7,2	7,0	7,1
Muut tuotot	1,1	1,2	1,4	1,9	2,2
Hoitokustannustulo yhteensä	134,3	143,7	144,5	142,1	140,7
Toimintokohtaiset liikekulut ¹⁾	-108,9	-107,6	-109,1	-108,1	-105,6
Muut kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Liikekulut yhteensä	-108,9	-107,6	-109,1	-108,1	-105,6
Hoitokustannustulos	25,4	36,1	35,4	34,0	35,1
Liikekulut % hoitokustannustulosta	81,1 %	74,9 %	75,5 %	76,0 %	75,0 %

1) Ilman sijoitustoiminnan liikekuluja, työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettuja

TYÖKYVYTTÖMYYSRISKIN HALLINTA, milj. e	2017	2016	2015	2014	2013
Vakuutusmaksutulo; työkyvyttömyysriskin hallintaosa	5,0	5,0	4,9	5,0	5,0
Korvauskuluihin kirjatut työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katetut kulut	5,0	4,7	5,1	5,7	4,3
Liikekuluihin kirjatut hoitokustannusosalla katetut työkyvyttömyysriskin hallitsemisesta aiheutuneet kulut ²⁾	1,8	4,9	4,9	4,6	4,6
Työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut / Työkyvyttömyysriskin hallintaosa, %	99,0 %	94,8 %	104,1 %	115,3 %	86,9 %

2) Vuodesta 2016 alkaen ei sisällä yhtiöön työsuhteessa olevan oman henkilöstön työkyvyttömyysriskin hallintaan liittyviä henkilöstökuluja

VAKUUTUSLIIKKEEN TULOS, milj.e	2017	2016	2015	2014	2013
Yhtiön omalla vastuulla olevien liikkeiden vakuutusmaksutulo	744,7	569,9	625,6	647,9	576,6
Omalla vastuulla olevien liikkeiden vastuvelan korko	736,5	727,4	701,3	676,3	653,3
Vakuutusliikkeen tulo yhteensä	1 481,2	1 297,3	1 327,0	1 324,2	1 229,9
Maksetut rahastoidut eläkkeet	957,0	923,0	867,2	819,9	773,4
Maksutappiot	7,4	9,1	11,6	14,9	16,5
Omalla vastuulla olevien liikkeiden vastuvelan muutos	503,4	400,7	415,9	443,7	454,8
Korvausmeno yhteensä	1 467,9	1 332,8	1 294,8	1 278,5	1 244,6
Vakuutusliikkeen tulos	13,3	-35,5	32,2	45,7	-14,8

RISKIENHALLINTA ILMARISESSA

1 Riskienhallinta osana yhtiön johtamista ja sisäistä valvontaa

Riskienhallinta on Ilmarisessa osa yhtiön normaalia johtamista ja sisäistä valvontaa. Riskienhallinta muodostuu kaikista niistä menettely- ja toimintatavoista, joiden tavoitteena on tunnistaa ja arvioida toimintaa ja tavoitteita uhkaavia riskejä sekä toteuttaa arvioinnin tuloksen edellyttämiä toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi.

Riskienhallinta toteutuu Ilmarisen johtamis- ja valvontajärjestelmän välityksellä ja perustuu yhtiön johtamista ja vastuuvellollisuutta tukeville periaatteille. Näin riskienhallinta on osa yhtiön toimintatapoja, päätöksentekoa ja prosesseja siten, että se lisää tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyyttä ja tukee säännösten noudattamista.

Ilmarinen ottaa toiminnassaan riskejä perustuen harkittuun riski/tuotto-analyysiin muun muassa parempien tulosten, kuten eläkkeiden maksamista turvaavien sijoitustoiminnan tuottojen, aikaansaamiseksi. Riskienhallinnan tehtävänä on varmistaa, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa Ilmarisen riskinkantokykyyn ja riskinottohalukkuuteen. Jos riskeillä ei voida arvioida saavutettavan tavoiteltavaa hyötyä, pyritään ne välttämään taloudellisestiärkevin keinoin.

Prosessit, päätöksentekovaltuudet, päätöksenteon menettelyt ja valvonta ovat Ilmarisessa sitämäärämuotoisempia, mitä suurempia potentiaalisia riskejä prosesseihin tai tehtäviin päätöksiin sisältyy. Toimintaprosesseissa määritetyt roolit ja vastuut, tehtävien asianmukainen eriyttäminen, käyttövaltuudet, tietojen oikeellisuuden varmistaminen, varajärjestelyt sekä tietojärjestelmien ja prosessien dokumentointi ovat keskeisiä riskienhallinnan keinoja.

2 Riskienhallinnan organisointi ja vastuut

2.1 Riskienhallinnan yleiset puitteet Ilmarisessa

Riskienhallinta on Ilmarisessa osa johdon vastuualuetta ja kaikkia organisaation prosesseja, kuten strategista suunnittelua ja muutoksenhaallinnan prosesseja. Riskienhallinta on myös osa yhtiön toimintaperiaatteita, arvoja ja kulttuuria. Riskienhallinnan puitteet on määritelty Ilmarisen riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteissa ja sitä sijoitustoiminnan osa-alueella täydentävässä sijoitussuunnitelmassa.

2.2 Yhtiön ja sen toimielinten vastuut riskienhallinnassa

Ilmarisen hallituksella ja toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu yhtiön valvonta- ja riskienhallintajärjestelmän olemassaolosta ja toimivuudesta. Hallitus käsittelee ja hyväksyy vuosittain Ilmarisen riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteet ja sijoitussuunnitelman. Hallitus ja toimiva johto laativat strategisen päätöksenteon ja riskienhallinnan osana vuosittain riski- ja vakavaraisuusarvion, jossa arvioidaan merkittävimpien riskien vaikutusta yhtiön toimintaan ja niitä toimenpiteitä, jotka ovat aiheellisia näiden riskien hallitsemiseksi. Hallituksen tarkastus- ja riskienhallintavaliokunta avustaa hallitusta valvontatehtävissä, jotka kohdistuvat yhtiön taloudelliseen raportointiin, riskienhallintaan, sisäiseen valvontaan sekä sisäisen tarkastajan ja tilintarkastajien työhön. Hallintoneuvoston tehtävänä puolestaan on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Hallintoneuvoston puolesta eläkeratkaisutoimintaa ja sijoitustoimintaa seuraavat hallintoneuvoston keskuudestaan valitsevat tarkastajat.

2.3 Riskienhallinnan toteuttamisen vastuut Ilmarisessa

Ilmarisen riskienhallinnan johtaminen ja toteuttaminen perustuu malliin, jossa riskienhallintaan liittyvät vastuut jakautuvat kolmeen osa-alueeseen:

1. Ilmarisen liiketoiminta- ja tukilinjat vastaavat omista riskeistään ja niiden hallinnasta
2. Riippumattomat riskien valvontatoiminnot valmistelevat ja kehittävät riskienhallinnan periaatteita sekä tukevat linjoja riskienhallinnan toimivuuden ja riittävyyden varmistamisessa. Lisäksi riippumattomat toiminnot valvovat yhtiön riskitilannetta sekä ohjeiden noudattamista ja raportoivat näistä säännöllisesti yhtiön johdolle ja hallitukselle
3. Sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä

Ilmarisen linjoilla on ensisijainen vastuu omien vastualueidensa ja tekemiensä päätösten riskeistä sekä niiden hallinnasta. Näin nämä riskit omistavat tahot vastaavat siitä, että operatiivisen toiminnan menettelytavat ja toimintaa koskeva ohjeistus mahdollistavat tuloksellisen toiminnan hyväksytyllä riskitasolla. Käytännössä tämä tarkoittaa yhtiön tavoitteisiin ja toimintaan liittyvien riskien tunnistamista ja arviointia sekä toimenpiteitä näiden riskien hallitsemiseksi.

Yhtiön riippumaton riskienhallintatoiminto vastaa yhtiön riskienhallinnan periaatteiden ja puitteiden kehittämisestä. Riskienhallintatoiminto tukee riskit omistavia toimintoja toimivien riskienhallinnan menettelyjen ja toimintatapojen käyttöönotossa sekä avustaa näitä riskiraportoinnissa. Riskienhallintatoiminto myös seuraa ja arvioi yhtiön riskitilannetta sekä raportoi tästä säännöllisesti yhtiön johdolle ja hallitukselle. Ilmarisen riippumattomien toimintojen sekä linjojen edustajista koostuva riskienhallintatoimikunta toimii riskienhallinnan toimeenpanoa ja kehittämistä koordinoivana toimielimenä. Riskienhallintatoimikunnan puheenjohtajana toimii yhtiön aktuaaritoimesta ja riskienhallintatoiminnosta vastaava johtaja.

Ilmarisessa on riippumaton compliance-toiminto, joka tukee liiketoimintaa luotettavan hallinnon ja sisäisen valvonnan toimivuuden ja riittävyyden varmistamisessa. Compliance-toiminnalla tarkoitetaan toiminnan lainmukaisuuden ja toimintaan liittyvien ulkoisten ja sisäisten sääntöjen noudattamisen varmistamista ja valvontaa. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa yhtiön toimintaan kohdistuva ulkoinen ja sisäinen luottamus vahvistamalla toimintakulttuuria ulkoisen ja sisäisen sääntelyn sekä hyvän markkinatavan noudattamisen osalta. Compliance-toiminnon tehtävänä on valvoa ja varmistaa, että Ilmarisen kaikessa toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä, hyvää vakuutustapaa, hallituksen hyväksymiä työjärjestyksiä ja ohjeistuksia sekä sisäisiä menettelytapohjeis-

tuksia. Compliance-toiminto valvoo ja varmistaa säännösten noudattamista muun muassa arvioimalla sisäisiä prosesseja ja menettelytapoja sekä tekemällä tarpeellisia parannusehdotuksia johdolle ja liiketoiminnalle.

Ilmarisen sisäinen tarkastus tukee yhtiön hallitusta ja toimitusjohtajaa heidän valvontatehtävässään. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida Ilmarisen toimintojen ja prosessien osalta niiden riskienhallinnan, sisäisen valvonnan sekä johtamis- ja hallintomenettelyiden asianmukaisuutta, toimivuutta, tehokkuutta ja riittävyyttä sekä antaa suosituksia näiden parantamiseksi. Sisäisen tarkastuksen ohella myös tilintarkastus arvioi sisäisen valvontajärjestelmän toimivuutta ja riskienhallinnan riittävyyttä. Tilintarkastajat arvioivat samalla sisäisen tarkastuksen toimivuutta ja sen tulosten käyttökelpoisuutta oman työnsä kannalta.

3 Riskit ja niiden luokittelu

Ilmarisen menestyksellistä toimintaa vaarantavat riskit voivat olla mitä hyvänsä tekijöitä, jotka

- vaikuttavat haitallisesti yhtiön mahdollisuuksiin vastata moitteettomasti lakisääteisen tehtävän hoitamisesta,
- vaikuttavat haitallisesti yhtiön mahdollisuuksiin saavuttaa lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteensa tai
- muulla tavoin uhkaavat yhtiön toiminnan jatkuvuutta.

Riskit voivat olla joko tapahtumia tai muutoksia toimintaympäristössä, jotka estävät tai häiritsevät yhtiön toimintaa, tai ne voivat toteutua käyttämättä jääneinä, liiketoiminnan kannalta tavoittelemisen arvoisina mahdollisuuksina.

Strategisesti merkittävät riskit uhkaavat olennaisesti yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamista ja usein samalla yhtiön tulosta tai vakavaraisuutta. Strategisesti merkittävät riskit ovat jaettavissa liiketoiminta-, finanssi- ja operatiivisiin riskeihin. Tämä jako on esitetty alla olevassa kuvassa.

Liiketoimintariskeillä tarkoitetaan kilpailutilanteen ja toimialan muutosten sekä liiketoimintapäätösten tai niiden toimeenpanon epäonnistumiseen liittyvää tappioriskiä.

Sijoitusriskeihin kuuluvat markkina-, luotto-, maksuvalmiusriskit.

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuvelan riittävyyteen.

ALM-riski on riski siitä, että taseen varojen ja velkojen yhteensopivuudelle asetetut vaatimukset ja tavoitteet eivät riittävissä määrin täyty (ns. Asset Liability Management -riski). Tämä voisi johtaa vastuiden arvon nousemiseen ilman, että varojen arvo nousee vastaavasti ja näin tämän seurauksena olla vakavaraisuuden alentuminen.

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riittämättömiin tai epäonnistuneisiin sisäisiin prosesseihin, henkilöstöön ja järjestelmiin sekä ulkoisiin tapahtumiin liittyvää tappioriskiä.

Riskien mahdolliset vaikutukset eivät ole aina yksiselitteisesti rahalla mitattavissa, vaan ne voivat toteutuessaan vaikuttaa välillisesti myös Ilmarisen maineeseen. Riskin toteutuminen jossain riskiluokassa voi johtaa Ilmarisen maineen heikkenemiseen eri sidosryhmissä ja täten aiheuttaa liiketoiminnan menetyksiä ja tappioita. Pahimmillaan yrityksen itsenäiset toimintaedellytykset voivat heiketä olennaisesti.

4 Strategisesti merkittävimmät riskit

Yhtiön johtoryhmä tunnistaa ja arvioi yhtiön toimintaan liittyvät strategisesti merkittävimmät riskit vuosittain. Kullekin tunnistetulle riskille on nimetty johtoryhmän jäsenistä vastuuhenkilöt, joiden tehtävänä on vastata riskinhallintakeinojen riittävydestä ja tarvittavista kehittämistoimenpiteistä. Strategisesti merkittävät riskit sisältyvät hallituksen hyväksymään yhtiön riski- ja vakavaraisuusarvioon.

Strategisesti merkittävien riskien on arvioitu voivan toteutua erityisesti seuraavien yhtiön toimintaan liittyvien tapahtumien tai toimintojen yhteydessä:

- toimintaympäristön merkittävät muutokset
- sijoitustoiminta
- palvelukehitys ja digitalisaatio
- kannattava kasvu.

5 Vakuutusriskit ja niiden hallinta

5.1 Vakuutusmaksut ja vastuovelka

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuvelan riittävyteen. Molempien laskenta on määritelty yhtiön laskuperusteissa, jotka sosiaali- ja terveysministeriö (STM) vahvistaa yhtiön hakemuksesta. Vakuutusriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa laskuperusteiden turvaavuus lain vaatimusten mukaisesti, mistä yhtiön aktuaari vastaa.

Työntekijän Eläkelaki (TyEL) edellyttää, että STM ei saa ilman erityistä syytä vahvistaa eläkevakuutuksen ehtoihin tai laskuperusteisiin eroja, jotka vaikeuttavat TyEL:n toimeenpanoa tai eläkelaitosten yhteisten asioiden hoitamista. Edelleen lain mukaan eläkelaitosten on toimitettava yhteistyössä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Edellä olevista seuraa, että vakuutusmaksun ja vastuuvelan laskuperusteet ovat kaikilla työeläkeyhtiöillä eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta samanlaiset.

Eläke-etuuksien osittaisesta rahastoinnista johtuen vakuutusmaksu ja vastuuelka sisältävät yhtiön omalla vastuulla olevaa vakuutusliikettä ja yhteisellä vastuulla olevaa liikettä (tasausliikettä) vastaavat osat, joten myös riskit voidaan jaotella saman jaon mukaan. Ilmarisen vastuuelasta 99 prosenttia on TyEL:n mukaista, joten lähes koko vakuutusriski liittyy TyEL-toimintaan. Yrittäjän eläkelain (YEL) mukainen vakuutus on käytännössä viime kädessä valtion vastuulla, joten riskit yksittäiselle yhtiölle ovat vähäisiä. Seuraavassa tarkastellaankin vain TyEL:n mukaista vakuutusta ja siihen liittyviä vakuutusriskejä.

TyEL:n omalla vastuulla oleva liike koostuu vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkelikkeestä. Lisäksi yhtiöllä on riski maksamattomiin vakuutusmaksuihin liittyvistä maksutappioista. Keskeisiä tekijöitä vakuutusriskien hallinnassa ovat odotettavissa olevaan eläkealkavuuteen, korvausten suuruuteen ja eläkkeiden kestoon liittyvien epävarmuuksien huomioiminen. Taloudellisesti olennaisimmat riskit koskevat epävarmuutta, joka liittyy odotetun elinajan pituuteen sekä työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuteen.

Vanhuuseläkeliikkeen riski on toteutuvan kuolevuuden poikkeama oletetusta. Osa vanhuuseläkkeestä rahastoidaan aktiiviaikana eläkkeen karttuessa. Kertyvän eläkevastuun määrä riippuu oletetusta kuolevuudesta. Kun toteutuva kuolevuus poikkeaa oletetusta, syntyy rahastoidun eläkkeen osalta yhtiölle voittoa tai tappiota. Työeläkevakuuttajat TELA ry:n asettama työryhmä seuraa elinajan kehitystä lakisääteisen työeläkejärjestelmän piirissä olevien osalta ja tekee tarvittaessa ehdotuksen laskuperusteiden muuttamiseksi. Viimeisin muutos astui voimaan vuoden 2016 lopussa. Kuolevuusperusteen muutoksesta aiheutuvat kustannukset ovat eläkelaitosten yhteisellä vastuulla, joten yhtiökohtaista riskiä ei perusteiden muuttamisesta aiheudu.

Työkyvyttömyysliikkeen riskit liittyvät työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuteen, myönnettyjen eläkkeiden suuruuteen ja voimassa olevien työkyvyttömyyseläkkeiden päättävyyteen. Työkyvyttömyyseläke rahastoidaan eläkkeen alkaessa. Vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan suuruus vahvistetaan vuosittain ja sen riittävyttä seurataan Työeläkevakuuttajat TELA ry:n asettamassa työryhmässä. Työkyvyttömyysliikkeeseen liittyy yhtiökohtainen riski siitä, että yhtiön työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuva meno poikkeaa laskuperusteita haettaessa oletetusta. Tätä riskiä kasvattaa yhtiön vastuun syntymisen ja eläkkeen alkamisen välinen pitkä viive. Tämän johdosta Ilmarisessa seurataan jatkuvasti työkyvyttömyysliikkeen kehitystä ja eläkkeiden alkavuutta.

Maksutappioiden osalta riskinä on saamatta jääneiden vakuutusmaksujen ennakoitua suurempi määrä. Vakuutusmaksun maksutappio-osa on mitoitettu vastaamaan vakuutuskannan rakennetta, millä otetaan huomioon pienempien työnantajien suurempi maksutappioriski. Ilmarisen vakuutuskannassa maksutappiot ovat olleet keskimääräistä pienemmät.

TyEL-vakuutusmaksun laskuperusteet on vahvistettava etukäteen seuraavalle kalenterivuodelle. Maksua ei ole mahdollista etukäteen mitoitaa siten, että se vastaisi tarkoin tulevan vuoden menoja, joten vakuutusliikkeen tulos heilahtelee ja on vuosittain joko positiivinen tai negatiivinen. Vastaavasti vastuuvelan määrä on laskuperusteiden mukainen arvio tulevasta eläkemenoista. Kumpaankin liittyy siten vuotuista tulosvaihtelua toteutuneeseen eläkemenoon nähden. Aiemmin vakuutusliikkeen tuloksen heilahtelua puskuroitiin vastuuvelkaan sisältyvällä puskurilla, tasoitusmäärällä. Vuoden 2017 alussa tasoitusmäärä yhdistettiin osaksi vakavaraisuuspääomaa. Vakavaraisuuspääoma toimii sekä sijoitus- että vakuutusriskin puskurina.

5.2 Yhtiön vakuutuskannan rakenteeseen liittyvät riskit

Laskuperusteita valmisteltaessa vakuutusmaksu ja vastuuvelka mitoitetaan yhtiöiden keskimääräisen vakuutuskannan mukaan. Lisäksi TyEL sisältää säädöksen, jonka mukaan vastuuvelan laskuperusteiden osoittautuessa kaikkien eläkelaitosten osalta riittämättömiksi perusteiden muuttamisesta aiheutuva vastuuvelan kasvu katetaan tavalla, joka ei muodosta riskiä yksittäiselle eläkelaitokselle. Riittämättömyyttä voi kuitenkin ilmetä myös yksittäisellä eläkevakuutusyhtiöllä. Omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen riskinä on näin ollen vakuutuskannan rakenteen poikkeaminen alan keskimääräisestä epäedulliseen suuntaan.

Vanhuuseläkeliikkeessä riski on, että yhtiön vakuutuskannassa keskimääräinen elinaika ja siten eläkkeellä oloaika on muita yhtiöitä pitempi. Toimialojen välillä ei ole merkittäviä eroja riskilliseen suuntaan ja yhtiöt toimivat pääsääntöisesti valtakunnallisesti, jolloin erot eri alueiden elinajoissa tasoittuvat. Vanhuuseläkeliikkeessä satunnaisheilahtelut ovat vakuutuskannan tasolla pieniä.

Työkyvyttömyyseläkeliikeen alkavuudessa voi olla systemaattisia yhtiökohtaisia eroja esimerkiksi silloin, jos yhtiön toiminta rajautuu maantieteellisesti suppealle alueelle tai jos vakuutuskannan toimialajakauma poikkeaa keskimääräisestä.

Työeläkevakuutuksessa laki kieltää vastuuvallinnan käytön riskienhallintakeinona, toisin sanoen yhtiön on myönnettävä vakuutus vakuuttamisvelvolliselle yritykselle. Tämä lisää erityisesti maksutappioriskiä.

Jos yksittäisen työeläkevakuutusyhtiön vakuutusliikkeen tulos on systemaattisesti muita huonompi, ero pienentää yhtiön vakavaraisuuspääomaa ja asiakashyvityksiä. Ilmarisen vakuutuskannan ikä- ja toimialajakauma eivät poikkea alan keskimääräisestä eikä yhtiöön siten kohdistu poikkeavan vakuutuskannan muodostamaa riskiä.

5.3 Yhteisesti kustannettaviin eläkkeisiin liittyvät riskit

Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla on rahastoimaton eläkemeno (tasauseläkemeno), jonka osuus maksussa olevista eläkkeistä rahoitetaan vuosittain perittävällä TyEL-maksuun sisältyvällä maksun osalla, tasausosalla. Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevan vakuutusliikkeen puskurina toimii kunkin eläkelaitoksen vastuuelkaan sisällytetty tasausvastuu.

Tasauseläkemeno poolataan vuosittain kaikkien eläkelaitosten kesken niiden toiminnan mukaisessa laajuudessa, jonka mittarina käytetään vakuutettua palkkasummaa. Eläkelaitoksen vastuu rajoittuu vakuutusmaksuun sisältyvään tasausmaksutuloon ja tasausvastuuseen. Yhteisesti kustannettavat eläkkeet eivät aiheuta riskejä yksittäiselle eläkelaitokselle.

5.4 Lisävakuutusvastuu

Vastuuelkaan sisältyy myös lisävakuutusvastuu, joka koostuu osittamattomasta ja ositetusta lisävakuutusvastuusta sekä osaketuottosidonnaisesta lisävakuutusvastuusta.

Osittamaton lisävakuutusvastuu karttuu tai purkautuu vuosittain tilinpäätöksessä kirjanpidon mukaisella sijoitustoiminnan tuloksella, joka saadaan vähentämällä kirjanpidon mukaisista nettotuotoista vastuuelan tuottovaatimus. Lisäksi vuodesta 2017 alkaen vakuutusliikkeen tulos kartuttaa tai purkaa osittamatonta lisävakuutusvastuuta. Osittamaton lisävakuutusvastuu luetaan osaksi vakavaraisuuspääomaa. Ositettu lisävakuutusvastuu sisältää tilinpäätöksessä seuraavana vuonna vakuutusmaksun alennuksina annettavat asiakashyvitykset.

Osa eläkelaitosten osakeriskistä on yhteisesti eläkejärjestelmän kannettavana. Tämä on toteutettu sitomalla vastuuelan tuottovaatimus osittain osaketuottojen kehitykseen. Näin myös vastuuelka puskuroi osittain sijoitustuloksen heilahtelua. Osaketuottoihin sidottu osuus on 15 prosenttia vuonna 2017 ja 20 prosenttia vuodesta 2018 alkaen.

Osaketuottosidonnaisuus toteutetaan erityisellä vastuuelkaerällä, osaketuottosidonnaisella lisävakuutusvastuulla, jonka vuotuinen muutos vastaa osaketuottojen kehitystä. Tämä vastuuelan osa kehittyy samalla tavalla kaikissa eläkelaitoksissa ja voi kasvattaa niiden vastuuelkaa korkeintaan yhdellä prosentilla tai pienentää sitä korkeintaan 20 prosentilla.

5.5 Vastuuelan tuottovaatimus

Pitkällä aikavälillä vastuuelalle on saatava vähintään tuotto, joka muodostuu TyEL:n laskuperusteissa määritellyn perustekoron ja osakesijoitusten tuoton painotettuna keskiarvona jälkimmäisen painon ollessa 20 prosenttia (15 prosenttia vuonna 2017). Jos sijoitusten tuotto jää keskimääräistä alemmaksi, vähenee riskinotto- ja tuottovaatimuksen saavuttaminen vaikeutuu.

Perustekorko, joka kuvastaa sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tuottoa, pohjautuu eläkelaitosten keskimääräiseen vakavaraisuusasteeseen. Täydennyskertoimen, eli perustekoron ja 3 prosentin rahastokoron erotuksen mukainen tuotto käytetään rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korottamiseen. Mikäli osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuun määrä ylittää yhden prosentin laskennassa käytettävästä vastuuelasta, ylite käytetään myös rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korotuksiin.

Vuonna 2017 Ilmarisen vastuuelalle laskettu kokonaistuottovaatimus oli 5,2 prosenttia, josta osaketuottosidonnaiseen lisävakuutusvastuuseen sitoutunut tuotto oli 1,2 prosenttia. Muulle vastuuelalle hyvitetiin 4,0 prosentin mukainen tuotto.

5.6 Vastuuvelan rakenne ja kesto

Ilmarisen varsinaisen eläkevastuun (vastuuvelka pl. osittamaton lisävakuutusvastuu ja osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu) arvioidaan kasvavan lähivuosina noin 3 prosenttia vuodessa. Vastuuvelasta karkeasti kolmannes on kestoaltaan alle 10 vuotta, kolmannes 10 - 20 vuotta ja kolmannes yli 20 vuotta.

Ilmarisen vastuuvelan rakenne tilinpäätöksessä oli seuraava:

	Tilinpäätös 31.12.2017		Tilinpäätös 31.12.2016	
	milj. e	%	milj. e	%
Vastaisten vanhuuseläkkeiden vastuu	14 347	49	14 047	48
Vastaisten työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu	262	1	317	1
Alkaneiden vanhuuseläkkeiden vastuu	9 640	33	9 064	31
Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu	1 249	4	1 234	4
Tasointusmäärä	-	-	905	3
Tasausvastuu	3 654	13	3 687	13
Yhteensä (TyEL, muu kuin lisävakuutusvastuu)	29 152	100	29 254	100
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 160		1 523	
Ositettu lisävakuutusvastuu	120		102	
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	676		285	
TyEL-vakuutus yhteensä	33 108		31 164	
Muu kuin TyEL-vakuutuksen vastuuvelka	283		295	
Vastuuvelka yhteensä	33 391		31 459	

6 Sijoitusriskit ja niiden hallinta

6.1 Sijoitustoiminnan tavoitteet

Pitkällä aikavälillä sijoituksille on saatava vähintään vastuuvelalle hyvitettyä tuottoa. Ilmarisen sijoitustoiminnan osalta riskinä on, että sijoitustuotot jäävät pitkällä aikavälillä jälkeen kaikkien eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta, jolloin yhtiön vakavaraisuus heikkenee. Osaketuottosidonnaisen vastuuvelan osalta yhtiö voi vähentää riskiä sijoittamalla vastaavan osuuden sijoituksistaan osakkeisiin. Tältä osin yhtiön riskiksi jää sen oman osaketuoton poikkeaminen eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta.

6.2 Vakavaraisuuden hallinnan yhteys sijoitussuunnitteluun ja riskienhallintaan

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa, että Ilmarinen voi toteuttaa sijoitusstrategiaansa, kun otetaan huomioon epävarmuuden vaikutus tehtyihin oletuksiin ja asetettuihin tavoitteisiin. Ilmarisen vakavaraisuuden hallinta perustuu jatkuvaan riskien ja kokonaisvakavaraisuustarpeen arviointiin ja riskienhallintaan. Sijoitustoiminnan riskienhallinnassa ratkaisevaa on riskien arvioinnin seurauksena sijoitussalkkuun tehtävät toimenpiteet. Niillä varmistetaan, ettei yhtiö joudu liian suurella todennäköisyydellä tilanteeseen, jossa se olisi pakotettu luopumaan pitkän tähtäimen sijoitusstrategiastaan turvatakseen vakavaraisuutensa lyhyellä aikavälillä.

Sijoitussalkun riskiprofiili saattaa muuttua nopeastikin esimerkiksi taloudellisten olosuhteiden muutosten seurauksena ja siksi sijoitussalkun riskitasoa on jatkuvasti verrattava Ilmarisen riskinsietokykyyn. Muutostekijöiden vaikutuksia arvioidaan Ilmarisessa sijoitussalkun lyhyen tähtäimen riskilaskennalla sekä sitä täydentävillä stressitesteillä ja pidemmän tähtäimen skenaarioilla.

Lainsäädännössä asetetut vähimmäispääomavaatimus, vakavaraisuusraja ja muut valvontarajat riippuvat yhtiön sijoitustoiminnan riskinotosta ja ottavat huomioon eläkelaitosten erot sijoitusomaisuuden rakenteessa. Riskihakuisempi sijoitustoiminta edellyttää suurempaa vakavaraisuuspääomaa.

Vakavaraisuusvaatimusten perussuure on vakavaraisuuspääoman vakavaraisuusraja. Sen mitoituksen teoreettinen perusta on määritelty siten, että vuoden aikavälillä on korkeintaan 3 prosentin todennäköisyys sille, että yhtiön sijoitus- ja vakuutusriskeissä tapahtuisi vakavaraisuusrajaa suurempi tappio. Vakavaraisuusraja on kuitenkin aina vähintään 5 prosenttia sijoitusten käyvin arvoon lasketusta yhteismäärästä. Vakavaraisuusraja on sitä korkeampi, mitä riskillisempi sijoitusjakauma eläkelaitoksella on. Vakavaraisuusrajan laskennassa otetaan huomioon yhtiön toimintaan liittyvät riskit vakavaraisuuslaissa määritellyn riskiluokituksen mukaisesti. Kunkin sijoituksen osalta otetaan tällöin huomioon kaikki sijoitukseen kohdistuvat olennaiset riskit. Vakavaraisuusrajaa laskettaessa kullekin riskiluokalle lasketaan riskiarvo ja odotettu tuotto sekä otetaan huomioon sijoitusten keskittymisestä aiheutuva riski. Lisäksi laskennassa otetaan huomioon riskiluokkien väliset riippuvuudet. Vähimmäispääomavaatimus on 1/3 vakavaraisuusraja.

6.3 Vakavaraisuuspääoma ja riskinottohalukkuus

Ilmarisen tulee huolehtia kyvystään maksaa yhtiön vastuulla olevat nykyiset ja tulevat eläkkeet, minkä vuoksi sijoitustoiminta on järjestettävä tuottavasti ja turvaavasti. Tuottava sijoittaminen edellyttää altistumista sijoitusriskeille, joita turvaavuusvaatimus rajoittaa.

Sijoitusstrategiaansa määrittäessään Ilmarinen joutuu tasapainottelemaan useiden samanaikaisten tavoitteiden välillä. Tavoitteita on asetettu paitsi pitkän aikavälin reaaliuotolle myös keskipitkän aikavälin vakavaraisuuskehitykselle ja jatkuvasti yhtiön tulee tietenkin pysyä riittävän vakavaraisena. Strategisen allokaation valinnassa pyritään löytämään parhaiten Ilmarisen tavoitteisiin vastaava strategia, joka samalla täyttää yhtiön vakavaraisuusvaatimukset riittäväällä varmuudella. Menestyksellisen sijoitustoiminnan edellytyksenä on, että riskinotto perustuu vallitseviin sijoitusmahdollisuuksiin, toisin sanoen markkinatilanteesta riippuvaan sijoitusriskin tuotto/riski -suhteeseen. Yhtiön hallitus päättää strategisesta allokaatiosta vähintään vuosittain.

Sijoitustoiminnan finanssiriskejä rajoittavat lakisääteiset vakavaraisuussäännökset ja Ilmarisen sisäinen limiittikehikko, jotka osaltaan pyrkivät varmistamaan sijoitussalkun riittävän hajautuksen ja likviditeetin. Käytännössä sijoitustoiminnan riskienhallintaprosessi tarkoittaa kuitenkin finanssiriskien jatkuvaa tunnistamista, analysointia ja riskienhallintatoimenpiteistä päättämistä.

Sijoitustoiminnan riskipuskurina toimii yhtiön vakavaraisuuspääoma, joka on yhtiön varojen ja vastuiden erotus. Vakavaraisuuspääoman tärkeimmät erät ovat yhtiön oma pääoma, osittamaton lisävakuutusvastuu ja sijoitusten arvostuserot. Mikäli sijoitustoiminnan tuotot ylittävät vastuuvälille hyvitetävän koron, erotus kasvattaa vakavaraisuuspääomaa. Päinvastaisessa tilanteessa vakavaraisuuspääomaa puretaan tarvittava määrä.

Ilmarisen vakavaraisuuspääoma vuoden 2017 lopussa oli 9 421 (8 460) miljoonaa euroa ja vakavaraisuusraja oli 5 373 (4 229) miljoonaa euroa Vakavaraisuusasema eli vakavaraisuuspääoman suhde vakavaraisuusrajaan oli siten 1,75 (2,00). Ilmarisen vakavaraisuusaste eli

eläkevarojen suhde vastuovelkaan oli 131,2 (129,2) prosenttia. Vakavaraisuusaste kuvaa yhtiön riskinkantokykyä ja vakavaraisuusaste yhtiön ottamaa riskiä suhteessa riskinkantokykyyn.

6.4 Sijoitustoiminnan valtuudet, valvonta ja raportointi

Ilmarisen hallitus vahvistaa operatiivisessa sijoitustoiminnassa noudatettavat valtuudet vuosittain sijoitussuunnitelman yhteydessä. Sijoitusvaltuuksien puitteissa toimivan johdon on mahdollista poiketa strategisen allokaation määrittelemistä omaisuuslajien painoista. Sijoitustoiminnan riskin määrää seurataan tasehallintaryhmässä, jossa on edustajat sijoitustoiminnasta sekä talous-, aktuaari- ja riskienhallintatoiminnasta. Ryhmä huomioi seurannassaan sijoitustoiminnalle asetetut vakuutustoiminnan vaatimukset ja tekee tarvittaessa ehdotuksen sijoitussuunnitelman tai sijoitusvaltuuksien muuttamisesta.

Operatiivisesti valittua riskitasoa sekä vakavaraisuustilannetta arvioidaan viikoittaisissa sijoitustoimikunnan kokouksissa, joissa myös riskienhallintatoiminnolla on edustus. Riippumaton riskienhallintatoiminto raportoi sijoitustoiminnan riskinoton rajojen noudattamisesta ja sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumisesta hallitukselle kuukausittain. Raportoidun tiedon oikeellisuus pyritään varmistamaan riittävän reaaliaikaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla sekä sillä, että sijoituspäätöksenteko- ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

6.5 Riskien arviointiin ja hallintaan liittyvät menetelmät

Markkinariski

Markkinariski syntyy finanssimarkkinoilla päivittäin muuttuvien hintojen ja arvojen seurauksena. Ilmarisen sijoitusomaisuuteen kohdistuvia markkinariskejä ovat osake-, korko-, korkoero-, kiinteistö-, valuutta-, hyödyke- ja volatiliteettiriskit. Markkinariskejä rajoitetaan asettamalla limiittejä tietyllä todennäköisyydellä syntyville maksimitappioille (niin sanottu Value at Risk -tunnusluku eli VaR). Sijoitustoiminnan riskienhallinnassa on lisäksi otettava huomioon jatkuva mahdollisuus uusien riskitekijöiden ilmaantumiseen ja historiallisen aikasarja-aineiston perusteella tehtävän riskilaskennan rajoittunut näkökulma. Edellä mainituista syistä finanssiriskianalyysiä on jatkuvasti täydennettävä stressitesteillä ja laatimalla skenaarioanalyyskejä sijoitussalkun koostumuksesta tehtävien toimenpidepäätösten tueksi.

Markkinamuutosten vaikutuksia Ilmarisen vakavaraisuuteen on havainnollistettu alla olevassa taulukossa. Osakekurssien 10 prosentin laskun yhteydessä on muiden omaisuuslajien odotettu muuttuvan niiden ja osakkeiden välisten historiallisten riippuvuuksien mukaisesti. Lisäksi on tarkasteltu tilannetta, jossa kiinteistöjen käypä arvo on laskettu 10 prosentilla ja samalla muiden omaisuuslajien käyvät arvot on pidetty muuttumattomina.

	Osakekurssien muutos -10 %	Kiinteistöjen käypä arvo -10 %
Vaikutus		
- vakavaraisuuspääomaan (milj.e)	-885,9	-562,8
- vakavaraisuusasemaan	0,00	-0,11
- tuottoprosenttiin (prosenttiyks.)	-3,6	-1,5
- vakavaraisuusasteeseen (prosenttiyks.)	-2,5	-1,9

Kun lähtökohdaksi otetaan sijoitukset hetkellä 31.12.2017, oli 2,5 prosentin todennäköisyys sille, että sijoitusten arvossa olisi kuukauden aikavälillä tapahtunut 2 251 miljoonan euron tai sitä suurempi alenema. Tämä VaR-tunnusluku oli 5,7 prosenttia vuodenvaihteen sijoitusten

määrästä ja 23,9 prosenttia vakavaraisuuspääomasta. Toteutuessaan tällainen tapahtuma olisi alentanut vakavaraisuusasteen 125,8 prosenttiin.

Luottoriski

Ilmarisen toimintaan liittyvät luottoriskit syntyvät suorasta luotonannosta sekä joukkolainojen ja OTC-johdannaisten vastapuoliriskeistä.

Suorassa luotonannossa ensisijainen luottoriskin hallintakeino on yritysanalyysi ja yrityksen tulevaisuuden maksukykyyn suhteutettu luotonanto. Lisäksi riskiä hallitaan vakuusjärjestelyin.

Vastapuoliriskeä hallitaan joukkolainojen osalta liikkeellelaskijan luottokelpoisuusanalyysillä sekä rajoittamalla joukkolainojen yhteenlaskettuja sijoituksia luottoluokittain ja yksittäisen liikkeellelaskijan osuutta joukkolainasijoituksista.

OTC-johdannaisten vastapuoliriskeä hallitaan vakuuksilla. Vakioimattomiin johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskeä hallitaan myös käyttämällä kaikkien osapuolten kanssa kansainvälisiä standardisopimuksia, jotka ovat ISDA:n (International Swaps and Derivatives Association) hyväksymiä.

Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriski on Ilmarisen vastuisiin nähden ongelmitta hallittavissa, sillä eläkemeno on varsin tarkoin ennustettavissa ja varallisuudesta yli 72 prosenttia on likvideissä arvopaperisijoituksissa. Sijoitusinstrumenttien heikosta vaihdettavuudesta johtuvaa lyhyen aikavälin likviditeettiriskeä hallitaan suhteuttamalla omaa sijoitettua määrää markkinoiden keskimääräiseen päivävaihtoon sijoituskohteittain.

6.6 Sijoitussalkun jakauma omaisuuslajeittain

Ilmarisen sijoitusvarallisuuden jakautuminen pääomaisuusluokkiin 31.12.2017 sekä näiden sijoitusten tuotot on esitetty liitetieto-osiossa Tunnusluvut ja analyysit. Alla oleva taulukko näyttää työeläkelaitosten yhdessä sopimaa tapaa kuvata sijoitusten tuottoja ja riskiä.

	Perusjakauma käyvin arvoin, milj. e	Riskijakauma käyvin arvoin, milj. e	Tuotto sitoutuneelle pääomalle, %	Volatili- teetti, %
Korkosijoitukset	15 158	9 007	1,6	
Lainasaamiset	833	833	3,4	
Joukkovelkakirjalainat	13 981	4 540	1,2	1,3
- Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	5 199	3 323	0,2	
- Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	8 781	1 217	1,7	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	345	3 634	5,4	
Osakesijoitukset	17 756	17 483	14,8	
Noteeratut osakkeet	14 018	13 745	13,9	8,0
Pääomasijoitukset	2 601	2 601	14,7	
Noteeraamattomat osakesijoitukset	1 137	1 137	26,8	
Kiinteistöisijoitukset	4 683	4 683	5,0	
Suorat kiinteistöisijoitukset	4 308	4 308	4,7	
Kiinteistörahastot ja yhteissijoitukset	375	375	7,4	
Muut sijoitukset	1 758	6 917	-2,2	
Hedge-rahastosijoitukset	749	749	-1,0	4,9
Hyödykesijoitukset	-15	37	-	
Muut sijoitukset	1 024	6 131	-2,7	
Sijoitukset yhteensä, %	100	97		
Johdannaisten vaikutus, %	0	3		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä, %	100	100		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä, milj. €	39 355	39 355		2,8
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, %			7,2	

Joukkovelkakirjalainojen modifioitu duraatio oli 31.12.2017 0,4 (0,6) wotta.

Seuraavissa taulukoissa on esitetty noteerattujen osakkeiden jakauma maantieteellisin alueittain sekä joukkolainasijoitusten jakauma luottoluokittain. Lainakanta on esitetty vakuusluokittain ja kiinteistösijoitusten jakauma kohdeluokittain.

	Noteerattujen osakesijoitusten jakauma		Joukkolainojen ml. korkorahastot luokitusjako		
	Osuus, %		Osuus, %		
	2017	2016	2017	2016	
Suomi	24	27	AAA	21	27
Eurooppa	36	33	AA	6	9
USA	21	21	A	9	11
Japani	7	6	BBB tai huonompi	55	44
Kiina	4	4	Ei luokiteltu	8	9
Muut	8	10			

Lainakantajajakauma vakuuksittain		
milj. e	2017	2016
Reaalivakuudelliset lainat	596,2	697,9
Lainat, joissa on takaus	133,8	181,7
Lainat takaajayhteisöille	0,6	0,9
Vakuudettomat	96,3	119,8
Korkosaamiset	6,2	7,2
Yhteensä	833,1	1 007,4

Kiinteistösijoitusten rakenne	Osuus, %	
	2017	2016
Asuinkiinteistöt	17	17
Toimistokiinteistöt	20	21
Liikekiinteistöt	7	8
Hotellit	8	9
Varastokiinteistöt	5	6
Muut	6	7
Hallintayhteisöt, kotimaiset	8	8
Hallintayhteisöt, ulkomaiset	21	13
Epäsuorat sijoitukset	8	11

Kiinteistökannan käyttöaste (pl. saneerauskohteet) oli 93,7 (88,5) prosenttia.

7 Operatiiviset riskit ja niiden hallinta

Operatiivisia riskejä liittyy kaikkeen toimintaan, eikä niiltä voida koskaan täysin suojautua. Näitä riskejä pyritään rajoittamaan taloudellisesti järkevin keinoin. Operatiiviset riskit sisältävät myös oikeudellisen ja säännösten noudattamiseen liittyvän compliance-riskin

Pääosaa operatiiviseen toimintaan liittyvistä riskeistä hallitaan liiketoimintayksiköiden normaalin toiminnan johtamisen osana. Tästä vastaa kunkin yksikön esimies. Tavoitteena on, että yksiköiden toiminta on huolellista, laadukasta, taloudellista ja tehokasta. Merkittävien operatiivisten riskien hallinnasta on huolehdittu muun muassa henkilöstön osaamisen varmistamisella sekä erilaisilla tietotekniikkaan ja toimintatapoihin liittyvillä keinoilla, kuten varajärjestelmillä ja -tietoliikenneyhteyksillä, prosessien dokumentoinnilla, vertailutietojen käytöllä sekä seuranta-järjestelmillä.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeinen osa on riskien kartoittaminen. Tämä pitää sisällään sekä riskien tunnistamisen ja arvioinnin että kontrolli- ja hallintatoimenpiteiden riittävyyden varmistamisen. Ilmarisen toiminnot kartoittavat omaan toimintaansa liittyvät operatiiviset riskit kerran vuodessa toiminnan suunnittelun yhteydessä vakioidulla mallilla. Pääosa operatiiviseen toimintaan liittyvistä riskeistä hallitaan toimintojen normaalin sisäisen valvonnan ja johtamisen osana. Prosessi- ja tietotekniikkariskit muodostavat keskeiset riskialueet Ilmarisen toiminnassa. Yhtiön perustehtävän hoitamisen kannalta vahingollisimpia operatiivisia riskejä ovat virheet ja häiriöt, jotka toteutuessaan vaarantaisivat eläkkeiden oikeellisuuden tai oikea-aikaisen maksamisen.

Ilmarisen hallituksen vahvistaman riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteiden mukaisesti kaikki Ilmarisen liiketoimintalinjat ja tukitoiminnot raportoivat toimintaansa liittyvistä operatiivisista riskitapahtumista, eli toteutuneista operatiivisista riskeistä ja läheltä piti -tilanteista. Riskitapahtumat kirjataan Ilmarisessa yhdenmukaisella mallilla operatiivisten riskien seuranta- ja raportointijärjestelmään, joka mahdollistaa muun muassa ajantasaisen operatiivisia riskejä koskevan tiedon seurannan sekä hyödyntämisen toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Ilmarisella on lakisääteinen varautumisvelvoite, mikä edellyttää yhtiöltä varautumista toiminnan vakaviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Varautumisen tarkoituksena on varmistaa yhtiön liiketoiminnan jatkuminen erityyppisissä häiriötilanteissa ja -olosuhteissa ja rajoittaa näiden aiheuttamia haittavaikutuksia. Ilmarisessa on laadittu toiminnan jatkuvuutta varmistavat ja häiriötilanteiden toimintaa ohjaavat suunnitelmat, joiden ajantasaisuutta seurataan ja ylläpidetään vuosittain.

KONSERNITILINPÄÄTÖS

2017

KONSERNIN TULOSLASKELMA		2017		2016	
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vakuutusmaksutulo	<u>1</u>		4 311 572 588,59		4 301 841 167,01
Sijoitustoiminnan tuotot	<u>3</u>		21 404 677 996,02		21 369 448 830,78
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	<u>2</u>		-4 762 016 189,52		-4 635 391 189,16
Korvausvastuun muutos					
Kokonaismuutos		279 141 759,00		-1 073 108 040,00	
Vastuunsiirrot		0,00		-25 125,00	
Kannansiirrot		0,00	279 141 759,00	-1 082 367,00	-1 074 215 532,00
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Kokonaismuutos			-2 211 331 172,00		244 683 553,00
Vastuunsiirrot			0,00		-386 625,00
Kannansiirrot			0,00	-2 211 331 172,00	2 059 004,00
Liikekulut	<u>4</u>		-84 676 992,21		-83 445 364,92
Sijoitustoiminnan kulut	<u>3</u>		-18 964 469 154,01		-20 141 986 313,83
Vakuutustekninen tulos			-27 101 164,13		-17 392 470,11
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vakuutustekninen tulos			-27 101 164,13		-17 392 470,11
Muut tuotot			1 165 658,67		2 639 604,45
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta			-11 147 610,39		-12 021 446,86
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta			-37 083 115,85		-26 774 312,52
Vähemmistöosuudet			348 126,76		843 673,11
Tilikauden voitto (tappio)			-36 734 989,09		-25 930 639,41

KONSERNIN TASE 31.12.		2017		2016	
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet	13				
Aineettomat oikeudet		33 932 893,22		36 482 825,65	
Ennakkomaksut		529 254,96	34 462 148,18	0,00	36 482 825,65
Sijoitukset	6				
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		2 670 525 242,28		2 415 023 590,11	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		510 606 525,32	3 181 131 767,60	353 996 053,21	2 769 019 643,32
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä					
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	9	88 846 129,80		92 535 260,73	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		131 768 721,33	220 614 851,13	141 396 329,33	233 931 590,06
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	10	18 526 060 783,69		15 605 151 250,68	
Rahoitusmarkkinavälineet		10 902 852 736,18		11 596 291 070,36	
Kiinnelainasaamiset		388 957 557,48		467 413 203,42	
Muut lainasaamiset	12	306 567 804,32	30 124 438 881,67	390 609 076,30	28 059 464 600,76
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta			858 499 133,08		878 307 361,32
Muut saamiset			7 537 196 911,52	8 395 696 044,60	4 216 016 893,87
Muu omaisuus	13				
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto		1 926 189,92		2 055 925,15	
Muut aineelliset hyödykkeet		1 705 184,26	3 631 374,18	1 700 224,26	3 756 149,41
Rahat ja pankkisaamiset			399 700 871,75	403 332 245,93	1 050 893 611,51
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat			164 105 265,93		151 179 712,76
Muut siirtosaamiset			49 226 710,25	213 331 976,18	81 538 168,49
Vastaavaa yhteensä			42 573 007 915,29		37 480 590 557,15

KONSERNIN TASE 31.12.		2017		2016	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	14				
Pohjarahasto			22 994 653,31		22 994 653,31
Muut rahastot					
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		80 888 855,87		76 506 266,71	
Muut rahastot		584 855,11	81 473 710,98	584 855,10	77 091 121,81
Edellisten tilikausien voitto (tappio)			-115 420 889,36		-85 010 696,79
Tilikauden voitto (tappio)			-36 734 989,09	-47 687 514,16	-25 930 639,41
Vähemmistöosuudet				6 953 935,77	7 111 081,55
Vakuutustekninen vastuovelka	15				
Vakuutusmaksuvastuu			18 583 107 225,00		16 371 776 053,00
Korvausvastuu			14 807 745 423,00	33 390 852 648,00	15 086 887 182,00
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta			757 356 922,58		743 353 190,93
Muut velat			8 071 020 265,49	8 828 377 188,07	4 853 146 282,13
Siirtovelat				394 511 657,61	429 172 328,63
Vastattavaa yhteensä				42 573 007 915,29	37 480 590 557,15

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2017		2016	
Liiketoiminnan rahavirta				
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	-37 083 115,85		-26 774 312,52	
Oikaisut				
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	1 932 189 413,00		828 424 487,00	
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	1 165 843 987,89		639 691 679,40	
Suunnitelman mukaiset poistot	67 911 109,82		65 405 848,21	
Muut oikaisut	-1 516 006 119,80		-997 023 522,46	
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	1 612 855 275,06		509 724 179,63	
Käyttöpääoman muutos:				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-3 281 985 884,34		-1 134 872 059,66	
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	3 197 217 043,99		924 392 034,81	
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	1 528 086 434,71		299 244 154,78	
Maksetut välittömät verot	-11 147 610,39		-12 021 446,86	
Liiketoiminnan rahavirta		1 516 938 824,33		287 222 707,92
Investointien rahavirta				
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-24 104 410 001,66		-24 767 247 693,49	
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	21 940 754 710,80		24 936 398 145,61	
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-4 379 309,25		-6 766 896,96	
Investointien rahavirta		-2 168 034 600,10		162 383 555,16
Rahoituksen rahavirta				
Muu voitonjako	-96 964,00		-44 716,00	
Rahoituksen rahavirta		-96 964,00		-44 716,00
Rahavarojen muutos		-651 192 739,78		449 561 547,09
Rahavarat tilikauden alussa		1 050 893 611,51		601 332 064,43
Rahavarat tilikauden lopussa		399 700 871,75		1 050 893 611,51

1. KONSERNIN VAKUUTUSMAKSUTULO		2017		2016	
Ensivakuutus					
TyEL:n mukainen eläkevakuutus					
Työnantajan osuus	2 923 410 282,55			2 991 506 915,76	
Työntekijän osuus	1 081 045 088,00	4 004 455 370,55		1 015 676 544,00	4 007 183 459,76
YEL:n mukainen vakuutus		343 025 998,17	4 347 481 368,72		334 488 236,76
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu			-35 908 780,13		
Vakuutusmaksutulo			4 311 572 588,59		4 301 841 167,01
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät					
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista					
TyEL	-7 599 415,12		-9 759 810,07	-9 191 168,17	
YEL	-2 160 394,95			-2 034 627,06	-11 225 795,23

2. KONSERNIN MAKSETUT KORVAUKSET		2017		2016	
Ensivakuutus					
Maksettu eläkkeensaajille					
TyEL:n mukainen perusvakuutus	4 401 082 190,45			4 209 481 914,78	
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	55 600 412,41			56 829 087,68	
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	397 691 195,61			377 900 795,50	
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	1 644 508,17	4 856 018 306,64		1 617 427,43	4 645 829 225,39
Maksettu / saatu kustannustenjakokorvauksia					
TyEL-eläkkeet	84 402 580,41			176 633 500,81	
YEL-eläkkeet	9 284 052,59			2 669 190,38	
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-167 434 745,91			-187 230 599,83	
YEL:n valtion osuus	-59 564 426,85			-43 134 180,77	
VEKL:n valtion korvaus	-915 796,78	-134 228 336,54	4 721 789 970,10	-676 069,07	-51 738 158,48
Korvaustoiminnon hoitokulut			35 254 332,39		36 570 919,38
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut			4 971 887,03		4 729 202,87
Maksetut korvaukset yhteensä			4 762 016 189,52		4 635 391 189,16

3. KONSERNIN SIOJITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY		2017		2016	
Sijoitustoiminnan tuotot					
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin					
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	-1 053 535,00			-5 129 851,53	
Osinkotuotot muilta omistusyhteisyhtiöiltä	29 853,36			30 273,83	
Korkotuotot muilta omistusyhteisyhtiöiltä	4 800 291,11	3 776 609,47		5 130 370,57	30 792,87
Tuotot kiinteistö-sijoituksista					
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	-50 368 376,88			-13 917 305,68	
Osinkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	11 673,00			261 169,17	
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	24 192 801,70			23 227 276,52	
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	203 447 329,13	177 283 426,95		196 866 732,20	206 437 872,21
Tuotot muista sijoituksista					
Osinkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	413 449 331,55			385 231 473,66	
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	383 985 179,81			438 900 056,08	
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	3 969 490 138,89	4 766 924 650,25		2 440 955 196,96	3 265 086 726,70
Yhteensä		4 947 984 686,67			3 471 555 391,77
Arvon alentumisten palautukset		122 670 712,42			184 658 104,95
Myyntivoitot		16 334 022 596,93			17 713 235 334,06
Yhteensä		21 404 677 996,02			21 369 448 830,78
Sijoitustoiminnan kulut					
Kulut kiinteistö-sijoituksista					
Kulut muista sijoituksista					
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut					
Muille kuin saman konsernin yrityksille	-239 131 520,11	-239 131 520,11		-144 010 369,40	-144 010 369,40
Yhteensä		-2 807 699 239,10			-2 556 689 712,82
Arvon alentumiset ja poistot					
Arvon alentumiset	-1 288 514 700,31			-824 349 784,35	
Rakennusten suunnitelmapoistot	-61 386 347,87	-1 349 901 048,18		-59 331 207,88	-883 680 992,23
Myyntitappiot		-14 806 868 866,74			-16 701 615 608,78
Yhteensä		-18 964 469 154,01			-20 141 986 313,83
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua					
		2 440 208 842,01			1 227 462 516,96
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa					
		2 440 208 842,01			1 227 462 516,96

4. KONSERNIN LIIKEKULUERITTELYT	2017		2016	
Kokonaisliikekulut toiminnoittain				
Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	35 254 332,39		36 570 919,38	
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut	4 971 887,03	40 226 219,42	4 729 202,87	41 300 122,25
Liikekulut				
Vakuutusten hankintamenot				
Ensivakuutuksen palkkiot	1 518 288,27		1 498 335,25	
Muut vakuutusten hankintamenot	12 955 907,27	14 474 195,54	11 755 248,52	13 253 583,77
Vakuutusten hoitokulut		41 621 312,51		43 368 593,20
Hallintokulut				
Lakisääteiset maksut				
ETK:n kustannusosuus	8 453 154,56		8 790 220,78	
Oikeushallintomaksu	1 053 572,77		898 950,40	
Finanssivalvonnan valvontamaksu	835 897,12	10 342 624,45	650 369,14	10 339 540,32
Muut hallintokulut	18 238 859,71	28 581 484,16	16 483 647,63	26 823 187,95
Liikekulut yhteensä		84 676 992,21		83 445 364,92
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	2 682 960,50		2 573 700,96	
Kulut muista sijoituksista	23 415 045,02	26 098 005,52	22 034 391,19	24 608 092,15
Kokonaisliikekulut yhteensä		151 001 217,15		149 353 579,32

5. KONSERNIN HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	2017	2016
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	42 742 962,35	44 998 617,28
Eläkekulut	8 705 327,76	8 556 721,69
Muut henkilösivukulut	2 009 578,58	2 735 518,78
Varausten muutos	-1 827 290,86	-2 645 258,34
Yhteensä	51 630 577,83	53 645 599,41
Johdolle maksetut palkat ja palkkiot luontoisetuineen		
Toimitusjohtaja	827 751,06	951 668,42
Toimitusjohtajan sijainen	282 542,33	303 625,55
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	405 336,31	426 368,49
Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	108 710,71	89 525,88
Yhteensä	1 624 340,41	1 771 188,34
Johdon eläkesitoumukset		
Ilmarisen toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa on vakuutettu lakisääteisen työeläkevakuutuksen lisäksi vapaaehtoisella sijoitussidonnaisella lisäeläkevakuutuksella, joka on maksuperusteinen.		
Ilmarisen toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa eläkeikä on 63 vuotta.		
Maksuperusteisen lisäeläkevakuutuksen kustannukset ovat 20 % vuosiansioista.		
Maksuperusteisen lisäeläkkeen vakuutusmaksu oli yhteensä 198 147,03 euroa vuodelta 2017.		
Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioista on maksettu lakisääteinen työeläkevakuutusmaksu.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	577	584
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	347 469,60	214 661,65
Veroneuvonta	19 235,88	27 567,47
Muut palvelut	335 640,20	62 784,80

Ilmarinen ei ole ostanut tilintarkastusyhteisöltään EU:n tilintarkastusasetuksen (art. 5) listaamia muita kiellettyjä palveluita.

6. KONSERNIN SIOITUKSET 31.12.		2017			2016		
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	
Kiinteistösijoitukset							
Kiinteistöt	2 057 936 328,03	2 067 334 367,02	3 237 119 962,71	1 973 913 580,56	1 983 311 619,55	3 080 664 727,30	
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	592 489 581,42	592 489 581,42	726 841 554,07	421 881 357,50	421 881 357,50	474 082 890,38	
Muut kiinteistöosakkeet	10 701 293,84	10 701 293,84	11 038 573,88	9 830 613,06	9 830 613,06	10 026 754,45	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	510 606 525,32	510 606 525,32	510 606 525,32	353 996 053,21	353 996 053,21	359 796 985,82	
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä							
Osakkeet ja osuudet osakkuusyrityksissä	88 846 129,80	88 846 129,80	121 556 182,74	92 022 623,93	92 022 623,93	120 098 519,34	
Osakkeet ja osuudet muissa omistusyhteisyrityksissä	0,00	0,00	0,00	512 636,80	512 636,80	512 636,80	
Lainasaamiset	131 768 721,33	131 768 721,33	131 768 721,33	141 396 329,33	141 396 329,33	141 396 329,33	
Muut sijoitukset							
Osakkeet ja osuudet	18 526 060 783,69	18 526 060 783,69	22 470 779 304,96	15 605 151 250,68	15 605 151 250,68	19 107 104 234,53	
Rahoitusmarkkinavälineet	10 902 852 736,18	10 902 852 736,18	11 091 268 341,39	11 596 291 070,36	11 596 291 070,36	11 863 748 050,81	
Kiinnelainasaamiset	388 957 557,48	388 957 557,48	388 957 557,48	467 413 203,42	467 413 203,42	467 413 203,42	
Muut lainasaamiset	306 567 804,32	306 567 804,32	306 567 804,32	390 609 076,30	390 609 076,30	390 609 076,30	
	33 516 787 461,41	33 526 185 500,40	38 996 504 528,20	31 053 017 795,15	31 062 415 834,14	36 015 453 408,48	
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:							
Korkotuotoksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			-28 705 313,84			-39 413 129,91	
Kirjanpitoarvo sisältää							
Muita arvonkorotuksia			9 398 038,99			9 398 038,99	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			5 470 319 027,80			4 953 037 574,34	

Joukkovelkakirjalainojen arvostusperiaatteita muutettiin tilikaudella 2017. Muutetun arvostuskäytännön mukaisesti laskettuna vuoden 2016 arvostusero olisi 38 047 245,71 euroa suurempi.

7. KONSERNIN SIIJOITUKSET 31.12.		2017		2016	
JOHDANNAISTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	
Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero					
Muut saamiset					
Johdannaisten hintaero	42 080 609,47	0,00	156 325 274,17	0,00	
Ennakkomaksut optiosopimuksista	1 355 177 790,32	1 685 657 402,13	1 216 341 810,57	1 824 961 404,59	
Muut velat					
Johdannaisten hintaero	-129 168 323,62	0,00	-194 415 837,85	0,00	
Ennakkomaksut optiosopimuksista	-747 675 835,63	-531 356 292,72	-666 886 485,32	-476 435 098,59	
Muut siirtosaamiset ja -velat					
Futuuri-, termiini- ja tuotonvaihtosopimukset	-279 786 721,19	9 389 436,49	-279 861 930,13	55 967 073,06	
	240 627 519,35	1 163 690 545,90	231 502 831,44	1 404 493 379,06	
Arvostusero yhteensä		923 063 026,55		1 172 990 547,62	
LYHYEKSIMYYNTIEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO					
Lyhyeksimyntien käypä arvo ja arvostusero					
Muut velat					
Velat myydyistä osakelainoista	-70 506 530,64	-69 817 647,08	-150 301 824,99	-149 951 874,35	
Arvostusero yhteensä		688 883,56		349 950,64	

8. KONSERNIN KIIITEISTÖSIJOITUKSET 31.12.

2017

	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä
Kiinteistösijoitusten muutokset:		
Hankintameno 1.1.	3 049 657 096,30	359 432 679,22
Lisäykset	440 087 324,46	184 602 110,44
Vähennykset	-119 525 031,63	-11 356 907,21
Hankintameno 31.12.	3 370 219 389,13	532 677 882,45
Kertyneet poistot 1.1.	-595 823 655,70	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	5 617 270,48	
Tilikauden poistot	-63 451 248,80	
Kertyneet poistot 31.12.	-653 657 634,02	
Arvonalentumiset 1.1.	-52 412 587,64	-5 436 626,01
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	-5 170 096,86	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-14 886 419,44	-17 087 159,83
Arvonalentumisten palautukset	12 829 853,96	452 428,71
Arvonalentumiset 31.12.	-59 639 249,98	-22 071 357,13
Arvonkorotukset 1.1.	13 602 737,15	
Arvonkorotukset 31.12.	13 602 737,15	
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 670 525 242,28	510 606 525,32
Osakkuusyritysten jäljellä oleva konserniaktiiva 31.12.2017	41 033 714,39	
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		
Jäljellä oleva hankintameno	34 155 375,14	
Kirjanpitoarvo	34 155 375,14	
Käypä arvo	47 381 367,63	

9. KONSERNIN SJOITUKSET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ		2017
Muutokset otsikon mukaisissa taseryhmissä:		Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä
Hankintameno 1.1.		92 535 260,73
Lisäykset		7 403 572,76
Vähennykset		-11 092 703,69
Hankintameno 31.12.		88 846 129,80
Kirjanpitoarvo 31.12.		88 846 129,80

10. KONSERNIN SIIJOITUKSET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ 31.12.2017

1/2

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Kotipaikka	Osuus osakkeista / äänistä, %
Kiinteistöosakkeet		
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt (137 kpl) lueteltu konsernin liitetiedoissa		
Muut		
Tietollmarinen Oy	Helsinki	30,00 / 70,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä		
Kiinteistöosakkeet		
Antilooppi GP Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Antilooppi Ky	Helsinki	50,00 / 0,00
Antilooppi Management Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Asunto Oy Eerikinkatu 43	Helsinki	24,32 / 24,32
Asunto Oy Espoon Jousi	Espoo	33,70 / 33,70
Asunto Oy Espoon Kaari	Espoo	32,76 / 32,76
Asunto Oy Ruoholahdenkatu 24	Helsinki	20,41 / 20,41
Asunto Oy Vantaan Kilterinmäki	Vantaa	33,54 / 33,54
BOC Frankfurt Management S.a.r.l.	Munzbach	49,00 / 49,00
Cloud Office Holding B.V.	Amsterdam	49,00 / 49,00 (1)
Col REO Victoria Office A S.a.r.l.	Luxemburg	49,00 / 49,00
HL Covent Garden	Bryssel	95,02 / 47,60
ILMA Sarl	Senningerberg	49,50 / 49,50
Kauppakeskus REDI GP Oy	Helsinki	30,18 / 30,18
Kiinteistö Oy Espoon Anna Sahlsténin katu 11B	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Espoon Runoratsunkatu 9	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Kemin Portti	Kemi	23,87 / 23,87
Kiinteistö Oy Kluuvin Pysäköinti	Helsinki	38,61 / 38,61
Kiinteistö Oy Uusi Espoon Perkkäantalo	Espoo	33,33 / 33,33
KSK Redi Ky	Espoo	30,00 / 0,00
Lappeenrannan Villimiehen Vitonen Oy	Lappeenranta	50,00 / 50,00
Mercada Oy	Helsinki	33,33 / 33,33
New York Life Office Holdings LLC	Delaware	49,00 / 49,00 (1)
Porin Puuvilla Oy	Pori	50,00 / 50,00
PH Buildings	Amsterdam	99,99 / 50,00
PP Property Management Oy	Pori	49,00 / 49,00
Redi Parkki GP Oy	Helsinki	30,18 / 30,18
Runoratsun Pysäköinti Oy	Espoo	33,33 / 33,33
Russia Invest B.V.	Amsterdam	27,23 / 27,23
Sipoonranta Oy	Sipoo	24,99 / 24,99
SNI Property Unit Trust	Saint Helier	49,90 / 49,90 (1)
Taivas Tysons Corner Inc.	Delaware	50,00 / 50,00 (2)
Tamina Homes Inc.	Delaware	99,98 / 40,00
Wiggum Sarl	Munzbach	49,00 / 49,00 (1)
World Trade Center Helsinki Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Myydyt		
Technopolis Holding 2 AS		
Muut		
Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	33,00 / 33,00
Navidom Oy	Espoo	25,00 / 25,00
SSC Ahti Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Esko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Futlaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Kiisla Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Maslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Neslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Suula Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Ukko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
The Forest Company Limited	St. Peter Port	21,25 / 21,25
Palautuneet takuuosuudet		
Kesk. Henkivakuutusyhtiö Suomen takuuosuuksia		

1) Hankittu tilikaudella 2017

2) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistusosuus oikeuttaa 100 prosenttiin yhtiön tuloksesta, joten konserniin on yhdistelty 100 %.

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet	Kpl	Osuus osakkeista / äänistä, %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut				
Ahlstrom-Munksjö Oyj	3 019 581	3,13	28 624 974,51	54 624 220,29
Alma Media Oyj	2 177 095	2,64	14 014 398,95	15 588 000,20
Amer Sports Oyj	3 144 000	2,65	54 683 676,72	72 280 560,00
Apetit Oyj	53 800	0,85	623 279,32	761 270,00
Asiakastiето Group Oyj	175 000	1,16	2 532 250,00	4 053 000,00
Aspo Oyj	1 000 676	3,23	6 816 154,60	9 956 726,20
Atria Oyj	90 000	0,32 / 0,08	1 089 900,00	1 089 900,00
Basware Oyj	757 921	5,26	15 582 008,61	34 871 945,21
Bittium Oyj	1 296 529	3,63	4 105 784,74	7 325 388,85
CapMan Oyj	10 898 500	7,48	14 828 588,72	19 181 360,00
Cargotec Oyj	792 000	1,22 / 0,57	19 836 785,36	37 374 480,00
Caverion Oyj	5 488 946	4,37	32 308 924,28	32 329 891,94
Citycon Oyj	63 470 695	7,13	116 949 228,85	136 461 994,25
Consti Yhtiöt Oyj	311 000	3,96	2 643 500,00	2 643 500,00
Cramo Oyj	909 040	2,03	15 017 828,62	17 889 907,20
Detection Technology Oyj	554 000	3,99	2 703 520,00	9 922 140,00
Digia Oyj	3 912 774	14,59	6 455 204,98	9 195 018,90
DNA OYJ	5 123 500	3,87	35 246 642,84	80 080 305,00
Efecte Oyj	290 909	5,27	1 599 999,50	1 626 181,31
Efore Oyj	1 578 048	2,83	672 248,45	672 248,45
Elisa Oyj	2 094 718	1,25	53 290 224,71	68 560 120,14
Evli Pankki Oyj	150 592	0,64 / 0,03	1 016 496,00	1 438 153,60
Exel Composites Oyj	342 733	2,88	1 630 423,72	2 244 901,15
F-Secure Oyj	1 502 835	0,95	3 351 486,90	5 846 028,15
Faron Pharmaceuticals Oy	636 721	2,18	1 421 593,08	5 597 673,43
Finnair Oyj	1 967 271	1,54	9 631 629,89	25 141 723,38
Fiskars Oyj Abp	1 130 000	1,38	14 173 543,25	26 860 100,00
Fortum Oyj	6 220 000	0,70	97 115 662,75	102 132 400,00
Gofore Oyj	871 801	6,73	5 554 914,34	6 111 325,01
Herantis Pharma Oyj	237 700	4,83	1 233 663,00	1 233 663,00
HKScan Oyj	218 298	0,4 / 0,14	678 906,78	678 906,78
Huhtamäki Oyj	2 165 318	2,01	45 988 279,09	75 591 251,38
Ilkka-Yhtymä Oyj	606 397	2,37 / 2,42	1 985 702,16	2 038 756,87
Incap Oyj	332 308	7,61	1 246 153,84	2 040 371,12
Innofactor Oyj	1 800 000	4,97	1 527 287,50	1 665 000,00
Kamux Oyj	600 000	1,45	4 230 000,00	4 230 000,00
Kemira Oyj	3 238 000	2,08	36 036 102,13	37 107 480,00
Kesko Oyj	1 951 696	1,95 / 1,54	65 104 952,60	87 462 075,20
KONE Oyj	4 181 537	0,79 / 0,34	100 543 156,09	186 705 627,05
Konecranes Abp	962 217	1,22	30 486 250,95	36 708 578,55
Lassila & Tikanoja Oyj	934 836	2,41	10 207 723,61	16 827 048,00
Lemminkäinen Oyj	243 857	1,05	4 968 876,68	5 386 801,13
Marimekko Oyj	215 419	2,66	2 154 190,00	2 154 190,00
Martela Oyj	335 400	8,07 / 2,14	2 492 022,00	2 492 022,00
Metso Oyj	3 167 892	2,11	83 252 552,34	90 158 206,32
Metsä Board Oyj	10 049 669	2,83 / 7,44	45 572 722,91	71 550 876,68
Neste Oyj	4 700 000	1,83	89 426 392,97	250 275 000,00
Next Games Oy	482 520	2,65	3 847 742,78	4 347 505,20
Nixu Oyj	184 704	2,55	812 697,60	2 004 038,40
Nokia Oyj	31 565 000	0,54	122 724 720,00	122 724 720,00
Nokian Renkaat Oyj	2 944 035	2,14	91 192 162,31	110 960 679,15
Nurminen Logistics PLC	8 780 000	19,84	2 458 400,00	4 829 000,00
Olvi Oyj	849 218	4,09 / 0,93	14 147 131,23	25 264 235,50
Oriola Oyj	6 287 172	3,46 / 6,05	13 019 282,98	18 262 492,68
Orion Oyj	3 008 794	2,13 / 4,73	52 510 458,34	95 207 112,10
Outokumpu Oyj	8 721 271	2,09	49 272 472,76	67 328 212,12
Outotec Oyj	11 234 530	6,14	77 830 670,19	79 428 127,10
Pihlajalinna Oyj	490 000	2,38	5 600 000,00	6 526 800,00
Ponsse Oyj	392 666	1,40	3 288 005,71	10 342 822,44
Pöyry Oyj	2 585 833	4,17	12 463 715,06	12 463 715,06
QT Group Oyj	3 398 022	14,28	7 059 734,53	17 669 714,40
Raisio Oyj	3 199 172	1,94 / 0,41	9 587 095,53	12 252 828,76
Ramirent Oyj	2 304 905	2,12	15 905 543,89	17 978 259,00
Rapala VMC Oyj	408 899	1,05	1 353 455,69	1 353 455,69
Restamax Oyj	395 000	2,38	3 289 276,53	3 400 950,00
Rovio Entertainment Oy	1 792 500	2,26	16 204 200,00	16 204 200,00
Sampo Oyj	3 701 893	0,67 / 0,66	118 834 672,28	169 176 510,10
Sanoma Oyj	3 572 220	2,18	38 794 309,20	38 794 309,20
Scanfil Oyj	1 080 000	1,69	2 381 212,32	4 590 000,00
Siili Solutions Oyj	213 000	3,04	497 000,00	2 323 830,00
Silmäasema Oyj	365 000	2,56	2 419 950,00	2 419 950,00
SRV Yhtiöt Oyj	308 003	0,51	1 108 810,80	1 108 810,80
SSH Communications Security Oyj	1 165 300	3,03	2 039 275,00	2 039 275,00
Stockmann Oyj	1 460 160	2,03 / 0,92	6 383 947,96	6 383 947,96
Stora Enso Oyj	18 723 929	2,37 / 2,11	180 413 149,10	246 349 653,13
Suominen Oyj	4 071 892	6,99	12 729 180,69	17 875 605,88
Teleste Oyj	1 084 475	5,71	7 244 293,00	7 244 293,00
Terveystalo Oy	6 592 335	5,15	58 605 858,15	58 605 858,15
Tieto Oyj	1 571 423	2,12	33 102 834,94	40 746 998,39
Tikkurila Oyj	1 166 300	2,64	17 882 456,86	20 701 825,00
Tokmanni Group Oyj	915 000	1,55	6 442 202,49	6 615 450,00
Tuulikivi Oyj	3 720 562	6,21 / 2,88	706 906,78	706 906,78
UPM-Kymmene Oyj	7 039 000	1,32	95 487 080,28	182 310 100,00
Uponor Oyj	1 847 527	2,52	23 125 787,94	30 890 651,44
Vaisala Oyj	636 440	3,49 / 0,77	16 278 473,01	28 321 580,00
Valmet Oyj	3 103 000	2,07	20 690 792,08	50 920 230,00
Verkkokauppa.com Oyj	2 304 509	5,11	9 860 611,67	16 315 923,72
Vincit Group Oyj	350 000	3,12	1 470 000,00	2 432 500,00

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Wärtsilä Oyj Abp	2 984 934	1,51	104 467 461,56	156 559 788,30
YIT Oyj	2 120 000	1,67	13 493 800,00	13 493 800,00
Muut	1 279 643		103 261,83	103 261,83
Yhteensä			2 367 785 901,41	3 401 746 243,02

Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat

Cinia Oy	144 928	11,24	5 000 016,00	5 000 016,00
Enfo Oyj	12 322	1,84	713 063,12	991 921,00
Fingrid Oyj	661	19,88 / 17,15	135 726 628,00	221 953 473,00
Fira Group Oy	607 304	9,76	3 702 125,18	3 702 125,18
GreenStream Network Oy	1 450 000	17,18	849 109,60	849 109,60
Hintsa Performance Oy	42 527	0,12	1 718 163,10	1 718 163,10
Keliber Oy	70 929	6,53	1 804 078,00	2 837 160,00
Kojamo Oyj	1 338 076	18,08	37 180 202,96	313 016 118,68
Lounea Oy	1 093	1,16	596 249,37	596 249,37
M-Brain Oy	3 597	0,13	4 878 735,20	4 878 735,20
MultiTaction Oy	686 122	14,18	2 058 366,00	2 058 366,00
Mustavaaran Kaivos Oy	333 703	12,81	500 554,50	500 554,50
Osuuskunta KPY	761 900	13,73	12 115 578,15	15 999 900,00
PHP Holding Oy	3 568	1,76 / 0,26	3 696 242,00	3 696 242,00
Pohjolan Voima Oy	595 291	1,83	61 434 036,00	61 434 036,00
Porasto Oy	2 080	12,82	556 312,36	556 312,36
PRT-Forest Oy	6 000	10,02	3 616 335,60	3 616 335,60
Tornator Oyj	844 000	16,88	44 404 780,65	110 057 600,00
Muut	3 220 062		2 093 429,82	2 093 430,21
Yhteensä			322 644 005,61	755 555 847,56

	Kotipaikka	Kpl	Osuus osakkeista / äänistä, %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
3i Group Plc	Iso-Britannia	200 000	0,02	2 040 337,59	2 055 836,71
3M Company	Yhdysvallat	84 461	0,01	14 384 183,44	16 604 864,99
AB Volvo	Ruotsi	855 000	0,04 / 0,01	9 659 229,05	13 219 590,00
ABB Ltd	Sveitsi	1 075 000	0,05	22 408 595,50	23 995 043,58
AcadMedia AB	Ruotsi	2 417 777	2,09 / 2,09	13 365 118,72	15 842 115,49
Accor SA	Ranska	180 000	0,06	6 996 318,39	7 740 000,00
Adidas AG	Saksa	107 706	0,05	14 425 418,57	18 001 980,84
Adobe Systems Inc.	Yhdysvallat	35 000	0,01	3 761 516,42	5 115 609,11
Advance Auto Parts Inc	Yhdysvallat	6 822	0,01	567 068,44	567 068,44
Affiliated Managers Group Inc	Yhdysvallat	14 295	0,03	2 029 830,61	2 447 302,09
Aflac Inc.	Yhdysvallat	155 212	0,04	10 569 121,23	11 365 561,44
AIA Group Ltd	Hong Kong	921 000	0,01	5 292 319,30	6 544 878,36
Air Liquide S.A.	Ranska	184 800	0,04	17 104 995,88	19 413 240,00
Akzo Nobel N.V.	Alankomaat	105 570	0,04	6 150 747,98	7 708 721,40
Alibaba Group Holding Ltd	Caymansaaret	40 000	0,00	5 750 687,90	5 750 687,90
Allergan Inc.	Irlanti	30 500	0,01	4 161 865,25	4 161 865,25
Allianz SE	Saksa	268 512	0,06	47 095 829,64	51 460 324,80
Alphabet Inc.	Yhdysvallat	25 000	0,00	17 647 794,72	21 958 642,54
Alps Electric Co Ltd	Japani	350 000	0,18	7 575 465,38	8 334 567,81
Ambea AB	Ruotsi	350 000	0,52	2 622 208,90	2 622 208,90
American International Group, Inc.	Yhdysvallat	197 000	0,02	9 788 401,57	9 788 401,57
American Water Works Co Inc	Yhdysvallat	50 000	0,03	3 341 838,54	3 813 891,44
Amgen, Inc.	Yhdysvallat	66 000	0,01	9 466 622,88	9 570 082,55
Analog Devices Inc	Yhdysvallat	100 000	0,03	7 065 961,39	7 425 998,50
Anthem Inc	Yhdysvallat	77 000	0,03	10 199 908,31	14 449 779,04
Antofagasta Plc	Iso-Britannia	270 715	0,03	2 207 298,08	3 057 340,60
AON Plc	Iso-Britannia	63 994	0,03	6 985 937,28	7 150 701,19
Aperam S.A.	Luxemburg	100 000	0,12	3 220 194,05	4 292 500,00
Apple Inc.	Yhdysvallat	50 000	0,00	7 057 867,09	7 057 867,09
Applied Materials Inc	Yhdysvallat	150 000	0,01	5 175 598,72	6 394 980,41
Aptiv Plc	Jersey	93 000	0,03	5 700 764,26	6 578 162,26
Arcus ASA	Norja	1 000 000	1,47	4 725 465,69	4 725 465,69
Arthur J Gallagher & Co	Yhdysvallat	72 000	0,04	3 641 246,07	3 799 016,09
Aryzta AG	Sveitsi	110 000	0,12	2 996 582,80	3 633 139,63
Asahi Group Holdings Ltd	Japani	60 000	0,01	2 483 371,60	2 483 371,60
Asahi Kasei Corporation	Japani	650 000	0,05	5 568 935,50	6 997 814,98
ASICS Corporation	Japani	150 000	0,08	1 940 715,87	1 994 296,72
ASML Holding N.V.	Alankomaat	200 000	0,05	23 293 720,26	29 030 000,00
Assa Abloy AB	Ruotsi	411 858	0,04 / 0,03	7 125 237,96	7 125 237,96
Assicurazioni Generali S.p.A.	Italia	363 474	0,02	5 362 134,26	5 521 170,06
Associated British Foods Plc	Iso-Britannia	345 000	0,04	10 761 806,19	10 965 589,53
Astellas Pharma Inc	Japani	465 000	0,02	4 942 411,67	4 942 411,67
Astra Zeneca Group Plc	Iso-Britannia	55 743	0,00	2 939 231,41	3 215 543,59
Atea ASA	Norja	260 162	0,24	1 862 210,01	3 053 637,69
Atlas Copco AB	Ruotsi	662 669	0,05 / 0,08	20 669 058,59	23 790 327,37
Atrium Ljungberg AB	Ruotsi	1 405 000	1,05 / 0,83	13 270 696,34	18 569 099,33
Attendo AB	Ruotsi	4 050 000	2,52	31 759 913,81	36 123 245,09
Australia & New Zealand Banking Group Ltd	Australia	730 000	0,02	13 652 417,57	13 652 417,57
Autoliv Inc.	Yhdysvallat	45 000	0,05	4 612 272,19	4 777 118,59
Automatic Data Processing Inc	Yhdysvallat	50 000	0,01	4 690 219,50	4 885 766,70
Aviva Plc	Iso-Britannia	1 450 000	0,04	8 253 215,06	8 253 215,06
AXA S.A.	Ranska	1 252 997	0,05	27 675 082,03	30 992 880,80
Balfour Beatty Plc	Iso-Britannia	500 000	0,07	1 665 295,36	1 665 295,36
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A.	Espanja	3 307 550	0,05	23 519 988,05	23 519 988,05
Banco Comercial Portugues, S.A.	Portugali	8 000 000	0,05	1 598 396,80	2 176 000,00
Bank of America Corporation	Yhdysvallat	254 468	0,00	5 671 759,49	6 265 688,35
Bank of Montreal	Kanada	91 854	0,01	6 061 703,43	6 143 144,70
Bank of Nova Scotia/The	Kanada	150 000	0,01	6 307 075,02	8 089 966,09
Barco N.V.	Belgia	46 449	0,36	2 623 967,61	4 145 573,25
BASF SE	Saksa	521 602	0,06	45 488 223,41	47 864 807,53
Bauer AG	Saksa	81 291	0,47	1 301 790,19	2 454 988,20
Bayer AG	Saksa	61 500	0,01	5 762 386,13	6 382 162,50

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Bayerische Motoren Werke AG	Saksa	230 000	0,04	19 979 232,48	20 001 950,00
BB&T Corporation	Yhdysvallat	190 000	0,02	7 878 512,47	7 878 512,47
Beiersdorf AG	Saksa	75 000	0,03	7 279 570,51	7 353 000,00
Best Buy Co., Inc.	Yhdysvallat	67 040	0,02	3 093 288,81	3 826 864,34
Bilfinger SE	Saksa	270 412	0,61	10 713 760,69	10 735 356,40
Biogen Inc	Yhdysvallat	35 000	0,02	9 146 479,26	9 297 048,28
Bioverativ Inc	Yhdysvallat	17 500	0,02	778 504,79	786 792,30
BlackRock, Inc.	Yhdysvallat	32 777	0,02	10 631 980,59	14 051 775,66
BNP Paribas S.A.	Ranska	119 000	0,01	7 407 750,00	7 407 750,00
Boliden AB	Ruotsi	313 884	0,11	5 316 750,99	8 921 833,36
BP Plc	Iso-Britannia	7 083 015	0,04	37 413 758,27	41 680 760,70
Brenntag AG	Saksa	88 000	0,06	4 143 600,76	4 648 160,00
Bridgestone Corporation	Japani	100 000	0,01	3 175 318,29	3 878 971,93
Bristol-Myers Squibb Company	Yhdysvallat	127 000	0,01	6 492 428,92	6 492 428,92
British Land Company Plc/The	Iso-Britannia	1 250 000	0,12	7 708 493,30	9 742 400,50
Broadcom Ltd	Singapore	30 000	0,01	6 436 504,63	6 436 504,63
Brown-Forman Corporation	Yhdysvallat	95 737	0,02 / 0,00	4 117 402,64	5 482 545,79
BT Group Plc	Iso-Britannia	5 250 000	0,05	16 059 533,60	16 059 533,60
Bunzl Plc	Iso-Britannia	628 380	0,19	14 625 347,43	14 625 347,43
Burberry Group Plc	Iso-Britannia	525 676	0,12	10 604 844,96	10 617 442,96
Buzzi Unicem S.p.A.	Italia	347 734	0,17 / 0,21	7 817 060,32	7 817 060,32
CA Inc	Yhdysvallat	45 178	0,01	1 253 667,84	1 253 667,84
Caixabank SA	Espanja	1 695 948	0,03	6 593 845,82	6 593 845,82
Canadian Imperial Bank of Commerce	Kanada	25 267	0,01	2 029 295,56	2 056 776,47
Canadian National Railway Co	Kanada	200 000	0,03	13 692 898,60	13 781 501,43
CapGemini SE	Ranska	50 000	0,03	3 994 811,07	4 944 500,00
Capio AB	Ruotsi	1 310 000	0,93	5 855 462,32	5 855 462,32
Capita Plc	Iso-Britannia	1 076 698	0,16	4 865 122,10	4 865 122,10
Carillion PLC	Iso-Britannia	2 750 000	0,64	534 669,70	534 669,70
CarMax Inc.	Yhdysvallat	20 000	0,01	1 069 623,95	1 069 623,95
Casino Guichard-Perrachon SA	Ranska	105 000	0,09	5 169 177,14	5 308 800,00
Castellum AB	Ruotsi	375 000	0,14	3 331 526,27	5 257 116,15
Celgene Corporation	Yhdysvallat	43 000	0,01	3 742 107,90	3 742 107,90
Centrica Plc	Iso-Britannia	1 869 414	0,03	2 892 942,55	2 892 942,55
Cerner Corporation	Yhdysvallat	64 214	0,02	3 030 999,55	3 608 791,46
CH Robinson Worldwide Inc	Yhdysvallat	15 749	0,01	1 105 413,40	1 170 045,78
Charter Communications Inc	Yhdysvallat	19 000	0,01	5 325 481,53	5 325 481,53
Check Point Software Technologies	Israel	17 250	0,01	1 404 136,40	1 490 406,90
China Mobile Ltd	Hong Kong	750 000	0,00	6 342 029,45	6 342 029,45
Chocoladefabriken Lindt & Spruengli AG	Sveitsi	100	0,01 / 0,07	5 971 628,78	5 971 628,78
Chubb Corporation	Sveitsi	80 571	0,02	9 823 978,43	9 823 978,43
Cintas Corporation	Yhdysvallat	9 984	0,01	1 119 180,71	1 297 262,34
Cisco Systems, Inc.	Yhdysvallat	200 000	0,00	5 842 449,97	6 390 394,40
Citigroup, Inc.	Yhdysvallat	76 752	0,00	4 280 010,57	4 762 681,43
Citrix Systems Inc	Yhdysvallat	16 186	0,01	1 114 080,59	1 187 666,14
Cobham Plc	Iso-Britannia	2 800 000	0,12	3 979 576,89	3 979 576,89
Coca-Cola Company/The	Yhdysvallat	240 000	0,01	9 192 242,62	9 193 362,79
Coca-Cola Enterprises Inc.	Iso-Britannia	150 000	0,03	4 982 906,70	4 982 906,70
Cognizant Technology Solutions Corporation	Yhdysvallat	200 810	0,03	11 130 341,29	11 893 216,29
Colgate-Palmolive Company	Yhdysvallat	90 000	0,01	5 665 805,05	5 665 805,05
Coloplast A/S	Tanska	85 000	0,04 / 0,02	5 232 794,94	5 646 952,95
Colruyt S.A.	Belgia	86 134	0,06	3 734 770,24	3 734 770,24
Comcast Corporation	Yhdysvallat	150 000	0,00	4 838 651,11	5 011 673,48
Commerzbank AG	Saksa	510 541	0,04	4 960 625,31	6 368 998,98
Commonwealth Bank of Australia	Australia	488 419	0,03	25 544 447,37	25 544 447,37
Compagnie de Saint-Gobain S.A.	Ranska	250 000	0,05	11 495 000,00	11 495 000,00
Compagnie Financière Richemont SA	Sveitsi	220 000	0,04	16 298 808,71	16 600 581,10
Compagnie Générale des Établissements Michelin	Ranska	120 000	0,07	13 840 180,27	14 346 000,00
Compass Group Plc	Iso-Britannia	60 104,00	0,00	1 083 894,82	1 083 894,82
ConocoPhillips Company	Yhdysvallat	250 000	0,02	11 121 338,83	11 444 175,77
Continental AG	Saksa	20 000	0,01	3 920 162,55	4 509 000,00
Coor Service Management Holding AB	Ruotsi	2 428 506	2,53	9 709 490,40	15 419 007,40
Covestro AG	Saksa	107 000	0,05	3 647 905,91	9 216 980,00
CRH Plc	Irlanti	365 000	0,04	10 968 250,00	10 968 250,00
Croda International Plc	Iso-Britannia	237 777	0,18	9 442 327,69	11 853 608,09
Daimler AG	Saksa	1 063 178	0,10	71 039 589,92	75 198 579,94
Daiwa House Industry Co Ltd	Japani	150 000	0,02	4 763 269,15	4 806 310,64
Danone SA	Ranska	357 000	0,05	23 524 515,57	24 972 150,00
Dassault Systèmes SE	Ranska	19 356	0,01	1 414 431,35	1 714 748,04
Deere & Co	Yhdysvallat	11 197	0,00	1 122 255,51	1 461 594,56
Delphi Technologies PLC	Jersey	31 000	0,03	997 328,70	1 356 524,64
Delta Air Lines, Inc.	Yhdysvallat	80 000	0,01	3 449 785,98	3 735 512,38
Denso Corporation	Japani	210 000	0,03	8 824 547,47	10 517 887,56
Deutsche Bank AG	Saksa	480 000	0,02	7 608 000,00	7 608 000,00
Deutsche Boerse AG	Saksa	202 902	0,11	15 599 833,96	19 666 276,35
Deutsche Euroshop AG	Saksa	175 000	0,28	5 796 023,02	5 926 375,00
Deutsche Post AG	Saksa	625 000	0,05	19 417 428,45	24 846 875,00
Deutsche Telekom AG	Saksa	500 000	0,01	7 385 000,00	7 385 000,00
Deutsche Wohnen SE	Saksa	853 868	0,24	15 071 372,12	31 042 371,14
Devon Energy Corporation	Yhdysvallat	50 000	0,01	1 726 006,84	1 726 006,84
Dick's Sporting Goods Inc	Yhdysvallat	21 729	0,02 / 0,01	520 713,30	520 713,30
DnB ASA	Norja	439 288	0,03	5 637 235,42	6 790 006,89
Dollar General Corporation	Yhdysvallat	60 000	0,02	4 100 299,02	4 654 214,96
Dollar Tree Inc	Yhdysvallat	14 949	0,01	1 110 550,99	1 337 719,24
Dometic Group AB	Ruotsi	338 884	0,11	1 831 352,58	2 865 975,84
Dominion Energy Inc	Yhdysvallat	65 000	0,01	4 393 312,77	4 393 312,77
Draegerwerk AG & Co KGaA	Saksa	46 223	0,26 / 0,00	3 072 961,82	3 337 762,83
DSV A/S	Tanska	142 418	0,07	5 050 357,01	9 344 812,29
Dustin Group AB	Ruotsi	925 000	1,21	5 426 975,56	7 611 389,91
E.On SE	Saksa	1 200 000	0,05	10 872 000,00	10 872 000,00
easyJet PLC	Iso-Britannia	93 360	0,02	1 108 465,64	1 539 461,92
Ecolab Inc.	Yhdysvallat	95 000	0,03	9 511 151,90	10 630 367,71

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Edison International	Yhdysvallat	70 000	0,02	3 691 153,17	3 691 153,17
EDP - Energias de Portugal, S.A.	Portugali	582 791	0,02	1 638 879,00	1 681 352,04
Elekta AB	Ruotsi	790 000	0,21 / 0,15	5 124 501,43	5 425 140,70
Eli Lilly & Company	Yhdysvallat	66 800	0,01	4 165 864,63	4 707 135,83
Eltel AB	Ruotsi	2 663 612	1,70	7 819 986,87	7 819 986,87
Enbridge Inc	Kanada	400 000	0,02	13 075 337,46	13 075 337,46
Enel S.p.A.	Italia	1 897 333	0,02	9 733 318,29	9 733 318,29
ENI S.p.A.	Italia	350 000	0,01	4 830 000,00	4 830 000,00
Enterprise Products Partners L.P.	Yhdysvallat	300 000	0,01	6 628 866,84	6 628 866,84
Entra ASA	Norja	1 774 535	0,97	16 023 124,78	21 910 511,11
Equity Residential	Yhdysvallat	850 000	0,23	37 156 758,53	45 203 868,92
Essilor International S.A.	Ranska	120 000	0,05	12 236 224,45	13 794 000,00
Essity AB	Ruotsi	344 000	0,05 / 0,03	7 518 448,13	8 117 921,94
Estee Lauder Companies Inc./The	Yhdysvallat	60 000	0,02 / 0,00	4 905 216,17	6 366 213,62
Expeditors International of Washington Inc.	Yhdysvallat	21 786	0,01	1 110 915,33	1 175 314,10
Experian Plc	Jersey	305 344	0,03	4 986 051,35	5 626 922,44
Fabege AB	Ruotsi	753 124	0,46	5 264 504,58	13 335 247,89
Facebook Inc.	Yhdysvallat	50 000	0,00	6 556 961,09	7 359 292,92
FANUC Corporation	Japani	50 000	0,02	7 636 801,99	10 019 628,18
Fast Retailing Co Ltd.	Japani	15 000	0,01	4 982 964,22	4 982 964,22
Fastenal Co	Yhdysvallat	24 559	0,01	1 110 522,45	1 119 929,72
FedEx Corporation	Yhdysvallat	45 000	0,02	6 024 074,13	9 363 211,87
Ferguson PLC	Jersey	130 000	0,05	7 105 370,98	7 809 699,85
Ferronordic Machines AB	Ruotsi	150 000	1,03	2 293 321,68	2 293 321,68
Fingerprint Cards AB	Ruotsi	550 000	0,18 / 0,15	881 112,98	881 112,98
ForFarmers NV	Alankomaat	183 245	0,17	1 237 968,98	1 913 077,80
Fortive Corporation	Yhdysvallat	77 500	0,02	3 065 417,94	4 677 916,28
Fuchs Petrolub SE	Saksa	54 312	0,04 / 0,00	2 203 197,38	2 407 922,52
FV Corporation	Yhdysvallat	35 000	0,01	2 159 301,26	2 159 301,26
G4S Plc	Iso-Britannia	431 082	0,03	1 259 381,94	1 293 396,62
Galp Energia SGPS, S.A	Portugali	250 000	0,03	3 518 233,61	3 831 250,00
Gap Inc/The	Yhdysvallat	100 000	0,03	2 258 675,25	2 839 989,99
Gas Natural SDG, S.A.	Espanja	250 000	0,02	4 812 500,00	4 812 500,00
Geberit AG	Sveitsi	2 888	0,01	1 058 752,35	1 058 752,35
Gecina SA	Ranska	34 228	0,05	4 653 249,65	5 267 689,20
GFT Technologies SE	Saksa	126 557	0,48	1 654 099,99	1 654 099,99
Gilead Sciences Inc	Yhdysvallat	169 000	0,01	10 096 598,02	10 096 598,02
Givaudan S.A.	Sveitsi	3 500	0,04	6 006 869,79	6 729 618,87
Gjensidige Forsikring ASA	Norja	130 143	0,03	2 017 958,06	2 048 631,72
GlaxoSmithKline Plc	Iso-Britannia	2 277 362	0,05	33 830 721,64	33 830 721,64
Glencore Plc	Jersey	1 400 000	0,01	4 989 307,52	6 135 838,51
GN Store Nord A/S	Tanska	72 000	0,05	1 246 081,66	1 937 111,31
Guidewire Software Inc	Yhdysvallat	100 000	0,13	6 189 443,84	6 189 443,84
Gunnebo AB	Ruotsi	150 000	0,20	511 997,40	511 997,40
H & M Hennes & Mauritz AB	Ruotsi	655 442	0,04 / 0,02	11 286 029,68	11 286 029,68
Halliburton Co	Yhdysvallat	112 428	0,01	4 581 302,73	4 581 302,73
Hammerson Plc	Iso-Britannia	1 155 000	0,15	6 161 493,00	7 107 852,53
Handicare Group AB	Ruotsi	200 000	0,34	1 049 703,46	1 076 819,93
Hasbro Inc	Yhdysvallat	30 000	0,02	2 273 576,25	2 273 576,25
HeidelbergCement AG	Saksa	50 000	0,03	4 215 764,18	4 517 000,00
Heijmans N.V.-CVA	Alankomaat	320 417	1,50	2 256 805,68	3 110 608,24
Hella GmbH & Co KGaA	Saksa	80 879	0,07	2 688 991,51	4 171 738,82
Hemfosa Fastigheter AB	Ruotsi	150 000	0,10	1 286 663,09	1 670 086,76
Henkel AG & Co. KGaA	Saksa	203 000	0,05 / 0,08	18 605 200,49	20 300 000,00
Herbalife Ltd	Caymansaaret	211 058	0,24	11 914 138,75	11 914 138,75
Hermès International S.A.	Ranska	2 791	0,00	1 103 528,00	1 245 483,75
Hess Corporation	Yhdysvallat	150 000	0,05	5 935 962,64	5 935 962,64
Honda Motor Co Ltd	Japani	560 000	0,03	15 875 919,19	16 002 370,19
Hong Kong Exchanges & Clearing Ltd	Hong Kong	140 000	0,01	3 563 272,03	3 582 159,62
HSBC Holdings Plc	Iso-Britannia	900 000	0,00	7 771 265,62	7 771 265,62
Hufvudstaden AB	Ruotsi	300 000	0,14 / 0,03	2 040 368,45	3 995 408,28
HUGO BOSS AG	Saksa	18 683	0,03	1 090 440,17	1 325 932,51
Humana AB	Ruotsi	347 500	0,65	1 932 752,09	1 932 752,09
Huntington Bancshares, Inc.	Yhdysvallat	400 000	0,04	4 856 166,10	4 856 166,10
Iberdrola S.A.	Espanja	3 362 575	0,05	18 855 733,75	21 722 234,50
IGM Financial Inc.	Kanada	298 813	0,12	7 519 983,05	8 730 529,44
Illinois Tool Works Inc.	Yhdysvallat	115 000	0,03	10 402 646,64	16 002 960,06
IMI PLC	Iso-Britannia	90 218	0,03	1 120 215,71	1 355 461,31
Industria de Diseno Textil SA	Espanja	667 742	0,02	19 384 550,26	19 384 550,26
ING Groep N.V.	Alankomaat	2 282 059	0,06	25 508 348,14	34 972 554,18
Impex Corporation	Japani	437 000	0,03	3 729 784,33	4 557 410,56
Instalco Intressenter AB	Ruotsi	600 000	1,28	2 992 746,70	2 992 746,70
Intel Corporation	Yhdysvallat	200 000	0,00	7 019 076,52	7 701 159,01
International Business Machines Corporation	Yhdysvallat	8 725	0,00	1 116 797,09	1 116 797,09
Interserve PLC	Iso-Britannia	1 000 000	0,69	1 076 383,80	1 076 383,80
Intesa Sanpaolo S.p.A.	Italia	7 901 651	0,05	19 989 215,75	21 871 769,97
Intrum Justitia AB	Ruotsi	79 545	0,06	675 211,79	2 446 842,28
Investec Plc	Iso-Britannia	600 000	0,06	3 447 023,92	3 618 002,10
Inwido AB	Ruotsi	940 000	1,62	7 997 419,70	7 997 419,70
Ipsos Group S.A.	Ranska	163 256	0,37	3 253 966,90	5 011 959,20
ISS A/S	Tanska	346 153	0,19	10 177 293,11	11 200 722,33
ITV Plc	Iso-Britannia	2 000 000	0,05	3 726 204,03	3 726 204,03
Jenoptik AG	Saksa	104 261	0,18	1 109 780,31	2 864 049,67
Johnson & Johnson Services, Inc.	Yhdysvallat	211 000	0,01	19 187 359,34	24 602 885,02
Johnson Matthey Plc	Iso-Britannia	169 000	0,09	5 240 746,29	5 851 560,47
JP Morgan Chase & Co.	Yhdysvallat	45 940	0,00	2 981 220,12	4 105 985,66
Kao Corporation	Japani	129 000	0,03	6 314 743,78	7 276 016,59
Kawasaki Heavy Industries Ltd	Japani	88 850	0,05	2 348 854,60	2 599 492,63
KBC Groep N.V.	Belgia	210 085	0,05	9 854 804,98	14 939 144,35
KDDI Corporation	Japani	350 000	0,01	7 269 091,18	7 269 091,18
Kendron N.V.	Alankomaat	146 781	1,09	3 223 313,23	5 894 724,96
Kering S.A.	Ranska	46 000	0,04	10 367 827,40	18 078 000,00

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Kerry Group Plc	Irlanti	114 000		0,06	8 769 963,40	10 648 740,00
KeyCorp	Yhdysvallat	442 181		0,04	7 436 663,70	7 436 663,70
Keyence Corporation	Japani	23 500		0,02	5 736 114,77	10 983 260,50
Kikkoman Corp	Japani	70 000		0,03	2 361 676,91	2 361 676,91
Kinder Morgan Inc.	Yhdysvallat	250 000		0,01	3 766 780,62	3 766 780,62
Klépierre S.A.	Ranska	228 796		0,07	6 192 803,48	8 388 805,34
Koninklijke Ahold Delhaize NV	Alankomaat	860 000		0,07	15 768 100,00	15 768 100,00
Koninklijke Bam Groep N.V.	Alankomaat	3 584 136		1,30	12 578 786,26	13 730 825,02
Koninklijke DSM N.V.	Alankomaat	47 000		0,03	2 962 659,63	3 744 490,00
Koninklijke KPN NV	Alankomaat	4 000 000		0,10	11 058 647,66	11 632 000,00
Koninklijke Philips N.V.	Alankomaat	450 000		0,05	12 365 199,37	14 193 000,00
Koninklijke Volkerwessels NV	Alankomaat	50 000		0,06	1 150 000,00	1 187 250,00
Kraft Heinz Co/The	Yhdysvallat	140 000		0,01	9 079 629,78	9 079 629,78
Kubota Corporation	Japani	600 000		0,05	8 442 750,20	9 817 050,59
Kuehne & Nagel International AG	Sveitsi	8 759		0,01	1 112 145,07	1 290 421,81
Kungsleden AB	Ruotsi	1 462 341		0,67	6 107 060,63	8 831 566,31
Kyowa Hakko Kirin Co Ltd	Japani	375 000		0,07	5 489 331,10	6 049 551,89
LafargeHolcim Ltd	Sveitsi	741 150		0,12	34 771 094,68	34 771 094,68
Lagardère SCA	Ranska	100 000		0,08	2 673 000,00	2 673 000,00
Land Securities Group Plc	Iso-Britannia	1 134 740		0,15	9 851 117,62	12 892 011,32
Lawson Inc	Japani	25 000		0,02	1 385 082,59	1 385 082,59
LEG Immobilien AG	Saksa	200 000		0,32	8 755 854,00	19 076 000,00
Legal & General Group Plc	Iso-Britannia	4 026 945		0,07	11 069 026,61	12 404 495,67
Legrand S.A.	Ranska	120 223		0,05	7 399 500,34	7 717 114,37
Lindab International AB	Ruotsi	680 000		0,86	4 518 613,93	4 711 188,77
Linde AG	Saksa	105 920		0,06	19 160 819,48	20 583 433,60
Link REIT	Hong Kong	800 000		0,04	5 259 357,51	6 180 110,97
Lloyds Banking Group Plc	Iso-Britannia	6 636 996		0,01	5 072 582,07	5 072 582,07
LogMeIn Inc	Yhdysvallat	152 781		0,29	14 496 112,89	14 586 362,46
London Stock Exchange Group Plc	Iso-Britannia	363 677		0,10	15 518 874,72	15 518 874,72
Lonza Group AG	Sveitsi	17 000		0,02	3 823 619,89	3 823 619,89
L'Oréal S.A.	Ranska	137 000		0,02	22 451 150,33	25 338 150,00
Lowe's Companies Inc.	Yhdysvallat	80 000		0,01	5 885 779,71	6 199 616,44
Lumentum Holdings Inc	Yhdysvallat	150 000		0,24	6 109 814,06	6 109 814,06
M&T Bank Corporation	Yhdysvallat	32 000		0,02	4 562 661,55	4 562 661,55
Macquarie Group Ltd	Australia	66 000		0,02	3 944 193,34	4 273 269,91
Manulife Financial Corporation	Kanada	305 000		0,02	4 895 723,30	5 317 574,31
Marine Harvest ASA	Norja	80 000		0,02	1 129 233,86	1 129 233,86
Marsh & McLennan Companies Inc.	Yhdysvallat	93 000		0,02	6 174 810,44	6 312 182,11
Marvell Technology Group Ltd	Bermuda	200 000		0,04	2 811 619,16	3 580 421,91
Mastercard Inc.	Yhdysvallat	88 000		0,01	11 092 766,31	11 139 964,98
McDonald's Corporation	Yhdysvallat	109 479		0,01	12 884 448,04	15 723 970,44
McKesson Corporation	Yhdysvallat	21 658		0,01	2 816 641,59	2 816 641,59
Medtronic, Inc.	Irlanti	102 000		0,01	6 870 307,68	6 870 307,68
Merck & Co., Inc.	Yhdysvallat	305 000		0,01	14 325 564,91	14 325 564,91
Merck KGaA	Saksa	108 000	0,02	0,08	9 690 300,00	9 690 300,00
Michael Kors Holdings Ltd	Brittiläiset Neitsytsaaret	25 000		0,02	1 294 672,88	1 312 223,80
Micron Technology, Inc.	Yhdysvallat	300 000		0,03	9 456 863,74	10 286 000,17
Microsoft Corporation	Yhdysvallat	600 000		0,01	34 993 516,68	42 819 978,32
Mitsubishi Corp	Japani	370 000		0,02	6 845 503,18	8 528 553,44
Mitsubishi Electric Corp	Japani	500 000		0,02	6 697 288,48	6 927 264,65
Mitsubishi Estate Co Ltd	Japani	300 000		0,02	4 355 232,95	4 355 232,95
Mitsubishi Heavy Industries Ltd	Japani	126 000		0,04	3 928 109,03	3 928 109,03
Mitsubishi UFJ Financial Group, Inc.	Japani	3 610 800		0,03	19 598 520,71	22 085 761,35
Mitsui Chemicals Inc.	Japani	220 000		0,11	5 003 551,37	5 906 969,85
Mitsui Fudosan Co Ltd	Japani	250 000		0,03	4 671 876,16	4 671 876,16
Mizuho Financial Group, Inc.	Japani	7 000 000		0,03	10 602 918,30	10 602 918,30
Modern Times Group MTG AB	Ruotsi	165 000	0,24	0,15	4 072 750,57	5 766 065,95
Mondelez International Inc.	Yhdysvallat	280 000		0,02	9 992 495,62	9 992 495,62
Mondi Plc	Iso-Britannia	280 000		0,06	6 059 798,18	6 094 022,97
MongoDB Inc	Yhdysvallat	150 000	0,30	0,04	3 712 165,43	3 712 165,43
Monsanto Company	Yhdysvallat	50 000		0,01	4 396 131,42	4 871 591,76
Mosaic Company/The	Yhdysvallat	250 000		0,07	5 351 038,11	5 351 038,11
Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft AG	Saksa	89 645		0,06	15 950 719,18	16 207 816,00
National Australia Bank Ltd	Australia	655 208		0,02	12 616 575,26	12 616 575,26
National Bank of Canada	Kanada	374 210		0,11	11 028 445,46	15 596 437,80
National Oilwell Varco Inc.	Yhdysvallat	50 000		0,01	1 501 709,33	1 501 709,33
NCC Group Plc	Iso-Britannia	1 491 484		0,54	3 090 163,95	3 929 470,21
NetEase Inc	Caymansaaret	6 687		0,01	1 404 022,14	1 923 746,14
Netflix Inc	Yhdysvallat	65 000		0,02	8 193 486,64	10 405 528,22
NIKE Inc.	Yhdysvallat	210 699		0,01	10 994 366,23	10 994 366,23
Nissan Motor Co Ltd	Japani	1 611 200		0,04	13 401 804,31	13 401 804,31
Nitto Denko Corporation	Japani	76 000		0,04	5 024 136,39	5 629 212,65
Nobel Energy Inc.	Yhdysvallat	50 000		0,01	1 214 875,34	1 214 875,34
Nomura Holdings Inc	Japani	833 700		0,02	4 006 249,64	4 105 822,75
Nordea Bank AB	Ruotsi	12 686 593		0,31	119 628 977,26	127 842 942,94
Nordstrom Inc.	Yhdysvallat	24 072		0,01	950 796,83	950 796,83
Norsk Hydro ASA	Norja	780 000		0,04	3 215 794,95	4 942 227,37
Novartis AG	Sveitsi	1 053 000		0,04	70 373 948,50	74 102 332,93
Novo Nordisk A/S	Tanska	982 254	0,04 /	0,01	31 386 449,08	44 106 369,76
Novozymes A/S	Tanska	143 863	0,05 /	0,02	5 579 809,85	6 863 777,57
NTT Docomo Inc	Japani	325 000		0,01	6 405 636,62	6 405 636,62
NVIDIA Corporation	Yhdysvallat	30 000		0,00	1 657 144,12	4 841 073,96
Occidental Petroleum Corporation	Yhdysvallat	100 000		0,01	6 145 251,40	6 145 251,40
Oracle Corporation	Yhdysvallat	37 842		0,00	1 492 160,58	1 492 160,58
Oracle Corporation Japan	Japani	28 932		0,02	1 428 511,57	2 001 517,52
Orange S.A.	Ranska	1 375 000		0,05	19 616 107,14	19 903 125,00
Oriental Land Co Ltd	Japani	60 000		0,02	4 561 884,30	4 561 884,30
Oriflame Holding AG	Sveitsi	158 183		0,28	1 871 887,70	5 431 424,25
Orsted A/S	Tanska	227 500		0,05	8 458 898,38	10 340 770,19
Otsuka Holdings Co. Ltd	Japani	114 300		0,02	3 698 033,70	4 184 763,35
Palo Alto Networks Inc.	Yhdysvallat	50 000		0,05	6 041 440,84	6 041 440,84

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Panasonic Corporation	Japani	1 108 200	0,05	12 099 125,08	13 531 351,01
Pandora A/S	Tanska	55 000	0,05	4 971 859,93	4 971 859,93
Partners Group Holding AG	Sveitsi	4 440	0,02	1 993 141,60	2 534 541,10
Pearson Plc	Iso-Britannia	350 000	0,04	2 903 418,50	2 903 418,50
PepsiCo, Inc.	Yhdysvallat	146 000	0,01	13 697 127,01	14 600 000,00
Pets at Home Group Plc	Iso-Britannia	1 000 000	0,20	1 979 193,67	1 979 193,67
Pfizer, Inc.	Yhdysvallat	175 000	0,00	5 155 323,88	5 289 543,90
Pioneer Natural Resources Company	Yhdysvallat	50 000	0,03	7 204 202,45	7 204 202,45
Polaris Industries Inc	Yhdysvallat	14 004	0,02	1 109 525,64	1 447 691,09
Praxair Inc.	Yhdysvallat	19 610	0,01	2 197 769,68	2 532 311,10
Priceline Group Inc/The	Yhdysvallat	6 500	0,01	9 418 252,31	9 418 252,31
Procter & Gamble Company	Yhdysvallat	165 000	0,01	12 660 135,08	12 660 135,08
Progressive Corporation/The	Yhdysvallat	58 655	0,01	2 015 306,51	2 754 481,45
Prudential Financial Inc.	Yhdysvallat	92 393	0,02	8 487 323,84	8 858 726,82
Prudential Plc	Iso-Britannia	1 793 973	0,07	30 364 441,13	38 478 530,02
Randgold Resources Ltd	Jersey	84 000	0,09	7 010 808,92	7 010 808,92
Ratos AB	Ruotsi	318 330	0,10 / 0,03	1 158 351,51	1 158 351,51
Reckitt Benckiser Group Plc	Iso-Britannia	405 787	0,06	31 640 436,71	31 640 436,71
Red Electrica Corp SA	Espanja	250 000	0,05	4 672 500,00	4 672 500,00
RELX NV	Alankomaat	1 163 536	0,12	21 306 500,94	22 299 167,44
RELX Plc	Iso-Britannia	64 753	0,01	1 115 406,98	1 268 450,28
Renault S.A.	Ranska	140 000	0,05	11 747 400,00	11 747 400,00
Reobert Half International Inc.	Yhdysvallat	23 653	0,02	1 095 378,65	1 095 378,65
Repsol S.A.	Espanja	450 000	0,03	6 635 250,00	6 635 250,00
RIB Software SE	Saksa	140 401	0,30	1 435 754,30	3 471 414,73
Rio Tinto Plc	Iso-Britannia	163 075	0,01	4 739 738,54	7 241 814,41
Roche Holding AG	Sveitsi	339 863	0,04 / 0,00	66 418 830,89	71 562 333,96
Rockwell Automation Inc.	Yhdysvallat	110 000	0,09	11 583 948,01	18 019 344,62
Ross Stores, Inc.	Yhdysvallat	102 588	0,03	6 086 672,58	6 865 432,24
Royal Bank of Canada	Kanada	182 212	0,01	9 782 452,77	12 437 038,23
Royal Dutch Shell Plc	Iso-Britannia	200 000	0,00	4 757 577,17	5 557 000,00
RTL Group S.A.	Luxemburg	15 515	0,01	1 035 315,95	1 035 315,95
Saferoad Holding ASA	Norja	1 200 000	1,80	3 109 661,29	3 109 661,29
Sage Group Plc/The	Iso-Britannia	182 594	0,02	1 411 194,64	1 635 099,50
Salesforce.com Inc.	Yhdysvallat	125 000	0,02	9 254 830,78	10 658 300,68
Sandvik AB	Ruotsi	500 000	0,04	4 906 435,34	7 283 772,53
SAP AG	Saksa	466 859	0,04	39 217 845,97	43 560 279,00
Schindler Holding AG	Sveitsi	6 627	0,01	1 109 427,65	1 248 721,16
Schlumberger Limited	Kolumbia	124 575	0,01	7 009 356,29	7 009 356,29
Schneider Electric SE	Ranska	386 548	0,06	22 748 128,80	27 390 791,28
Scottish & Southern Energy Plc	Iso-Britannia	393 371	0,04	5 843 614,15	5 843 614,15
ServiceNow Inc	Yhdysvallat	75 000	0,04	8 065 173,74	8 155 382,31
Seven & i Holdings Co Ltd	Japani	182 000	0,02	6 311 562,11	6 311 562,11
SGS SA	Sveitsi	9 569	0,13	16 890 883,42	20 737 467,10
Shin-Etsu Chemical Co Ltd	Japani	72 000	0,02	5 772 755,57	6 103 547,89
Shionogi & Co Ltd	Japani	230 000	0,07	10 114 514,96	10 376 490,63
Shire Plc	Jersey	167 000	0,02	7 322 943,32	7 322 943,32
Shiseido Co Ltd	Japani	150 000	0,04	6 049 551,89	6 049 551,89
Siemens AG	Saksa	580 537	0,07	67 365 513,48	67 365 513,48
Sika AG	Sveitsi	1 632	0,04	5 930 079,54	10 794 462,49
Skandinaviska Enskilda Banken AB	Ruotsi	629 937	0,03	5 753 630,03	6 130 555,74
Sky PLC	Iso-Britannia	500 000	0,03	5 703 143,49	5 703 143,49
Snam S.p.A	Italia	428 643	0,01	1 650 869,36	1 748 863,44
SoftBank Group Corporation	Japani	100 000	0,01	6 605 436,63	6 605 436,63
Software AG	Saksa	100 000	0,13	1 866 545,63	4 673 500,00
Sompo Japan Nipponkoa Holdings, Inc.	Japani	130 000	0,03	4 201 096,22	4 201 096,22
SONY Corporation	Japani	466 500	0,04	13 879 793,83	17 563 287,90
Sotkamo Silver AB	Ruotsi	12 064 940	10,11	4 427 832,98	4 427 832,98
Southern Company/The	Yhdysvallat	195 000	0,02	7 820 812,14	7 820 812,14
Spectris Plc	Iso-Britannia	100 000	0,08	2 328 774,09	2 800 852,09
SPIE S.A.	Ranska	110 143	0,07	1 784 945,04	2 390 653,82
Splunk Inc	Yhdysvallat	100 000	0,07	5 352 952,86	6 905 694,99
SSAB AB	Ruotsi	520 115	0,05 / 0,10	1 856 672,93	2 243 541,87
Standard Chartered Plc	Iso-Britannia	1 020 418	0,03	8 835 620,37	8 970 909,91
Standard Life Aberdeen PLC	Iso-Britannia	2 300 000	0,08	10 160 557,32	11 312 962,82
Stanley Electric Co Ltd	Japani	127 000	0,07	4 298 866,75	4 298 866,75
Starbucks Corporation	Yhdysvallat	180 000	0,01	8 619 528,06	8 619 528,06
StatOil ASA	Norja	610 729	0,02	10 071 405,57	10 873 623,85
Suez SA	Ranska	150 000	0,02	2 049 848,61	2 199 750,00
Sumitomo Electric Industries L	Japani	200 000	0,03	2 821 272,50	2 821 272,50
Sumitomo Mitsui Financial Group, Inc.	Japani	725 750	0,05	23 191 734,94	26 146 566,92
Sumitomo Mitsui Trust Holdings Inc	Japani	210 300	0,06	6 351 545,54	6 964 308,57
Suncor Energy Inc	Kanada	400 000	0,02	12 272 092,56	12 272 092,56
Suncorp Group Ltd	Australia	1 000 000	0,08	8 830 260,26	9 025 153,13
Surteco SE	Saksa	120 450	0,78	2 722 063,15	3 235 889,25
Swedbank AB	Ruotsi	436 570	0,04	8 741 334,34	8 741 334,34
Svenska Handelsbanken AB	Ruotsi	874 364	0,04 / 0,05	9 912 739,23	9 912 739,23
Swiss Re AG	Sveitsi	176 200	0,05	13 732 216,72	13 732 216,72
Swisscom AG	Sveitsi	6 152	0,01	2 639 027,79	2 725 869,08
TDC A/S	Tanska	600 000	0,07	3 077 811,66	3 077 811,66
TechnipFMC PLC	Iso-Britannia	57 268	0,07	1 495 089,70	1 495 089,70
Telecom Italia S.p.A	Italia	10 010 000	0,05 / 0,01	7 210 960,00	7 210 960,00
Telia Company AB	Ruotsi	9 432 702	0,16	35 087 624,92	35 087 624,92
Tenaris S.A.	Luxemburg	250 000	0,02	3 128 238,19	3 287 500,00
Tesco Plc	Iso-Britannia	2 500 000	0,03	5 684 333,28	5 896 159,96
Texas Instruments Inc.	Yhdysvallat	69 826	0,01	4 999 220,94	6 081 901,08
Thermo Fisher Scientific Inc.	Yhdysvallat	52 700	0,01	7 186 139,61	8 348 597,52
ThyssenKrupp AG	Saksa	220 850	0,04	4 063 488,64	5 343 465,75
Tiffany & Co.	Yhdysvallat	42 000	0,03	3 362 862,04	3 641 774,37
Time Warner Inc.	Yhdysvallat	75 000	0,01	5 727 090,80	5 727 090,80
Tobii AB	Ruotsi	1 500 000	1,54	5 363 782,28	5 363 782,28
Tokyo Electron Ltd	Japani	60 000	0,04	5 608 134,00	9 063 773,05

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Toray Industries Inc	Japani	650 000	0,04	5 040 598,34	5 112 954,60
Toronto-Dominion Bank/The	Kanada	485 546	0,03	18 249 596,22	23 778 484,54
Total S.A.	Ranska	1 176 316	0,05	54 163 470,22	54 163 470,22
Toyota Motor Corporation	Japani	77 400	0,00	3 797 047,51	4 134 000,44
Tractor Supply Co	Yhdysvallat	15 219	0,01	948 570,21	948 570,21
Tryg A/S	Tanska	115 886	0,04	2 013 793,59	2 426 711,90
Ultimate Software Group Inc/The	Yhdysvallat	50 000	0,17	8 344 797,44	9 098 223,96
Umicore NV	Belgia	155 000	0,07	3 808 963,14	6 115 525,00
Unibail-Rodamco SE	Ranska	169 742	0,17	30 735 992,11	35 645 820,00
Unicredit S.p.A.	Italia	160 000	0,01	2 492 800,00	2 492 800,00
Unilever N.V.	Alankomaat	1 230 459	0,07	46 731 429,25	57 776 202,35
Unilever Plc	Iso-Britannia	290 000	0,02	13 479 706,50	13 479 706,50
UNIQA Insurance Group AG	Itävalta	550 000	0,18	3 981 192,85	4 851 000,00
United Parcel Service Inc.	Yhdysvallat	60 000	0,01 / 0,00	5 886 943,57	5 961 977,82
United Utilities Plc.	Iso-Britannia	350 000	0,05	3 270 290,68	3 270 290,68
Universal Health Services Inc	Yhdysvallat	55 000	0,06 / 0,01	5 198 240,64	5 198 240,64
W W Grainger Inc.	Yhdysvallat	4 968	0,01	978 645,88	978 645,88
Valero Energy Corporation	Yhdysvallat	79 594	0,02	5 191 714,37	6 100 459,00
Walt Disney Company/The	Yhdysvallat	170 000	0,01	15 279 162,84	15 279 162,84
Verbund AG	Itävalta	200 000	0,06	3 263 438,91	4 014 000,00
Verizon Communications Inc.	Yhdysvallat	200 000	0,00	8 841 824,40	8 841 824,40
Vestas Wind Systems A/S	Tanska	300 000	0,14	14 410 310,86	17 282 972,24
Westpac Banking Corporation	Australia	731 000	0,02	14 909 618,14	14 909 618,14
Whitbread Plc	Iso-Britannia	90 000	0,05	3 990 327,38	4 055 543,66
William Demant Holding AS	Tanska	173 164	0,07	2 902 619,01	4 026 204,30
Vinci S.A.	Ranska	130 000	0,02	7 327 610,83	11 069 500,00
Vivendi S.A.	Ranska	5 230 067	0,40	111 086 073,61	117 258 102,14
VMware, Inc.	Yhdysvallat	75 000	0,02 / 0,00	5 517 335,86	7 835 820,90
Vodafone Group Plc	Iso-Britannia	39 516 808	0,15	100 065 379,95	104 601 088,32
Vonovia SE	Saksa	97 500	0,02	3 212 154,81	4 028 212,50
WPP Plc	Jersey	370 000	0,03	5 592 349,22	5 592 349,22
Xcel Energy Inc.	Yhdysvallat	100 000	0,02	3 796 312,39	4 010 672,89
Xilinx Inc	Yhdysvallat	75 000	0,03	4 216 209,46	4 216 209,46
Zurich Insurance Group AG	Sveitsi	92 726	0,06	23 219 050,83	23 494 495,81
Muut	Bermuda	3 500 000		0,00	0,00
Muut	Espanja	750 000		0,00	287 250,00
Muut	Etelä-Afrikka	2 536		20 365,17	21 311,76
Muut	Iso-Britannia	100 000		216 967,42	216 967,42
Muut	Itävalta	8 500		187 892,50	187 892,50
Muut	Norja	237 056		91 543,23	91 543,23
Muut	Ruotsi	86 747		404 619,95	463 970,17
Muut	Saksa	100		16 677,50	16 677,50
Muut	Sveitsi	14 096		116 800,67	305 361,13
Muut	Yhdysvallat	101 497		499 530,32	499 530,32
Yhteensä				4 172 701 154,59	4 675 050 544,38
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Aki Partners S.C.S	Luxemburg	6 383 846 941	18,18	63 882 911,01	209 662 878,45
Lakeside Network Investments S.à r.l.	Luxemburg	83 712 075	10,00	837 120,75	837 120,75
Mehiläinen Holding AB	Ruotsi	390 250	2,69 / 2,69	3 740 397,66	20 053 011,00
Muut	Irlanti	334 223		0,00	0,00
Muut	Luxemburg	1 412 872		191 111,66	1 692 565,00
Muut	Yhdysvallat	68 255		84 084,03	84 084,03
Yhteensä				68 735 625,11	232 329 659,23
	Kotipaikka	Kpl		Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Korkorahastot					
Amundi Money Market Fund - Short Term (EUR) IV	Luxemburg	246 905		248 786 349,63	248 786 349,63
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Feb 2007	Caymansaaret	15 001		9 954 122,07	10 797 231,01
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Initial Series	Caymansaaret	12 928		10 381 226,86	11 260 511,04
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Mar 2017	Caymansaaret	45 000		38 781 947,80	38 781 947,80
AXA IM US Short Duration High Yield \$ A-class	Luxemburg	1 135 864		139 840 803,53	177 279 244,93
AXA WF US High Yield Bonds USD 1 CAP	Luxemburg	788 587		59 404 844,18	152 910 723,79
Barings Capital European Loan Tranche B	Irlanti	2 873 130		400 000 000,00	419 074 741,21
Credit Suisse Nova Lux Global Senior Loan MB USD	Luxemburg	244 384		254 474 703,57	254 474 703,57
Deutsch Global L. Managed Euro Fund Reserved Inc	Irlanti	262 920 405		262 920 405,09	262 920 405,09
Goldman Sach Global High Yield Portfolio Class I	Luxemburg	18 573 515		154 072 693,13	155 334 242,74
GS Euro Liquid Reserves Fund (inst.Dist)	Irlanti	100 116 606		100 116 606,15	100 116 606,15
iShares iBoxx Investment Grade Corporate Bond ETF	Yhdysvallat	3 300 000		334 237 471,86	334 237 471,86
JPM Euro Liquidity Institutional (flex dist.)	Luxemburg	53 426 840		53 426 839,80	53 426 839,80
Morgan Stanley Institutional Liquidity Euro Fund	Luxemburg	162 265 526		162 265 526,42	162 265 526,42
OP-High Yield Fund A	Suomi	178 821		19 998 132,80	36 157 559,80
OP-Likvidi A	Suomi	977 171		100 000 000,00	100 775 675,98
SKY U.S. Short Duration High Yield Fund	Luxemburg	2 162 858		220 091 008,41	220 091 008,41
SPDR Bloomberg Barclays Short Term HghYld Bond ETF	Yhdysvallat	10 775 000		247 430 584,51	247 430 584,51
T.Rowe Global High Yield Bond Fund	Luxemburg	10 093 373		196 909 495,59	264 011 586,33
Muut				955 286,81	955 286,81
Yhteensä				3 014 048 048,21	3 251 088 246,88
Osakerahastot					
Aberdeen Global Asian Smaller Companies Fund A2	Luxemburg	1 185 226		14 454 637,27	46 760 725,85
Aberdeen Global Sicav Asia Pacific Equity A2/C	Luxemburg	612 160		16 100 759,15	42 763 685,31
Amundi Index MSCI Emerging Markets UCITS ETF	Luxemburg	9 937 831		501 085 878,92	545 974 497,31
AQR Global Defensive Equity Fund	Luxemburg	2 330 022		200 000 000,00	238 221 398,16
Consumer Discretionary Select Sector SPDR Fund	Yhdysvallat	296 000		22 754 959,44	24 350 337,70
East Capital Balkan Fund	Ruotsi	6 716 704		9 202 995,67	11 469 940,49
East Capital China A-Shares Fund	Luxemburg	20 958		14 307 263,88	33 611 481,89
East Capital Global Frontier Markets Fund A USD	Luxemburg	68 693		5 517 516,22	7 039 422,30
Energy Select Sector SPDR ETF Fund	Yhdysvallat	520 000		29 353 017,05	31 309 263,74
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1 K	Suomi	359 762		45 000 000,00	63 060 424,32
eQ Kehittyvät Markkinat Pieniyhtiö 1K	Suomi	100 534		10 000 000,00	10 641 673,89
Evli Europe B	Suomi	483 924		50 000 000,00	66 104 052,78

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Evli GEM B	Suomi	296 814	30 000 000,00	42 749 789,46
FIM Brands	Suomi	342 691	6 555 369,31	9 650 185,61
FIM Bric+	Suomi	686 428	7 000 000,00	10 639 641,52
FIM Frontier C	Suomi	343 869	4 000 000,00	4 439 350,32
FIM Kehittyvät Markkinat Pienemmät Yhtiöt	Suomi	1 416 593	10 000 000,00	15 157 548,12
FIM Rohto	Suomi	265 066	2 500 000,00	4 535 279,35
Fondita Nordic Micro Cap B	Suomi	22 039	5 000 000,00	6 973 852,13
Fourton Hannibal	Suomi	31 569	3 216 309,71	5 385 119,61
Fourton Odysseus A	Suomi	78 744	14 472 356,20	27 381 521,90
Fourton Stamina A	Suomi	146 676	19 791 013,50	57 469 201,57
Health Care Select Sector SPDR ETF Fund	Yhdysvallat	477 724	32 209 834,25	32 918 461,90
Investec Emerging Markets Equity -I	Luxemburg	2 752 748	39 521 871,46	55 821 592,72
Investec GS Asian Equity	Luxemburg	3 524 696	67 024 598,76	98 925 428,17
Investec GSF Asia Pacific Equity Fund I	Luxemburg	1 591 620	25 028 281,39	41 698 238,36
iShares Emerging Markets Index Fund	Irlanti	6 937 556	66 553 844,01	89 078 153,09
iShares European Property Yield UCITS ETF	Irlanti	205 617	7 690 555,83	8 520 768,48
iShares MSCI Emerging Markets ETF	Yhdysvallat	13 288 740	464 167 284,86	521 998 283,50
iShares MSCI Europe UCITS ETF	Irlanti	1 062 927	24 729 820,09	25 829 126,10
iShares MSCI South Africa ETF	Yhdysvallat	195 761	9 698 848,44	11 411 366,22
iShares MSCI South Korea ETF	Yhdysvallat	383 400	19 671 244,99	23 954 108,23
iShares MSCI Taiwan ETF	Yhdysvallat	549 048	15 030 355,88	16 572 615,36
iShares U.S. Real Estate ETF	Yhdysvallat	529 627	35 770 688,74	35 770 688,74
JPMorgan Emerging Markets Opportunities Fund	Luxemburg	196 159	62 794 761,83	83 721 993,70
KJK Fund Baltic States B1 C	Luxemburg	3 291	1 415 626,51	1 571 082,20
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2015	Luxemburg	1 482	1 740 000,00	2 396 399,37
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2016	Luxemburg	685	1 020 000,00	1 154 786,42
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2014	Luxemburg	1 250	1 250 000,00	2 138 012,50
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2015	Luxemburg	730	750 000,00	1 233 981,76
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A May 2016	Luxemburg	793	1 020 000,00	1 353 541,57
KJK Fund II, Sicav-SIF, Balkan A July 2012	Luxemburg	7 747	7 746 574,00	16 552 646,93
Lyxor STOXX Europe 600 DR UCITS ETF	Luxemburg	4 231 907	622 075 459,29	631 527 481,61
Mandatum Life European Small & Mid Cap Fund	Luxemburg	99 601	10 000 000,00	10 472 104,93
Mirae Asset G D Fund - Asia Sector Leader Eq I	Luxemburg	3 009 243	31 877 226,98	40 397 569,61
Nordea 1, SICAV - Emerging Stars Equity Fund	Luxemburg	423 915	44 737 497,52	52 649 166,23
Nordea Stable Emerging Markets Equity	Luxemburg	2 344 498	126 163 870,07	153 888 830,33
OP Kehittyvä Aasia	Suomi	245 747	29 450 556,50	50 088 219,82
OP-Läntäläinen Amerikka A	Suomi	320 701	33 012 231,38	39 988 225,10
Osmosis MoRE World Resource Efficiency Fund plc	Irlanti	1 500 594	15 452 050,65	21 457 248,74
PAM USA Fund I Ky	Suomi	1 895 690	194 102 433,30	197 029 777,47
PineBridge Japan Small Cap Equity Fund	Irlanti	503 985	28 333 234,60	35 436 715,64
Prosperity New Russian Generation, A share	Guernsey	14 864 250	3 222 467,27	3 222 467,27
Prosperity New Russian Generation, B share	Guernsey	13 254 711	3 743 709,41	5 304 978,97
Prosperity Quest Fund Unlisted Limited, Class C	Caymansaaret	220 352	16 477 401,33	24 559 735,13
Robeco Global Conservative	Alankomaat	1 501 856	150 634 400,03	166 811 182,67
Russell Japan Equity Fund A Accum	Irlanti	394 023	50 011 755,13	91 688 017,26
Seligson & Co Global Top 25 Pharmaceuticals	Suomi	610 364	10 000 000,00	15 683 002,63
SPDR S&P 500 ETF Trust	Yhdysvallat	1 193 470	245 618 079,01	265 682 165,10
SPDR S&P Biotech ETF Fund	Yhdysvallat	166 500	10 242 528,85	11 779 809,06
Taaleri Rhein Value Equity A	Luxemburg	164 868	21 851 779,41	42 763 098,87
Topix ETF	Japani	31 839 326	380 216 465,10	441 000 960,08
UBS Global Innovators I-A2-Acc	Luxemburg	71 213	9 999 999,97	12 752 026,49
Vanguard S&P 500 ETF	Yhdysvallat	5 838 223	1 168 376 847,67	1 194 321 379,82
Muut			32 857,14	32 857,14
Yhteensä			5 110 779 117,97	5 894 026 688,62
Kiinteistörahastot				
Aberdeen Indirect Property Partners Asia	Luxemburg	13 099 409	3 482 522,60	3 482 522,60
Aberdeen Real Estate Fund Finland L.P.	Iso-Britannia	43 128 561	26 641 245,49	26 641 245,49
ARCH Capital - TRG Asian Partners, LP.	Caymansaaret	14 937 140	12 066 795,98	15 566 285,91
CapMan Hotels RE Ky	Suomi	46 995 098	46 995 097,77	51 299 425,77
CapMan Nordic Real Estate FCP-SIF	Luxemburg	1 135 014	1 141 855,80	1 989 393,71
Capman Re II KY	Suomi	12 752 159	8 835 524,38	8 835 524,38
Carlyle Europe Real Estate Partners III, L.P.	Yhdysvallat	11 588 157	4 747 922,86	4 747 922,86
Curzon Capital Partners III, LP.	Iso-Britannia	27 249 552	27 249 552,00	28 456 461,91
ECE European Prime Shopping Centre Fund	Luxemburg	42 528 839	42 528 838,96	59 383 017,84
European Property Investors Special Opportunities	Iso-Britannia	13 190 626	13 190 626,00	13 951 105,16
European Retail Income Venture	Luxemburg	21 680 309	3 651 917,98	3 651 917,98
Fosca II	Luxemburg	18 166 000	18 166 000,00	25 584 449,42
Franklin Templeton Asian Real Estate Fund	Luxemburg	20 200 606	9 722 314,58	9 722 314,58
Frogmore Real Estate Partners, L.P.	Iso-Britannia	6 473 358	4 455 893,79	4 455 893,79
Goodman European Logistics Fund	Luxemburg	30 000 000	16 931 760,00	16 931 760,00
Partners Group Real Estate Secondary 2009, LP	Iso-Britannia	33 597 079	33 597 079,14	34 990 215,62
Pradera European Retail Fund	Luxemburg	16 678 531	8 403 244,27	8 403 244,27
Rockspring German Retail Box Fund	Iso-Britannia	26 156 416	18 274 833,95	18 274 833,95
Sierra Portugal Fund	Luxemburg	36 890 536	29 908 338,03	29 908 338,03
VTBC-Ashmore Real Estate Partners I, L.P.	Iso-Britannia	3 129 522	3 129 522,00	3 415 000,13
Muut			359 228,50	4 859 186,66
Yhteensä			333 480 114,08	374 550 060,06
Pääomarahastot *)				
Adagio Co-invest LP	Guernsey	6 000 000	6 000 000,00	6 607 080,00
Alpha Private Equity Fund V	Jersey	7 931 816	4 330 660,31	4 330 660,31
Antin Infrastructure Partners FCPR	Ranska	5 190 483	5 190 483,05	8 397 096,00
Antin Infrastructure Partners III FPCI	Ranska	9 496 000	8 263 931,98	8 263 931,98
AP VIII Prime Security Services Holdings LP	Yhdysvallat	11 929 912	10 554 642,18	16 389 270,02
Apax Europe VI - A, L.P.	Iso-Britannia	9 833 360	4 200 123,22	4 200 123,22
Apax Europe VII -B, L.P.	Iso-Britannia	41 506 707	18 224 308,49	18 224 308,49
Apax IX	Guernsey	69 300 000	66 690 577,80	66 690 577,80
Apax VIII	Guernsey	89 544 786	89 544 786,20	104 069 666,88
Apollo Overseas Partners VII, L.P.	Caymansaaret	18 209 111	13 606 227,65	13 606 227,65
Apollo Overseas Partners VIII	Yhdysvallat	66 623 106	58 489 790,40	68 500 918,47
Arcadia II	Saksa	7 090 690	2 030 383,61	2 030 383,61

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Ardian Infrastructure Fund IV	Iso-Britannia	25 330 000	25 330 000,00	29 042 947,39
Ares Private Credit Solutions (Cayman) L.P	Caymansaaret	20 432 895	17 320 333,15	17 393 363,44
Argos Co-investment-1 LP	Guernsey	16 450 865	14 742 886,61	27 172 143,25
Atlas Venture VI	Yhdysvallat	1 189 791	899 224,06	899 224,06
AXA IM Partner Capital Solutions VII B-EUR-3-4-R	Ranska	7 394 420	7 394 419,93	7 394 419,93
Barings Global Private Loan Fund	Yhdysvallat	31 500 000	26 490 362,71	26 490 362,71
Barings Global Private Loan Fund 2	Luxemburg	14 750 000	12 254 159,30	12 254 159,30
BC European Capital IX, LP	Guernsey	56 478 096	56 478 096,10	74 404 300,28
BC European Capital VIII	Iso-Britannia	9 946 558	1 732 670,42	1 732 670,42
Blackstone Capital Partners VII LP	Yhdysvallat	14 351 954	12 498 932,63	12 498 932,63
BlueBay Senior Loan Fund I (A)	Luxemburg	6 341 340	6 233 055,12	6 233 055,12
Bluedrip L.P.	Iso-Britannia	15 000 000	15 000 000,00	34 645 515,00
Bridgepoint Europe III	Iso-Britannia	14 201 374	13 741 064,72	13 741 064,72
Bridgepoint Europe IV B LP	Iso-Britannia	20 957 435	20 957 435,02	23 112 383,28
Bridgepoint Europe IV E LP	Iso-Britannia	21 135 291	21 135 291,45	30 816 417,38
Bridgepoint Europe V 'C' LP	Iso-Britannia	53 435 826	53 435 825,83	55 836 964,66
Broad Street Senior Partners Offshore L.P.	Caymansaaret	14 240 928	11 576 688,22	11 576 688,22
CapMan Buyout Fund IX	Guernsey	23 070 500	23 070 499,61	30 511 796,98
CapMan Buyout VIII Fund A L.P.	Guernsey	1 343 181	1 343 181,48	6 801 971,75
CapMan Buyout X Fund A	Guernsey	19 674 180	19 674 180,10	23 004 310,52
CapMan Russia II	Guernsey	4 486 603	2 928 320,72	2 928 320,72
Capman Technology Fund 2007 L.P.	Guernsey	505 173	505 173,39	717 570,01
Chiron Guernsey Holdings, LP INC	Guernsey	15 001 699	11 143 143,16	22 180 474,23
Cidron Childsafe Limited	Jersey	11 690 658	8 589 231,66	8 589 231,66
Cinven Cullinan LP	Guernsey	6 000 000	6 000 000,00	6 001 914,00
CVC Europe V	Caymansaaret	7 470 450	7 470 449,80	13 765 364,56
Darwin Private Equity I	Iso-Britannia	9 158 070	4 146 095,62	4 146 095,62
Dasos FS Partnership SCSp	Luxemburg	10 000 000	10 000 000,00	14 785 180,00
Dasos Timberland Fund I	Luxemburg	14 717 062	14 717 061,73	16 716 168,53
Dasos Timberland Fund II	Luxemburg	16 258 138	16 258 137,72	18 008 667,67
Doughty Hanson & Co IV, Limited Partnership 4	Iso-Britannia	12 397 099	2 712 993,54	2 712 993,54
Doughty Hanson V	Iso-Britannia	13 864 842	11 153 031,42	11 153 031,42
EPE Overseas Co-Investors L.P.	Caymansaaret	8 978 643	1 714 139,96	1 714 139,96
EQT Credit II (No1)	Iso-Britannia	4 752 209	4 752 208,79	16 754 605,91
EQT Credit Opportunities III L.P. II	Iso-Britannia	3 702 982	3 145 783,17	3 145 783,17
EQT Infrastructure II, LP.	Iso-Britannia	39 652 582	39 652 582,41	40 041 613,90
EQT Infrastructure III	Luxemburg	12 437 397	12 187 716,51	12 187 716,51
EQT Ventures No.1 SCSp	Luxemburg	2 561 620	2 210 142,87	2 210 142,87
EQT VI Fund	Iso-Britannia	33 184 221	33 184 220,62	43 820 825,22
EQT VII Fund	Iso-Britannia	49 012 098	49 012 098,44	52 751 868,59
European Mid Market Secondary Fund II LP	Iso-Britannia	18 737 780	18 737 779,82	20 112 402,09
European Mid-Market Secondary Fund I	Iso-Britannia	14 884 434	11 274 229,45	11 274 229,45
Folmer Equity Fund II Ky	Suomi	1 059 159	866 721,23	866 721,23
HarbourVest Partners VI-Partnership Fund L.P.	Yhdysvallat	8 280 622	713 861,05	713 861,05
Hg Capital Edge Co-Invest LP	Guernsey	2 000 000	2 391 944,20	2 746 755,63
HgCapital 6	Iso-Britannia	3 545 460	4 231 398,68	16 478 176,37
HgCapital 7	Iso-Britannia	44 639 554	55 504 569,87	76 523 605,68
ICG Senior Debt Partners Fund	Luxemburg	21 358 391	21 358 391,02	22 342 756,55
Ilmarisen Suomi-Rahasto I Ky	Suomi	4 232 270	4 232 270,39	6 992 570,43
Innovestor Kasvurahasto 1 KY	Suomi	7 651 414	7 651 413,78	9 819 732,63
Intera Fund III Ky	Suomi	4 362 500	4 071 276,95	4 071 276,95
Inventure Fund II Ky	Suomi	3 346 573	3 346 572,84	4 468 129,88
Kasvurahastojen Rahasto II Ky	Suomi	4 971 993	4 813 669,45	4 813 669,45
Kasvurahastojen Rahasto Ky	Suomi	11 995 309	11 995 309,19	16 638 705,37
KKR 2006 Fund L.P.	Yhdysvallat	18 922 056	12 037 239,18	12 037 239,18
KKR Asian Fund II L.P.	Caymansaaret	49 147 334	42 899 958,98	55 132 137,60
KKR Asian Fund L.P.	Caymansaaret	8 900 774	4 433 473,08	4 433 473,08
KKR Blue Co-invest LP	Caymansaaret	10 373 567	13 289 269,55	16 427 376,94
KKR Byzantium Infrastructure Co-invest II LP	Kanada	15 000 000	15 000 000,00	15 000 000,00
KKR European Fund III	Caymansaaret	15 269 583	15 269 583,00	18 694 840,59
KKR European Fund IV (EEA) LP	Iso-Britannia	64 445 771	64 445 771,00	71 718 218,47
KKR Evergreen Co-Invest II LP	Kanada	8 542 500	9 628 281,28	9 628 281,28
KKR Lending Partners Europe (Euro) Unlevered L.P.	Iso-Britannia	19 370 176	19 192 415,89	19 192 415,89
Kool Investment LP	Ruotsi	16 145 929	13 462 794,28	13 462 794,28
Lifeline Ventures Fund I Ky	Suomi	1 663 122	1 663 121,71	9 740 409,91
Lifeline Ventures Fund III Ky	Suomi	1 753 741	1 593 808,75	1 593 808,75
Lifeline Ventures III AB	Ruotsi	4 340 964	506 364,73	822 833,05
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	23 514 506	23 514 505,54	33 409 456,50
MB Equity Fund V Ky	Suomi	3 021 598	2 311 791,24	2 311 791,24
Montagu IV Co-Invest 1 LP	Iso-Britannia	5 637 408	5 637 408,39	15 072 067,67
Montagu IV Co-Invest 2 LP	Iso-Britannia	892 634	892 633,60	7 846 283,26
Montagu IV LP	Iso-Britannia	26 997 011	26 997 011,13	34 592 484,92
Montagu V LP	Iso-Britannia	19 303 394	19 303 393,61	19 493 725,07
Mount Kellett Capital Partners (Cayman), L.P.	Caymansaaret	9 957 901	6 524 305,99	6 524 305,99
NC Mighty Co-invest Beta LP	Jersey	20 000 000	17 719 500,31	30 663 670,47
Nest Capital 2015 Fund Ky	Suomi	6 164 097	6 023 894,59	6 023 894,59
Nordic Capital Alexander Co-Invest L.P.	Jersey	5 176 568	5 176 568,21	13 014 534,37
Nordic Capital Fund VIII	Jersey	62 098 630	62 098 629,89	78 991 941,17
Nordic Capital V	Jersey	1 351 481	1 003 704,19	1 003 704,19
Nordic Capital VI	Jersey	5 187 222	3 190 826,21	3 190 826,21
Nordic Capital VII	Jersey	54 962 008	54 962 007,65	59 001 605,29
PAI Europe V FCPR	Ranska	3 477 770	3 477 770,10	4 298 242,14
PAI Europe V LP	Iso-Britannia	2 107 297	2 107 296,71	2 151 998,80
Partners Group Direct Infrastructure 2015 S.C.A.	Luxemburg	12 451 902	10 885 191,55	10 885 191,55
Partners Group European Mezzanine 2008	Iso-Britannia	25 233 988	18 552 986,79	18 552 986,79
Permira Credit Solutions II Master L.P.1	Iso-Britannia	17 032 868	17 032 868,13	17 618 730,66
Permira Credit Solutions II Senior L.P.1	Iso-Britannia	26 754 162	26 754 162,00	27 321 430,50
Permira Credit Solutions III Senior L.P.	Guernsey	25 750 000	25 750 000,00	25 926 104,25
Permira IV LP	Guernsey	12 544 270	12 544 270,08	17 290 607,92
Permira V	Guernsey	89 746 688	89 746 688,31	117 301 344,78
Permira VI	Guernsey	34 200 000	32 401 285,20	32 401 285,20
Salto LP Fund	Kanaalisaaaret	8 862 459	8 862 458,62	17 657 535,97
Selected Mezzanine Funds I Ky	Suomi	2 956 927	2 956 926,59	5 097 844,93
Selected Private Equity Funds I Ky	Suomi	1 002 773	1 002 773,38	2 433 795,17
Sentica Buyout Fund V Ky	Suomi	1 460 972	1 181 914,66	1 181 914,66
Sentica Buyout III Ky	Suomi	5 739 792	3 163 222,47	3 163 222,47
Sentica Buyout IV Ky	Suomi	11 369 053	11 369 053,00	13 882 011,63

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2017

2/2

Silver Lake Partners III L.P.	Yhdysvallat	22 418 300	17 124 536,56	22 372 745,59
Silver Lake Partners IV	Yhdysvallat	159 933 337	138 702 020,01	168 823 219,47
SL SPV-Feeder I LP	Yhdysvallat	11 570 309	8 499 898,42	8 499 898,42
SLP Denali Co-Invest L.P.	Yhdysvallat	26 857 093	21 487 515,67	41 490 121,01
SLP West Holdings Co-invest Feeder II, L.P.	Yhdysvallat	30 000 000	25 042 333,03	25 042 333,03
Sponsor Fund III Ky	Suomi	7 826 706	3 192 998,50	3 192 998,50
Sponsor Fund IV Ky	Suomi	10 517 061	10 130 001,26	10 130 001,26
Taaleri Aurinkotuuli Ky	Suomi	3 000 000	2 970 000,00	2 970 000,00
The Fifth Cinven Fund	Guernsey	101 240 766	101 240 766,08	123 453 698,84
The Fourth Cinven Fund Limited Partnership	Iso-Britannia	14 384 247	548 212,43	548 212,43
The Sixth Cinven Fund	Guernsey	33 628 219	31 023 848,13	31 023 848,13
Towerbrook III	Caymansaaret	18 099 915	9 125 568,75	9 125 568,75
Towerbrook Investors IV, L.P.	Caymansaaret	28 480 591	24 585 386,08	29 779 636,52
TPG Asia VI LP.	Caymansaaret	75 101 339	64 112 423,09	65 104 150,53
TPG Drone Co-Invest, L.P.	Caymansaaret	32 856 055	28 067 622,62	45 056 437,22
TPG Partners VII LP.	Yhdysvallat	40 649 548	36 235 975,89	40 021 586,54
Turing Equity Co L.P	Guernsey	17 555 032	14 637 731,83	14 637 731,83
Vaaka Buyout Fund III Ky	Suomi	1 115 606	871 722,01	871 722,01
Vaaka Partners Buyout I (B,C,D,E,F) Ky	Suomi	2 211 473	2 211 472,99	3 149 862,90
Vaaka Partners Buyout I Ky	Suomi	1 178 351	1 178 350,92	1 511 232,70
Vaaka Partners Buyout II Ky	Suomi	16 240 389	16 240 388,84	24 706 081,29
Verdane ETF III SPV K/S	Norja	1 169 510	1 169 510,01	1 377 410,30
Verso Fund II Ky	Suomi	2 963 548	2 912 693,52	2 912 693,52
Victoria Co-invest L.P.	Caymansaaret	5 000 000	6 915 629,32	10 720 607,96
Zeus Co-invest LP	Iso-Britannia	17 114 285	19 289 569,78	19 289 569,78
Muut			3 331 670,69	19 134 446,95
Yhteensä			2 348 521 136,80	2 858 901 419,18
Muut rahastot				
Alyeska Aleutian Fund	Caymansaaret	33 000	27 791 259,08	27 791 259,08
AQR Managed Futures Fund	Caymansaaret	50 000	42 777 292,71	42 777 292,71
AQR Style Premia Fund	Caymansaaret	83 633	88 828 580,92	89 931 507,31
Brevan Howard Fund B Class Limited	Caymansaaret	151 011	19 400 533,17	31 565 762,82
Brevan Howard Fund W Class Limited	Caymansaaret	340 000	32 337 400,00	32 337 400,00
CFM STRATUS Feeder Limited Class D	Brittiläiset Neitsytsaaret	23 580	39 970 000,00	47 820 841,04
Citadel Kensington Global Strategies LTD	Caymansaaret	42 158	29 932 643,90	86 564 350,44
D.E Shaw Composite International Fund s. New Issue	Caymansaaret	1 946	23 154 547,61	63 062 681,08
Davidson Kempner Int. Ltd. - Class C Tranche 4	Brittiläiset Neitsytsaaret	348 053	32 762 982,95	53 396 444,85
HBK Merger Strategies Offshore Fund A-Series Lead	Caymansaaret	18 928	20 711 029,10	20 711 029,10
HBK Multi-Strategy Offshore Fund Ltd class A Lead	Caymansaaret	33 918	19 034 574,69	32 270 984,38
Man Absolute Return Strategies I Ltd: Class ARS1 2	Caymansaaret	3 481	914 735,71	1 671 356,19
Markel Aquilo Fund	Bermuda	101 177	86 150 598,52	86 150 598,52
Markel Aquilo Fund SP 2016	Bermuda	1 386	1 152 603,65	1 152 603,65
Markel CatCo Diversified Arbitrage Fund A Sub 6 SP	Bermuda	2 619	2 141 157,23	2 141 157,23
Markel CatCo Diversified Fund II Ltd A Sub 8 SP	Bermuda	980	801 443,34	801 443,34
Markel CatCo Limited Diversified Arbitrage Fund	Bermuda	154 000	110 133 158,06	110 133 158,06
Marshall Wace Liquid Alpha Plus H Fund	Irlanti	300 000	30 000 000,00	31 254 000,00
Marshall Wace Market Neutral TOPS B Fund	Irlanti	352 720	40 000 000,00	64 096 331,48
Och Ziff Europe Overseas Fund Ltd	Caymansaaret	1 117	1 016 466,49	1 729 805,62
Och-Ziff Asia Overseas Fund, Ltd	Caymansaaret	3 714	3 606 287,63	5 558 855,11
Palmetto Fund, Ltd. Class D 01Jan2008	Bermuda	58 285	46 069 959,53	55 941 857,57
Palmetto Fund, Ltd. Class E	Bermuda	35 000	27 573 684,65	27 573 684,65
Paulson Credit Opportunities Ltd. Class C	Caymansaaret	405 640	2 007 623,54	32 101 462,48
Pharo Gaia Fund	Caymansaaret	14 457	30 016 878,63	41 717 114,84
Pharo Macro Fund B	Caymansaaret	10 753	17 822 807,72	23 515 279,69
QVT Offshore Class 1-NI 1075	Caymansaaret	4 203	3 157 291,92	4 729 190,09
QVT Roiv Hldgs Offshore Ltd A-1075	Caymansaaret	1 217	1 116 996,31	1 247 494,10
Shepherd Investments International, Ltd. Class BQ	Brittiläiset Neitsytsaaret	785	751 497,06	751 497,06
Ursus International Ltd. B/1	Caymansaaret	5 156	4 332 048,85	4 332 048,85
Muut			1 899 596,94	2 702 104,69
Yhteensä			787 365 679,91	1 027 530 596,03
Yhteensä			18 526 060 783,69	22 470 779 304,96

*) Ei sisällä kiinteistörahastoja

Osakkeista ja osuuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 500 000 EUR omistukset. Lainaksi annettuja osakkeita ei ole vähennetty.

11. KONSERNIN AVOIMET ARVOPAPERILAINASOPIMUKSET 31.12.	2017	2016
Lainaksi otetut arvopaperit		
Määrä	5 876 559,00	24 252 642,00
Käypä arvo	104 113 017,67	307 099 215,95

Lainaksi otetut osakkeet ovat pörssiosakkeita

Kaikki lainat ovat alle vuoden mittaisia ja milloin tahansa keskeytettävissä

Lainauksen vakuudeksi annettujen panttien käypä arvo on esitetty taseen liitetietojen kohdassa vakuudet ja vastuusitoumukset

12. KONSERNIN LAINASAAMISET 31.12.	2017	2016
Muiden lainasaamisten erittely vakuuden mukaan		
Pankkitakaus	73 604 690,67	88 685 232,35
Takausvakuutus	47 289 157,90	78 669 457,03
Muu vakuus	111 380 291,82	126 535 308,08
Vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	232 274 140,39	293 889 997,46
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	74 293 663,93	96 719 078,84
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	306 567 804,32	390 609 076,30
Eläkelainasaamisten yhteismäärä tase-erittäin		
Kiinnelainasaamiset	118 452 041,16	186 115 696,50
Muut lainasaamiset	134 434 732,77	186 556 551,25
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	252 886 773,93	372 672 247,75
Lähipiirilainat		
Osakkuusyrityksille myönnettyt lainat	779 301 303,88	625 540 416,79

Lainojen laina-ajat ovat 1-12 vuotta tai niillä ei ole tiettyä erääntymispäivää.

Lainat ovat sekä laina-aikana lyhennettäviä että laina-ajan lopussa maksettavia kertalyhenteisiä lainoja.

Lainat on sidottu joko kiinteään korkoon tai vaihtuvaan viitekorkoon.

13. KONSERNIN AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET

2017

	Aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	49 744 847,68	0,00	3 006 669,95	1 700 224,26	54 451 741,89
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-437 474,90		-167 446,99		-604 921,89
Lisäykset	1 855 836,92	2 399 095,59	134 760,44	4 960,00	4 394 652,95
Vähennykset	-4 656,11	-10 687,59	0,00	0,00	-15 343,70
Siirrot erien välillä	1 859 153,04	-1 859 153,04	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	53 017 706,63	529 254,96	2 973 983,40	1 705 184,26	58 226 129,25
Kertyneet poistot 1.1.	-13 262 022,03		-950 744,80		-14 212 766,83
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	437 474,90		167 446,99		604 921,89
Tilikauden poistot	-6 260 266,28		-264 495,67		-6 524 761,95
Kertyneet poistot 31.12.	-19 084 813,41		-1 047 793,48		-20 132 606,89
Kirjanpitoarvo 31.12	33 932 893,22	529 254,96	1 926 189,92	1 705 184,26	38 093 522,36

14. KONSERNIN OMA PÄÄOMA 31.12.	2017	2016
Oma pääoma		
Pohjarahasto	22 994 653,31	22 994 653,31
Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		
1.1.	76 506 266,71	71 248 889,97
Siirto käyttämättömistä lahjoitusvaroista	3 036,00	5 284,00
Siirto edellisen tilikauden ylijäämästä	4 379 553,16	5 252 092,74
Muut rahastot		
1.1.	584 855,11	584 855,10
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		
1.1.	-110 941 336,20	-79 708 604,05
Siirto lahjoitusvaroihin	-100 000,00	-50 000,00
Siirto yhtiöjärjestyksen mukaisiin rahastoihin	-4 379 553,16	-5 252 092,74
Tilikauden voitto (tappio)	-36 734 989,09	-25 930 639,41
	-47 687 514,16	-10 855 561,09
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:		
Vakuutuksenottajien osuus	-47 687 514,16	-10 855 561,09

15. KONSERNIN VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA 31.12.	2017	2016
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	14 627 021 716,00	14 461 704 166,00
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 159 749 620,00	1 522 579 329,00
Ositettu lisävakuutusvastuu	119 931 751,00	102 000 000,00
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	676 404 138,00	285 492 558,00
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	18 583 107 225,00	16 371 776 053,00
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	14 807 745 423,00	14 159 246 091,00
Tasointumäärä	0,00	927 641 091,00
Korvausvastuu yhteensä	14 807 745 423,00	15 086 887 182,00
Vakuutustekninen vastuuvelka yhteensä	33 390 852 648,00	31 458 663 235,00
16. KONSERNIN VELAT 31.12.	2017	2016
Velat omistusyhteisyrityksille		
Muut velat		
Omistusyhteisyrityksille	0,00	8 929,81
Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua		
Rahoituslaitoslainat	6 554 136,00	11 613 310,13

17. KONSERNIN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET 31.12.	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Vuokranmaksun vakuudeksi annetut kiinnitykset	9 197 177,00	3 589 081,00
Omien lainojen vakuudeksi annetut kiinnitykset		
Lainojen määrä	11 380 969,00	20 591 979,18
Annetut kiinnitykset	31 383 650,00	29 383 650,00
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo arvopaperit käteinen ⁽¹⁾	758 785 847,38 26 288 400,77	676 591 529,41 24 887 918,91
Osakelainauksen vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo käteinen ⁽¹⁾	109 529 722,30	324 116 500,73
⁽¹⁾ Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi annetut käteisvakuudet 135 740 570,98 euroa sisältyvät tase-erään muut saamiset		
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi saadut käteispannit 1 080 835 414,22 euroa sisältyvät tase-erään muut velat		
Yhteisyrityksen puolesta annetut vakuudet		
Pankkilainan vakuudeksi kiinnitetyt panttikirjat	408 053 068,50	358 873 920,50
Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut		
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	2 696 406 716,12	2 201 128 247,99
Muut sijoitussitoumukset	4 217 561,50	80 380 504,08
Johdannaispöytäkirjat		
Ei-suojaavat		
Korkojohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-1 631 451 742,05 0,00	-1 344 701 390,76 0,00
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	19 418 271 035,18 438 207 352,72	19 311 578 549,94 377 367 652,49
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-13 697 133 268,75 -79 157 296,41	-14 034 446 566,74 -81 756 397,26
Koron- ja luottoriskinvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-4 659 847 465,38 -52 219 106,72	1 507 827 281,46 -5 229 515,20
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	14 417 036 298,80 63 274 822,04	12 587 372 959,96 78 228 177,48
Suljetut, käypä arvo	715 648,22	-64 443 710,97
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	13 962 156 518,12 823 663 906,05	10 844 849 208,64 1 063 570 636,62
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-4 263 704 223,30 -192 198 451,16	-4 618 284 079,04 -251 845 669,70
Valuuttavaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	0,00 0,00	0,00 0,00
Osakejohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-510 213 011,57 0,00	-106 847 984,74 0,00
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	7 322 307 318,58 345 449 049,04	7 204 378 779,32 310 859 664,16
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-4 574 665 123,16 -252 373 843,63	-5 472 682 702,45 -136 627 631,63
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-63 340 889,07 239 125,89	0,00 10 663,50
Muut johdannaispöytäkirjat		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	330 631 655,25 14 467 692,66	146 897 985,92 40 188 890,66
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	361 069 978,38 78 356 414,32	186 006 399,17 73 163 451,32
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-153 492 308,47 -7 646 021,52	-95 004 269,04 -6 205 400,00
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	4 776 713 282,44 -17 088 745,60	3 333 747 680,19 7 212 567,59
Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.		

17. KONSERNIN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUUMUKSET 31.12.	2017	2016
Arvostusperiaatteet		
Pörssijohdannaiset arvostetaan käyttäen pörssissä noteerattua hintaa.		
Kahdenväliset OTC -johdannaiset arvostetaan vastapuolen arvostuksen perusteella, mikäli markkinaolosuhteet eivät estä kyseisten johdannaistransaktioiden arvostamista markkina-arvoon.		
Kahdenvälinen OTC -johdannaistransaktio arvostetaan teoreettiseen mallihintaan, mikäli markkinaolosuhteet estävät kyseisen transaktion arvostamisen markkina-arvoon.		
EMIR -asetuksessa ja siihen liittyvissä teknisissä standardeissa on määritelty tarkemmin milloin markkinaolosuhteet estävät arvostamisen markkina-arvoon.		
Keskusvastapuoliselvittävät OTC -johdannaiset arvostetaan keskusvastapuoliselvittävien OTC-johdannaisten selvitysosapuolilta saatuun arvoon.		
Yhteisvastuu		
Yhtiö kuuluu OP Osuuskunnan edustamaan verovelvollisuusryhmään.		
Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävää arvonlisäverosta.		
Arvonlisäveron tarkistusvastuu	33 157 831,60	45 009 185,46
Vuokravastuut (ml. leasingvastuut)		
Seuraavana vuonna erääntyvät	1 125 432,26	1 044 471,02
Myöhempinä vuosina erääntyvät	1 095 800,29	1 051 113,22
Muut vastuusitoumukset	1 057 000,00	1 057 000,00

18. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN YHDISTELLYT TYTÄRYRITYKSET JA OSAKKUUSYRITYKSET 31.12.2017

Ilmarisen tytäryritykset		Kotipaikka	Omistusosuus, %
1 Kiinteistö Oy	Aleksanterinkatu 13	Helsinki	100,00
2	Antilooppi kortteli Oy	Helsinki	100,00
3	Elielin Pysäköinti Oy	Helsinki	100,00
4	Espagalleria Oy	Helsinki	100,00
5 Kiinteistö Oy	Espoon Anna Sahlsténin katu 12	Espoo	100,00
6 Kiinteistö Oy	Espoon Anna Sahlsténin katu 18	Espoo	100,00
7 Kiinteistö Oy	Espoon Anna Sahlsténin katu 5	Espoo	100,00
8 Kiinteistö Oy	Espoon Anna Sahlsténin katu 8	Espoo	100,00
9 Asunto Oy	Espoon Itsehallintotie 1	Espoo	100,00
10 Kiinteistö Oy	Espoon Keilarannantorni	Helsinki	100,00
11 Kiinteistö Oy	Espoon Keilaranta 11	Espoo	100,00
12 Kiinteistö Oy	Espoon Keilaranta 19	Helsinki	100,00
13 Kiinteistö Oy	Espoon Kutojankulma 2	Helsinki	100,00
14 Kiinteistö Oy	Espoon Kutojantie 4	Helsinki	100,00
15 Asunto Oy	Espoon Markkinakatu 2	Espoo	100,00
16 Asunto Oy	Espoon Merivalkama 18	Espoo	100,00
17 Asunto Oy	Espoon Neulaspolku 1	Espoo	100,00
18 Asunto Oy	Espoon Postipuuntalo	Espoo	100,00
19 Asunto Oy	Espoon Puntaritie 2	Espoo	100,00
20 Asunto Oy	Espoon Puntaritie 5	Espoo	100,00
21 Asunto Oy	Espoon Runoratsunkatu 1	Espoo	100,00
22 Kiinteistö Oy	Espoon Runoratsunkatu 17	Espoo	100,00
23 Asunto Oy	Espoon Suurpellon Puistokatu 12C	Espoo	100,00
24 Kiinteistö Oy	Espoon Trillakatu 5	Helsinki	100,00
25 Kiinteistö Oy	Haminan Sibeliuskatu 27	Helsinki	100,00
26 Kiinteistö Oy	Helsingin Aleksanterinkatu 17	Helsinki	92,76
27 Kiinteistö Oy	Helsingin Armfeltintie 8	Helsinki	100,00
28 Kiinteistö Oy	Helsingin Bulevardi 26	Helsinki	100,00
29 Asunto Oy	Helsingin Eerikinkatu 41	Helsinki	100,00
30 Asunto Oy	Helsingin Gyldenintie 5 - 7	Helsinki	100,00
31 Asunto Oy	Helsingin Hanuripolku 4-6	Helsinki	100,00
32 Asunto Oy	Helsingin Hellemäenpolku 10	Helsinki	100,00
33 Asunto Oy	Helsingin Hietasaarenkuja 3	Helsinki	100,00
34 Asunto Oy	Helsingin Hiomotie 42	Helsinki	100,00
35 Asunto Oy	Helsingin Hiomotie 44	Helsinki	100,00
36 Asunto Oy	Helsingin Hiomotie 46	Helsinki	100,00
37 Asunto Oy	Helsingin Hiomotie 48	Helsinki	100,00
38 Asunto Oy	Helsingin Hitsaajankatu 15	Helsinki	100,00
39 Asunto Oy	Helsingin Ilmarisen Talo 124	Helsinki	100,00 (1)
40 Asunto Oy	Helsingin Kap Hornin katu 8	Helsinki	100,00
41 Asunto Oy	Helsingin Kiviparintie 2	Helsinki	100,00
42 Asunto Oy	Helsingin Laivalahdenportti 3	Helsinki	93,92
43 Asunto Oy	Helsingin Leikosaarentie 26	Helsinki	100,00
44 Kiinteistö Oy	Helsingin Lepakko	Helsinki	100,00
45 Asunto Oy	Helsingin Länsisatamankatu 2	Helsinki	100,00
46 Asunto Oy	Helsingin Merikaapeli	Helsinki	100,00
47 Kiinteistö Oy	Helsingin Mercurius	Helsinki	100,00
48 Kiinteistö Oy	Helsingin Mikonkatu 9	Helsinki	100,00
49 Kiinteistö Oy	Helsingin Mustalahdentie 3	Helsinki	100,00
50 Asunto Oy	Helsingin Neitsytsaarentie	Helsinki	100,00
51 Asunto Oy	Helsingin Näyttelijäntie 13	Helsinki	100,00
52 Asunto Oy	Helsingin Palikkapolku 1	Helsinki	100,00
53 Asunto Oy	Helsingin Piispantalot	Helsinki	100,00
54 Kiinteistö Oy	Helsingin Punanotkonkatu 2	Helsinki	100,00
55 Kiinteistö Oy	Helsingin Pääpostitalo	Helsinki	100,00
56 Kiinteistö Oy	Helsingin Satamakaari 22	Helsinki	100,00
57 Kiinteistö Oy	Helsingin Satamakaari 24	Helsinki	100,00
58 Asunto Oy	Helsingin Tulvaniitynpolku 3	Helsinki	100,00
59 Asunto Oy	Helsingin Ulappasaarentie 4	Helsinki	100,00
60 Asunto Oy	Helsingin Vanha Viertotie 9	Helsinki	100,00
61 Asunto Oy	Helsingin Viulutie 9	Helsinki	100,00
62 Kiinteistö Oy	Helsingin Väinämöisenlinna	Helsinki	100,00
63 Asunto Oy	Helsingin Välimerenkatu 10	Helsinki	100,00
64 Kiinteistö Oy	Huittisten Lauttakylänkatu 12	Helsinki	100,00
65 Asunto Oy	Hyvinkään Kankurinkatu 5	Hyvinkää	100,00
66 Kiinteistö Oy	Ilmarisen Talo 121	Helsinki	100,00
67 Kiinteistö Oy	Ilmarisen Talo 122	Helsinki	100,00
68 Kiinteistö Oy	Ilmarisen Talo 123	Helsinki	100,00
69 Kiinteistö Oy	Iso-Ylläksentie 42	Helsinki	100,00
70 Kiinteistö Oy	Julininkulma	Turku	79,12
71 Kiinteistö Oy	Jyväskylän Kauppakatu 39	Helsinki	100,00
72 Asunto Oy	Järvenpään Sahankaari 1-3	Järvenpää	100,00
73 Kiinteistö Oy	Kangasalan Mäkirinteentie 1	Helsinki	100,00
74 Kiinteistö Oy	Kaskisten Bladintie 35	Helsinki	100,00
75 Kiinteistö Oy	Keravan Alikervantie 34	Helsinki	100,00
76 Kiinteistö Oy	Keravan Isoahjo	Helsinki	100,00
77 Asunto Oy	Keravan Santaniitynkatu 11	Kerava	100,00
78 Asunto Oy	Keravan Santaniitynkatu 23	Kerava	100,00
79 Asunto Oy	Keravan Santaniitynkatu 25	Kerava	100,00
80 Kiinteistö Oy	Kolarin Lomarova III	Helsinki	100,00
81 Kiinteistö Oy	Kotkan Metsäkulmankatu 21	Helsinki	100,00
82 Kiinteistö Oy	Kotkan Siikasaarentie 78	Helsinki	100,00
83 Kiinteistö Oy	Kutomotie 9	Helsinki	100,00
84	Kämp Galleria Oy	Helsinki	100,00
85	Kämp-Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00
86 Kiinteistö Oy	Lappeenrannan Kauppatori	Lappeenranta	78,79
87 Asunto Oy	Lappeenrannan Kieverinkatu 1	Lappeenranta	100,00
88 Asunto Oy	Lappeenrannan Valto Käkelän katu 4-6	Lappeenranta	100,00

18. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN YHDISTELLYT TYTÄRYRITYKSET JA OSAKKUUSYRITYKSET 31.12.2017

89 Kiinteistö Oy	Lielahden Kauppapuisto 1	Helsinki	100,00
90 Kiinteistö Oy	Lielahden Kauppapuisto 2	Helsinki	100,00
91 Kiinteistö Oy	Lohjan Ojamonharjuntie 86	Helsinki	100,00
92 Kiinteistö Oy	Luumäen Suoanttilantie 101	Helsinki	100,00
93 Kiinteistö Oy	Nokian Kivimiehenkatu 4	Helsinki	100,00
94 Kiinteistö Oy	Nummelan Ratastie 3	Helsinki	100,00
95 Kiinteistö Oy	Oulun Isopurjeentie 3	Helsinki	100,00
96 Kiinteistö Oy	Oulun Kauppurienkatu 9	Helsinki	100,00
97 Kiinteistö Oy	Oulun Pekurinkulma	Helsinki	100,00
98	Oy F.W. Grönqvist Ab	Helsinki	88,20
99 Kiinteistö Oy	Paraisten Liikekeskus	Parainen	71,92
100 Kiinteistö Oy	Porin Itäkeskuksenkaari 2	Helsinki	100,00
101 Kiinteistö Oy	Salomonkatu 7-9	Helsinki	79,34
102 Asunto Oy	Tampereen Ankarinraitti 4	Tampere	100,00
103 Asunto Oy	Tampereen lidesranta 14	Tampere	100,00
104 Asunto Oy	Tampereen lidesranta 16	Tampere	100,00
105 Asunto Oy	Tampereen Kalevan puistotie 14	Tampere	100,00
106 Asunto Oy	Tampereen Lapinkaari 8	Tampere	100,00
107 Kiinteistö Oy	Tampereen Lokomonkatu 27	Helsinki	100,00
108 Kiinteistö Oy	Tampereen Sellukatu 30	Tampere	100,00
109 Asunto Oy	Tampereen Tapettikatu 5	Tampere	100,00
110 Kiinteistö Oy	Tampereen Turvusoukonkatu 10	Helsinki	100,00
111 Kiinteistö Oy	Teuvan Tuokkolantie 14	Helsinki	100,00
112	Tietoilmarinen Oy	Espoo	30,00 (2)
113 Kiinteistö Oy	Tuusulan Huurrekuja 2	Helsinki	100,00
114 Kiinteistö Oy	Tuusulan Högberginhaara 12	Helsinki	100,00
115 Kiinteistö Oy	Vaasan Mäkikaivontie 22	Helsinki	100,00
116 Kiinteistö Oy	Vaasan Tehokatu 10	Helsinki	100,00
117 Kiinteistö Oy	Vainikkalan Huolintatie 13	Helsinki	100,00
118 Kiinteistö Oy	Valkeakosken Hakalantie 1	Helsinki	100,00
119 Kiinteistö Oy	Vantaan Ainontie 1	Helsinki	100,00
120 Kiinteistö Oy	Vantaan Ainontie 5	Helsinki	100,00
121 Kiinteistö Oy	Vantaan Asolantie 14	Helsinki	100,00
122 Asunto Oy	Vantaan Helmikuja 2	Vantaa	100,00
123 Asunto Oy	Vantaan Helmikuja 4	Vantaa	100,00
124 Asunto Oy	Vantaan Korsontie 9	Vantaa	100,00 (1)
125 Asunto Oy	Vantaan Kranssi	Vantaa	100,00
126 Asunto Oy	Vantaan Neilikatie 8	Vantaa	100,00
127 Asunto Oy	Vantaan Paakari	Vantaa	100,00
128 Asunto Oy	Vantaan Pakkalanrinne 2	Vantaa	100,00
129 Kiinteistö Oy	Vantaan Pakkalanrinne 4	Helsinki	100,00
130 Kiinteistö Oy	Vantaan Pakkalantie 27	Helsinki	100,00
131 Kiinteistö Oy	Vantaan Rälssitie 9	Helsinki	100,00
132 Asunto Oy	Vantaan Solkikuja 4	Vantaa	100,00
133 Kiinteistö Oy	Vantaan Tikkurilantie 5	Helsinki	100,00
134 Asunto Oy	Vantaan Tädyketie 4	Vantaa	100,00
135 Asunto Oy	Vantaan Valtuustokatu 6	Vantaa	100,00
136 Kiinteistö Oy	Vantaan Öljykuja 2	Helsinki	100,00
137 Kiinteistö Oy	Värtsilän Teollisuustie 5	Helsinki	100,00
138 Kiinteistö Oy	Äänekosken Kauppakatu 5	Helsinki	100,00

Myytyt

Kiinteistö Oy Vantaan Jönsaksentie 4

Ilmarisen konserniin yhdistellyt osakkuusyritykset

	Kotipaikka	Omistussuus, %
1 Antilooppi konserni	Helsinki	50,00
2 BOC Frankfurt Management S.a.r.l.	Munzbach	49,00
3 Cloud Office Holding B.V.	Amsterdam	49,00 (1)
4 Col REO Victoria Office A S.a.r.l.	Luxemburg	49,00
5 HL Covent Garden	Bryssel	95,02 (3)
6 ILMA Sarl	Senningerberg	49,50
7 Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	33,00
8 Mercada Oy	Helsinki	33,33
9 Navidom Oy	Espoo	25,00
10 New York Life Office Holdings LLC	Delaware	49,00 (1)
11 PH Buildings	Amsterdam	99,99 (4)
12 Russia Invest B.V.	Amsterdam	27,23
13 SNI Property Unit Trust	Saint Helier	49,90 (1)
14 SSC Ahti Oy	Helsinki	50,00
15 SSC Esko Oy	Helsinki	50,00
16 SSC Futlaiva Oy	Helsinki	50,00
17 SSC Kiisla Oy	Helsinki	50,00
18 SSC Maslaiva Oy	Helsinki	50,00
19 SSC Neslaiva Oy	Helsinki	50,00
20 SSC Suula Oy	Helsinki	50,00
21 SSC Ukko Oy	Helsinki	50,00
22 Taivas Tysons Corner Inc.	Delaware	50,00 (5)
23 Tamina Homes Inc.	Delaware	99,98 (6)
24 The Forest Company Limited	St. Peter Port	21,25
25 Wiggum Sarl	Munzbach	49,00 (1)

Myytyt

Technopolis Holding 2 AS

- Hankittu tilikaudella 2017
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 70 %.
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 47,6 %.
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 50 %.
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistussuus oikeuttaa 100 prosenttiin yhtiön tuloksesta, joten konserniin on yhdistelty 100 %.
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 40 %.

Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Emoyhtiön jakokelpoinen vapaa oma pääoma tilinpäätöksessä 31.12.2017 on 86 087 880,43 euroa, josta tilikauden voitto on 5 199 024,56 euroa.

Hallitus ehdottaa, että yhtiökokous päättäisi varata hallituksen käyttöön tilikauden voitosta enintään 50 000,00 euroa jaettavaksi yleishyödyllisiin tai niihin rinnastettaviin tarkoituksiin lahjoituksina, sekä valtuuttaisi hallituksen päättämään lahjoitusten saajista, käyttötarkoituksista sekä muista lahjoitusten ehdoista. Valtuutus on voimassa vuoden 2019 varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka ja valtuutuksen päättyessä mahdollisesti käyttämättä olevat lahjoitusvarat siirrettäisiin varmuusrahastoon.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että muu osuus tilikauden voitosta eli 5 149 024,56 euroa siirrettäisiin varmuusrahastoon.

Helsingissä 6. päivänä helmikuuta 2018

Mikko Helander

Jarkko Eloranta

Jyri Häkämies

Sture Fjäder

Tero Kiviniemi

Timo Kokkila

Hille Korhonen

Leena Laitinen

Olli Lehtilä

Katarina Murto

Juho Nummela

Seppo Parvi

Kristian Pullola

Kyösti Suokas

Timo Ritakallio
toimitusjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 27. päivänä helmikuuta 2018

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Harri Pärssinen
KHT-tilintarkastaja

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 5.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisyyden riskit

Olemme alla kuvanneet arviomme merkittävimmistä olennaisen virheellisyyden riskeistä, mukaan lukien väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskeistä, sekä esittäneet yhteenvedon siitä, miten olemme toimineet näiden riskien johdosta.

Olemme täyttäneet kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa* kuvatut velvollisuutemme tilinpäätöksen tilintarkastuksessa mukaan lukien näihin seikkoihin liittyvät velvoitteemme. Tämän mukaisesti suoritimme suunnittelemaamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat arviomme mukaisesti riskeihin, jotka voivat johtaa tilinpäätöksen olennaiseen virheellisyteen. Suorittamamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat myös alla mainittuihin riskeihin, ovat olleet perustana oheista tilinpäätöstä koskevalle lausunnillemme.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

Merkittävä arvioidun olennaisen virheellisyyden riski	Miten riskiä käsiteltiin tilintarkastuksessa
Johdannaisten arvostus Viittaamme konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin ja liitetietoon 7	Tilintarkastustoimenpiteemme, joissa on huomioitu riski olennaisesta virheellisyydestä johdannaisten arvostuksessa, sisälsivät muun muassa:

<p>Johdannaiset on Ilmarisessa yksi sijoitusinstrumenttiluokka, joita käytetään osana sijoitusstrategiaa. Osake-, valuutta- ja korkojohdannaisia käytetään sekä suojaustarkoituksiin että sijoitussalkun riskitason muuttamiseen.</p> <p>Johdannaissopimukset merkitään taseeseen hankintamenon määräisinä tai sitä alempana käypään arvoon. Johdannaissopimusten käypänä arvona käytetään pääsääntöisesti markkinahintaa tai vastapuolen arvioimaa todennäköistä luovutushintaa.</p> <p>Johdannaisten arvostus voi olla monimutkaista ja vaatii erityisosaamista sekä erityyppisten kohde-etuksien markkinoiden tuntemusta, minkä johdosta arvostukseen liittyy riski olennaisesta virheestä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • konsernin laskentaperiaatteiden asianmukaisuuden arvioinnin johdannaisten arvostuksen osalta ja vertailun sovellettaviin laskentastandardeihin; • johdannaisten arvostuksen testaamisen, joka käsitti sisäisten kontrollien testauksen soveltuvin osin, ulkopuolisten vahvistusten hankkimisen sekä rahoitusasiantuntijoidemme toimesta tehdyt arvonnääritykset valikoiduille johdannaisille • liitetietojen arvioinnin johdannaisten osalta.
--	---

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2008 alkaen yhtäjaksoisesti 10 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota. Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttööme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 27. helmikuuta 2018

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Harri Pärssinen
KHT